

Іван КУШНІРЕНКО

Володимир ЖИЛІНСЬКИЙ

952 253

78.33 (чккф-43ап-5гун)

К96

**БІБЛІОТЕКИ
ГУЛЯЦЬКІЛЬЩИНИ**

Зв. 33 (44кр-43ап-5Гул)
К96

Іван КУШНІРЕНКО
Володимир ЖИЛІНСЬКИЙ

БІБЛІОТЕКИ ГУЛЯЙПІЛЬЩИНИ

— сторінки історії бібліотечної справи
на Гуляйпільщині
Запорізької області —

952753

X
Запоріжжя
“Дніпровський металург”
2010

Запорізька обласна
бібліотека
ім. О.М.Горького

Кушніренко І. К., Жилінський В. І.

К 96 Бібліотеки Гуляйпільщини — Запоріжжя: Дніпровський металург,
2010. — 296 с.

ISBN 978-617-573-004-1

Дана книга — це спроба відтворення історії бібліотечної справи на Гуляйпільці Запорізької області від кінця дев'ятнадцятого століття і до наших днів, розрахована на любителів історії рідного краю.

ББК 78.34(4Укр-43ап)75

ISBN 978-617-573-004-1

© І.К. Кушніренко, В. І. Жилінський, 2010

© КП "ЗМД "Дніпровський металург", 2010

ДО ЧИТАЧІВ

Шановні друзі! Ви гортаєте сторінки книги гуляйпільських авторів-краєзнавців, які взяли собі за мету розповісти про історію бібліотечної справи на Гуляйпільці Запорізької області. Здійснити задумане нам допомагали директор централізованої бібліотечної системи К. І. Середа, її заступник Н. В. Яковенко, бібліотекарі сільських та шкільних бібліотек.

Ми щиро вдячні за вихід потрібної книги для вивчення у загальноосвітніх школах, коледжах, колегіумах курсу "Історія рідного краю" землякам-спонсорам директорам ПСП "Мир" Олександрю Григоровичу Чубу, ТОВ "Перемога" Леоніду Васильовичу Горпиничу, ТОВ "Батьківщина" Віктору Миколайовичу Савовському, ТОВ "Лілія" Олександрю Олександровичу Данілову, директору ПП "УНК "Вища освіта" Сергію Анатолійовичу Луценку, ТОВ "Связьстрой" (м. Ростов-на-Дону) Віктору Миколайовичу Федоренку та підприємцю Володимирю Миколайовичу Федоренку.

Щастя і Добра Вам на рідній землі!

**З повагою
Автори**

ПЕРША СІЛЬСЬКА

В кінці дев'ятнадцятого століття в Гуляй-Полі розвиваються промисловість, торгівля, інтенсивно проходить класове розшарування мешканців села. 1882 року почав працювати завод сільськогосподарських машин, що належав підприємцеві Кригеру. Через 10 років ще один такий завод і паровий млин відкрив капіталіст Кернер. На обох заводах вироблялися жнивarki, кінні молотарки, соломорізки тощо.

Великий паровий млин мав і поміщик Шредер. У наступні роки стали до ладу обозний і винокурний заводи, кілька олійниць, торговельні склади. В селі працювало 18 крамниць, торгівлею займався близько трьох десятків купців.

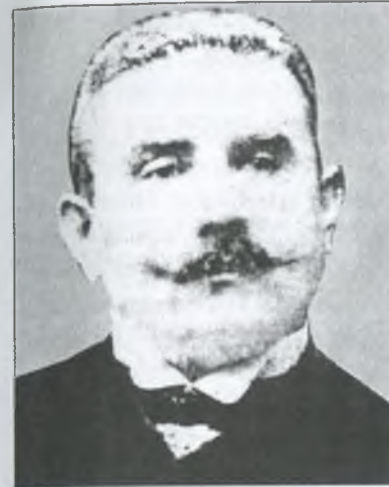
Село вражало контрастами. В центрі білили дві церкви та кам'яні будинки багатіїв, крамниці й торговельні склади, а трохи далі розташувалися мазанки простого люду. Вулиці потопали в куряві та багноці. Лише зрідка обабіч них росли акації та клени.

Царський уряд не дбав про здоров'я і освіту свого народу. В Гуляй-Полі першу школу відкрили тільки через 82 роки після заснування села, а першу невеличку безплатну бібліотеку-читальню — через 110 років.

Про історію створення Гуляйпільської земської бібліотеки у 2005 році так писала головний спеціаліст державного архіву Запорізької області І. Козлова:

"В отношении Санкт-Петербургского комитета грамотности Вольно-Экономического общества от 20 июня 1895 г. указывалось, что "...среди земских деятелей... уездов вполне уже назрела мысль о необходимости безотлагательно придти на помощь населению в его растущем стремлении к знанию". А одной из самых доступных и удобных форм распространения знаний, духовных ценностей среди широких слоев населения является библиотека.

И именно благодаря Санкт-Петербургскому комитету грамотности в с. Гуляйполе Александровского уезда Екатеринославской губернии 14 августа (а по другим данным — 21 июня) 1895 г. была открыта библиотека-читальня, носившая с 1907 г. имя П. П. Иваницкого. Комитет пожертвовал Александровскому уездному земству книги (578 экземпляров и 490 названий на сумму около 260 руб.). При подборе

Дворніков Іван Ілліч

книг было обращено внимание на то, чтобы в библиотеке находились по возможности все лучшие произведения русской и иностранной литературы и научные книги по всем отраслям знания (что было очень трудно, так как каталоги, допускаемые в народные библиотеки книг, суживали этот выбор). Первым заведующим Гуляйпольской библиотеки был Дворников Иван Ильич, который в то время работал псаломщиком Свято-Троицкой церкви. Книг у публичной библиотеке насчитывалось 490 назв".

Як відзначав голова Олександрівської повітової училищної ра-

ди граф Канкрин, "для підняття розвитку грамотності в народі майже при кожній із існуючих шкіл є бібліотеки для позакласного читання".

В 1896 році І. І. Дворніков звітував: за рік видано 7140 книг 783 особам. Це представники духовенства, вчителі земської і єврейської шкіл, учні. Головний контингент читачів — селяни — їх було 636.

Крім того книги та журнали в бібліотеці читало 538 осіб.

— Селяни вели себе пристойно: при вході завжди хрестяться на ікону, здоровкаються з присутніми і, скромно сівши, читають газети або прохають книг, люблять побесідувати з приводу прочитаного, — звітував Іван Ілліч. — Особливо користуються популярністю книги: "Былины" Аванаріуса, "Робінзон Крузо" Дефо, деякі твори Данилевського, Тургенева, Гоголя, Пушкіна (поєми, казки, повісті), Толстого (казки), "Житіє святих".

Люблять читати книги з географії, особливо мандрівки, з природознавства і т. д.

Та особливо несхвальністю у селян користуються твори Григоровича, навіть премійовані "Прохожий" і "Антон Горемыка". Незнання умов життя великоросійського народу, їх мови, назви різних предметів і досить художньо тонка обробка оповідань роблять їх незрозумілими для малоросійського народу.

Багато є випадків, коли книги, написані з побуту великоросійського народу, нашим малоросам не подобаються.

Часто в бібліотеку заходять неграмотні селяни з синами-учнями народних шкіл з проханням дати "товсту книгу їх синам для читання вголос у колі сім'ї".

Відгуки селян про бібліотеку щонайкращі.

В 1895 році був даний вокально-музичний концерт у приміщенні волості. Селяни його дозволили, бо знали, що частина зібраної суми коштів піде на користь бібліотеки.

Восени і взимку книг для видачі не вистачає, тому що вони на руках.

Концерт організували І. Дворніков і пан Ільковський, службовець місцевого казенного винного складу. Всього зібрано від концерту 296 крб. 44 коп. Та через нерозпорядливість осіб, які завідували матеріальною частиною концерту, — від виручки залишилось тільки 50 крб. Тому лише 25 крб. попало на бібліотеку.

Читали книги:

селяни — 636 або 81%,
євреї — 75 — 10%,
інші національності — 72 — 9%.
Всього: 783 — 100%.

За віком:

до 15 років — 192 або 24%,
від 15 до 25 років — 318 — 41%,
від 25 до 40 — 243 — 31%,
понад 40-30 — 4%
Всього: 783 — 100%.
Читачів чоловіків — 682 або 87%.
Читачів жінок — 101 — 13%.

Книги видавались по відділах:

словесність — 5021 або 70%,
географія — 614 — 9%,
історія — 594 — 8%,
релігійно-моральна — 453 — 6%,
природознавство — 304 — 5% та інші.
Всього: 7140 або 100%.

І. Козлова зазначала:

"Работа библиотеки регламентировалась "Уставом бесплатных народных библиотек-читален Александровского уездного земства" и правилами, дополнявшими устав (последние были утверждены в 1899 г.). Устав гласил, что главной целью народных библиотек является предоставление "всем жителям соответствующих сел бесплатное пользование книгами для чтения". Библиотека работала ежедневно, за исключением дней, оговоренных в пункте 15 устава, а именно: "...в первые два дня праздника Пасхи, 24 декабря и 5 января, первые два дня Рождества Христова, последние три дня страстной недели, и если окажется необходимым, еженедельно в один будний день, определенный управой". Библиотека должна была быть открытой не менее шести часов в сутки и работать в субботу и воскресенье. На дом выдавалась одна книга, которая должна была быть возвращена в определенный срок. Отсрочка в возвращении допускалась, но лишь с согласия библиотекаря. В случае невозвращения книги вовремя, она отбиралась у читателя установленным порядком. А если книга была повреждена или утеряна — взыскивалась полная ее стоимость. Не выдавались на дом обычно два последних номера газеты и журналов, словари и справочные книги, а также особо ценные и редкие книги из списка, составленного управой (этот список в обязательном порядке вывешивался на видном месте). С ними можно было ознакомиться только в читальном зале. Взятые читателями экземпляры книг запрещалось передавать другим лицам без разрешения сотрудника библиотеки. Лица, нарушившие правила, могли быть лишены права пользоваться книгами на установленный управой срок.

Библиотека пополнялась книгами, журналами и газетами за счет средств, ежегодно выделяемых земством, а также пожертвований, поступающих от частных лиц и организаций. Гуляйпольская библиотека, как одна из самых посещаемых, пользовалась особым вниманием со стороны земства. Ей в разные годы выделялись значительные суммы на пополнение библиотечного фонда. Так, в 1907 г. земством было принято ряд постановлений, касающихся Гуляйпольской библиотеки, а именно: приглашение нового заведующего "с повышенным образовательным цензом" и увеличение его содержания. А самое главное, было решено "снабдить библиотеку-читальню в с. Гуляйполе

большим, чем в остальных, подбором книг, для чего и внесено было в смету 500 руб.". Новая литература приобреталась и за счет средств, вырученных от спектаклей и концертов. Например, в декабре 1896 г. был дан вокально-музыкальный концерт, организованный Тихомировым А. (председателем Александровской уездной земской управы) и Ильковским (служащим в казенном винном складе), часть сбора от которого (25 руб.) было направлено Гуляйпольской библиотеке. Книги могли поступать и непосредственно в библиотеку. Но в этом случае заведующий был обязан доставить в управу список пожертвованных книг. И только после разрешения ее мог их выставить на полку. Если же какие-либо книги запрещалось выдавать читателям, их возвращали жертвователю. Интересно, что в библиотеке была особая книга, в которую посетители могли записывать все свои пожелания по выписке новых книг и "указания на замеченные недостатки и неудобства".

В Гуляйпольской библиотеке работал всего один сотрудник — заведующий. В его обязанности входило: дача посетителям необходимых разъяснений и советов, наблюдение за порядком, составление систематического каталога, ведение книг, учет выдаваемых читателям на дом и в читальню журналов и книг: приходо-расходной и инвентарной. При выборе библиотекаря не устанавливался особый образовательный ценз. Предполагалось (а это касалось не только Гуляйпольской библиотеки), что обязанности заведующего будут не сложными и их можно будет совмещать с другими занятиями (например, с преподаванием в школе), которые и будут являться основными источниками средств существования. В связи с чем жалованье заведующего первоначально составляло 100 руб. в год. Но оказалось, что "заведывание библиотекой является серьезным самостоятельным трудом, продуктивность которого зависит в большей мере от возможно меньшего совмещения должности заведующего с другими обязанностями". И жалованье было увеличено до 180 руб., а впоследствии и до 300 руб. Каждые пять лет к жалованью прибавлялось еще 50 руб. (доплата за выслугу), и к концу двадцатилетней непрерывной службы оклад достигал 500 руб. в год. Как и другие земские служащие, заведующие могли получать от земства пособия на лечение и стипендии на воспитание детей.

Гуляйпольская библиотека размещалась в частном доме, нанимаемом земством. Наем помещения обходился в разные годы по разно-

му: от 115 руб. в 1901 г. до 220 руб. в 1912 г. Помещение было довольно удобное и вполне отвечающее своему назначению: просторное, чистое, светлое, хорошо отапливаемое и освещаемое. В 1901 г. библиотека располагалась в двух комнатах: одна из которых служила читальней, а в другой выдавались книги. С ростом количества посетителей в 1907 г. было принято решение о найме большего помещения. Что и было сделано.

За первые полгода деятельности в библиотеку записалось 638 человек. Посетители взяли на дом 5079 книг и прочитали в читальне 316. Посещали библиотеку учителя и ученики земской и еврейской школ, священники, а также все желающие, проживавшие в то время в селе. Заходили почитать и "прохожие: паломники, странствующие мастеровые и проч.". Но все же основными ее посетителями были крестьяне. Так, в 1902 г. из 984 читателей крестьян было 653, евреев и немцев (а их подсчитывали в отчетах отдельно) — 214, других сословий — 117 человек. Интересно, что согласно данным за 1895 г. 50% посетителей составляли читатели тринадцати-восемнадцати лет, 17% — восемнадцати-двадцати одного, 30% — двадцати одного-сорока лет, и всего лишь 3% — сорока-шестидесяти лет. Такая посещаемость библиотеки молодежью (что было характерно и в последующие годы) объяснялась "большим количеством времени у подростков, по сравнению со взрослыми крестьянами", а также тем, что "библиотеки-читальни при каталоге книг, допущенных Министерством просвещения, были слишком незначительны по количеству книг... и имели мало материала способного заинтересовать взрослого читателя". А самое главное — среди крестьян старше сорока лет количество грамотных было ничтожным.

Читатели, относившиеся к местному крестьянскому обществу, обслуживались бесплатно. Остальные же вносили залог в размере 1 руб., который возвращался "по прекращению выдачи означенным читателям книг". В случае повреждения — из суммы удерживалась стоимость испорченной книги.

Библиотека с первых же дней своей работы пользовалась большим успехом, заведующий библиотекой Дворников И. И. отмечал, что крестьяне "смотрят на библиотеку, как на необходимо-полезное учреждение". Число читателей постоянно увеличивалось. Так, если в

1897 г. в библиотеку записалось 838 человек и еще 646 — читали книги в читальном зале, то уже в 1908 г. их было соответственно 1166 и 690. Количество прочитанных книг тоже постоянно увеличивалось. Например, в 1899 г. было прочитано 7902 экземпляра, а в 1908 г. — 19782. Книги, несмотря на правила, запрещающие передачу другим лицам, перед возвращением в библиотеку прочитывались родственниками и соседями посетителя. Гуляйпольская библиотека работала семь часов в сутки. Но и этого времени не хватало на выдачу книг посетителям. Были дни, когда Гуляйпольская библиотека буквально "осаждалась" желающими взять книги. Читателей было столько, что "наличность книг" далеко не соответствовала требованиям.

В докладе Александровской земской управы за 1899 г. отмечалось: "Запись читаемых в библиотеках и заявлениях о выписке отсутствующих в составе библиотек книг, указывают довольно ясно, что в большинстве случаев крестьяне читают сознательно, не говоря уже о том, что сама потребность чтения год от года растет и едва удовлетворяется тем количеством и подбором книг, которыми располагают библиотеки". Наибольший интерес вызывали книги, относившиеся к следующим отделам: религиозно-нравственному (в 1908 г. читателями было прочитано 1569 экземпляров), историческому (1469), географическому (1806), естествознанию (1548). Но больше всего поступало требований на книги отдела словесности — 12899. Практически не находили себе читателя отделы: медицинский (в 1908 г. читатели взяли 33 книги), юридический (2) и математики (2), поскольку в большинстве случаев книги, находившиеся в них, уже устарели, были не интересны и не понятны крестьянам.

Таким образом, Гуляйпольская библиотека-читальня была заметным культурно-просветительным центром, доступным для всех жителей с. Гуляйполя".

У 1904 році Гуляйпільську бібліотеку відвідало 949 осіб (776 чоловіків і 173 жінки). Видано книг 13333, з них на релігійну тематику — 1511, географію — 1070, природничу — 886, сільськогосподарську — 530.

Читальний зал відвідало 322 особи 3007 разів.

У 1904 році на території нинішнього району працювало вже 3 бібліотеки — в Гуляйполі, Темирівці та Успенівці. Того ж року вони

обслуговували 1299 читачів, котрі прочитали 17166 книг. Проте і тоді читаючого населення залишилося надзвичайно мало: у цих трьох населених пунктах налічувалося понад 12,5 тисячі жителів.

У 1905 році в Гуляйпільській сільській бібліотеці був 981 читач (777 чоловіків і 204 жінки), з них — 709 селян і 200 євреїв.

Книг видано: 1357 на релігійну тему, 969 на історичну, 9415 із словесності, 1470 з географії, 51 з медицини, 391 із сільського господарства, 1 з математики, а всього — 14852. 418 осіб відвідали читальний зал 4072 разів.

У 1910 році у бібліотеці було 1230 читачів, видано всього книг — 21204. Читальний зал відвідала 701 особа 3016 разів.

В 1912 році у бібліотеку приходило 1223 читачів, у т. ч. 921 селянин, 137 євреїв, 14 німців, 151 іншого стану. Видано книг: 23003, журналів — 5082. У читальному залі 798 гуляйпільців побувало 3645 разів.

За оренду приміщення бібліотеки у 1912 і 1913 роках витрачено 220 карбованців.

У розпал першої російської революції почали виникати народні бібліотеки, але після поразки революції царський уряд піддав жорстоким репресіям і бібліотеки, вважаючи їх розсадниками вільнодумства. Тому вже і в 1913 році на території району залишалися все ті ж три бібліотеки, хоч жителів цих населених пунктів зросло до 21,5 тисячі чоловік. У 1912 році послугами бібліотек скористалися 1416 осіб (у тому числі 299 жінок). Вони прочитали 27,6 тисячі книг.

Хотілося б назвати ще декілька цифр. Як не намагався уряд змусити селян віддавати перевагу книгам на релігійну тематику, вони з кожним роком читали таких книг все менше і менше. Ось деякі дані. В 1904 році 19,7% прочитаних книг мали відкрито релігійний характер. В 1912 році на цю тематику читали всього 5,5% відвідувачів. А інтерес на художню, сільськогосподарську, історичну та географічну літературу значно зріс.

Слід додати, що аж до перемоги Жовтневої революції бібліотеки існували насамперед за рахунок ентузіазму завідуючих ними та читачів. Коштів на утримання культурно-освітніх закладів виділялося дуже мало.

Незважаючи на те, що в країні вирувала громадянська війна, точилися важкі бої з іноземними інтервентами, кількість бібліотек невинно зростала, поповнювалися їх книжкові фонди.

У 1912 році в читальному залі Темирівської № 2 сільської бібліотеки було 198 читачів. Під бібліотеку наймали приміщення за 35 карбованців на рік.

Відвідування бібліотеки у Темирівці

Роки	Селяни	Євреї	Німці	Інші	Читачів			Тематика									
					чол.	жінки	всього	релігія	історія	художня	математика	географія	природ.	медицина	с/г	право	всього
1904	—	—	—	—	116	32	148	109	11	—	—	12	1	4	2	—	803
1905	—	—	—	—	71	22	93	82	21	523	—	10	58	1	1	—	696
1910	—	—	—	—	145	49	194	122	153	698	28	53	34	48	45	—	1195
1912	157	19	22	—	132	66	198	139	175	821	16	64	43	46	56	16	1395

Винятково важливе значення для збереження і організації колективного користування книжковими багатствами Радянської Росії мав декрет Ради Народних Комісарів "Про охорону бібліотек і книгосховищ", який підписав В. І. Ленін 17 липня 1918 року. В декреті вказувалися важливіші заходи по охороні книжкових фондів і перетворенню їх у всенародне надбання. В умовах, коли почалася іноземна інтервенція і громадянська війна, облік всіх бібліотек, книжкових сховищ і організація боротьби за їхнє збереження були справою великої державної ваги. В цьому документі були накреслені шляхи створення нових типів бібліотек — радянських.

СІЛЬСЬКІ Й КОЛГОСПНІ

У 1921 році в Гуляйпільському повіті було вже 28 бібліотек (а на території сучасного Гуляйпільського району — близько четверної частини).

Після закінчення війни робота в цьому напрямку все більше посилюється. В 1926 році в нашому районі діяло 11 бібліотек з книжковим фондом 9756 томів. Окремі з них були відкриті при школах, на хуторах.

У 1928 році в Гуляйполі працювало 5 професійних бібліотек.

У цей час зростає й мережа сільських бібліотек. Так, тільки на території Успенівської сільради діяло їх 10. Найбільша була Успенівська, фондами якої користувалися 452 особи.

Дальшому розвитку бібліотечної справи величезної шкоди завдала війна. Гітлерівці, тимчасово окупувавши район, не тільки знищили всі книжкові фонди, але й зруйнували більшість бібліотечних приміщень. Тому й не дивно, що коли 1 листопада 1943 року відкрилася районна бібліотека, в ній налічувалося лише 400 книжок.

У 1944 році в районі діяло 16 бібліотек, в 1949 році почала працювати районна бібліотека для дітей (наступного року її відвідувало вже 783 читачі, які прочитали 19363 книги).

30 січня 1946 року районна газета "Сталінським шляхом" повідомляла: "У колгоспі ім. Чапаєва гарно налагоджена робота хати-читальні. Щовечора культмасовик демобілізований т. Плясецький Ів. С. проводить читки газет, проробляє Конституцію і Положення про вибори до Верховної Ради СРСР серед молоді та літніх колгоспників. Проводяться вечори художньої самодіяльності".

21 травня 1949 року 25 колгоспників склали умови на придбання бібліотек на 23300 карбованців. Такі колгоспи, як імені Сталіна Успенівської сільради, імені Кірова Ворошиловської сільради, "Авангард" та інші склали умови на 2000 карбованців кожен.

На початку жовтня 1949 року колгосп "Кімовець" отримав із Запорізького бібколектора бібліотечку на 500 карбованців.

З першого дня роботи колгоспної бібліотеки колгоспники активно беруть книги. За перші 10 днів вони прочитали 470 томів. Колгоспниця Олександра Гура прочитала 6 книг, Віра Костенко — 4, Марфа Силка — 6.

Кількість читачів бібліотеки збільшується з кожним днем.

В 1949 році фонд у бібліотеках колгоспів, підприємств, установ і шкіл району збільшився на 12000 томів.

9 жовтня 1949 року у передовій статті "Книга — наш друг і по-радник" райгазета повідомляла: "Тільки в нашому районі у цьому році утворено десятки нових бібліотек, а всього в районі зараз є 91 бібліотека із загальною кількістю 38260 книг.

В дореволюційні часи в селах району зовсім не було бібліотек. Важко було знайти на селі людину, яка б читала книжки. Ніхто тоді не дбав про підвищення культури селянина. Та й не до книг було тоді трудящим на селі".

Далі в передовій ішлося про зовсім інше ставлення до книги в радянський час. Тільки в 1949 році в нашому районі утворено 73 колгоспних бібліотеки, активними читачами яких є сотні колгоспників. На придбання нових книг господарства виділяють великі кошти. В 1949 році колгосп "Комунар" Верхньотерсянської сільради витратив на поповнення колгоспної бібліотеки понад 10 тисяч карбованців.

Утворення широкої мережі бібліотек — це ще тільки початок справи. Головне полягає в тому, щоб популяризувати книгу, залучити до систематичного читання книг якнайбільше трудящих.

— Необхідно організувати роботу так, — писала газета, — щоб у кожній бібліотеці систематично проводилась масова робота з читачами. Бібліотекарі повинні як можна частіше організовувати колективні обговорення прочитаних книг. Необхідно, щоб інтелігенція села брала активну участь у масовій роботі з читачами, вела систематичну пропаганду книги — організовувала читання лекцій, доповідей, проводила бесіди — запалювала в трудящих любов до книги.

Кожен керівник підприємства, колгоспу і установи повинен систематично виявляти турботи про те, щоб як можна більше просувати книгу в маси трудящих.

— Книжковий фонд сільських і колгоспних бібліотек з року в рік збільшується. На 28 вересня 1950 року в колгоспних бібліотеках нашого району налічувалося понад 200 тисяч книжок, — повідомляла В. Зубковська. — Добре працюють Новоселівська сільська бібліотека та бібліотека колгоспу ім. Ворошилова Успенівської сільради. Ці бібліотеки систематично поповнюють свій книжковий фонд, залучають все нових читачів.

25 лютого 1951 року райгазета повідомляла, що в час німецько-фашистської окупації книжковий фонд району був знищений.

Тепер бібліотеки вже є в кожному сільському клубі, в кожному колгоспі, в кожній школі, на підприємствах і установах.

Зараз в районі налічується 150 бібліотек, фонд яких складає понад 115 тисяч книг на загальну суму понад 400 тисяч карбованців.

Лише в минулому році для шкіл району придбано літератури на 47659 карбованців. Районна бібліотека придбала книг на 12 тисяч карбованців. Бібліотека редакції районної газети "Сталінським шляхом" поповнена на 5 тисяч карбованців. Новозлатопільський дитячий кістково-туберкульозний санаторій закупив різної художньої літератури на 3500 карбованців.

В цьому році заплановано збудувати в районі 6 колгоспних клубів, у яких також будуть утворені великі бібліотеки.

Гарно працювала в 1952 році завідувача бібліотекою колгоспу "Дніпрельстан" М. П. Тарасенко. Кожному вона радила, що прочитати, розказувала зміст книги, зацікавлювала. Дякуючи її старанній роботі 283 молодих і літніх колгоспників були читачами бібліотеки.

Бібліотека організувала серед комсомольців обговорення твору М. Островського "Як гартувалась сталь". В обговоренні твору також взяли участь літні колгоспники, які були очевидцями подій того часу.

На 6 квітня 1952 року в бібліотеці колгоспу ім. Ілліча нараховувалося біля 1000 книг. Взимку при бібліотеці було організовано декілька колективних обговорень творів художньої літератури ("Кавалер Золотої Зірки" і "Світ над землею" С. Бабаєвського, "Як гартувалась сталь" М. Островського). Для того, щоб якнайкраще обслужити читачів під час весняних польових робіт, завідувача цією бібліотекою Г. Мотроненко укомплектувала декілька пересувних бібліотечок для польових станів.

Широкий вибір книг у 1953 році був у бібліотеці колгоспу "Авангард". За п'ять з половиною місяців поточного року тут уже видали біля 300 книг. На 18 червня 1953 року в бібліотеці налічувалося 1136 різноманітних книг.

Бібліотека колгоспу імені Енгельса у 1953 році була справжнім вогнищем культури. Щовечора тут організовувались голосні читки, бесіди, на яких читачі обмінювались враженнями від прочитаних книг. Особливо активними читачами були комсомольці і молодь колгоспу.

Більшість із них вже перечитала майже всі книги, яких налічувалось тут біля 1000.

Бібліотекар І. М. Куш завжди уважно прислухався до запитів колгоспників і сам запитує, яку книгу хто бажає прочитати, або рекомендує новинки художньої літератури.

— Сільська бібліотека Воздвижівки, — розповідала 15 жовтня 1954 року завідувача Т. Раділова, — користується широкою популярністю серед колгоспників. У ній зараз налічується 2500 книг. Є багато брошур і журналів. Бібліотека має понад 200 постійних читачів. Найактивнішими читачами є молодь села. Щодня в бібліотеці буває до 30 відвідувачів.

В читальному залі ми систематично організуємо бесіди, голосні читки книг і газет, проводимо бесіди на науково-атеїстичні теми.

24 жовтня 1954 року жителі села Новогригорівки О. Северин і Л. Кириченко запитували у тамтешнього голови колгоспу, коли ж буде обладнана наша бібліотека.

— Велику виховну роботу серед колгоспників проводить наша сільська бібліотека, — писали вони в райгазеті. — Але умови для роботи в бібліотеці погані. Вона міститься у тісній кімнаті, полиць для книг не вистачає, підлога кам'яна, тому тут взимку буває дуже холодно. І хоч завідувача бібліотекою тов. Біла вже неодноразово зверталася до голови колгоспу, щоб він допоміг обладнати і відремонтувати приміщення бібліотеки, але безрезультатно.

Свій лист до редакції новогригорівці закінчили сподіваннями, що голова колгоспу усвідомить важливість цієї справи і подбає про ремонт і обладнання бібліотеки.

21 листопада 1954 року завідувача Успенівською сільською бібліотекою Л. Симон повідомляла, що декілька днів тому бібліотека організувала і провела цікаву читацьку конференцію на тему "Наукове обґрунтування явищ природи". На конференції, крім трудящих села, були також присутні завідувачі всіх сільських і приклубних бібліотек району — всього 207 чоловік.

— До цієї конференції ми старанно готувались більше місяця. Як завідувача бібліотеки, — уточняла Л. Симон, — задалегідь придбала і вручила читачам необхідні для цього матеріали, широко було повідомлено жителів села про те, що відбудеться конференція. В

сільському клубі ми обладнали книжкову виставку на тему: "Непримирненність науки і релігії". Оформили також бібліотечні плакати: "Про незвичайні і грізні явища природи розкажуть вам ці книги".

В обговоренні питань, що були поставлені на конференції, взяли участь читачі бібліотеки.

3 доповіддю "Що таке грім і блискавка?" виступив директор Успенівської середньої школи І. О. Солодкий. За допомогою електрофонної машини тов. Солодкий, доповнюючи свою розповідь, продемонстрував присутнім, як виникає блискавка і грім.

3 не меншою цікавістю слухали учасники конференції доповіді: "Сон і сновидіння" та "Земля у світовому просторі", з якими виступили вчителі О. А. Мартенс і Г. Г. Ніколенко.

"Чи є життя на інших планетах?". З такою доповіддю виступила вчителька Л. О. Кириченко. Вчителька Н. П. Хорсун розповіла присутнім про те, від чого буває засуха.

Після конференції відбувся концерт, даний учасниками художньої самодіяльності колгоспу імені Ворошилова.

1 січня 1955 року завідувача Долинською сільською бібліотекою К. Болтянська інформувала читачів районної газети, що бібліотека провела ряд тематичних вечорів, читацьких конференцій.

— Добре у нас пройшов вечір на тему: "Депутат — слуга народу", — писала вона. — Після доповіді, яку зробив директор семирічної школи Ф. М. Корнев, виступили Г. І. Карнаушенко, Г. Н. Рябко та інші, які на місцевих прикладах з життя району і сільської Ради показали, як обрані депутати піклуються про трудящих, що вони дійсно є слугами народу. На цьому вечорі було присутніх 140 чоловік.

Цікаво пройшов літературний вечір, присвячений класику російської літератури М. О. Некрасову, а також читацька конференція на антирелігійну тему.

Активну участь у проведенні таких масових заходів беруть вчителі школи Ф. М. Корнев, В. П. Розпопов, О. Д. Мащенко та інші.

25 лютого завідувача Верхньотерсянською бібліотекою О. Гладка хвалилася, що зростає культура села. Вже в післявоєнні роки у Верхній Терсі збудоване велике приміщення семирічної школи, відкрито сільський клуб, придбано бібліотеку, в якій налічується на сьогодні більше трьох тисяч книг. Завершено будівництво великої

колгоспної електростанції. В селі обладнано радіовузол і в усіх будинках встановлено радіоточки.

Швидко зростає культурний рівень колгоспників. Про це свідчить те, що на сьогодні більше 650 колгоспників є постійними читачами бібліотеки.

Щоб подати колгоспникам якнайбільшу допомогу, актив бібліотеки організував доставку книг колгоспникам додому, а також безпосередньо на тваринницькі ферми.

З метою поширення досягнень науки і передової практики, бібліотека проводить читачькі конференції на різні сільськогосподарські теми.

Найактивнішими читачами бібліотеки є комсомольці Дмитро Мофа, Павло Зачепило, Раїса Тимоніна та багато інших, а також 53-річний колгоспник Михайло Данилович Білай.

13 березня 1955 року за ініціативою завідувачої Дорожнянської сільської бібліотеки Ніни Гузій була проведена конференція читачів. Сюди були запрошені батьки учнів 6-7 класів, а також комсомольці і молодь села.

На конференції обговорювалась книга О. Космодем'янської "Повість про Зою і Шуру". В обговоренні книги активну участь взяло багато читачів, серед них і учні Дорожнянської семирічної школи Євгенія Горбатенко, Валентина Ковбасюк, Галина Шинкаренко, Євдокія Велика, а також вчителі Н. В. Плющій та І. П. Волох.

У березні 1955 року Варварівська сільська бібліотека, де завідувачою працювала М. Зачепило пропагувала передовий досвід вирощування високого врожаю кукурудзи. На цю тему провела конференцію, де з доповіддю "Народногосподарське значення кукурудзи" виступив голова колгоспу імені Маленкова С. І. Козаченко.

Цікавою була розповідь заступника голови колгоспу О. С. Горпинича про біологічні властивості кукурудзи, внесення добрив у ґрунт, підготовку посівного матеріалу, збирання врожаю і зберігання зерна кукурудзи.

Агроном Успенівської МТС у колгоспі імені Маленкова М. Ф. Рибальченко розповів про досвід роботи майстрів-кукурудзководів по вирощуванню високих врожаїв кукурудзи і відповів на численні запитання колгоспників.

Конференція пройшла дуже цікаво. В обговоренні теми взяли участь і рядові колгоспники. Загальну думку присутніх висловила ланкова Ольга Горпинич, яка сказала:

— Багато корисного і повчального розповідали тут сьогодні. Не будемо чекати милості від природи, успішно виконаємо увесь комплекс агрозаходів і цим самим забезпечимо вирощування високого врожаю кукурудзи в цьому році.

Культурно і заможно живе сім'я колгоспника артілі "Шлях Леніна" Юхима Івановича Білоконя. У нього своя велика бібліотека, в ній є багато хороших книг. У дні декади книги (травень 1955 року) тов. Білоконь поповнив свою бібліотеку новою літературою. Він купив 300 книг на 1500 карбованців.

18 травня 1955 року працівники Приютненської бібліотеки (авідуюча О. Гончарова) в селі Веселому (тепер Ремівка — Авт.) провели конференцію читачів за книгою В. Лаціса "До нового берега". В ній активну участь взяли вчителі Веселівської семирічної школи Ф. Ф. Мороз, В. Ф. Кириченко, О. В. Біла, Д. Я. Ігнатович.

На конференції було присутніх близько 60 чоловік. Після обговорення книги тут продемонстрували кінофільм.

Щороку поповнюється новою літературою Верхньотерсянська сільська бібліотека (завідуюча О. Гладка). В 1955 році її фонд збільшився на 1600 книг і тепер становить 3500 примірників. Зростає і число читачів. Порівнюючи з 1954 роком, їх збільшилось майже на 200 чоловік.

Найактивнішими читачами бібліотеки є трактористи Олексій Зачепило і Микола Шепель, колгоспниці Раїса Руденко, Ніна Іскра, старики Тимофій Кириленко, Свирид Качан та інші, які за шість місяців 1955 року вже прочитали по 10-20 книг.

Для кращого обслуговування читачів створено пересувні бібліотеки в тракторній бригаді, на тваринницькій фермі і в рільничій бригаді № 6.

В 1956 році фонд колгоспних бібліотек значно збільшився. Так, наприклад, колгосп імені Енгельса придбав літератури для бібліотеки на 3,5 тисячі карбованців, колгосп "Авангард" — на 3 тисячі. На 2 тисячі карбованців кожен взяли колгоспи "Шлях Леніна", імені Жданова та інші.

Всього в 1956 році колгоспи району купили книг у магазині книготоргу на 22 тисячі карбованців.

З кожним роком поповнюється різноманітною цікавою літературою Верхньотерсянська сільська бібліотека. Тільки в 1956 році вона поповнилася 440 новими книгами. На 1 січня 1957 року фонд становив 3442 примірники книг на 13600 карбованців.

— Наша бібліотека обслуговує три населені пункти і нараховує 605 читачів, — хвалилася 25 січня 1957 року завідувача бібліотекою О. Гладка, — серед яких є колгоспники і механізатори, спеціалісти сільського господарства, інтелігенція і учні. Для кращого обслуговування читачів при бібліотеці працює три пересувних бібліотечки, які обслуговують 158 чоловік.

В роботі бібліотеки допомагає багаточисленний актив — депутати сільської Ради, спеціалісти сільського господарства, вчителі, комсомольці села — всього 95 чоловік.

Часто можна бачити наших активістів з газетами в руках, з книгами на тваринницьких фермах, серед механізаторів і колгоспників рільничих бригад. Вони читали лекції, проводили бесіди і голосні читки газет. Активну участь у цьому брали О. І. Циб, В. Ф. Стаменов, М. С. Балак, Л. А. Котенко та інші.

Актив бібліотеки допомагає партійній організації колгоспу імені Леніна випускати бойові листки та "Листки слави", стінну газету, в яких висвітлюються досягнення колгоспників, недоліки в їх роботі.

Особливо велику роботу проводимо ми на тваринницьких фермах. Активісти організують вечори доярок, де вони діляться досвідом своєї роботи, провели з ними читацьку конференцію, беруть участь у підбитті підсумків соціалістичного змагання. Всі ці заходи допомагають дояркам у роботі. Застосовуючи передові методи, вони добиваються високих надоїв молока.

— У бібліотекаря Антоніни Пилипівни Буланої є чому повчитись, — констатувала 16 серпня 1957 року завідувача бібліотекою М. Куц. — Перше, що кидається в очі, коли заходиш у Воздвижівську сільську бібліотеку, це красиве художнє оформлення приміщення її. Всюди на стінах з смаком розвішані заклики на актуальні, злободенні теми, а також яскраві, привабливі бібліотечні плакати.

Увагу читачів привертають добре оформлені книжкові виставки. Теми їх різноманітні.

Все це зроблено умілими руками Антоніни Пилипівни Буланої.

Булана Ніна Пилипівна, завідувача Воздвижівською бібліотекою

Видно, що свою справу вона любить, віддається їй всім серцем, всією душою.

Біля цих книжкових виставок і бібліотечних плакатів проводяться бесіди з читачами. Та й не тільки тут. Антоніна Пилипівна щоденно уважно переглядає одержані бібліотекою газети, журнали, а потім іде в польові стани рільничих і тракторних бригад, на ферми і проводить там бесіди на політичні теми, з внутрішнього життя нашої Батьківщини і міжнародного життя.

Для кращої популяризації книги бібліотека в цьому році вже провела 6 літературних вечорів і 4 читацьких конференції.

Наслідком повсякденної невтомної роботи Антоніни Пилипівни серед трудящих села є те, що сьогодні бібліотека має на абонементі 385 активних читачів та 110 читачів охоплює пересувними бібліотечками, які утворені в усіх польових станах рільничих і тракторних бригад і на тваринницьких фермах.

На високому рівні тут стоїть техніка бібліотечної справи. Всі книжки розставлені по алфавіту, а також заведено алфавітний каталог, що не завжди можна знайти в інших бібліотеках. Взагалі тут добре поставлено облік всієї бібліотечної роботи.

Найкращим показником хорошої роботи Воздвижівської сільської бібліотеки є те, що вона вже повністю виконала умови республіканського огляду культурно-освітніх закладів, що провадиться на честь славних 40-х роковин Великого Жовтня.

Бібліотекар А. П. Булана бере активну участь у роботі агіткультбригади, а також керує драматичним гуртком при Воздвижівському сільському клубі.

На 22 вересня 1957 року до трьох тисяч книг налічувалося у Варварівській сільській бібліотеці.

Книжковий фонд бібліотеки радгоспу "Червоний" на кінець 1957 року складав 1974 примірника на 15400 карбованців.

На початку вересня 1958 року для бібліотеки колгоспу імені Шевченка придбано книг на 2320 карбованців. Одержано художню, політичну, сільськогосподарську та іншу літературу. Тепер тут є 2828 книг на 13223 карбованці.

На 1 липня 1959 року Верхньотерсянська бібліотека налічувала 5 тисяч книг, якими обслуговувала більше 400 читачів. За п'ять місяців минулого року було видано читачам 2300 примірників книг, а за цей час в нинішньому році — близько 6000.

— Книга багато допомагає мені в труді, — говорила доярка Віра Подворко. — З книг я дізнаюся про все передове, нове, необхідне.

6 вересня 1959 року читачі районної газети "Сталінським шляхом" дізналися, що приємно зайти в бібліотеку колгоспу "Авангард". В ній просторо, чисто, пахне свіжою фарбою.

Це не новозбудоване приміщення, а лише добре відремонтоване і переобладнане. Тепер тут є хороший читальний зал з достатньою кількістю столів і стільців, окреме книгосховище з п'ятиповерховим стелажем. Скрізь чисто і привітно. Є де колгоспникам після трудового дня почитати новинки з газет, журналів чи цікаву книжку, провести читачьку конференцію чи бесіду.

В приміщенні клубу сільгоспартілі імені Енгельса знаходилась в 1959 році колгоспна бібліотека. За останні роки фонд її значно попо-

внився новою літературою і нараховує понад 2500 книг. Бібліотека обслуговує понад 250 постійних читачів.

Терпеливо і наполегливо пропаганду книги вів завідуючий бібліотекою Анатолій Григорович Кириченко. Він завжди тримав читачів у курсі літературних новинок.

В літній час було організовано чотири пересувних бібліотеки, які обслуговували колгоспників у польових станах, тракторній бригаді і на тваринницьких фермах.

В Любимівській сільській бібліотеці колгоспу імені Калініна в 1959 році нараховувалось 12250 книг, а постійних читачів — 1020. На кожному сім'ю, що є в селі в середньому припадало по три постійних читачі.

Активними читачами Дорожнянської сільської бібліотеки колгоспу "Кімовець" зарекомендували себе семидесяти- і семидесятип'ятирічні колгоспники Свирид Назарович Крупа, Йосип Лаврентійович Рябко та Остап Іванович Куш. Вони прочитали багато художньої, сільськогосподарської та іншої літератури.

В промартілі імені Чкалова є своя бібліотека, якою в 1959 році завідував Анатолій Красовський. В бібліотеці було близько 900 примірників книг. Активними читачами зарекомендували себе 80-річний сторож Федір Лук'янович Качан, швець Павло Шаровський, закрійник Олександр Маслієнко, цеховий обліковець Катерина Закарлюка, механік Леонід Борисов, швець Володимир Петров.

В 1960 році до послуг трудящих району було 48 бібліотек — районних, сільських, профспілкових, колгоспних і відомчих з книжковим фондом понад 100 тисяч томів. Тільки за 1959 рік він поповнився майже на 15 тисяч книг. В бібліотеках району налічувалося 11860 постійних читачів. За минулий рік їм видано 279687 книг. І це тоді, коли в дореволюційному Гуляй-Полі була одна-однісінька бібліотека з невеликим книжковим фондом.

Постійними читачами були трудівники колгоспних і радгоспних полів, робітники і службовці, інтелігенція. У Верхньотерсянській сільській бібліотеці в 1959 році зроблено 12063 книговидачі. Це значить, що в кожній хаті прочитано в середньому по 10-12 книг. По 8-10 книг за минулий рік видано на кожному сім'ю Успенівською сільською бібліотекою.

Робота бібліотек не вичерпується лише видачею книг. Вони проводили велику роботу по пропаганді книги, організовували тематичні літературні вечори, за допомогою книги розповсюджували досвід передовиків.

За минулий рік працівники бібліотек району виготовили більше як 300 книжкових вітрин і виставок, провели 189 бібліографічних оглядів, 127 тематичних, літературних вечорів і більше трьох тисяч різних бесід з трудящими.

Для зручності тваринників і механізаторів у своєчасному обміні книг завідувача бібліотекою першої бригади колгоспу імені Ілліча Ганна Федорівна Мотроненко організувала видачу літератури прямо на фермах і в тракторній бригаді. В спеціальних скриньках, які знаходяться тут, укомплектовано по 20-30 книг. Обмін їх проводився двічі на місяць, при потребі й частіше. Всього в першій бригаді на 7 квітня 1960 року було організовано три пункти видачі книг.

22 листопада 1960 року у передовій статті "Сільська бібліотека" відзначалось, що вартий наслідування досвід роботи Дорожнянської сільської бібліотеки, де завідуючою т. Богма. В ній 400 постійних читачів, яким у цьому році видано 8600 книг. Для пропаганди книги і більшого просування її серед населення в бібліотеці було організовано 27 книжкових виставок, 34 бібліографічні огляди, 7 літературно-художніх і тематичних вечорів, 3 читацькі конференції. Бібліотека працює без вихідного дня, в ній організовано вільний доступ до книги. Тов. Богма не чекає, коли прийде до неї читач. Вона сама заходить у кожний колгоспний двір, на тваринницькі ферми, в бригади, проводить читки і бесіди і цим заохочує трудівників до книги, робить їх активними читачами. За це і поважають свого бібліотекаря хлібороби села Дорожнянки і завжди відгукуються про неї теплими словами подяки.

Хорошими справами, писала газета, відзначається Добропільська сільська бібліотека, завідує якою т. Сухобок. Близько чотирьох з половиною сот читачів різного віку завжди знаходять в ній все необхідне. До їх послуг і книжкові виставки, і читацькі конференції, і списки рекомендованої літератури. В кожному колгоспному дворі тут читають і люблять книгу.

Авторитетом і пошаною в трудівників користуються також Верхньотерсянська і Успенівська сільські бібліотеки, де завідуючими

Сухобок Р. П., завідувача Добропільською бібліотекою

т. Гладка і Симон, колгоспна приклубна бібліотека сільгоспартілі імені Ілліча (завідувача клубом т. Ганц).

В 1962 році працівники Воздвижівської сільської бібліотеки (завідувача Н. П. Булана), використовуючи різні форми роботи з книгою, виховували в читачів колгоспу імені Горького любов до праці, як джерела створення достатку, глибоку пошану до людини праці, подавали допомогу в роботі червоного кутка ферми № 1.

Хорошу справу робила бібліотека. І як результат, в 1961 році тут залучили 592 нових читачі, яким видали 7724 примірники книг.

2 липня 1963 року повідомлялось, що бібліотека Гуляйпільського заводу сільгоспобладнання систематично поповнюється художньою та політичною літературою. Зростає число активних читачів, книголюбів.

Часто в бібліотеці можна було зустріти вантажника Віктора Івановича Редьку та інших робітників.

27 липня 1963 року Пологівська районна газета "Радянське село" писала:

— В котрий вже раз, як тільки зарожевіє обрій, Ганна Федорівна поспішає на ферму. Ось і сьогодні вона направилась туди.

І тваринники вже не уявляють, як би воно було, коли б їхній агітатор раптом чомусь не прийшов. Та це й не дивно. Здружилися вони міцно з Ганною Федорівною Мотроненко — завідуючою Новомиколаївською сільською бібліотекою, звикли поділяти з нею свої радощі і невдачі.

Ганна Федорівна — бажаний гість не лише тваринників, а й механізаторів та рільників артїлі імені Ілліча. Немає такої бригади, де б вона не побувала, не провела певної роботи.

Великий інтерес у працівників ферми № 1 викликав диспут по книзі Хоменка "Завзяті дівчата". Байдужих не було. Кожен висловлював свої думки і враження, погляди і переконання.

Не менш цікаво і жваво пройшла читацька конференція в тракторній бригаді № 1. Це було обумовлено темою — "Вік машини в руках механізатора".

Та чи не найглибший слід в серцях людей залишають ширі і відверті бесіди Ганни Федорівни. Вона уміє, як кажуть, взяти потрібну ноту, зацікавити своїх слухачів. І тут ніякого секрету немає. Просто агітатор Мотроненко у своїх бесідах піднімає злободенні, актуальні питання. Серед них найрізноманітніші із нашого повсякденного життя.

А завітайте ви до бібліотеки. Увагу тут привертають любовно обладнані книжкові виставки "Куток передового досвіду", "Куток атеїста", "Для вас, агітатори і пропагандисти" та ін.

Багато чого хорошого можна почути від трудівників артїлі імені Ілліча про Ганну Федорівну Мотроненко — людину непосидючої, щедрої вдачі.

— Багато трудівників артїлі "Авангард", — проінформував завідуючий Новозлатопільською сільською бібліотекою В. Панасейко, — зарекомендували себе активними читачами. Серед них — передовики колгоспного виробництва Ф. Ільченко, М. Біла, В. Нікітченко та інші. Для них книга стала надійним другом і порадином.

"Життя, що стало подвигом" — таку конференцію на честь 60-річного ювілею Миколи Островського провела Воздвижівська сільська бібліотека, де завідуючою була Н. Булана. У вступному слові вчителька середньої школи Євдокія Леонтіївна Хмара захоплююче розповіла про життя Миколи Островського.

З розповідями про сміливість, відданість справі робітничого класу, про героїзм і непримиренність до ворогів виступили Маїна Яценко, Лариса Хохотва та інші.

Конференція, в якій взяло участь понад 100 чоловік, пройшла з великим успіхом.

Завідуючу Верхньотерсянською сільською бібліотекою Ольгу Марківну Гладку можна часто було бачити на фермах або в полі колгоспу імені Леніна. Вона скрізь, де працювали люди, регулярно доставляла свіжі газети, журнали, цікаві книжки.

Знали колгоспники Ольгу Марківну як сумлінного агітатора, що регулярно інформує людей про останні події, про хід соціалістичного змагання.

26 травня 1965 року Гуляйпільська районна газета "Зоря комунізму" писала:

Часто можна зустріти на курних дорогах артїлі імені Ватутіна дівчину з газетами і журналами в руках. Це до трудівників поспішає ватажок місцевої комсомолії, завідуюча Петрівською бібліотекою Лідія Устяк. Її добре знають в кожній бригаді, на тваринницькій фермі, в будинках колгоспників.

Трактористи Петро Гаценко і Петро Кузьменко, зустрівши Лїду, щоразу запитують її про нову літературу по механізації сільського господарства. Багато читають вони й художньої. Цікавляться літературою по профілю й доярки Люба Дерев'янка, Серафима Кривошеєнко, Валентина Крат, шофер Петро Боровик, електрик Іван Дмитрович Плющій. Близько п'ятисот читачів постійно відвідують бібліотеку.

До всього є діло у Лїди. До всього вона охоче докладає своє вміння і старання. Побувавши в тракторному стані, Лїда Устяк випустила "Листок трудової слави". В ньому вона розповіла про трудові успіхи передовиків соціалістичного змагання механізаторів-трактористів Павла Дерев'янка і Петра Кузьменка.

Подобаються механізаторам і овочівникам Лїдині бесіди про те, як перетворюються в життя рішення березневого Пленуму ЦК КПРС, про плани, намічені ватутінцями на наступне п'ятиріччя, про підготовку до жнивування.

Не забуває агітатор відвідати й тваринницьку ферму, побути серед дівчат. І їм же цікаво знати, чим живе колгосп, країна.

Двадцять чотири комсомольці села, яких очолює Ліда Устяк, з молодечим запалом трудяться на різних ділянках виробництва, вносять свою вагому частку праці в спільну чашу достатку.

— Працьовита, допитлива наша молодь, — хвалиться ватажок, — заспівавуч всіх хороших справ. В авангарді передовиків йдуть свинарки Галя Продан, Люда Боровик і Раїса Попова, фельдшер Люба Панченко, тракторист Павло Дерев'янку, завідувача бригадним клубом Оля Азарова.

По вінця заповнений довгий літній день у ватажка комсомолії і культурмійця з Петрівки Ліди Устяк. І всюди вона встигає.

А 8 червня того ж року читачі дізналися, що петрівці готуються відзначити 50-річчя встановлення радянської влади. Завітавши до сільської бібліотеки, ви матимете можливість познайомитись із змістовно оформленими стендами, плакатами. Вони розповідають про організацію і становлення першої соціалістичної держави. Про це тут подбала завідувача сільською бібліотекою комсомолка Лідія Устяк. Разом з активом вона готує монтажі, книжкову виставку-огляд літератури. Самій, звичайно, всієї роботи не охопити. В цій справі виявили бажання допомогти Лідії громадський заступник бібліотекаря завідувача клубом Галина Іванівна Мищенко, активні читачі. Часті відвідувачі тут Володя Дерев'янку, Валя Середа і Таня Шишка. Вони не тільки приходять сюди вибрати потрібну книжку, а й ремонтують книжки, регулярно підшивають газети і журнали.

Цікавою обіцяє бути читацька конференція. Тим більше, що й тема її животрепетна, яка стоїть на повісті дня нашого життя: "В людини повинно бути все прекрасним".

— Нині це питання особливо хвилює молодих односельчан. Тому, що їм будувати прекрасне суспільство, — пояснює бібліотекар.

Учасники конференції готують окремі розповіді. Так, комсомолка Катя Чуприна у своєму виступі порушить питання про дружбу і товаришування, Олександра Шишка — про щастя, Люба Панченко — про любов, шлюб і сім'ю, Лідія Устяк — про моральні принципи людини радянського суспільства.

13 листопада 1965 року районна газета "Зоря комунізму" писала:

— Ви переступаєте поріг Новомиколаївської сільської бібліотеки і потрапляєте в полон затишку. Чисто вимита підлога, охайно застелені столи, на стелажах акуратно розставлена література. На столах

Мотроненко
Ганна Федорівна

для читачів завжди лежать свіжі газети і журнали. І вже ніхто не посміє і зайти сюди з брудним взуттям, не скинувши головного убору. Сама обстановка змушує бути культурними, ввічливими читачів.

Завідує бібліотекою Ганна Федорівна Мотроненко. Ні. Сказати тільки завідує, значить, далеко не повно характеризувати її роботу. Вона господар цього маленького закладу культури на селі.

Ганна Федорівна стріне вас з щирою посмішкою і поведе мову про дорогих її серцю супутників — книги. З радістю, з якимось потаємним почуттям любові і гордості захоплено розповідає вона про щойно одержані примірники нових видань, допоможе підібрати найпотрібніше для свого читача. Бібліотекар досить уважно ставиться до запитів відвідувачів. А вибрати тут є що.

Художньо оформлені тут книжкові виставки до 50-річчя Радянської влади і 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. Поряд стенди з новинками художньої літератури, науково-політичної та іншої. Часто сільська бібліотека стає місцем проведення літературних вечорів, дитячих ранків, голосних читок книг, журнальних та газетних статей, колективного обговорення їх. І це багатьом подобається. Їй же, бібліотекареві, активному, пристрасному агітатору, цього мало. В гарячу пору жнив Ганну Федорівну можна було бачити і біля комбайна, і на току, і в тракторному стані.

Нині бібліотеку відвідує 816 мешканців села з 361 сім'ї трудивників артілі імені Ілліча. Пересувні бібліотечки постійно функціонують в Новоіванівці, Новогригорівці і в Терновому. І для кожного читача у Ганни Федорівни знайдеться тепле, щире слово, дружня порада.

Ганна Федорівна пригадує, як вона розповідала дояркам про методи підвищення продуктивності праці.

— Як на фермі буде вдосталь кормів, то й бідонів на молоко не вистачить, — поспішила з висновками котрась з доярок.

— Звісна річ, молоко у корови на язиці, — зашуміли інші.

— Все це, звичайно, правильно, — підтвердила бібліотекар. —

Ви маєте рацію, але ж поміркуйте, і ви обов'язково зробите ще й такий висновок: не менш важливо, як скласти з цих кормів повноцінний раціон, як підготувати їх, щоб корови поїдали. Кожний кілограм витраченого корму повинен давати найбільшу віддачу, — терпляче пояснювала тваринницям бібліотекар.

— Ось послухайте, як працюють майстри високих надоїв... — і розгортала газету, і читала.

Марійка К. (назвемо так читачку, щоб не нагадувати її неприємного минулого), працювала в колгоспі старанно, вся віддавалась роботі. А ось стежки до бібліотеки не знала.

— Заходь, Марійко, знайдемо й для тебе цікаве щось почитати, — декілька разів запрошувала її бібліотекар. І тут же, ніби ненароком, починала розповідати про якусь новинку.

І скільки тієї радості було в бібліотекаря, коли добавилась ще одна картка читача, простяглася ще одна стежка до серця людини.

З початку року Ганна Федорівна зробила більш як 13 тисяч книговидач, або видала на 600 екземплярів більше, ніж торік. Цьому сприяла зразкова організація обслуговування трудящих, використання різних форм пропаганди книг.

В бібліотеці виділені групи читачів по професіях, за віком. Для них складено відповідні плани читання, робиться аналіз. Вже давно тут запроваджено вільний доступ до книжкового багатства. А щоб кожному під силу було швидко відшукати потрібну літературу, обладнані тематичні полицьки: "Для тебе, механізаторе", "Що читати доярці" та інші. Добре оформлено куток передового досвіду. Він систематично поповнюється новинками.

На 4 грудня 1965 року в районі налічувалося дві районні (бібліотека для дорослих і бібліотека для дітей), 24 сільських, 6 профспілкових, 14 колгоспних і сільських, 69 шкільних бібліотек. Лише сільськими бібліотеками, фонд яких становить 450600 книг, протягом 11 місяців зроблено 467732 книговидачі, бібліотеками охоплено 29500 читачів.

11 січня 1966 року людно було в бібліотеці заводу сільськогосподарського обладнання. Часто до її послуг звертаються фахівці різних спеціальностей — робітники та інженерно-технічні працівники. Тут

часто можна зустріти й заводських умільців — раціоналізаторів і винахідників.

З кожним роком збільшується книжковий фонд бібліотеки. Нині він нараховує близько чотирьох тисяч томів. Для ширшого залучення читачів при технічному відділі організовано пересувну бібліотечку.

Металісти люблять читати книги. Постійно відвідують бібліотеку 400 чоловік. Серед них робітники Г. Гагаріна, В. Кобилецька, О. Русаков, О. Шрамко, В. Крупа, інженерно-технічні працівники В. Рябко, П. Бальсанко, В. Жилінський та інші.

— Не залежуються книги в нашій сільській бібліотеці, — на початку 1966 року розповідала завідувача Верхньотерсянської бібліотеки О. Гладка. — 800 читачів систематично користуються її послугами. Серед них — люди різних професій і смаків — механізатори, тваринники, сільська інтелігенція, учні тощо. У 1965 році майже 14 тисяч разів книги побували в оселях трударів, і безумовно, стали їх добрими порадиниками. Це можуть засвідчити механізатори Валентин Качан та Іван Бурдуков. У їхніх читацьких формулярах — назви більше 30 книг. Цікавляться вони й літературою по спеціальності. Техніка весь час удосконалюється і без систематичного поновлення знань нині не обійтись, кажуть вони.

Багато читають також тваринники Надія Писанко, Олександра Паливода, Антоніна Качан, Кім Федоренко.

В пропаганді літератури велику допомогу бібліотекарю подають громадські книгоноші — школярі Галина Гринько, Людмила Білай, Надія Тимохіна та інші. Особливо вдячні їм люди похилого віку, котрих дівчата часто відвідують.

Для пропаганди книг ми використовуємо різні форми. Найбільш дійовими є: книжкові виставки нової літератури, списки рекомендованої літератури для тваринників, рільників, механізаторів, короткі бібліографічні огляди нових книг перед початком кінофільмів та біля книжкових виставок, індивідуальні бесіди та інші.

Йдучи назустріч 50-річчю Радянської влади і 100-річчю з дня народження В. І. Леніна, сільські активісти бібліотеки проводять велику роботу по пропаганді літератури на історико-революційну тематику, про життєвий шлях засновника і керівника першої в світі Країни Рад, його творів. На цю тему односілчани прочитали понад тисячу книг.

Для ширшого охоплення трудящих книгою в нас працюють три пересувні бібліотечки — в Гіркому, Цвітковому і на тракторному стані. Відкрито також пункти видачі: на верхньотерсянській фермі і на цегельному заводі.

На початок 1966 року Успенівська сільська бібліотека мала 423 читачі. На 22 лютого їм видано 2714 різних книг.

— Останнім часом, — розповідала завідувача Л. Симон, — зріс попит трудівників на політичну та сільськогосподарську літературу. Так з початку року відвідувачами бібліотеки прочитано 138 книг з політичної тематики та 163 — з сільськогосподарської.

Велику допомогу в роботі бібліотеки надає актив — учителі СШ, а особливо піонервожата Марія Василівна Колосовська, а також книгоноші Ніна Жилінська, Надія і Марія Савченко, Володимир Діхтяренко та інші.

Бажаним гостем назвала 14 липня 1966 року працівниця районної бібліотеки для дорослих К. Назаренко завідувачу Новозлатопільською сільською бібліотекою Ніну Семенівну Персань, яка не обмежується лише видачею книг читачам у бібліотеці. На будь-якій виробничій дільниці колгоспу можна бачити бібліотекаря, особливо у дні жнив.

На центральному току вона обладнала куток передового досвіду, регулярно випускає "Листок трудової слави", відкрила пересувну бібліотечку.

Ніна Семенівна тут бажаний гість. Її бесід люди чекають з нетерпінням і слухають їх з великим інтересом.

16 липня 1966 року ділилася досвідом роботи завідувача Варварівською сільською бібліотекою О. Жук:

— В тісному приміщенні знаходиться бібліотека. Та все ж ми подбали про відвідувачів, створили для них затишок. У читальному залі обладнали стенди і куток передового досвіду. Вся наочна агітація відображає повсякденні і перспективні завдання, які стоять перед трудівниками села. Увагу відвідувачів привертають стенди: "Наші рубежі на 1966 рік", "Наш колгосп у п'ятирічці", "Вони відзначилися в труді", "Хімія служить нам" тощо.

В нас є що читати працівникам всіх галузей сільськогосподарського виробництва. Книжковий фонд бібліотеки налічує 5426 томів. Над підвищенням своєї ділової кваліфікації систематично працюють дояр-

ки Віра Михайлівна Горпинич, Ліда Іващенко, пропагандисти Лілія Яківна Буряк, Ольга Антонівна Крутікова та інші. На жаль, чомусь рідко користуються спеціальною літературою наші механізатори.

Сам бібліотекар, звичайно, неспроможний охопити всі ділянки роботи. В цьому мені велику допомогу подають громадські помічники. В числі активістів — комсомолки, працівниця сільського магазину Валентина Валько та робітниця сепараторного пункту Надія Євчук.

Велику допомогу подає і завідуючий сільським клубом Михайло Михайлович Буряк. Він, мабуть, не менш, ніж хлібороби, вболіває за долю врожаю. Тому його зараз вдень не побачиш в селі.

Масово-політичну роботу ми намагаємось вести в контакті. Разом обладнали агітпункти на виробничих ділянках, разом випускаємо на току "Листок трудової слави", "Блискавку", "Хто сьогодні попереду", стіннівку "За врожай".

Для того, щоб була ясною картина, як працюють всі бригади в колгоспі, ми щодня на току на стенді, де висвітлюється хід соціалістичного змагання між бригадами, відмічаємо місце і показники кожної бригади за минулий день. Скажімо, 11 липня перше місце зайняла четверта бригада (бригадири комплексної і тракторної бригад — П. Л. Самойленко і Г. П. Плакса), на останнє вийшла друга (бригадири Г. Л. Попович і В. І. Безверхній). Про це зразу ж дізналися всі.

"Блискавка" та "Листок трудової слави" виходять через день, а бюлетень "Хто сьогодні попереду" — щоденно. Приміром, 12 липня "Листок трудової слави" сповіщає: у соціалістичному змаганні комбайнерів першість виборів Григорій Артемович Макуха, який за зміну намолотив 301 центнер зерна замість 280 центнерів за нормою. Найбільшу кількість зерна від комбайна перевіз Василь Скрипак — 335 центнерів.

А для тих, хто відстає чи допускає брак, є сатирична листівка. І, що характерно, критика допомагає.

Редагуючи стіннівку "За врожай", ми намагаємось висвітлювати злободенні питання життя колгоспу. Так, в останньому номері йдеться про хід виконання трудівниками взятих зобов'язань, про передовиків жнив, про заготівлю кормів, підготовку до сівби озимих тощо.

Звичайно, ми ще використовуємо далеко не всі методи ідеологічної роботи серед трудівників. Бажано було б, щоб на сторінках

газети виступили інші бібліотекарі, розповіли про свою роботу, поділилися досвідом. Це принесе лише користь.

Про своїх активних помічників 19 липня 1966 року розповідала завідувача Верхньотерсянською сільською бібліотекою О. М. Гладка:

— Жарке літо. Каникули в школах. Та учні Верхньотерсянської восьмирічної, особливо старшокласники, працюють: вони допомагають старшим товаришам.

Людно в ці дні і в сільській бібліотеці. Школярі не поривають зв'язку зі своїм порадником і другом — книгою. А найбільше їх цікавлять видання про життя і революційну діяльність вождя і засновника Комуністичної партії і першої в світі соціалістичної держави Володимира Ілліча Леніна, про героїв Великої Вітчизняної війни. Багатьох цікавлять казки. Найбільше книг записано в абонементних картках Світлани Добробог, Тоні Домашенко, Люди Сахно та Зіни Стасик.

Школярі села не тільки активні читачі. Вони беруть також активну участь в роботі бібліотеки. Валя Натікова, Люда Білай, Рая Троян, Галя Яковенко — найчастіші гості бібліотеки. Юні помічники заміщають бібліотекаря, чергують у залі, ремонтують книги, підбирають літературу для пересувних бібліотечок. Вони ж і активні книгоноші села.

На початку листопада 1966 року на території Успенівської сільської Ради було відкрито ще один культурний заклад — сільську бібліотеку в Успенівці-2. Завідує нею Зоя Азарова. До цього вона працювала там же завідувачкою клубу. Зоя має спеціальну освіту: недавно закінчила бібліотечний технікум. Із самого початку вона залучила до бібліотеки понад 800 читачів. У селах Рибному, Привільному, Широкому та Красногорському завідувачка організувала пересувні бібліотечки.

Тепер книга прийшла до кожної сім'ї трудівників сільгоспартілі "Україна".

12 вересня 1966 року газета "Запорізька правда" повідомляла: "Днями за багаторічну плідну роботу по бібліотечному обслуговуванню населення наказом по Міністерству культури СРСР завідувачу Новомиколаївською сільською бібліотекою Гуляйпільського району Ганну Федорівну Мотроненко нагороджено значком "За відмінну роботу".

17 січня 1967 року так писала районна газета "Зоря комунізму": — І вдень, і ввечері в Полтавській сільській бібліотеці можна застати відвідувачів. Люди різного віку і професій — літні й молоді колгоспни-

Симонова Ольга Антонівна (зліва) і Кобзар Клавдія

ки, школярі, спеціалісти — приходять сюди, намагаючись не пропустити жодної літературної новинки. Тут можна почитати свіжі газети і журнали, обмінятись враженнями від прочитаного з товаришами-книголюбамі.

Послугами бібліотеки постійно користуються 1215 читачів. До кожного з них завідувача Ольга Антонівна Симонова знаходить, як кажуть, свою стежину. Мабуть, тому полтавці так добре відзиваються про її роботу.

Бібліотекарка по-справжньому закохана у свою професію. В неспокійній роботі з читачами вона знайшла покликання. І, як видно, не помилилась в обраному шляху. Ольга Антонівна господарює в цьому закладі з 1948 року, відтоді, як організували його. Допмагаючи оволодіти знаннями своїм односельцям, заочно вчилась сама. Адже не гоже тупцювати на місці. Так без відриву від виробництва й закінчила культосвітній технікум.

Ось уже декілька років очолюваний Ольгою Антонівною культурний заклад носить почесне і водночас зобов'язуюче звання "Бібліотека відмінної роботи".

У всьому відчувається впевнена рука здібного фахівця. Це її невтомними руками і руками добровольців-помічників створено тут затишок (для книголюбів, виготовлені змістовні стенди, плакати, оформлені кутки, виставки тощо).

До знаменної дати — 50-річчя Радянської влади — бібліотекар оформила спеціальний куточок. Тут представлені книжкова виставка на тему, плакати та інша наочність.

— Запорукою успішної роботи, — каже Ольга Антонівна, — є те, що всі питання масово-політичної і виховної роботи знаходяться повсякденно в центрі уваги правління, партійної і комсомольської організацій колгоспу. У нас згуртувався дружний, боездатний актив. Палац культури, бібліотека, первинна організація товариства "Знання" працюють у тісному контакті.

Заздалегідь складається єдиний комплексний план масово-політичної і культурної роботи артлі, який затверджується на засіданні бюро парторганізації. Велику допомогу у вирішенні накреслених питань подають комсомольці і неспівкова молодь, в арсеналі яких є чимало корисних здобутків.

Бібліотекарі фізично не в змозі обслужити всі сім населених пунктів колгоспу. А тому дві третіх наявного книжкового фонду (а він налічує близько п'яти тисяч томів) постійно знаходяться в пересувних бібліотеках, на руках у читачів.

В Луначарівці, наприклад, працюють три пересувні бібліотеки: у червоному кутку тваринницької ферми, вдома у доярки О. Марченко, в початковій школі.

Молодь залюбки розповсюджує літературу. Комсомолка Люда Марченко обслуговує жителів Нововасилівки, Галина Рябенька — Назарівки і Зеленого, Світлана Земелько — трудівників села Охотничого. З нетерпінням, як бажаних гостей, зустрічають пенсіонери й інваліди комсомолок Валю Баленко і Валю Тур.

Полтавці активно включилися у всесоюзну читацьку конференцію "Дорогами батьків". У складі оргкомітету з проведення її — активісти села, культорганізатори, вчителі-літератори. Жваво пройшла читацька конференція по книгах Гамбурга "Так це було" і Островського "Як гартувалася сталь", а також виступали спеціалісти, педагоги, молодь села.

Верхньотерсянська сільська бібліотека (завідуюча О. М. Гладка) розробила ряд цікавих заходів, присвячених знаменним датам — 50-річчю Радянської влади і 100-річчю від дня народження В. І. Леніна.

Живою, захоплюючою була розповідь вчительки місцевої школи М. С. Балакової про засновника першої у світі Країни Рад. Опісля слово надали гостю — учаснику революції, ветерану праці сільгоспартілі імені Енгельса Сергію Петровичу Репці. В тиші залу повільно текла його розповідь:

— ... Вранці, після штурму Зимового палацу, мене з товаришами призначили в наряд у Смольний. По дорозі ми зустрілися з В. І. Леніним. Я вперше бачив Ілліча. А той дружньо привітався з усіма і почав розпитувати про наше життя. Ілліч просто, по-батьківськи, говорив з нами... Ніколи не забути мені тих слів, що сказав тоді Ленін, — хвилюючись, продовжував свою розповідь Сергій Петрович. — Хтось із солдатів запитав Леніна:

— А хто ж тепер буде керувати державою? Адже царя скинули...

— Ми з вами і будемо, — гаряче відповів Володимир Ілліч.

— Так, збулися ці пророчі слова, — замислившись, закінчив свою розповідь літній хлібороб.

Сердечно дякувала молодь Сергію Петровичу за те, що він приїхав до них у гості. А потім комсомолки Зіна Тилик, Таня Третяк та Рая Домашенко розповіли, як продовжуються справи Леніна юним поколінням.

Активними помічниками бібліотеки були вчителі М. С. Балакова, В. Ф. Стаменов, старша піонервожата Л. В. Огієнко, голова колгоспу І. М. Скоромний, секретар парторганізації О. А. Іскра та інші.

— Завдяки моїм добровільним помічникам, — 17 травня 1967 року розповідала О. М. Гладка, — книга зараз прийшла в 486 сімей села.

— Довести книгу до кожної сім'ї — сьогодні найголовніше завдання культурмійців, — стверджувала 13 січня 1968 року завідуюча районною бібліотекою для дорослих Г. Т. Циганкова. — Це досить складна справа. Зараз на території району намічується 79 населених пунктів, де проживає 11926 сімей. Їх обслуговують 2 районні, 20 сільських, 5 колгоспних, стільки ж профспілкових і 8 відомчих бібліотек.

Циганкова Ганна Тимофіївна

Семінар культпрацівників Гуляйпільського району. Березень 1960 р.

Не в кожному населеному пункті поки що є стаціонарні бібліотеки. Однак, вже декілька років тому бібліотечні працівники охопили читанням всі населені пункти. В бригадах, на тваринницьких фермах, в польових станах організовано понад 130 пунктів видачі книг та пересувок. Але життя вимагає нових форм обслуговування читачів. В пошуках ми прийшли до висновку: перш за все необхідно взятися за реорганізацію нестационарного обслуговування населення книгами. Ми вивчили досвід інших бібліотек країни, разом міркували, як краще задовольнити запити читачів.

Так, на базі Новомиколаївської бібліотеки провели семінар-практикум, систематично обговорювали на семінарах роботу нестационарних бібліотек тощо.

І ось п'ять колгоспних бібліотек району, які працювали без звільнених завідуючих і мали невеличкі книжкові фонди, ми перетворили у філіали сільських бібліотек. У невеличкі населені пункти літературу читачам доставляють книгоноші.

Роки трирічної естафети культури стали для нас періодом активізації роботи з масами, поліпшення діяльності бібліотек. Книга прийшла в кожний куточок нашого району, на виробничі дільниці і майже в кожную сім'ю.

Кількість читачів у 1967 році становила 17093 — на 5552 чоловіки більше, ніж у 1965 році. За три роки фонди сільських бібліотек поповнилися літературою на 43 тисячі карбованців.

Змістовнішою і різноманітнішою стала робота з людьми. Якщо раніше бесіди, огляди літератури, книжкові виставки, читацькі конференції, тематичні вечори організовувались, як правило, лише в сільських бібліотеках, то зараз вони стали невід'ємною частиною діяльності бібліотекарів і на пунктах видачі книг, і на виробничих дільницях. Великої популярності набули серед них зустрічі з старими більшовиками, учасниками громадянської та Великої Вітчизняної війни, ветеранами праці і маяками колгоспів.

Зараз, коли вже підбито підсумки того, що зроблено працівниками культури за роки естафети, ми можемо розповісти і про свої успіхи. По-перше, обласним оргкомітетом по проведенню бригадної естафети культури, наш район нагороджений Дипломом другого ступеня і кубком на вічне зберігання. А районна бібліотека для дорослих відзначена Дипломом першого ступеня, Шевченківською ювілейною медаллю та Гра-

мотою Міністерства культури. Дві сільські бібліотеки — Успенівська № 1 (завідуюча Л. Ф. Симон) і Верхньотерсянська (завідуюча О. М. Гладка) — удостоєні звання культосвітніх закладів відмінної роботи.

Крім того, О. М. Гладка була премійована іменною туристською путівкою по Кавказу. Грамотою відзначена і робота завідуючої кімнатою юного читача при Верхньотерсянській бібліотеці комсомолки Ніни Гайдар.

Грамотами обласний комітет нагородив також сільські бібліотеки: Полтавську (завідуюча О. А. Симонова), Воздвижівську (завідуюча Н. П. Булана), Добропільську (Р. П. Сухобок) і Новомиколаївську (завідуючу її Г. Ф. Мотроненко до того ж нагороджено значком "Відмінник культосвітньої роботи").

З 25 січня по 25 лютого 1968 року в районі проходив місячник пропаганди сільськогосподарської літератури. В ході його було звернуто увагу на доукомплектування книжкових фондів саме цією літературою. З метою кращого задоволення читачів бібліотекарі склали картотеки спеціалістів і згідно їхніх запитів відкрили міжрайонний абонемент при обласній бібліотеці і висунули гасло "Кожній книзі — свою адресу".

Під час місячника пропаганди сільгосплітератури на адресу читачів Новомиколаївської сільської бібліотеки надійшло 350 книг за їхнім фахом, Добропільської сільської бібліотеки — 192 примірника.

Добре зарекомендував себе і такий метод пропаганди спеціальної літератури. Бібліотекарі поділили читачів на групи — механізатори, тваринники, рільники тощо. І з цими групами постійно проводиться різнобічна робота. Складені рекомендовані списки літератури. А окремі читачі читають за індивідуальними планами.

В кожній бібліотеці району обладнані кутки передового досвіду, де виставлена краща література з питань сільського господарства, поради спеціалістів, матеріали про колгоспних маяків. В кутку вміщені соціалістичні зобов'язання колгоспу, бригад, ферм.

Надовго запам'ятаються трудівникам Новозлатополя, Воздвижівки, Новомиколаївки, Дорожнянки, Варварівки, Темирівки тематичні вечори, усні журнали, проведені за цей місяць. Багато дали землеробам читацькі конференції "Щуб шуміла земля врожайми", "За високі надої молока", організовані Полтавською, Успенівською і Добропільською сільськими бібліотеками.

Широко висвітлювався бібліотечний досвід місцевих передовиків сільського виробництва. Кожна бібліотека провела з своїми читачами-колгоспниками обговорення брошур Героя Соціалістичної Праці бригадира тракторної бригади сільгоспартілі "Заповіт Леніна" Івана Полікарповича Мартиненка "Головний напрям" і книги головного зоотехніка колгоспу імені Карла Маркса Миколи Григоровича Бібіка "Гіганти в степу". Обговорення книг за спеціальністю організовувалися і безпосередньо на виробничих дільницях.

Наслідки удосконалення системи обслуговування трудівників села є зростання книговидачі сільськогосподарської літератури. В період місячника читачам видано 5792 примірники брошур і книг — на 2400 примірників більше проти минулого року.

За підсумками місячника перше місце визнано за Добропільською сільською бібліотекою відмінної роботи (завідуюча Р. П. Сухобок). Добре попрацювали колективи Новомиколаївської бібліотеки відмінної роботи (завідуюча Г. Ф. Мотроненко) та Успенівської сільської бібліотеки № 1 (завідуюча Л. Ф. Симон).

Розповідаючи про справу великої державної ваги, завідуюча районною бібліотекою для дорослих Г. Циганова 16 липня 1968 року констатувала: "За п'ятдесят років Радянської влади мережа бібліотек на Гуляйпільщині виросла до 103 закладів, тобто, всі населені пункти району охоплені бібліотечним обслуговуванням. На сьогоднішній день бібліотеки району відвідує більше 52 тисяч чоловік. Так, лише на початок нинішнього року вони прочитали 431606 книжок з різноманітних знань. В їхньому розпорядженні знаходяться книжкові скарби в 377657 примірників. Так друковане слово прийшло в кожен сім'ю Гуляйпілья.

Успішно справляються у нас в районі із своїм головним завданням — озброїти народ знаннями — 50 штатних бібліотечних працівників, на допомогу яким прийшли громадські помічники-вчителі, комсомольці, книголюби. Якщо раніше робота бібліотек обмежувалася просто видачею читачам літератури, то зараз ці культурні заклади стали в селах центрами масово-виховної роботи. І не дивно. Адже в них працюють люди, які в більшості мають спеціальну вищу чи середню освіту або педагогічну, решта — навчається заочно в навчальних закладах культури.

Прикладом самовідданого служіння в культурно-освітній ланці були завідуючі сільськими бібліотеками — О. М. Гладка (с. Верхня Тер-

са), Р. П. Сухобок (с. Добропілля), Г. Ф. Мотроненко (с. Новомиколаївка), Л. Ф. Симон (с. Успенівка-1) О. А. Симонова (с. Полтавка). Бібліотекам цих сіл, а також районним — для дорослих і дітей (завідуюча Г. Є. Галушка) присвоєно високе звання бібліотек відмінної роботи. А в минулому році ми щиро поздоровляли своїх колег — О. А. Симонову і Г. Ф. Мотроненко з нагородженням їх значками Міністерства культури СРСР та Міністерства культури УРСР — "За відмінну роботу".

Почесними грамотами Міністерства культури СРСР та ЦК профспілки працівників культури СРСР було нагороджено завідувачку Воздвижівською сільською бібліотекою А. П. Булану, О. М. Гладку (Верхньотерсянська сільська бібліотека), Л. Ф. Симон та Р. П. Сухобок.

На початок 1969 року на території Гуляйпільського району налічувалося 102 бібліотеки, книжковий фонд яких складав 391368 томів. У 1968 році фондами бібліотек користувалися 35409 трудящих, тобто, майже всі жителі, починаючи з 7-річного віку.

До речі, в районі у 60-х-70-х роках "Бібліотек відмінної роботи" було вже 14.

На кінець 1968 року Воздвижівська сільська бібліотека, якою завідувала Антоніна Пилипівна Булана, мала 1182 читачів. Працівники бібліотеки робили все, щоб кожний вибрав собі книгу по душі.

Для спеціалістів склали картотеку "Кожній книзі — свою адресу" (в ній — нові книги з їх фаху). Наприклад, ветфельдшеру В. М. Власенкові було запропоновано прочитати книгу "Ветеринарна паразитологія" та "Вірусні захворювання тварин". У них фахівець знайшов для себе багато цікавого і корисного.

А для молоді складено плани читання: "Твій герой — сучасник", "Завдання спілок молоді", "Що читати про Леніна".

Не забувають бібліотекарі й про тваринників. На фермах створені пункти видачі книг, оформлені куточки та стенді до 100-річчя з дня народження Леніна.

Не забувають у Воздвижівці і про пенсіонерів. Тут виручають бібліотекарів школярі-книгоноші. Це учні 7-9 класів Галина Лиман, Ольга Федоренко, Валентина Довгай, Ольга Стасик та Лариса Булана. Дівчата після уроків приходять до бібліотеки, беруть книжки і розносять їх пенсіонерам. Запитують у них, про що б вони ще хотіли прочитати. Бажання пенсіонерів задовольняються.

В бібліотеці часто влаштовувалися цікаві читацькі конференції, усні журнали. Літературні вечори. Так у грудні 1968 року працівники закладу разом з учнями та вчителями місцевої школи підготували усний журнал "Орден комсомольської слави". Він був проведений у хуторах Новий Світ і Прилуки. В ці населені пункти привезли бібліотекарі художню та науково-популярну літературу з розрахунку, щоб на кожного жителя припадало по 2-3 книги.

Велика увага приділялася й роботі з дітьми. Для молодих школярів проводились дитячі ранки, для старших — літературні вечори.

Воронкова
Любов Михайлівна

28 червня 1969 року завідувача районною бібліотекою для дорослих Л. Воронкова зазначила: "Майже всі бібліотекарі району запроваджують у своїй роботі систему диференційованого обслуговування читачів. Простіше, відвідувачам пропонують читати за планом, складеним бібліотекарями. Мета цього — дати більш системні знання людині в якійсь одній галузі знань.

Розподіл читачів по групах дає можливість своєчасно інформувати спеціалістів чи працівників провідних професій про надходження профільюючої літератури.

Велику індивідуальну роботу з читачами веде працівник районної бібліотеки для дорослих З. П. Васецька. Особливу увагу вона приділяє самовихованню молоді. Складені нею "кола читання" і цікаві, і корисні.

Зараз ми із задоволенням можемо відзначити, що в нас у районі немає жодного населеного пункту, який би не обслуговувався стаціонарною або пересувною бібліотекою. Крім того, пересувки функціонують на фермах, у польових таборах і т. д. Книжковий фонд районних і сільських бібліотек, не враховуючи профспілкових, відомчих та шкільних складає 391 тисячу примірників. Цими скарбами користується понад 16 тисяч книголюбів. Книга тепер прийшла в кожен сім'ю. З початку 1969 року прочитано близько 155 тисяч книг. Всі діти шкільного віку є читачами бібліотек. До речі, більшість юних читачів є нашими активними громадськими помічниками, пропагандистами літератури.

Оперативно і найбільш повно задовольняють запити відвідувачів у Новомиколаївській, Добропільській, Комсомольській, Новозлатопільській і Полтавській сільських бібліотеках. Тут уміло використовують не тільки свої книжкові фонди, а й фонди інших бібліотек через міжбібліотечний абонемент.

В період всесоюзного громадського огляду бібліотек, присвяченого 100-річчю з дня народження В. І. Леніна працівники культосвітніх закладів району ще наполегливіше удосконалюють свою роботу, вивчають передовий досвід кращих і запроваджують його в себе. Через кожні два місяці в районі проводяться семінари, на яких вивчається бібліотечна справа, проходить обмін досвідом. Днями, на базі нашої районної бібліотеки проведено обласний науковий семінар по довідково-бібліографічній справі".

В цей час бібліотеки району вважалися одними з кращих в області. Методистом районної бібліотеки для дорослих з 1965 по 1969 рік працювала Клавдія Яківна Назаренко (потім перейшла в обласну бібліотеку імені М. Горького). Багато сил і енергії вона віддавала, щоб у бібліотеках району був порядок і затишок.

14 березня 1970 року активісти села Рівнопілля влаштували зустріч односельців з учасниками громадянської і Великої Вітчизняної воєн.

Вечір відкрив голова виконкому сільської Ради Г. Л. Ільєнко. Він запросив до президії ветеранів-земляків М. П. Андрієнка, Г. П. Сову, Т. Л. Пестуна та І. С. Шушуру. Груді кожного з них прикрашали бойові ордени і медалі — відзнаки Вітчизни за мужність і відвагу. Теплими, дружніми оплесками присутні вітали дорогих людей.

М. П. Андрієнкові довелося відстоювати молоду Радянську республіку ще в роки громадянської війни. Митрофан Прокопович, не шкодуючи власного життя, громив білополяків. І йому було про що розповісти тим, хто народився після громадянської.

Цікавими були спогади і ветерана Великої Вітчизняної війни Г. П. Сиви. Сімнадцятирічним юнаком Григорій пішов на фронт. Та, незважаючи на молодість, не відставав від своїх старших товаришів. З ненавистю бив фашистських посіпак. Г. П. Сова виявив неабиякий героїзм. За подвиги солдата було нагороджено двома орденами Слави і багатьма медалями.

А Івану Савичу Шушурі на фронті довелося шоферувати. Хто бачив війну, той знає, на скільки важка і ризикована ця місія.

Своїми спогадами поділився також пенсіонер, колишній воїн Білоруського фронту, учасник визволення Києва Т. Л. Пестун.

Розповіді зворушили присутніх, особливо молодь, яка не бачила страхіть війни, живе і працює у мирний час.

Учні Рівнопільської початкової школи сердечно привітали колишніх фронтовиків, подякували їм за цікаві розповіді.

Завідуюча Успенівською сільською бібліотекою № 1 Л. Симон писала до районної газети:

— На початку березня в Будинку культури села Успенівки відбулась теоретична конференція, присвячена 100-річчю від дня народження В. І. Леніна.

Організували її працівники бібліотеки спільно з вчителями середньої школи.

В обговоренні тем активну участь взяли вчителі О. Ф. Уманець, Ю. М. Кулик, Г. К. Козоріз, А. О. Павлиш та інші.

— В соціалістичних зобов'язаннях на 1970-й рік працівники Верхньотерсянської сільської бібліотеки визначили такі рубежі: зробити 21 тисячу книговидач, охопити читанням 1100 чоловік, добитися того, щоб відвідувачі побували у нас не менше 6 тисяч разів, — ділилася 17 березня завідувача сільською бібліотекою О. Гладка. — Протягом січня і лютого верхньотерсянці прочитали 6882 книги, охоплено читанням 978 чоловік. Відвідання бібліотеки складає 1605 разів.

Завдяки чому ми добились таких показників? Відчутну допомогу нам подають громадські розповсюджувачі літератури. Тепер у нас 28 книгонош — учнів місцевої школи.

Вони безкорисливо обслуговують пристарілих колгоспників, інвалідів, пенсіонерів.

Пристрасними книголюбями зарекомендували себе Люда Шаповал, Раїса Паливода, Світлана Добробог, Таня Фіберг, Таня Бойко і багато інших. Дівчатка часті гості в бібліотеці. Всією душею вони люблять книгу, цікавляться новинками. При потребі стають громадськими заступниками, допомагають видавати книги. Ентузіасти є нашими першими помічниками і організаторами ленінських читань. Добре дістається від них і боржникам, тим, котрі довго тримають книгу.

Змістовна робота ведеться в кімнаті юного читача. В ній справжніми господарями є діти. Школярі приходять сюди, щоб не

тільки взяти чи обміняти літературу. Вони ревно підтримують порядок у книжковому господарстві. Знають, де покласти літературу — за авторами і програмою. Ліпше Іри Гергель, Світлани Козаченко, Галі Павлової чи Люди Яковенко цього не зробить ніхто.

6 серпня 1970 року працівник районної бібліотеки З. Васецька зазначила, що в цьому році закінчився Всесоюзний огляд бібліотек, присвячений ленінському ювілею. Бібліотеки Гуляйпільля брали в ньому активну участь і успішно справилися з його завданнями. А вони були серйозними — добитися максимального виконання вказівок В. І. Леніна, рішень партії про розвиток бібліотечної справи, створення необхідних умов для користування книгою широкими колами трудящих, піднесення рівня пропаганди книги і керівництва читання з тим, щоб активно впливати на уподобання читачів, залучення до вивчення ленінської теоретичної спадщини найбільшої кількості трудящих.

В нашому районі на сьогодні бібліотечне обслуговування організовано в кожному населеному пункті. Працюють 2 районні бібліотеки, 1 міська, 22 сільські. В 53 населених пунктах існує нестационарна форма обслуговування (тут діє 2 філіали бібліотек, 17 пунктів видачі книг та 34 пересувки).

У своїй практичній діяльності культосвітні заклади рівнялися на кращі. Культармійці вивчили, а потім впровадили в практику досвід роботи Широколапівської сільської бібліотеки Веселівського району Миколаївської області та Воздвижівської сільської бібліотеки нашого Гуляйпільського району.

Серйозну увагу ми надавали формуванню та використанню книжкових фондів. Передусім дбали про підбір суспільно-політичної літератури. Як наслідок, фонд за останні два роки збільшився на 11605 примірників.

Враховуючи сільськогосподарський профіль району, ми багато уваги приділяємо пропаганді спеціальної літератури. З цією метою були складені "Єдині плани пропаганди досягнень науки і передового досвіду". Бібліотекарі створили галузеві пересувки на фермах і в тракторних бригадах. В Приютненській, Воздвижівській, Комсомольській, Рівнопільській, Полтавській та інших сільських бібліотеках до відкриття Республіканського і Всесоюзного з'їздів колгоспників були оформлені книжкові виставки — "Ленінський кооперативний план у дії", "За-

кон колгоспного життя", "Школа комунізму для селянства" та інші. А у Новомиколаївській, Врварівській і Верхньотерсянській бібліотеках проводилися тематичні вечори — "Наш колгосп у п'ятиріччі", "Зустріч з орденоносцями нашого колгоспу", "Любіть свою професію".

Значну увагу приділяємо диференційованому обслуговуванню читачів. Крім груп спеціалістів сільського господарства, тваринників, механізаторів, виділено групи молоді, вчителів, слухачів політшкіл. Особливе місце займає робота з молодими читачами.

Наприклад, в Комсомольській сільській бібліотеці група робітничої молоді налічує 37 чоловік. Протягом року вони прочитали 950 книг. Працівники бібліотеки наполегливо працюють над вихованням культури читання, розширення світогляду, закріплення інтересів у своїх молодих читачів.

У кінці вересня 1970 року два дні в Гуляйполі тривав районний семінар сільських бібліотекарів. Його учасники прослухали доповідь завідуючого районним відділом культури П. С. Шевченка "Про роботу бібліотек у період підготовки до XXIV з'їздів КПРС і КП України та їх основні завдання". Решту питань порядку денного було присвячено роботі культосвітніх закладів з юними читачами.

Завідуючий районним відділом народної освіти М. Я. Тарасенко ознайомив працівників бібліотек з перебудовою шкільних навчальних програм. А про основні завдання сільських бібліотек з пропаганди літератури, яка допомагає засвоєнню шкільних програм присутніх інформувала завідуюча районною дитячою бібліотекою Г. Є. Галушка.

Поділилися досвідом пропаганди науково-популярної літератури на допомогу учням завідуючі сільськими бібліотеками А. П. Булана (с. Воздвижівка), О. А. Симонова (с. Полтавка), Л. Ф. Симон (с. Успенівка, бібліотека № 1), В. Шугальова (с. Червоне).

Вичерпні консультації з цього питання надала завідуюча абонентом районної дитячої бібліотеки Л. В. Анікіна.

Про особливості керівництва читанням дітей розповіли завідуюча Любимівською сільською бібліотекою Л. І. Карнаух, Р. П. Сухобок з Добропільської бібліотеки та Н. С. Персань (бібліотекар с. Новозлатополя).

Кваліфіковані відповіді на хвилюючі питання учасники семінару одержали від завідуючої читальним залом Гуляйпільської дитячої бібліотеки К. І. Середи.

26 грудня 1970 року хвалилася О. Ілієнко, завідувача Рівнопільською сільською бібліотекою:

— Ідеш селом Рівнопіллям і радісно стає на душі: дуже вже багато змін сталося в ньому.

Прикмети нового помітні на кожному кроці. Так, за останні п'ять років виросла нова вулиця, яка носить ім'я першого космонавта Ю. О. Гагаріна. Тепер цілодобово працює дитячий садок. Матері зі спокійним серцем йдуть на роботу, бо знають: їхні діти доглянуті, гарно виховуються.

Нова крамниця, клуб, бібліотека — все це до послуг односельців. І в цьому є частка праці кожного реівнопільця.

Але з-поміж інших мені хочеться виділити няню дитячого садка Ганну Федорівну Юрченко. За сумлінність жінку не раз заохочувало правління колгоспу імені Енгельса. Портрет трудівниці прикрашає колгоспну Дошку пошани. Ось уже котрий раз односельці виявляють Ганні Федорівні високе довір'я, обираючи її депутатом сільської Ради.

Г. Ф. Юрченко ніколи не пройде байдуже: і до маляти радісно посміхнеться, і до старенької бабусі з повагою привітається, про життя розпитає.

Зустрівшись з Ганною Федорівною, поговоривши з нею, і сам станеш духовно багатшим. На все у жінки вистачає часу: і виховувати своїх дітей (у неї їх троє), і квіти вирощувати, і зайти до бібліотеки за новою книгою, щоб спершу самій прочитати, а потім — своїм вихованцям. І за це Ганні Федорівні людська шана. Чи треба шукати більшого щастя, ніж це?

В 70-ти роки в нашому районі добре прижилася і зарекомендувала себе система нестационарного обслуговування (пункти видачі та пересувки). Були створені умови, коли книга дійшла до кожної сім'ї сільської місцевості.

Досвідом гуляйпільців зацікавилась обласна бібліотека імені М. Горького та Міністерство культури УРСР і почалися виїзди в район за перейняттям досвіду.

В 1971 році в район приїздила начальник бібліотек Міністерства культури З. А. Печенізька у супроводі директора обласної бібліотеки А. І. Бельцера. Заслухавши інформацію про досвід Гуляйпільської районної бібліотеки для дорослих і визнавши його позитивним, Міністерство прийняло постанову, яка рекомендувала поширити цей досвід в областях з відповідною наявністю малих населених пунктів.

Працівники райбібліотеки з преставниками культури з Кієва і Запоріжжя. 1967 р.

За погодженням з обласним управлінням культури було проведено республіканський семінар-практикум з питань організації нестационарного бібліотечного обслуговування для відповідних працівників обласних бібліотек південної зони України.

Учасники семінару-практикуму ознайомились з досвідом бібліотек Гуляйпільського району та обласної наукової бібліотеки як організатора і визнали досвід повчальним для областей з аналогічними особливостями населених пунктів.

Методистом у той час працювала молода, енергійна Валентина Миколаївна Хмара, яка на даний час перебуває на заслуженому відпочинку. А завідувала районною бібліотекою для дорослих Любов Михайлівна Воронкова (1969-1981 рр).

З 1970 по 1972 рік тривала дворічка культури, присвячена 50-річчю утворення СРСР. В бібліотеках діяли книжкові виставки "Шляхом дружби і братерства", "Моя батьківщина — СРСР" та інші.

— "Книги для всіх", — під таким девізом працює Новомиколаївська сільська бібліотека, розповідала 6 липня 1972 року її завідувача Ганна Федорівна Мотроненко. — Ми увесь час прагнемо удосконалювати форми обслуговування читачів. Зараз це питання постало ще актуальніше у зв'язку з проведенням Міжнародного року книги.

Щоб охопити систематичною роботою читачів усіх населених пунктів колгоспу імені Ілліча, ми застосовуємо нестаціонарні форми. Відкрили два філіали — в селах Новоіванівці та Новогригорівці, у селі Тернове — пункт видачі. В селі Трудовому функціонує пересувка.

Крім того, в тракторних бригадах та на фермах є галузеві пересувки. Так з 950 читачів нашої бібліотеки 454 охоплено нестаціонарним обслуговуванням. Але ці товариші не можуть поскаржитися на недостатню увагу до них (в цьому чимала заслуга і нашого громадського бібліотечного активу).

Масова робота бібліотеки не обмежується лише на стаціонарі. Читацькі конференції, усні журнали і літературні вечори при допомозі читацького активу ми проводимо і на філіалах, і на пункті видачі. Практикуємо відкриті огляди літератури на виробничих ділянках колгоспу, під час занять шкіл підвищення кваліфікації. Це більш дійова форма наближення книги до читачів.

Справжнім рапортом великому святу братерства радянських народів була республіканська читацька конференція "Україна Радянська в Союзі незламним цвіте". Її провели майже всі бібліотеки району.

— Ретельно готувався до цього закладу актив Малинівської сільської бібліотеки, — ділилася 19 грудня 1972 року її завідуюча Г. Сімаченко. — Заздалегідь склали план підготовки та проведення конференції, організувати тематичні вечори "У світлий час і у тяжку годину твої бійці на варті, Батьківщино" і "Руки міцні й запальні на службу тобі, п'ятирічко", усні журнали "Україна в сузір'ї братніх республік", "Солідарність — наш девіз", бібліографічні огляди "Розквіт радянської літератури і мистецтва", "Образ В. І. Леніна в літературі".

На конференцію ми запросили керівників колгоспу "Батьківщина", тваринників, механізаторів, трудівників села.

Активну участь у проведенні читацької конференції взяли Н. Євсюкова, М. Олійник, Р. Рябко та В. Сіра. Є. Петрик біля книжкової полиці провела бібліографічний огляд. Опісля всі включилися у вікторину "Як ти знаєш свою Батьківщину?". Переможцями її стали Н. Ведмідь, Н. Мормуль, В. Сіра і В. Гречан. Про це їм нагадуватимуть — книги.

До речі, читачами нашої бібліотеки є 1060 малинівців. З початку року зроблено 21 тисячу книговидач при річному плані 19 тисяч.

— Наша сільська бібліотека, — доповідала 23 серпня 1973 року

завідуюча Воздвижівської бібліотеки Т. Попик, — налічує 14483 екземпляри книг, а її послугами користуються 1230 жителів Воздвижівки. Нинішнього року вони прочитали близько 14 тисяч книг, у тому числі понад 2000 — на суспільно-політичні теми.

Працівники бібліотеки спільно з активістами в цьому році провели 90 масових заходів. Вони включилися у виконання умов республіканського огляду на кращу постановку роботи по інтернаціональному і патріотичному вихованню трудящих. Для цього ми оформили стенд "З чого починається Батьківщина". Основна думка представлених на ньому матеріалів, сконденсована в словах видатного латинського революційного поета і драматурга Яна Райніса:

*Бери своє серце,
Зажги его смело.
Отдай его людям,
Чтоб вечно горело
Для общего счастья,
Для общего дела.*

Читачів приваблюють також вміщений на цьому стенді альманах "Данко" та інша література.

Кожної п'ятниці ми влаштовуємо читання-бесіди на тему "Вони зустрічалися з Леніним". У вересні плануємо провести бібліографічний огляд літератури, девіз якого "В житті завжди є місце подвигу". А в жовтні для читачів запропонуємо декілька заходів по перегляду літератури на тему "Велич народного подвигу", де йтиметься про події Великої Вітчизняної війни.

Наші односельчани люблять книгу, цінують її. Найактивнішими читачами бібліотеки є Іван Васильович Куш, Павло Борисович Дяченко, Іван Васильович Стасик, Ніна Володимирівна Богославська. Часто відвідують цей заклад і діти. Дружать з книгою Ваня Кальченко, Віта Стародуб, Володя Андрієвський.

Два дні у жовтні 1973 року в Гуляйполі тривав районний семінар працівників сільських бібліотек. На ньому обговорено актуальні питання роботи культосвітніх закладів.

Одне із завдань сільських бібліотек — допомагати спеціалістам сільського господарства пропагувати сільськогосподарську літературу. Аналіз стану цієї роботи оголосила методист районної бібліотеки

Серета Клавдія Іванівна

В. М. Хмара. Вона ж надала колегам і належні консультації.

Як керуватися міжбібліотечним абонементом — така тема виступу завідувачої абонементом районної бібліотеки для дорослих З. П. Васецької. Про методи цієї роботи розповіли також працівники культосвітніх закладів Т. М. Лапко (с. Верхня Терса) та інші.

Досвідом індивідуального керівництва читанням дітей, методами вивчення читачів поділилася завідувача районною дитячою бібліотекою К. І. Серета.

Велику роль відігравали бібліотеки в організації марксистсько-ленінського навчання й економічної освіти трудящих. Про методи цієї роботи учасникам семінару розповіла завідувача кабінетом політосвіти райкому партії Г. Т. Циганкова.

Лектор обласної організації товариства "Знання" т. Клімов прочитав для присутніх лекцію про міжнародне становище.

Немалу користь учасникам семінару дали практичні заняття по оформленню карток, книжкових виставок, тематичних полиць, папок для газетних матеріалів.

27 вересня 1973 року ветеран праці Є. Бондар у кореспонденції "Лецман книжкового моря" писала:

— Коли ви потрапляєте до Полтавської сільської бібліотеки, перше, що кидається у вічі — написи: "Книга — велика сила. В. І. Ленін", "Потрібно поважати книгу, потрібно з шанобливістю входити в цей храм науки. О. Герцен".

Вас неодмінно приваблять стелажі, акуратно заповнені книгами. Література розставлена по відділах. Над кожним відділом є показник, читачеві легко орієнтуватися в цьому царстві книг.

Відвідувачів завжди привітно зустрічають господарки — завідувача Ольга Антонівна Марченко і бібліотекарка Неля Олександрівна Глущенко.

— Люблять свою справу, — кажуть про них сільчани.

— Чуйні серця мають. Вони — справжні ентузіасти книги. Працюють, як велить їм совість.

Глущенко Неля Олександрівна

Мені хочеться дещо більше розповісти про Нелю Олександрівну.

Н. О. Глущенко народилась в Донбасі, в родині шахтаря. Зовсім маленькою дівчинкою вона залишилась без батька — він загинув на фронті. Мати, машиніст електровоза, зуміла добре виховати доньку.

Після десятирічки Неля влаштувалася в депо мастильником, де трудилася декілька років. Але прагнення здійснити мрію взяло верх: з дитинства дівчина пристрасилась до книжок і вирішила неодмінно стати бібліотекарем. Згодом вона закінчує бібліотечне

відділення технікуму, а потім Харківський інститут культури.

В Полтавці Неля Олександрівна працює два роки. Односельці знають її і як здібного пропагандиста.

У бібліотекарів напружений кожний день. Адже в селі 1452 читачі, кожному, звичайно, хочеться догодити. А для цього потрібно знати смаки, нахили людей. І хоч найбільший попит на художню літературу, проте чималою популярністю користуються суспільно-політична, сільськогосподарська, технічна та наукова література.

На кожній фермі працівники бібліотеки організовували куточки передового досвіду, книжкові виставки "Екологічні знання — усім". А в Будинку культури красується стенд "Золоті руки", де яскраво висвітлюється хід соцзмагання тваринників.

Часто відвідують бібліотеку доярки Клавдія Козаченко, Віра Демиденко, Марія Васюк, Марія Редюк, Віра Козаченко, Віра Рибальченко, механізатор Петро Якович Клименко та інші.

Ольга Антонівна і Неля Олександрівна не забувають і про пенсіонерів. Бувають у них вдома, заносять їм замовлені книги. Сільська бібліотека підтримує тісний зв'язок зі школою — спільно влаштовують читацькі конференції, змістовні вечори запитань і відповідей.

Агітатори, лектори, пропагандисти партійної організації колгоспу імені Свердлова своїм пристрасним гарячим словом запалюють трудівників села на боротьбу за великий хліб, молоко, м'ясо, за добробут народний. І в перших їх рядах ідуть О. А. Марченко і Н. О. Глущенко.

У лютому 1974 року проходив районний зліт культармійців. На ньому відзначали, що на рівні сьогоденних вимог працюють бібліотечні працівники Г. Ф. Мотроненко (Новомиколаївка), О. С. Богма (міська № 2), О. А. Марченко (Полтавка), А. І. Чичило (Успенівка, бібліотека № 2), М. І. Халяпіна (Дорожнянка).

Як колгоспна бібліотека піклується про учнів, 11 квітня 1974 року повідомив випускник міської СШ № 3 Олександр Михайлюта:

— Завжди людно в бібліотеці першого відділку колгоспу імені Карла Маркса. Особливо вона вабить учнів. Тут ми бажані гості. Завідуюча Марія Миколаївна Левадня яскраво оформила спеціальні полиці — "Для учнівської молоді". На них знайдеш книжки улюблених авторів: Ю. Збанацького, О. Гончара, Ю. Яновського, А. Малишка та багатьох інших.

Марія Миколаївна вивчила наші смаки, знає захоплення, комсомольські доручення. А тому кожна рекомендована нею книга є і цікавою, і дуже потрібною.

Наприклад, для загонових вожатих Наталки Онопрієнко, Любові Шрамко, Галини Томчук бібліотекарка підбирає літературу про червоногалстучних. А знаючи захоплення Віктора Рогача музикою, готує для нього нотні збірники, пісенники тощо.

В травні 1974 року була прийнята постанова ЦК КПРС "Про підвищення ролі бібліотек у комуністичному вихованні трудящих і науково-технічному прогресі". Виходячи з цієї постанови, бібліотеки району намітили ряд конкретних заходів.

— Для кращого обслуговування населення книгою вирішено було, — ділилася 13 липня 1974 року завідувача районною бібліотекою для дорослих Л. Воронкова, — на всіх виробничих дільницях відкрити пункти видачі літератури, профспілкові бібліотеки міста реорганізувати у філіали районної бібліотеки. Працівникам бібліотек рекомендовано вивчати та активно пропагувати книги, щоб збільшити оборотність книжкового фонду, комплектування бібліотек літературою вести з врахуванням потреб читачів і профілю місцевих колгоспів і

радгоспів, оперативно і цілеспрямовано здійснювати інформацію про вихід з друку нової літератури. Вирішено всіляко поліпшувати матеріально-технічну базу бібліотек.

Уваги заслуговує робота по організації обслуговування колгоспників безпосередньо на виробничих дільницях Полтавською сільською бібліотекою № 1. Працівники цих освітніх закладів постійно бувають у тракторних бригадах, на фермах. Оформляють оперативну наочну агітацію, видають книги, проводять бесіди, огляди і перегляди літератури, часто інформують про надходження нової спеціальної літератури.

19 червня 1975 року районна газета "Зоря комунізму" надрукувала зарисовку А. С. Пузанової "Сільський бібліотекар". Прочитаємо її:

— Воздвижівка — рідне Марійчине село. Вона тут народилася, тут же, в сільській бібліотеці розпочала своє трудове життя.

Антоніна Пилипівна Булана, тодішня завідувача бібліотекою, вчила молодого культармійця:

— Пам'ятай, що ми — бійці ідеологічного фронту. Це — почесно і разом з тим дуже важко. Відповідальність велика.

Але не тільки словами навчала досвідчена спеціалістка свою юну помічницю. В повсякденній роботі, яку нічим не виміряєш, не обмежиш в часі, Антоніна Петрівна прилучала Марійку до боротьби за високу культуру жителів села. Вони активно допомагали трудівникам села у боротьбі за високі врожаї, за зростання колгоспного виробництва. Іншими словами в ідеологічній, масово-політичній роботі сільських комуністів попереду були працівники цього культосвітнього закладу, який один із перших в районі одержав звання бібліотеки відмінної роботи.

З тих пір минуло сім років. Зараз Марія Богославська завідує цією сільською бібліотекою, яка вже розмістилася в чудовому Будинку культури. Велике красиве приміщення, з читальним залом — мрія кожного сільського бібліотекаря.

Тепер Марія остаточно переконалася, що ця професія її покликання. Вже маючи сім'ю, заочно закінчила бібліотечне відділення Мелітопольського культосвітучилища.

Енергійна, неспокійна, вона встигає багато зробити за день. На фермах, у тракторних бригадах Марійка (її і зараз так звать односель-

чани) — бажаний гість: не тільки обміняти книжки, а й принесе якусь новинку по спеціальності. А зараз з колегами створює довідково-інформаційний фонд літератури з питань сільськогосподарського виробництва. Ознайомлення спеціалістів, механізаторів, тваринників з цими книгами допоможе їм у роботі.

М. Богославська вважає, що культармієць повинен бути політінформатором, агітатором і пропагандистом: така специфіка його роботи. Адже прийти в колектив і не поговорити з людьми з актуальних питань поточної політики, не роз'яснити суть нового важливого документа партії, обійти питання виробництва — просто неможливо. Не говорячи вже про період жнив. В такий час воздвижівські бібліотекарі взагалі роблять своїм центром масово-політичної роботи поле, тік. Вони випускають усю оперативну наочність, знайомлять людей з ходом соціалістичного змагання. Словом, у них така ж гаряча пора, як і в усіх колгоспників. Ось і зараз працівники сільської бібліотеки готуються до наступних жнив.

Воздвижівка, Новий Світ, Прилуки, Жовтневе — ці населені пункти обслуговує сільська бібліотека. Тепер у селах не знайдеш сім'ї, котра б не користувалася її послугами. 1310 чоловік сьогодні є читачами бібліотеки — майже все доросле населення сільради. До їхніх послуг близько 15 тисяч книг. Причому, фонд весь час поповнюється. Тільки за чотири роки п'ятирічки на бібліотечних стелажах з'явилося 5390 нових примірників літератури.

"Довести книжку до читача" — стало гаслом для сільських культосвітніх працівників. І з цією метою вони застосовують все краще з практики колег району, області, країни.

У М. С. Богославської хороші помічники Марія Миколаївна Куриленко і Любов Семенівна Єременко. Всі разом вони складають дружний колектив, котрий успішно справляється з великими завданнями, що відводяться в ідеологічній роботі культосвітнім закладам.

Про авторитет, яким користується в селі бібліотекар, про його місце в суспільстві красномовно свідчить той факт, що воздвижівці днями одностайно проголосували за Марію Семенівну Богословську, назвавши її своїм депутатом сільської Ради.

Напередодні 7 листопада 1975 року книголюби Гуляйпільля одержали чудовий подарунок — введено в експлуатацію приміщення нового книжкового магазину. З нагоди цього відбувся короткий мітинг.

На ньому виступив перший секретар райкому Компартії України М. С. Беляєв. Він же й перерізав червону стрічку, відкриваючи доступ до книг усім любителям. На церемонії відкриття були заступник начальника республіканського комітету в справах видавництв, поліграфії та книжкової торгівлі М. Г. Шаблій, начальник обласного комітету М. Н. Сушко, директор облкниготоргу В. І. Сергієнко.

На 7 листопада 1975 року в районі для читачів діяло майже 80 бібліотек із загальним книжковим фондом близько 508 тисяч примірників. Їх послугами користувалося 36904 читачі. Кожен з них в середньому прочитав по 14 книг.

В 1976 році Валентина Кирилівна Шило завідувала Червоненською сільською бібліотекою. Успішно справляючись із основною роботою, вона виконувала ряд громадських доручень. Багато років підряд її обирали депутатом сільської Ради. Вона завідувала кабінетом політосвіти при парторганізації радгоспу "Червоний", була політінформатором з питань науки і культури, випускала бюлетені про підсумки змагання тваринників.

Бібліотека проводила значну роботу з пропаганди книг, знань серед населення. Тут влаштовувалися читацькі конференції, виставки літератури.

15 травня 1976 року методист бібліотеки для дорослих В. М. Хмара зазначила, що бібліотеки району як опорні пункти партійних організацій брали участь у проведенні республіканської конференції "Партія веде". Маючи у своїх фондах близько 330 тисяч книг, у тому числі 64879 — на суспільно-політичну тематику, вони дбають про забезпечення читачів актуальною літературою.

Бібліотекарі не забувають і про пропаганду досягнень трудівників району, колгоспів, радгоспів. В бібліотеках представлені їхні соціалістичні зобов'язання, договори на змагання, висвітлюється його хід. Пропонуються матеріали про кращих людей району, передовиків промислового і сільськогосподарського виробництва. На підприємствах, фермах, у тракторних бригадах проведено бесіди "Наші земляки — делегати XXV з'їзду Компартії України", "Наш район у десятих п'ятирічці", перегляд "Гуляйпільля від з'їзду до з'їзду" (районна бібліотека), усний журнал "Їх праця увінчана урядовими нагородами" (Успенівська бібліотека № 1), бесіда "Девіз змагання — ефективність, якість" (Новомиколаївська сільська бібліотека).

Бібліотеки широко пропагують досягнення радянського народу у розвитку економіки, науки і культури.

В період підготовки до конференції велику увагу було приділено удосконаленню форм і методів виховання підростаючого покоління.

Тоді ж, 15 травня 1976 року, завідувача Любимівською сільською бібліотекою Л. І. Карнаух ділилася досвідом:

— Люблять книгу трудівники колгоспу імені Калініна. Тому працівники сільської бібліотеки прагнуть повніше задовольнити їхні запити. Постійно дбаємо про зростання книжкового фонду, проводимо різні заходи, які наближають читача до книги. З метою пропаганди книги оформлені тематичні викладки "Їх життя — приклад", "Програма миру в дії", "Вічно живий", "Запоріжжя — славен край", "До нових звершень" та інші.

Велику роботу провели ми, готуючись до XXV з'їзду КПРС. Разом з комсомольськими організаціями колгоспу і школи влаштували тематичний вечір "Веде нас партія вперед". Напередодні цього в фойє клубу оформили книжкову виставку "Я син твій, партіє, я — комуніст".

Розпочався вечір пісню "Партія наш рулевої". Потім ведучі декламували вірші про партію. На вечері виступив ветеран партії І. М. Івко. В далекому 1933 році він став членом партії Леніна. Чимало довелося пережити за ці роки.

Колишній фронтовик І. О. Алейкін розповів про те, як у грізному 1942 році він став членом КПРС. Кавалер ордена Леніна Д. В. Варжель поділився спогадами про відбудову зруйнованого війною господарства, про особисту участь в освоєнні цілинних земель.

Молодий комуніст Ю. С. Самсоненко розповів про роботу, яку здійснює партійна група тракторної бригади № 2. Вечір закінчився літературно-музичною композицією "Партія веде".

А на тематичному вечорі "Партія — розум, честь і совість нашої епохи!" був присутній делегат XXV з'їзду Компартії України В. С. Мелашенко. На молочнотоварній фермі № 1 провели конференцію "За високоякісну продукцію тваринництва".

Це далеко не весь перелік заходів, які проводять працівники бібліотеки для читачів.

14 грудня 1976 року секретар парторганізації колгоспу "Авангард" Н. З. Голіздра на сторінках районної газети "Зоря комунізму" писала:

— Потяг людини до книги зрозумілий. Адже в ній можна знайти відповіді на численні "чому?", взнати чимало цікавого з різних питань. Але як вибрати саме ту книгу, яка тобі необхідна, яка дасть користь? І тут на допомогу приходять працівники бібліотеки. Цікава й захоплююча в них професія. Завжди з людьми, завжди бути корисним їм.

Ніна Семенівна Зінькова в один з далеких днів осені 1952 року прийшла працювати в бібліотеку Жовтневого сільського клубу. Саме тоді видала першу книгу читачеві. Багато часу минуло звідтоді. В 1955 році закінчила Мелітопольський культосвітній технікум і одержала диплом бібліотекаря. З кожним роком збагачувався досвід, зростала майстерність.

В 1963 році Ніна Семенівна приїздить до Новозлатополя. І ось уже більше 13 років працює завідувачою сільською бібліотекою. Її знають не тільки в Новозлатополі, а й у навколишніх селах. В кожному дворі побувала вона з книгою.

Не раз мені доводилося спостерігати, як Ніна Семенівна працює з читачами. Кожного привітно зустріне, порадить прочитати ту чи іншу книгу. А найбільше в неї юних читачів. І всіх вона знає по імені. Весела, галаслива дівчора любить читати. В цьому їй допомагає завідувача. З материнською ласкою питає кожного, чи сподобалася йому книга, що головне в ній, яка тема, ідея, яка доля героїв, потім порадить, яку книгу взяти.

Любить Ніна Семенівна живу роботу, постійне спілкування з трудівниками колгоспу. Не чекає, поки читач прийде у бібліотеку, а сама йде до нього. Підбирає літературу, яка користується попитом у жителів, і робить подвірні обходи. Люди із задоволенням беруть рекомендовану нею книжку, дякують за турботу про них.

Завідувача бібліотекою частий гість і на виробничих дільницях. На багатьох з них функціонують пересувні бібліотеки. Ретельно комплектує вона їх, враховуючи запити й інтереси людей, котрі тут працюють.

Звичайно, одній з усім цим справитись важко. Тут на допомогу приходить актив, з яким Ніна Семенівна завжди підтримує тісні зв'язки.

Серед відвідувачів бібліотеки часто можна зустріти слухачів партійного та комсомольського політичного навчання, екологічної освіти. Ідуть вони сюди, щоб підібрати матеріал для вивчення тієї чи

іншої теми, для підготовки реферату чи виконання практичного завдання. І завжди їм допоможе Ніна Семенівна.

Копітка робота бібліотекаря. Але від неї Ніна Семенівна відчуває задоволення. Знаходить вона час і для виконання інших доручень. Н. С. Зінькова майже двадцять років є членом КППРС. І це високе звання виправдовує. Не раз комуністи колгоспу обирали її членом партійного бюро. Будь-які доручення вона виконує на совість. Вже декілька років успішно справляється з обов'язками політінформатора з питань науки і культури. Її часто можна побачити серед тваринників молочнотоварної ферми, в автогаражі і тракторній бригаді. Люди з інтересом слухають її, вдячні на інформацію, яку вона дає.

За самовіддану працю в справі виховання трудящих, за активну участь у громадському житті завідуючи бібліотекою неодноразово заохочували. Її груди прикрасила медаль на ознаменування 100-річчя з дня народження В. І. Леніна. Це високе визнання праці сільського бібліотекаря, яка несе людям радість, допомагає їм увійти у чудовий світ книги.

* * *

9 лютого 1977 року відбулася районна нарада працівників культури, на якій підбили підсумки роботи за минулий рік і прийняли соціалістичні зобов'язання на поточний. Із звітом на ній виступила секретар парторганізації районного відділу культури Л. М. Воронкова. Вона, зокрема, зазначила, що протягом звітного періоду в районі працювало 69 бібліотек, які мають книжковий фонд 539 тисяч екземплярів. В 1976 році для бібліотек виділили гроші тільки 8 колгоспів (1900 карбованців), лише 16 бібліотек отримують газети і журнали за рахунок колгоспів. А цього явно не досить.

Перед присутніми виступив завідуючий Пологівським відділом культури П. М. Павловський. Він розповів про досвід роботи культармійців району.

В роботі наради взяли участь і виступили з промовами директор обласної дитячої бібліотеки Г. З. Лацук і секретар райкому партії Л. І. Явон.

На нараді було підписано договір про соціалістичне змагання між

Гуляйпільським і Пологівським районними відділами культури, прийнято соціалістичне зобов'язання на 1977 рік, переможцем соцзмагання минулого року вручили дипломи і грамоти.

Вся робота, що проводилась в бібліотеках району протягом 1977 року була підпорядкована єдиній меті — підготовці і проведенню всесоюзної молодіжної читацької конференції "Шляхом Жовтня" та республіканської читацької конференції "Ленінським курсом — до комунізму".

В 1977 році з бюджету району на придбання книг витрачено 16500 карбованців, господарства дали — 1017, сільські ради — 500 карбованців.

Оргкомітет по проведенню обласного огляду намітив конкретні заходи, які спрямовані на покращання діяльності бібліотек на допомогу сільськогосподарському виробництву.

Зміст роботи бібліотек було визначено "Єдиним планом пропаганди досягнень науки та передового досвіду в сільському господарстві". В основу планів лягли плани господарств.

Для кращого розкриття книжкового фонду в бібліотеках оформлялися виставки, тематичні полицки: "Досягнення науки — сільськогосподарському виробництву" (Воздвижівська сільська бібліотека), "Культура землеробства — основа високого врожаю" (Верхньотерсянська сільська бібліотека).

Проводились і масові заходи. Зокрема, міською № 3 бібліотекою організовано усний журнал "Славні трудівниці", Малинівською сільською бібліотекою — читацьку конференцію "Славлі людину, звеличену працею".

Пожвавилась робота на виробничих ділянках в період жнив, Бібліотекарі щодня висвітлювали хід соціалістичного змагання працівників сільського господарства за допомогою стендів, виставок, бесід.

Довідково-інформаційний фонд створено у всіх бібліотеках району, які працюють на центральних садибах. В 1976 році районною бібліотекою зроблено централізовану передплату через райоб'єднання "Сільгосптехніка" на довідково-інформаційні матеріали для бібліотек району на 1977 рік. Матеріали, що надходили з центрів науково-технічної інформації, реєструвалися і надсилалися спеціалістам сільського господарства для ознайомлення.

Інформації здійснювались шляхом усних повідомлень, переглядів, під час проведення "Днів інформації".

Новомиkolaївською, Полтавською, Воздвижівською сільськими бібліотеками досягнуто стопроцентного охоплення бібліотечно-інформаційним обслуговуванням спеціалістів господарства.

З метою проведення групової інформації для слухачів агрозоошкіл господарств під час занять бібліотекарі організували перегляди літератури "Гігієна виробництва молока" (Любимівська сільська бібліотека), "Кормова база — важлива ділянка в сільському господарстві" (Приютненська сільська бібліотека), "Технологія одержання високоякісного молока" (Темирівська бібліотека). Для слухачів шкіл складено рекомендаційні списки літератури: "Що читати з питань зниження собівартості продукції тваринництва" (Малинівська сільська бібліотека), "Передовому досвіду — широке розповсюдження" (Рівнопільська сільська бібліотека).

Велику роботу протягом року проведено бібліотечними працівниками по вивченню та очищенню фонду сільськогосподарської літератури. В результаті очищено фонд сільськогосподарської літератури від застарілих за змістом книг. Частина книг передано в обласний фонд. На 1.1.1978 року фонд сільськогосподарської літератури становив 6,4% від загальної кількості, книговидача сільськогосподарської літератури — 7,6%, по сільських бібліотеках в 1977 році — 7,3%.

З метою повного задоволення професійних запитів працівників сільського господарства бібліотеки району використовували МБА.

Оргкомітет з проведення огляду підбив підсумки роботи бібліотек за цей період. Переможцем визначено Полтавську сільську бібліотеку. Завідуюча бібліотекою О. А. Марченко бажаний гість на виробничих ділянках господарства. Тут оформлялись кутки передового досвіду "Новое передовое — вашему хозяйству", "Ищи, твори, держай", куток зобов'язань передових доярок "Мои личные рубежи".

На МТФ проведено цикли бесід з розповсюдження передового досвіду в сільському господарстві "Достигнутое сегодня — не предел завтрашнего дня", "Опыт МТФа" — на все фермы колхоза".

Для трудівників колгоспу працівники бібліотеки провели читачку конференцію "Человек главной профессии", диспут "Хлеб моей Родины", усний журнал "Свой жаркий труд, энергию свою тебя я, пятилетка, отдаю", літературний вечір "Слава рукам рабочим".

Бібліотека домоглася 100% охоплення спеціалістів сільського господарства користуванням бібліотечною книгою. Всі спеціалісти на індивідуальній інформації бібліотеки. Всього послано спеціалістам 37 інформацій, до яких включено 112 книг, з них взято 87 книг.

Результатом роботи бібліотек став процент видачі сільськогосподарської літератури — 9,8%.

Протягом року працівники районної бібліотеки, оргкомітет з проведення огляду "Бібліотеки-виробництву" надали практичну допомогу в організації діяльності бібліотек на допомогу виробництву. На базі Верхньотерсянської сільської бібліотеки проведено заняття школи передового досвіду з питань довідково-інформаційного обслуговування, семінар "Робота бібліотеки на допомогу сільськогосподарському виробництву". До бібліотек району зроблено 11 виїздів з метою перевірки роботи та надання допомоги в підвищенні науково-технічного рівня читачів.

1977-й — другий рік десятої п'ятирічки — особливий тим, що люди розгорнули Всесоюзне соціалістичне змагання під гаслом боротьби за ефективність і якість, присвячуючи свої виробничі успіхи ювілейній даті. Особливий тим, що він став роком прийняття нової Радянської Конституції.

В країні продовжувався Всесоюзний огляд діяльності бібліотек, присвячений 60-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції. Активно включались в нього бібліотечні працівники Гуляйпільського району. В соціалістичному змаганні за краще бібліотечне обслуговування населення взяли участь всі бібліотеки.

Робота, яка проводилась у бібліотеках протягом 1977 року, була підпорядкована єдиній меті — підготовці і проведенню всесоюзної молодіжної читачької конференції "Шляхом Жовтня" та республіканської читачької конференції "Ленінським курсом — до комунізму". Читачька конференція "Дорогою Жовтня" стала великою подією в житті молоді району. В проведенні конференції бібліотечним працівникам допомагали комсомольці, молодь.

Районна бібліотека для дорослих турбувалась про те, щоб за кошти районного відділу культури забезпечити бібліотеки району літературою, що висвітлює героїчний шлях радянського народу за 60 років. При цьому враховувались укомплектованість фондів не-

обхідною літературою, запити читачів, виділення додаткових коштів колгоспами і радгоспами на придбання літератури. Всього протягом 1977 року додатково виділено 1017 крб. 1977 рік — був роком активної підготовки фондів бібліотек до централізації. Книжний фонд очищено від застарілої, непрофільної, дублетної літератури, проведена робота по підготовці алфавітного каталога до централізації.

Розкриваючи фонд, бібліотеки району оформляли книжкові виставки, цикли їх, теми яких "Дружба, народжена Великим Жовтнем" (абонемент райбібліотеки), "Шляхами боротьби і перемог" (чит. зал райбібліотеки), "Велике шістьдесятиріччя", "Мы эстафету Октября доставим дням грядущим" (Долинська с/б-ка), "60 героїчних років", "Герої Жовтня" (Любимівська с/б-ка), "Цих днів не змовкне слава", "Нашій Батьківщині — 60" (Успенівська с/б-ка № 1). Слід відмітити, що майже кожна бібліотека провела цикл книжкових виставок "Дружба, народжена Великим Жовтнем". Кожна виставка присвячувалась розвиткові економіки, науки, культури окремої союзної республіки.

Працівники Воздвижівської, Полтавської, Долинської, Успенівської № 1, Успенівської № 2 бібліотек в червоних кутках молочнотоварних ферм проводили бесіди про проект нової Конституції СРСР, бесіди, які роз'яснювали окремі статті нової Конституції СРСР. Зокрема, міською № 3 бібліотекою проведено бесіди "Нова Конституція СРСР — Конституція розвинутого соціалізму", "Завоювання соціалізму — вищий принцип зовнішньої політики Радянської держави".

Для працівників міжколгосбуду колектив районної бібліотеки організував цикл народних читань "Кроки п'ятирічок". Для проведення цих читань залучались ветерани праці і війни Чучко Н. П., Шабала І. С., Кузьменко М. О.

Готуючись гідно зустріти 60-річчя Великого Жовтня, бібліотечні працівники провели ряд тематичних вечорів. На них запрошувались учасники громадянської війни, перших п'ятирічок, ветерани праці і війни, ровесники революції. На цих вечорах молодь, приймаючи трудову естафету від старших, давала клятву всюди наслідувати приклад комуністів.

З успіхом пройшов цикл вечорів трудової слави, організований Воздвижівською сільською бібліотекою під загальною назвою "Героями не народжуються", до якого ввійшли вечори "Почет и труд, рядом идут", "Лишь тот достоин коммунизма, кто беззаветно любит труд".

В більшості бібліотек в співдружності з спеціалістами сільсько-господарського виробництва організовувались читацькі конференції, цикли книжкових виставок, вечори молодого спеціаліста: "Економіка — головна політика партії" (міська № 2 б-ка/, "Накреслення партії — шлях до достатку" (Н-Златопільська), "За ефективність і якість тваринництва" (Н-Миколаївська), "Животноводство на нових рубежах" (Н-Златопільська). Працівниками абонементу райбібліотеки, Воздвижівської, Полтавської сільських бібліотек систематично проводили "Дні інформації" для спеціалістів сільського господарства.

Ось, наприклад, як проведена читацька конференція "Ленінським курсом — до комунізму" працівниками Комсомольської бібліотеки. За надісланими запрошеннями на конференцію прибули перші комсомольці села, комуністи, партійно-господарський актив, жителі села. У фойє клубу для запрошених організовано книжкову виставку "Шляхами боротьби і перемог". З вступним словом перед присутніми виступив секретар парторганізації Заїченко І. М., який надав слово учасникам перших п'ятирічок, ветеранам війни, учасникам відбудовного періоду. Про зростання культурного і духовного рівня трудящих Радянського Союзу і, зокрема, села в даний період розповів голова виконкому сільської Ради. По закінченню конференції завідувача бібліотекою провела бібліографічний огляд "60 років боротьби і перемог". В період підготовки конференції з успіхом пройшли ряд заходів. Зокрема, тематичний вечір "Ровесник Жовтня", проведений Малинівською сільською бібліотекою і комітетом комсомолу. На вечір запрошувались комсомольці 20-70 років, які виступили перед присутніми з цікавими розповідями про свій життєвий шлях, який переплівся з життєвим шляхом рідного села. Квіти революції — червоні гвоздики стали символом цього вечора.

В період проведення огляду районна бібліотека як методичний центр приділяла велику увагу підвищенню загальноосвітнього і професійного рівня бібліотекарів.

З цією метою протягом 1977 року проведено 9 семінарів-практикумів, 2 з них пройшли на базі сільських бібліотек, на базі Полтавської сільської бібліотеки організували заняття школи передового досвіду з пропаганди красназвочі літератури. З метою підвищення кваліфікації працівників бібліотек влаштовано 5 практикумів, мета яких — підготовка фондів і каталогів до централізації.

В бібліотеках району працюють 46 чоловік, з них 4 — з вищою освітою, 42 — з середньою освітою, в т. ч. 19 — з середньою спеціальною. 4 працівники навчаються в МКСУ, 1 — в Київському інституті культури.

В період підготовки і відзначення 60-річчя Великого Жовтня бібліотеки брали активну участь в соціалістичному змаганні. Підсумки змагання підбивались поквартально. Переможцем змагання визначено Воздвижівську сільську бібліотеку, якій вручено перехідний вимпел.

У 1977 році населення Гуляйпільського району становило 40,5 тисячі чоловік, з них дорослих — 31534, дітей — 8966. Обслуговували його 68 бібліотек: 2 районні, 3 міські, 22 сільські, 4 профспілкові, 6 відомчих, 30 шкільних.

В районі із 69 населених пунктів 22 обслуговувалися стаціонарними бібліотеками, 47 нестаціонарними.

Сільські бібліотеки охопили 15054 дорослих і 3863 дітей. Функціонувало 10 філіалів, 28 пересувок і 10 пунктів видачі книг.

Прикладом для інших з організації обслуговування населення книгою була Новомиколаївська бібліотека, яка мала 2 філіали, 1 пункт видачі і 1 пересувку в населених пунктах та 6 пересувок на виробничих ділянках.

Готуючись до централізації, райбібліотека для дорослих придбала 11 книжкових шаф для відділу комплектування і обробки літератури, а сільські бібліотеки — 10 ящиків для каталогів, 30 стелажів.

У 1977 році книжковий фонд сільських бібліотек дорівнював 213810 примірників. На комплектування з державного бюджету виділено 16500 карбованців.

Господарства району дали на придбання літератури 1017 карбованців, а сільські ради — 500. Особливо відчутну допомогу надали колгоспи "Батьківщина" — Малиновській сільській бібліотеці, "Заповіт Леніна" — міській № 1, імені Леніна — Верхньотерсянській.

14 січня 1978 року журналіст районної газети "Зоря комунізму" І. І. Нежижим писав у кореспонденції "Ключі від людських сердець":

— Приїжджому не доводиться довго розшукувати бібліотеку в Новомиколаївці — будь-хто покаже до неї дорогу. Багатьом тут прищепили любов до книги, навчили користуватись нею, цінувати надбання людства.

В приміщенні бібліотеки (вона знаходиться в сільському клубі) чисто, відчувається порядок. Всі книги на виду. Необхідну літературу можна підібрати за лічені хвилини. Велику допомогу в цьому читачам подають книжкові виставки, стенди, тематичні добірки книг тощо.

Минулого року особливе місце займали виставки "XXV з'їзд КПРС — новий етап на шляху до комунізму", "Запоріжжя — славен край", "Основний Закон нашого життя", "Благо народу — вища мета", "Світ сьогодні", "Зимівля худоби — ударний фронт". Інші стенди представляють особливий інтерес для тих, хто навчається в мережі партійної і комсомольської політосвіти. А виставка — "Молодим будувати комунізм" відкрита в зв'язку з наступним ювілеєм комсомолу. Представлені тут книги і періодичні видання розповідають про те, як молодь перетворює в життя ленінські ідеї. Політінформаторам і агітаторам бібліотекарі теж порадять і допоможуть підшукати потрібну літературу.

Завідуюча бібліотекою Ганна Федорівна Мотроненко і бібліотекарка Тетяна Михайлівна Лапко завжди в пошуку. Вони шукають і знаходять нові, найбільш виразні і дійові засоби пропаганди літератури серед населення.

Біля виставок і стендів часто затримуються читачі. Бібліотекарі обов'язково підійдуть до них, побесідуєть, розкажуть про зміст тих або інших творів.

Працівники цього закладу працюють за єдиним планом бібліотечного обслуговування трудівників місцевого колгоспу імені Ілліча. Він погоджується з партійною організацією і затверджується на засіданні виконкому сільської Ради.

Тут встановилась чітка система обслуговуванім читачів. До участі в діяльності бібліотеки залучили також сільську інтелігенцію, комсомольський актив, багато колгоспників.

Все це дало можливість охопити книгочитанням до 75 процентів дорослого населення, всіх учнів. Цей заклад відвідує 1063 читачі, більшість їх зайнята безпосередньо у колгоспному виробництві. До їх послуг близько 13 тисяч книг. Допомагає поповнювати книжковий фонд і колгосп.

Г. Ф. Мотроненко і Т. М. Лапко велику увагу приділяють керівництву книгочитанням, роботі з окремими групами книголюбів. На абонементі бібліотеки виділено читацькі об'єднання механізаторів, тваринників і молодь.

Для згаданих груп читачів складено списки рекомендованої літератури: для тваринників — на тему "За високі надої молока", для механізаторів — "Механізатор — господар поля", для молоді — "Учитися комунізму, будувати комунізм". Тут практикують також індивідуальні плани читання і комплексну пропаганду літератури. Це сприяє набуттю всебічних загальноосвітніх і глибоких фахових знань, вихованню високих естетичних смаків у читачів, особливо у юнаків і дівчат. Саме такий метод роботи виробляє у читачів потребу широко цікавитися літературою у усіх галузях знань.

Наприклад, доярка Т. Г. Морозова, крім художньої і науково-популярної літератури, цікавиться виданнями з фаху: "Промислове виробництво молока", "Контроль якості молока на фермі" Барабанщикова, "Роздій корів" Мозолевського. А у формулярі механізатора І. П. Назарова значаться такі назви книг: "Трактори і автомобілі", "Механізація збирання, обробки і зберігання кукурудзи", "Діагностика технічного стану і регулювання тракторів" Бельських, "Машини для приготування і роздачі кормів" Клебана.

Давніми і добрими друзями книги в селі називають також механізаторів М. Г. Лапка, Ф. Г. Бірюка, колгоспників В. С. Новікову, Л. О. Третяк, тваринника П. М. Усачова, працівницю сільської Ради Т. І. Тимофієву, учнів Л. Усачову, О. Кравченко, Г. Морозову, В. Акімову, С. Павлову, Г. Кравченко та інших. До речі, роботі з юними читачами бібліотекарі приділяють досить велику увагу.

Можна наводити нові приклади, називати прізвища, розповідати про корисні справи, які проводять працівники бібліотеки відмінної роботи (це почесне звання заклад носить з 1964 року) Г. Ф. Мотроненко і Т. М. Лапко. Своєю невтомною працею з пропаганди книги вони знайшли ключі до сердець своїх односельчан.

25 січня 1978 року відбулася нарада працівників культосвітніх закладів району. З доповіддю "Про підсумки роботи в 1977 році і завдання закладів культури на 1978 рік" — виступив завідуючий районним відділом культури О. Г. Кучеренко.

Минулого року сказав доповідач, у районі працювало, зокрема, і 27 бібліотек.

Протягом звітного періоду бібліотекарі брали участь у проведенні Всесоюзної молодіжної читацької конференції "Шляхом

Жовтня" і республіканської "Ленінським курсом — до комунізму", присвячених 60-річчю Великого Жовтня.

В обговоренні доповіді взяла участь завідувача Комсомольською бібліотекою В. Ф. Мірошніченко.

На нараді виступили з промовами голова обкому профспілки працівників культури З. І. Дніпрова та секретар райкому партії Л. І. Явон.

Завідуючий Пологівським відділом культури П. М. Павловський поділився досвідом роботи культармійців району.

В роботі наради взяв участь також заступник голови райвиконкому Б. Г. Камінський.

На нараді підписано договір на соціалістичне змагання між Гуляйпільським і Пологівським районними відділами культури, прийнято соціалістичні зобов'язання на 1978 рік, переможцям соцзмагання минулого року вручено дипломи, грамоти, цінні подарунки.

— Колектив Приютненської сільської бібліотеки, — розповідала 4 лютого 1978 року бібліотекарка Н. Животченко, — проводить роботу з правового виховання трудівників колгоспу імені Держинського та учнів місцевої восьмирічної школи. Не так давно у приміщенні закладу для учнів 8 класу було організували усний журнал "Це ти повинен пам'ятати".

У нас є постійно діюча книжкова виставка "Закон про мене і мені про закон". Всі, хто цікавиться правовим вихованням, можуть знайти відповіді на запитання, котрі їх хвилюють, у книгах і брошурах.

РАЙОННА БІБЛІОТЕКА

В 1935 році у Гуляйполі почала працювати районна бібліотека, завідуючим її був П. Трусів.

В 1939 році в бібліотеці нараховувалось 800 читачів, у 1940-му — більше 2000. Тоді ж книжковий фонд склав 12 тисяч томів, книговидача — 44289.

Бібліотека містилася в будинку райклубу. Вхід до неї — в темному глухому коридорі. Не всі громадяни навіть знали про те, що через цей темний коридор можна зайти до бібліотеки, де відвідувачам пропонували політичну, художню, дитячу та іншу літературу.

Взимку тут було дуже холодно. Часто вечорами не мали освітлення. Бібліотечний зал настільки малий, що в ньому не можна як слід розмістити в шафах всю літературу і тому багато її лежало просто на підлозі.

Незважаючи на труднощі, в 1940 році бібліотека організувала 13 пересувних бібліотечок на підприємствах і в колгоспах. За рік бібліотечні працівники провели 28 бесід і читань газет, книг, дві конференції по творах О. Толстого "Хліб" і М. Островського "Як гартувалася сталь", дві наради бібліотекарів району, 26 індивідуальних і групових консультацій бібліотекарям пересувних бібліотек. А також в районній бібліотеці організували 24 книжкових виставок і 21 фотовікторину, а читальний зал випустив 13 номерів стінгазет. Кращими працівниками бібліотек були М. Листопад і М. Гольц.

В січні 1941 року працівники районної бібліотеки організували дві книжкові вітрини "Життя і революційна діяльність В. І. Леніна" (біографія, спогади) і "Ленін в художній літературі і народній творчості", випустили спеціальний номер стінгазети, влаштували виставку творів, присвячені 50-річчю від дня народження і 30-річчю літературної діяльності поета Павла Тичини.

У 1941 році книжковий фонд районної бібліотеки складав 12000 томів. За 5 місяців на закупівлю книг витратили одну тисячу карбованців. Придбали літературу з історії СРСР, філософії, медицини і т. п. Крім того передплачено 42 журнали з різних галузей знань і літературно-художні.

У травні 1941 року було 980 читачів. Більшість любила книги, берегла їх, своєчасно приносила на обмін. Це — Є. Крат, О. Васецький, О. Стрільцова, М. Боровик, С. Дмитрієв, М. Бистр та інші.

У 1941 році на поповнення книжкового фонду районної бібліотеки виділили 12 тисяч карбованців.

Під час тимчасової окупації у війну фашисти знищили всі сільські і шкільні бібліотеки. Більшість книг і приміщень бібліотек спалили.

Після звільнення бібліотеки поповнювалися особистими книгами населення району.

З першого листопада 1943 року відновила роботу районна бібліотека, яка мала 400 книг, а в 1947 -уже 7498.

Завідуючою районною бібліотекою працювала з 1938-го року до вересня 1941-го М. Листопад, змінила її О. Денисенко (1948-1950), яка 30 березня 1947 року повідомляла: "Днями Гуляйпільська райбібліотека одержала у великій кількості нове поповнення агротехнічної літератури, виданої в 1945-1946 рр. Тут є книги: "Використання мікробів для підвищення врожайності сільськогосподарських рослин", а також "Гібриди кукурудзи" й інші. Вся ця література буде використана для пересувних колгоспних бібліотек".

7 листопада 1947 року районна газета "Сталінським шляхом" писала: "В дореволюційні роки в Гуляйполі була одна бібліотека, яка належала власнику Дворнікову. В цій бібліотеці нараховувалось 1500 книг.

Зараз в місті і в селах району є 13 бібліотек, у яких нараховуються 7498 книг. Тільки в бібліотеках міста Гуляйполя за 10 місяців цього року зареєстровано 11 тисяч читачів, які прочитали понад 17870 книг.

В період весняних польових робіт 1948 року працівники районної бібліотеки укомплектували 17 пересувних бібліотечок для обслуговування колгоспів району.

З початку польових робіт до 22 квітня з цих бібліотечок видано для колгоспників 831 книгу, серед яких сільськогосподарська, суспільно-економічна та художня література. Для обслуговування віддалених колгоспів району виділили 8 книгонош.

9 жовтня 1949 року завідувача районною бібліотекою О. Денисенко розповідала: "Такі книги, як "Молода гвардія" О. Фадеєва, "Повість про справжню людину" Б. Полевого, "Прапороносці" О. Гончара, "Як гартувалася сталь" і "Народжені бурєю" М. Островського і багато інших стали улюбленими книгами радянського народу і особливо молоді.

Нашу районну бібліотеку щодня відвідують сотні трудівників міста і сіл району. В числі найактивніших читачів нашої бібліотеки — дошкільник Юра Костенко і 67-річний дідусь Єрофей Наумович Крат з колгоспу "Заповіт Леніна", вчителька Ольга Степанівна Бодня і медсестра Ольга Микитівна Стрельцова, механік Гуляйпільської взуттєво-швейної фабрики Євгеній Микитович Попов і знатна ланкова колгоспу "Комунар" Верхньо-Терсянської сільради Марія Степанівна Карпенко та багато інших.

За півроку наша бібліотека обслужила 11412 читачів, видавши їм 17810 книг. 2515 книг прочитали колгоспники з віддалених сіл райо-

Працівники районної бібліотеки для дорослих. 10.10.1953 р.

ну, одержані ними через пересувні бібліотеки. Кращі наші книгоноші Марія Грищенко з гуляйпільського колгоспу ім. Сталіна та Раїса Недера з радгоспу "Червоний" систематично проводять колективні читки художньої і сільськогосподарської літератури.

Для більшого просування книги в маси районна бібліотека систематично влаштовує для читачів доповіді про творчість радянських письменників і класиків російської та української літератури.

На початку листопада 1953 року Гуляйпільська районна бібліотека розпочала свою роботу в новому приміщенні. В красиво обладнаному читальному залі трудящі завжди зможуть культурно відпочити, почитати свіжі газети, журнали, художню літературу. За останній тиждень бібліотеку відвідали близько 600 чоловік.

На 13 березня 1955 року в бібліотеці нараховувалось 17800 екземплярів книг. Кожного дня її відвідувало більше 200 читачів.

Лише за січень і лютий читачам видано понад 6 тисяч книг, тоді як 1954 року за цей період видано їх 5 тисяч.

В 1956 році до послуг читачів у районній бібліотеці було понад 16900 книг. Лише за півтора місяця на абонемент записалося 490 чи-

тачів, а в читальному залі побувало 240 чоловік. Кожного дня районну бібліотеку відвідує 70-80 читачів. Вони цікавляться політичною, художньою, науковою та іншою літературою.

7 березня 1958 року ділилася завідувача читальним залом районної бібліотеки М. Абакумова: "Нове приміщення районної бібліотеки зручне, просторе, дає нам, працівникам бібліотеки, можливість більше охопити і краще обслужити читачів.

Велику допомогу нам в роботі надає бібліотечний актив, а саме: Г. Б. Агуф, О. С. Бодня, С. З. Самійленко, І. М. Скоромний та інші. Найактивнішими читачами є В. А. Маслієнко, В. Л. Пурик, пенсіонери С. Н. Крат, П. М. Родін і багато інших.

28 листопада 1958 року в приміщенні районної бібліотеки відбувся семінар завідуючих клубами і бібліотеками.

З доповіддю про контрольні цифри, розвитку народного господарства СРСР на 1959-1965 роки і завдання культпрацівників виступив завідуючий районним відділом культури М. М. Діденко.

Бібліотекарі районних бібліотек для дорослих та дітей. Січень 1958 р.

З присутніми було також проведено бесіду про значення Всесоюзного перепису населення і роль культпрацівників у ньому.

Потім відбулись практичні заняття по секціях.

В 1960 році в районній бібліотеці для дорослих впровадили нову форму роботи: вільний доступ до книги. Читач тепер може сам вибрати собі книгу. Причому обміняти можна в будь-який день, бо працює бібліотека без вихідних. Ці нові форми роботи дали можливість збільшити число читачів проти такого періоду минулого року на 150 чоловік.

Активними читачами районної бібліотеки були працівник міжколгоспбуду О. І. Демченко, пенсіонери М. В. Корчагіна, Я. А. Шрамко, колгоспниця сільгоспартілі "Заповіт Леніна" В. С. Тимченко та інші.

"Прочитай про передовий досвід". Такий стенд своїми силами вготували у червні 1960 року працівники районної бібліотеки. Встановили його в читальному залі.

Стенд цей розповідав про передові методи праці механізаторів, доярок, телятниць, свинарок не тільки нашої області, а й району.

Серед плакатів, що там знаходились, був і під назвою: "За 4 тисячі кілограмів молока від корови". Це доярка колгоспу імені Ілліча нашого району Любов Василівна Мотроненко розповідала, як вона боролась за успішне виконання взятого зобов'язання на другий рік семирічки.

В акуратно виготовлених конвертах, що знаходились на стенді, було чимало номерів про кращих хліборобів району і області. Тут, наприклад, можна прочитати про змагання механізаторів бригади колгоспу "Заповіт Леніна" з колективом тракторної бригади колгоспу "Шлях до комунізму" Пологівського району, які очолюють Герой Соціалістичної праці І. П. Мартиненко та В. Н. Жуков.

13 серпня 1960 року районна газета у передовій статті "Наблизити книгу до трудящих" відзначала хорошу роботу районної, Верхньотерсянської і Петрівської сільських бібліотек.

В 1961 році, дбаючи про підвищення своєї спеціальної освіти і сьомий рік завідуючи абонементом бібліотеки, навчалася на четвертому курсі Харківського культосвітнього інституту Надія Яківна Мордвина (Демченко). В 1962 році вона закінчила п'ятий курс вищого навчального закладу. А бібліотекар Л. Герасимова завершувала навчання в Одеському культосвітньому технікумі.

Демченко Надія Яківна

Влітку 1963 року добре справи йшли у працівників Гуляйпільської бібліотеки для дорослих. Тематичні вечори, диспути, читацькі конференції, виставки книг до знаменних дат і подій в житті нашої країни — всі форми виховної роботи взято на озброєння.

Бібліотекарі не обмежували місце своєї роботи читальним залом. Вони часті гості в полі, на фермах. Серце вкладали в роботу і завідувача бібліотекою Г. Т. Циганкова, і завідувача читальним залом Н. Я. Демченко, і завідувача абонементом Л. М. Воронкова, і методист З. Васецька.

29 червня 1963 року в Гуляйполі було організоване свято книги.

В цей недільний день, 23 червня, Гуляйпільський міський парк був надзвичайно чудовим. До природних барв парку додалися численні різноманітні бібліотечні плакати, панно, транспаранти, стенди, книжкові виставки. Навколо парку і в алеях майоріли прапори СРСР і всіх союзних республік — символ багатонаціонального характеру радянської літератури. Біля центрального входу, на яскраво оформленій арці, мальовнича вивіска "Гостинно запрошуємо на свято книги". В центрі парку, напроти пам'ятника В. І. Леніну, встановлена естрада. Над нею — транспаранти з написом: "Хто не дружить з книгою, той далеко не піде", "Рішення червневого Пленуму ЦК КПРС — в дію!". На обрамленій полотном сцені великими літерами напис: "Любіть книгу — джерело знань".

Зліва естради — макети томів основоположників наукового комунізму К. Маркса, Ф. Енгельса, В. І. Леніна. Навколо майданчика і вздовж алеї розташувалися книжкові ларки. На книжковий базар доставлені тисячі примірників політичної, художньої, сільськогосподарської та іншої літератури.

В мальовничому місці, поміж пишних дерев, розташувалися куточки-читальні. На столах безліч цікавих книжок, свіжих газет і журналів.

Свято книги в м. Гуляйполі. 1963 р.

Поруч з читальнями обладнаний спеціальний "Куток юного книголюбів". Тут же, на алеї квітів — казковий будинок.

До парку одна за одною під'їжджали уквітчані автомашини. На їх бортах лозунги, транспаранти. З усіх кінців району почали з'їжджатися трудівники.

Біля книжкових столів йде жвава торгівля. Любителі книг підбирали собі цікаву літературу. А вибрати тут є що. До послуг читачів стіл передплати на газети і журнали, на повні видання творів Леніна, Хрущова, Горького, Лермонтова, Шолохова, Шевченка і ін. Всі колгоспи на честь пам'яті про свято укомплектували на книжковому базарі бібліотеки.

А ось біля одного кіоска читачі колом оточили автора збірки оповідань "Добра вода", свого земляка Олексія Дашевського.

Біля іншого столу задушевну розмову веде з читачами запорізький поет В. Маремпольський.

В затишному мальовничому місці парку працювало денне кіно — демонструвалися фільми про письменників, про книги.

Великий гурт зібравсь біля безпрограшної книжкової лотереї. Радістю світилися обличчя швеї побутового комбінату Галини М'ясоєдової. Її донька Аллочка, з котрою вона прийшла на свято, дуже любить поезію і ніби по замовленню виграла на лотерею книжку І. Кашпурова "Мои позывные" і "Пісню про Євгенію Долинюк".

11 година ранку. На естраді розпочинається театралізована вистава.

На сцені з'являється.. Книга. Після короткої, яскравої розповіді про сучасну радянську літературу, на сцену виходять герої улюблених творів.

Вартересян Тамара Борисівна — завідувача бібліотекою для дорослих

Павка Корчагін... Важко знайти в нашій країні читача, якому не знайоме ім'я героя роману Миколи Островського "Як гартувалася сталь".

Мужній образ Павки Корчагіна реалістично відтворив методист Гуляйпільського Будинку культури Борис Гопка.

— Найдорожче в людини — це життя, — говорить юнак у будь-якій нівці. — Воно дається їй один раз, і прожити його треба так, щоб не було нестерпно боляче за безцільно прожиті роки, щоб не палила ганьба за підленьке і дріб'язкове минуле і щоб, умираючи, зміг сказати: все життя і всі сили були віддані найпрекраснішому в світі — боротьбі за визволення людства.

Впевненим кроком на сцену виходить кременезний чоловік у морській тільняшці.

— Хороше життя їм побудуємо. Факт! — говорить він. І глядачі відразу ж впізнають образ Семена Давидова — полум'яного комуніста, героя з роману Михайла Шолохова "Піднята цілина".

Веселим пожвавленням і оплесками зустрічають присутні появу на сцені "Василя Тьоркіна", який прочитав уривок із поеми Твардовського "Василь Тьоркін".

На сцені, з посмішкою на обличчі, вусань в пілотці, у вицвілій гімнастерці і кирзових чоботях.

— Вони нас трактували нижчою расою... А ми йдемо нижчою! — рубає він. — Бо ми ж залишимося на землі, а вони гойдатимуться на шибеницях. Чи тож не вище?

Саме таким і уявляли читачі славного радянського воїна-визволителя Хому Хаецького з роману О. Гончара "Прапорonoсці".

Людина праці, будівник комунізму — ось головний герой творів про наші дні.

В. Большак написав документальну повість "Слово про подолянку" про двічі Героя Соціалістичної Праці. Мова йде про знатного кукурудзовода Євгенію Долинюк.

— Книжки допомагають мені, мов сонце рослині, підніматися до світла, розкривають мені очі на те, що протягом довгого часу лише неясно уявляла, до чого тяглась усім своїм серцем, — розповідає вона.

Великий і різноманітний світ книжок.

Один за одним виходять на сцену герої творів радянських письменників.

Одна із примітних особливостей радянської літератури — її багатонаціональний характер.

На сцені — книжка "Высокие звезды" дагестанського поета, лауреата Ленінської премії Расула Гамзатова.

— Дорогі друзі! — звертається до присутніх знатна ланкова — кукурудзовод колгоспу "Шлях до комунізму" нашого управління П. І. Гонтар, — радянська влада створила для нас чудові умови для розвитку і навчання, яких не мали і не можуть мати трудящі жодної капіталістичної країни. Лише при радянській владі я навчилася читати й писати. З книгами міцно подружилася. Вони допомагають мені підвищувати майстерність, добиватися високого врожаю кукурудзи. Книжки допомагають нам глибше пізнавати навколишній світ, робити наше життя ще прекраснішим, заможнішим.

Задумані, хвилюючі слова промовляє Герой Соціалістичної Праці, бригадир тракторної бригади колгоспу "Заповіт Леніна" І. П. Мартиненко. Він говорить:

— Сьогодні книга для нас стала такою ж необхідністю, як хліб. В житті вона для нас порадиця і помічниця. Книга благородно впливає на формування людини, збагачує, облагороджує її душу. Нині вперше відзначаємо свято книги. Немає сумніву, що воно стане надалі хорошою традицією.

На протязі п'яти років наша бригада вирощує високі врожаї "королеви полів" без затрат ручної праці. Неоціненну допомогу в цьому подають книги. З них ми черпаємо знання, вчимося господарювати. Всі механізатори нашої бригади міцно подружилися з книгами.

— Просять слово юні книголюби Гуляйпільської дитячої бібліотеки, — оголошує диктор.

Під звуки горна і барабана на сцені з букетами квітів вишикувались піонери. Дзвінко лунають куплети літературно-художнього монтажу про книги.

Після виступу юні ленінці кладуть квіти біля підніжжя пам'ятника В. І. Леніну.

Віками мріяло людство про політ в космічний простір. І ось звершилось велике чудо... Радянські люди першими в світі штурмують космічні далі. Про ці величні досягнення розповідає книга.

На сцену виходить книга "Утро космической эры", декламується вірш С. Смирнова "Здравствуй, космос!".

Слово надається запорізьким письменникам В. Маремпольському, О. Дашевському, В. Діденку. Вони тепло вітають присутніх з святом книги, читають свої твори, діляться планами на майбутнє.

На святі з великою насолодою кілька годин любителі книги слухають концерт, з програмою якого виступили колективи художньої самодіяльності клубу заводу "Металіст", клубу залізничників, Гуляйпільського Будинку культури, Шевченківського сільського клубу.

* * *

В житті людей є події, які надовго залишаються в їх пам'яті, серцях. Такою яскравою, незабутньою подією для трудящих району стало свято книги. Було воно цікаве, змістовне, запалююче.

* * *

15 грудня 1964 року завідувач читальним залом Н. Демченко та завідувача абонементом бібліотеки для дорослих Л. Воронкова розповідали про досвід роботи Гуляйпільської опорної бібліотеки для дорослих. Вони, зокрема, зазначили, що без допомоги бібліотечної ради і широкого читачького активу годі сподіватися на успіх. Самотужки багато не зробиш.

Русакова Нелія — завідувача бібліотекою для дорослих

В 1964 році бібліотека нараховувала близько 2,5 тисячі читачів. Це на 230 чоловік більше, ніж торік. Зросла й книговидача. В порівнянні з минулим роком за неповний 1964 рік видано різної літератури понад 74 тисячі примірників або на 3000 книг більше.

Для пропаганди книги використовували різні форми і методи. Крім того, що йшла видача літератури по абонементам і в читальному залі, практикували бібліографічні огляди, читацькі конференції, диспути, літературні вечори, вечори запитань і відповідей і т. д.

Добре зарекомендували себе і пункти видачі літератури безпосередньо на виробництві. Такі пункти були організовані на взуттєвій фабриці, в побутокбінаті, заводі сільгоспобладнання, промкомбінаті і на заводі лакофарбових виробів. Нерідко на цих пунктах теж проводяться читацькі конференції і бібліографічні огляди, тематичні і літературні вечори.

В читальному залі бібліотеки зроблені постійні викладки літератури по окремих темах, обладнано кілька книжкових виставок і, зокрема, "Чи знаєте ви Гуляйпільщину?".

Всю роботу бібліотека проводила при активній допомозі активу. Пристрасними пропагандистами книги зарекомендували себе пенсіонери Уляна Іванівна Олексієнко, Марія Василівна Корчагіна, працівник санепідстанції Василь Андрющенко, художник побутокбінату Вячеслав Лавров, вчителі СШ № 1 Ніна Михайлівна Капуста, Галина Борисівна Лівшиць, учні цієї ж школи Валя Азарова, Тамара Слуцька, Валя Гончаренко та багато інших.

3 квітня 1965 року завідувача районною бібліотекою Г. Циганкова розповідала: "Наш бібліотечний актив складається з 50 чоловік. Одинадцять найбільш ініціативних обрано до складу ради, п'ять громадських бібліотекарів обслуговують читачів на абонементі і в читальному залі. Відкрито дві домашні бібліотеки. Активно діють наші 15 книгонош.

За три місяці нинішнього року з допомогою активу ми провели 13 тематичних вечорів, організували 12 бібліографічних оглядів. У читальному залі проведено 48 бесід на різноманітну тематику. За цей же час бібліотека обслужила більше 2150 читачів, видала їм 31994 книги (до речі, торік за три місяці було обслужено тільки 1795 читачів і видано 29105 книг). Немала заслуга в цьому наших активістів.

Громадські бібліотекари

Хочеться сердечно подякувати всім, хто допомагає нам нести знання в маси, прививати любов до книги. Щире спасибі невтомним трудівникам-активістам Уляні Іванівні Олексієнко, Марії Василівні Корчагіній.

Колектив бібліотеки, читачі дякують за велику, безкорисливу допомогу в пропаганді книги нашим юним помічникам — учням Вячеславу Білаю, Людмилі Гречко, Валентині Азаровій, Тамарі Слуцькій, Василеві Андрющенку та іншим.

16 червня 1965 року районний відділ культури разом з районною бібліотекою провів теоретичну конференцію працівників культурно-освітніх установ. Учасники її підбили підсумки діяльності бібліотек та клубів.

На конференції завідувача бібліотекою села Новозлатопіль Ніна Персань розказала про організацію випусків одного усного журналу. В ньому систематично виступали секретар партійної організації і голова колгоспу "Авангард", передовики.

Добре налагоджена була робота по обслуговуванню населення в Добропільській сільській бібліотеці (завідувача Раїса Сухобок). Тут на тваринницьких фермах, у тракторній бригаді організовано пересувні

бібліотечки. Пенсіонерів і людей похилого віку відвідують книгоноші.

На конференції виступили також заввідділом культури В. Бут і лектор РК КП України Н. Чучко.

28 вересня 1965 року Гуляйпільській бібліотеці для дорослих виповнилося 70 років. Ось що писала з цієї нагоди завідувача цієї бібліотекою Г. Т. Циганкова:

— Перша сільська бібліотека на території нашої області була відкрита в селі Гуляйполі в 1895 році. Відтоді минуло 70 років. Великі зміни сталися за цей час у країні. За 48 років існування радянської влади невпізнанно змінилося і Гуляйполе. З невеликого села перетворилося у промислово-сільськогосподарське місто з 20-ти тисячним населенням.

Рік у рік зростає культура міста, збільшується мережа культурно-освітніх закладів району. Якщо 70 років тому в Гуляйполі була лише одна бібліотека, нині їх — 31: дві районні (бібліотека для дорослих і бібліотека для дітей), одна сільська, 5 колгоспних, 3 профспілкових, 9 відомчих, 10 шкільних. А в районі налічується 20 сільських, 1 селищна, 3 профспілкових, 9 колгоспних і 69 шкільних бібліотек. Жителі кожного з 101 населеного пункту району охоплені книгою: в 36 є стаціонарні бібліотеки, в 65 відкриті пункти видачі, пересувки, домашні бібліотеки.

Гуляйпільська сільська бібліотека на початку існування у своєму фонді налічувала близько 1000 книг, а нині книжковий фонд бібліотек району становить 404600 екземплярів. Лише бібліотека для дорослих має 30548 книг. З них 55 процентів становить художня література, 45 процентів — суспільно-політична, технічна, сільськогосподарська, науково-атеїстична та інші. Для придбання літератури для нашої бібліотеки держава щороку відпускає близько двох тисяч карбованців, а ще 8500 карбованців — сільським.

Книжковий фонд першої бібліотеки поповнювався за рахунок збору за театралізовані вистави, які організували любителі книг і завідувачий бібліотекою Дворніков. Царський уряд не відпускав коштів на придбання літератури. Не дивлячись на бідність книжкового фонду бібліотеки, вона провела значну роботу серед населення. Як видно із звіту завідувачого бібліотекою Дворнікова, який зберігається в Запорізькому архіві, в 1895 році бібліотека обслужила на абонементі 783 читачі, їм видано 7140 книг. Це були книги в основному на історич-

Циганкова Ганна Тимофіївна і
Куц Марія Никифорівна

ну та релігійну тематику. Бібліотека була розміщена в невеликій селянській хаті, мала тісну кімнату-читальню. Читачами були в основному чоловіки (87 процентів). Лише 13 процентів читачів складали жінки.

Нинішня районна бібліотека для дорослих розташована в одному з кращих при-

міщень міста, має великий світлий читальний зал на 90 місць, абонемент. Наші читачі — це робітники, селяни, службовці, учні, пенсіонери, переважна більшість яких має середню і вищу освіту, і, навіть, аспіранти інститутів. Читачі-жінки становлять 50 процентів.

Тільки за півріччя бібліотеками району охоплено 28547 читачів. Вони прочитали 412870 книг.

Сразковим обслуговуванням читачів відзначає 70-річчя свого існування наша бібліотека. За півріччя тут побувало 2567 чоловік, які одержали 49482 книги. З них 9975 книг суспільно-політичної літератури, 17577 — художньої, 3141 — технічної, 1647 — сільськогосподарської.

Велику роботу провадять працівники бібліотеки по пропаганді літератури про передовий досвід у сільському господарстві та промисловості. В кутку передового досвіду читач може знайти потрібну йому книгу, газети й журнальні матеріали тощо. Тут є плакат "Наші рубежі на 1965 рік", книжкова виставка, яка час від часу поновлюється.

На абонементі обладнано книжкову викладку на допомогу працівникам масової професії. Виділені групи читачів-спеціалістів. Для них складено індивідуальні плани читання: "Що читати шоферу 2 класу", "Що читати слюсарю", "Що читати токарю", "Що читати механізатору".

З 1959 року наша бібліотека працює за новим методом обслуговування читачів — відкрито вільний доступ до книжкового фонду. Для цього оформлено ряд тематичних полиць, стелажів тощо.

Гостинно зустрічає своїх читачів і читальний зал. До їх послуг 89 назв журналів і 17 — газет. Тут проводиться масова робота: обговорення книг, читацькі конференції, вечори, бібліографічні огляди, бесіди.

Звичайно, без широкого активу ми не змогли б обслужити стільки читачів, провести стільки масових заходів. А їх, активістів-любителів, у нас чимало — близько 50 чоловік. Найактивнішими є Уляна Іванівна Олексієнко — голова ради бібліотеки, громадський заступник бібліотекаря. Майже весь свій вільний час віддає роботі на абонементі Марія Василівна Корчагіна. Хорошими помічниками в роботі бібліотеки стали В. Білай, О. Гавриленко, К. Назаренко, Т. Костенко, С. Рябо, В. Андрющенко, Й. Сванідзе і багато інших.

Гуляйпільська бібліотека для дорослих є і методичним центром у районі. Ми тут проводимо семінари і практикуми для завідуючих сільськими бібліотеками. Систематично виїжджаємо в села, де надаємо місцевим працівникам методичну допомогу з всіх питань бібліотечної роботи.

Багато наших читачів навчаються у вищих учбових закладах. Задовольнити їх запити наданим фондом ми не маємо змоги. Для них одержуємо літературу через міжбібліотечний абонемент, який відкрито в бібліотеці імені Леніна, імені Короленка та інших.

Ось такий шлях пройшла районна бібліотека до свого сімдесятирічного ювілею. Багатьом допомогла вона духовно зрости, багатьох озброїла знаннями, дала путівку в життя.

На 21 квітня 1966 року Гуляйпільська бібліотека для дорослих налічувала близько 33 тисяч примірників книг та 70 назв журналів і газет. І кожного року фонд бібліотеки збільшувався на 3 тисячі примірників.

З року в рік росла кількість читачів, збільшувалася книговидача. Тільки в першому кварталі 1966 року бібліотека обслужила 2450 читачів, які прочитали 31170 книг. Характерно, що читачі захоплюються не тільки художньою літературою. Про це говорять такі цифри: із загальної книговидачі художня література становить 10384 примірники, політична — 7577, технічна — 2278, природничо-наукова — 1485 примірників.

— Кожен читач знайде собі книгу у фонді нашої бібліотеки по спеціальності, — заявляла завідувача районною бібліотекою для до-

рослих Г. Циганкова. — І багатьом вона допомагає підвищувати кваліфікацію. Про це розповідають самі читачі в індивідуальних бесідах. Так, муляр ПМК-2 Михайло Гнатович Бігуненко прочитав по своїй спеціальності 4 книги, токарь Василь Васильович Василенко з колгоспу імені Карла Маркса — 6, Андрій Олексійович Іваненко — акумуляторник з "Сільгосптехніки" — 8 книг. Цікавиться літературою по своїй спеціальності монтер вузла зв'язку Анатолій Красовський.

Близько 300 наших читачів є заочниками середніх і вищих навчальних закладів. І ми прагнемо задовольнити їх запити на рекомендавану їм літературу. З цією метою зв'язувалися з міжбібліотечним абонементом, який відкрився в Запорізькій, Одеській, Київській, Московській бібліотеках. Таку посильну допомогу ми подаємо слюсарю "Сільгосптехніки", студенту-заочнику Леоніду Ключеву, механіку-комплектувальнику "Сільгосптехніки" Олексію Федоровичу Лавровському, який навчається в Мелітопольському інституті механізації сільського господарства; робітникові заводу сільгоспобладнання Івану Петровичу Трояну, студенту-заочнику Харківського юридичного інституту; директору Воздвижівської середньої школи Михайлу Григоровичу Сердюку, що навчаються заочно в аспірантурі, та іншим.

19 липня 1966 року бібліотекар районної бібліотеки для дорослих З. Васецька говорила:

— В своїй повсякденній діяльності районна бібліотека для дорослих вже давно практикує індивідуальну роботу з читачами. Життя показало, що саме така робота дає велику віддачу. Дати інструкцію сільським бібліотекам, щоб копіювали нашу роботу, я вважаю, немає рації. Адже робота в людях творча. Але деякими порадами я охоче поділюсь з колегами з сільських бібліотек.

Бібліотека вважає своїм головним завданням керувати читанням відвідувачів. Для цього для робітничої молоді, яка не має середньої освіти, складаються груповий та індивідуальні плани читання. В груповий план ми включили літературу про комсомол, про видатних діячів Комуністичної партії, літературу про мистецтво, про фізкультуру і спорт. Зараз по цьому плану в нас систематично читає 69 юнаків і дівчат. А за індивідуальним планом над розвитком свого світогляду, наприклад, працює підліток Микола Бабак, який навчається в заочній школі і працює трактористом в сільгоспартілі імені Енгельса. Для ньо-

го я спеціально склала план, в який ввела художню, історичну (прослідкувала чим він захоплюється), за спеціальністю. Ознайомившись з планом, юнак взявся за роботу. Спершу Микола неохоче взяв запропоновану мною брошуру з питань механізації. Але як було радісно почути, коли потім він попросив літературу по ремонту трактора. А зараз спеціальна література йому стала просто необхідною.

Після восьмирічки учні, звичайно, переходять із дитячої бібліотеки до нашої. І для тих, хто через два роки вступатиме в самостійне життя, ми намагаємось дати, якщо можна так висловитися, належне ідеологічне загартування. В план обов'язкового читання старшокласників ми включаємо спогади про В. І. Леніна, його біографію, праці "Квітневі тези", "Завдання спілок молоді" тощо.

Велика частина читачів сільських бібліотек користується пересувками. Отже, вони не завжди мають можливість познайомитися з новинками, особливо з спеціальною літературою. Тому, коли наші ярославські колеги порушили питання — кожній книзі — свою адресу, ми теж переглянули роботу бібліотек нашого району, провели в цьому питанні семінар.

На сьогоднішній день спланували картотеку літератури для спеціалістів і направляємо їм літературу за їх спеціальністю. Наприклад, в бібліотеці з'явилась бібліотечка овочівника. Тільки-но нова література надійшла в бібліотеку, того ж дня ми дзвонимо у виробниче управління і пропонуємо агроному-овочівнику В. С. Агаджанову новинки. Або ось такий приклад. Фельдшер з артілі імені Карла Маркса О. І. Волик зверталась до нас з проханням дати їй книгу "Гострі дитячі інфекційні захворювання". В той час книги в нас не було. Прохання відвідувачки ми занотували в зошит незадоволених запитів. Нині читачка одержала замовлену книгу. Таким же чином знайшла свого читача — зоотехніка артілі "Заповіт Леніна" т. Ковальова — книга "Незаразні хвороби молодняка".

Все це стосується читання по спеціальності. Але ми цікавимося й іншими захопленнями наших читачів. Ми знаємо, наприклад, що вчитель Гуляйпільської СШ № 1 В. М. Матвеев цікавиться мистецтвом, а учень Володимир Жовніренко — радіо.

За почином ярославців у нашому районі вже успішно працює ряд сільських бібліотек. Це — Добропільська (завідуюча Р. П. Сухобок), Новомиколаївська (завідуюча Г. Ф. Мотроненко) та інші.

У 1966 році районна бібліотека для дорослих обслужила 3455 читачів, яким видала 85348 примірників книг.

Вся робота бібліотеки була спрямована на охоплення населення читанням, доведенням книги до кожної сім'ї, шляхом організації пунктів видачі, подвірних обходів, книгоношення. Працівники бібліотеки впроваджували досвід Ярославських бібліотек "Кожній книзі — свою адресу" та Керченської по індивідуальній пропаганді творів В. І. Леніна та літератури про нього.

Велику увагу приділяла бібліотека роботі з молоддю, так була виділена група робітничої молоді у складі 40 осіб. За рік вони прочитали 1127 книг. 114 десятикласників брали 2581 книгу.

У 1966 році працівники бібліотеки 72 рази виїздили в сільські бібліотеки для надання методичної допомоги. А мережа бібліотек району в 1966 році складалась із двох районних, 24 сільських, 1 селищна, 5 колгоспних, 8 профспілкових, стільки ж — відомчих і 79 шкільних. Книговидача суспільно-політичної літератури по сільських бібліотеках складала того року 18827 екземплярів.

В 1969 році завідуючою районної бібліотеки для дорослих працювала З. П. Васецька.

Гуляйпільська районна бібліотека, що з 1967 року носила почесне звання бібліотеки відмінної роботи, в 1971 році була одна з кращих в області. Діяльність її — завжди у вирі громадського і виробничого життя району.

На запитання "У чому полягає секрет відмінної роботи?" завідуюча бібліотекою Л. М. Воронкова 6 липня 1971 року відповіла так: "Під опікою нашої бібліотеки 33 стаціонарні сільські з 31 філіалом і пунктом видачі та ще 22 пересувки. 76 відсотків дорослого населення і 100 відсотків дітей шкільного віку користуються книгою.

Методична робота посідає одне з головних місць в діяльності бібліотеки. Ми — методичний центр і завдання своє вважаємо виконаним лише в тому разі, якщо добре йдуть справи в кожній сільській бібліотеці району.

А наслідки — все міцніючий зв'язок сільських бібліотек з життям, з виробництвом. У багатьох з них створені кутки передового досвіду, заповнюються календарі трудової слави, випускаються плакати про передовиків.

Уже кільком сільським теж присвоєно почесне звання бібліотек відмінної роботи, зокрема, Добропільській, Новомиколаївській, Полтавській. На базі останньої працює школа передового досвіду з питань керівництва читанням, а досвід Новомиколаївської — в справі нестационарного обслуговування населення — узагальнено і поширено на інші сільські бібліотеки.

Нестационарні форми — це філіали, пункти видачі, пересувки в малих населених пунктах, на фермах, у польових станах, де найчастіше працюють громадські активісти. А був час, коли в окремих малих населених пунктах робили подвірні обходи, запрошували до книги, пропонували, переконували. Тепер нерідко трудівники цілими родинами записані до бібліотек.

"Кожній книзі — свою адресу" — такий наш девіз.

— Щоб бути школою для інших, — запевняла Л. М. Воронкова, — районна бібліотека сама повинна весь час удосконалювати стиль і методи своєї роботи. Ми використовуємо досвід кращих на Україні Широколанівської та Ксаверівської бібліотек у справі пропаганди політичної і виробничої літератури, в диференційованому обслуговуванні читачів. Поділяємо їх на групи за освітою, фахом. Уважно аналізуємо формуляри. Керуємо читанням, пропонуємо відповідну літературу: для рільників, механізаторів, тваринників.

Одним з головних завдань бібліотека вважає виховання молоді. Щоб юні росли патріотами, в бібліотеці обладнано красназничий куточок. Тут видання історії міст і сіл Запорізької області, літопис Гуляйполя, матеріали про славні бойові та трудові подвиги гуляйпільців, про ордена Леніна колгосп імені Леніна, Героїв Соціалістичної Праці.

Напередодні 23 лютого 1973 року в читальному залі районної бібліотеки для дорослих відбулася зустріч ветеранів громадянської і Великої Вітчизняної воєн з учнями 9 класу першої міської середньої школи.

З вступним словом — "Про народження Радянської Армії" — перед присутніми виступила секретар районної Ради депутатів трудящих Н. О. Колісник.

Потім із спогадами про буремні роки виступили учасник громадянської і Великої Вітчизняної воєн, ветеран партії Степан Терентійович Циганок, захисник Сталінграда Дмитро Дмитрович Куш, захисник Ленінграда Віктор Сергійович Яланський, кавалер трьох орденів

Ветерани війни із завідуючою читальним залом райбібліотеки В. Й. Котляровою (перша зліва)

Слави Федір Васильович Зінзіков. На зустрічі була також ветеран війни медсестра Ксенія Григорівна Волох. Учні тепло привітали її з днем народження і виконали для неї пісню "Альоша".

Після цього завідувача читальним залом бібліотеки Г. І. Полуляха вручила ветеранам на згадку про зустріч подарунки.

У листопаді 1973 року працівники районної бібліотеки для дорослих (завідуюча Л. М. Воронкова) провели з читачами усний журнал "Поети й письменники Запорізького краю". З оглядом творчості запорізьких письменників виступила член місцевого літоб'єднання, вчителька міської середньої школи № 4 Т. І. Передерій.

Цікавим був виступ читача М. М. Колесніков. Присутні із задоволенням прослухали декілька його віршів. Автор прочитав їх з високою сценічною майстерністю.

Декілька нових віршів із власного поетичного зошита запропонувала присутнім Т. І. Передерій.

У 1973 році фонд районної бібліотеки налічував 37206 примірників книг. Послугами бібліотеки користувалося більше 3,5 тисячі гуляйпільців.

Народне прислів'я говорить: "Золото добувається із землі, а мудрість — із книг". Саме цю думку висловила читачка бібліотеки Раїса Дмитрівна Гаркава: "Я читачка районної бібліотеки з шкільних років. Книги мені допомогли закінчити школу, інститут. Зараз працюю

виховательською дитячого садка імені 8 Березня. Я весь час багато читаю, особливо на теми педагогіки. Прочитала всі твори Макаренка, Крупської, Сухомлинського про виховання юного покоління, які є у нас у бібліотеці. Не обійтися мені без книг і як політінформатору. Книга — це мій найкращий друг, наставник".

7 листопада 1975 року розповідала завідувача районною бібліотекою для дорослих Л. М. Воронкова: "Наша бібліотека міститься в гарному приміщенні. Є читальний зал. Будь-яку книгу можна тут одержати й через міжбібліотечний абонемент. Книжковий фонд нині становить майже 44 тисячі екземплярів. Це художня, суспільно-політична, технічна, сільськогосподарська, науково-атеїстична література. І це багатство для наших читачів. А послугами користуються 3485 чоловік, які цього року вже прочитали 65310 книг. Це — робітники, колгоспники, службовці, учні, пенсіонери. Більшість з них має вищу і середню освіту. Щороку на придбання нової літератури наша держава виділяє бібліотеці майже 2,5 тисячі карбованців.

Для зручності читачів ми відкрили на підприємствах міста 7 пунктів видачі. Заходи, які проводять наші працівники нині адресуються конкретній групі читачів: спеціалістам промисловості і сільськогосподарства, вчителям, слухачам шкіл господарського і партійного активу. Систематично влаштовуємо для них перегляди новинок.

У лютому 1976 року в районному Будинку культури відбувся вечір, присвячений XXV з'їзду КПРС і XXV з'їзду Компартії України".

Колектив райбібліотеки для дорослих. 1972 р.

Своєрідним прологом до цього заходу стала книжкова виставка, влаштована працівниками районної бібліотеки. Тут було представлено літературу, яка висвітлює героїчний шлях радянського народу.

Вступним словом вечір відкрила завідувача районною бібліотекою для дорослих Л. М. Воронкова. Присутні тепло зустріли ветеранів партії і праці Мусія Степановича Шабалу і Надію Петрівну Чучко.

Про сьогоднішній і завтрашній день дослідно-експериментального заводу сільгоспмашин говорив секретар парторганізації підприємства О. А. Куриленко. Про підсумки роботи трудящих району в дев'ятій п'ятирічці і план розвитку народного господарства Гуляйпілья у першому році десятої п'ятирічки розповіла присутнім голова районної планової комісії Т. В. Порохнява.

На закінчення перед гуляйпільцями з концертом виступили учасники художньої самодіяльності.

Колектив районної бібліотеки для дорослих проводив велику роботу по наданню допомоги студентам-заочникам. Через міжбібліотечний абонемент вони отримували необхідні посібники з бібліотек Києва, Одеси, Миколаїва, Запоріжжя.

Валентина Петрівна Москаленко, завідувача абонементом, турбується, щоб література вчасно потрапила до замовників, число яких увесь час збільшується.

Так, наприклад, минулого року через абонемент було замовлено 213 книг і задоволено заявки 70 читачів. А в першому півріччі нинішнього року уже 24 студенти-заочники отримали потрібну літературу.

1977-й рік увійшов у історію як рік прийняття нової Конституції СРСР, 60-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції, 60-річчя встановлення Радянської влади на Україні.

Робота бібліотеки була спрямована на широку пропаганду рішень XXV з'їзду КПРС, матеріалів травневого (1977), жовтневого та грудневого Пленумів ЦК КПРС, сесій Верховної Ради СРСР та УРСР, Конституції СРСР — Основного Закону країни.

Працівники бібліотеки трудилися над втіленням у життя основних положень постанов ЦК КПРС "Про підвищення ролі бібліотек в комуністичному вихованні трудящих і науково-технічному процесі" та "Про заходи по подальшому поліпшенню культурного обслуговування сільського населення".

Бібліотекарі брали активну участь у проведенні Всесоюзної читацької конференції молоді "Дорогою Жовтня" та республіканської "Ленінським курсом до комунізму", присвячених 60-річчю Великого

Колектив райбібліотеки. Сидить друга зліва Котлярова В. Й. 1961 р.

Жовтня, надавали допомогу партійним організаціям в ідеологічному забезпеченні виконання планів і соцзобов'язань другого року десятиї п'ятирічки.

В рік підготовки до централізації займалися підготовкою фондів і каталогів. Надавалася активна допомога бібліотекам району з усіх питань бібліотечної роботи.

В 1977 році книжковий фонд налічував 45566 примірників, на придбання нової літератури використано 6000 карбованців, обслужено 3555 читачів, кількість книговидач склала 79557.

За рік проведено 4 читацькі конференції, 10 ленінських та народних читань, 8 літературно-художніх вечорів, 4 усних журналів, 2 бесіди, 32 книжкових виставки.

У кінці другої декади жовтня 1980 року в читальному залі районної бібліотеки для дорослих відбулася виховна година, яку для дев'ятикласників першої середньої школи м. Гуляйполя організували завідувача читальним залом В. Й. Котлярова та студентка-практикантка Запорзького державного педагогічного інституту В. А. Дрига.

У гості до дітей прийшли гуляйпільські поети-голова районного

літературного об'єднання "Калинова сопілка", вчитель районної заочної середньої школи Григорій Лютий, інспектор-методист райвно по дошкільних закладах Наталія Квітка, кореспонденти районної газети "Зоря комунізму" Олександр Михайлюта та Іван Кушніренко.

Про любов до рідного слова, зокрема до поезії, про її значення для духовного розвитку людини говорила учениця Ірина Каретник.

Щиру, задушевну розмову про поезію, її роль у вихованні людини продовжили гості. Тут же учасники виховної години прослухали пісню, записану на магнітофонну стрічку, слова якої написав наш поет-земляк член Спілки письменників України Василь Діденко.

З цікавістю оглянули старшокласники стенд "Письменники — наші земляки": В. Й. Котлярова коротко розповіла про кожного письменника, чиї фото були вміщені на стенді.

Ніщо так не допомагає виховувати в молоді ідейну переконаність, любов до Батьківщини, як зв'язок з її героїчним минулим і славним сьогоденням. Саме так міркували працівники центральної районної бібліотеки, створюючи клуб "Фронтвик". Його очолила ветеран Великої Вітчизняної війни Надія Олександрівна Ясько.

В прекрасні травневі дні, осяяні тріумфом Великої Перемоги, відбулося друге засідання клубу. З молоддю зустрілись, щоб поділитись спогадами, колишні солдати, сержанти, старшини, офіцери

Працівники райбібліотеки з ветераном війни Ясько Н. О. 1983 р.

рзних родів військ. Груди кожного з них прикрашали бойові нагороди Батьківщини, нагороди за доблесну працю.

Стишена мелодія пісні "Священная война" переплітається зі словами ведучої:

— Чим далі відходимо ми від подій Великої Вітчизняної війни, тим яскравіше вимальовується велич подвигу радянського народу, який вийшов переможцем у кровопролитній борні. 36 років минуло з того дня, коли відгрімилі останні бої і над рейхстагом замайорів Прапор Перемоги. Але час непідвладний пам'яті, і радянські люди вічно пам'ятатимуть і шануватимуть безсмертний подвиг славних патріотів Країни Рад.

Серед тих, хто боронив рідну землю від ворогів, — ветеран-старійшина Гурій Трохимович Середка. Густо посріблене сивиною волосся красномовно свідчить про те, що довелося пережити цій людині. Він бився з куркульськими бандами, створював колгоспи, а потім захищаючи рідну землю від фашистів, воював на Курській дузі, форсував Віслу і Дніпро... Батьківщина заслужено нагородила відважного бійця багатьма медалями, орденом Червоної Зірки.

Колишньому санінструктору Надії Прокопівні Адамович, котра пройшла шляхами війни від першого до останнього її дня, пригадалися бої за Сталінград.

...Бійці відстоювали в запеклих боях буквально кожен дім, кожна вулицю міста. Свистіли кулі, рвалися снаряди. Довкола здіймалися стовпи диму і пилу. Здавалось, неможливо було навіть голову підняти в такому пекельному вогні, а вона, ще зовсім юна, тендітна дівчина, діставалась до пораних і подавала їм першу допомогу. Потім разом з іншими санінструкторами, рятуючи бійців, носила їх на носилках, на плащ-палатках до парому на Волзі і переправляла на другий берег ріки...

— Смерть переслідувала щомиті, — говорить Надія Прокопівна. — Та люта ненависть до ворогів і непохитна любов до Батьківщини вели радянських людей на безстрашність, на героїзм, на подвиг.

За бої під Сталінградом на грудях відважного і сміливого санінструктора Н. П. Адамович засяяв орден Червоної Зірки.

В прекрасну пору юності прозвучало жакливе слово "війна" і для Марії Федорівни Плетінь та Ксенії Григорівни Волох. З санітарними сумками через плече вони теж пройшли безліч кілометрів, рятуючи по-

ранених. Їх доброта, ніжні, умілі руки повернули до життя сотні бійців.

В той вечір присутні на засіданні клубу комсомольці 9-А класу першої середньої школи почули не один хвилюючий епізод з фронтового життя колишніх політпрацівника Василя Олександровича Півненка, зв'язківців Надії Олександрівни Ясько, Василя Омеляновича Волинцева, Лідії Дмитрівни Малої. Розповіді ветеранів примусили кожного з присутніх задуматись над тим, якою ціною завойоване сьогоднішнє щасливе життя.

— Наші серця, — сказала, звертаючись до ветеранів комсомолка Ірина Каретник, — наповнюються гордістю за велику мужність, виявлену вами в жорстоких боях з фашизмом. Ми безмежно вдячні воїнам — визволителям, які відстояли честь, свободу і незалежність любимої Батьківщини. Ви, перемігши лютого ворога, здобули гарячу любов і заслужили велику подяку всіх чесних людей земної кулі. Спасибі вам за світле сонячне небо над нами, за радісні посмішки на наших обличчях, за те, що ми маємо можливість вільно вчитися, рости здоровими і щасливими. Низький вам уклін!

Як символ вдячності і поваги юнь піднесла ветеранам запашні, гарні, як саме життя, квіти. Для них прозвучали вірші, улюблені пісні. Щирим задоволенням світилися обличчя гостей, і вони вже мріяли про нові зустрічі у клубі фронтових друзів.

15 листопада 1981 року відбулося перше засідання клубу любителів поезії, який був організований при районній бібліотеці. Як зізналась завідувача бібліотекою Клавдія Іванівна Середка, перше засідання планувалось як організаційне. Але ріка поезії швидко зруйнувала береги запланованого і засідання перетворилося у щире, задушевне свято поезії.

До поетичного клубу прибули члени районного літературного об'єднання Віктор Куторницький, Анатолій Горпинич, Василь Коростильов, Наталія Квітка, Григорій Лютий та ін. Були й початківці.

Так, І. Сливка з Малинівки привіз на суд свої перші поетичні спроби. Завітали і учні першої міської середньої школи.

Головою клубу обрано Григорія Лютого.

У 1989 році при районній бібліотеці для дорослих працював платний гурток по в'язанню. Прибуток від нього склав 552 карбованці. Це були перші кроки до надання платних послуг.

Влітку 1990-го року щодня районну бібліотеку для дорослих

Учасники семінару бібліотечних працівників району. Вересень 1981 р.

відвідувало близько ста читачів. Всього тут записано 3,4 тисячі читачів. Всі їх швидко і культурно обслуговували головний бібліотекар Лідія Сергіївна Войцеховська, старший бібліотекар нестандартних форм обслуговування Валентина Петрівна Меркулова та завідувача відділом обслуговування Наталія Павлівна Кірієнко. Майже всі вони мали значний досвід роботи — від 10 до 15 років. Досконало володіли професією.

Крім видачі книг на абонементі, працівники бібліотеки проводили ідеологічну роботу серед населення, працівників підприємств і установ міста, молоді. Використовували різні форми, а саме: усні журнали "Природа просить захисту", "Сучасна садиба. Якою їй бути?", уроки історичної пам'яті, цикл вечорів — портретів політичних діячів, зустріч з воїнами-інтернаціоналістами.

Цікаві і змістовні, зі смаком оформлені були книжкові виставки "Горда століттями Україна", "Край мій — гордість моя", "Оренда вчить господарювати". Для молоді постійно діяв "Календар професій" — про те, як правильно обирати шлях у житті. Особливо стало актуальним питання міжнаціональних відносин. Не менш актуальною була і тема екології. Вона знайшла відображення на стендах та книжкових полицях виставки під назвою "Учись берегти природу".

У своїй повсякденній роботі бібліотекарі використовували нестандартні форми обслуговування — на підприємствах, в організаціях, установах. Раз на місяць приходили вони туди, виступали з цікавими бібліографічними оглядами літературних новинок, проводили бесіди, організували літературні композиції. Читачі прямо на робочому місці мали змогу замовити необхідну літературу. Така форма роботи дозволяла робітникам економити час на відвідування бібліотеки, а бібліотекарям — поближче знайомитися з кожним читачем.

При центральній районній бібліотеці діяли два любительських об'єднання. Це — клуб "Фронтвик", яким керувала пенсіонерка учасниця Великої Вітчизняної війни Надія Олександрівна Ясько та клуб любителів поезії (Н. П. Кірієнко).

21 березня 1991 року розповідала директор централізованої бібліотечної системи К. І. Середа:

— Різноманітні шляхи, якими можна прилучити людей до культури, духовних цінностей. Та особлива роль у цьому належить книзі. І бути посередником між нею і читачем — непросто й відповідально.

Коли раніше в бібліотеках ми в основному займалися політикою, то сьогодні головним напрямом роботи є гуманність, духовність, милосердя. Перевагу надаємо моральному і естетичному вихованню, а також пропагуємо українську національну культуру і культуру братніх республік, їх звичаї і обряди, ведемо роботу по популяризації і відродженню української мови, знайомимо з різними релігійними віруваннями.

Але не можна сказати, що бібліотекарі зовсім уникають політики й ідеологічної роботи. При районній бібліотеці створено довідково-бібліографічний фонд, який дає змогу одержувати інформацію на будь-яку тему, що цікавить читачів.

Отже, на сьогодні бібліотека — своєрідний інформаційний центр. Наші працівники можуть лише проконсультувати, запропонувати літературу і дати можливість відвідувачам самим зробити правильний вибір і сформулювати свою власну думку.

Що стосується поповнення бібліотечних фондів, то літератури на актуальні теми сьогодення у нас вдосталь. Нині бібліотека може купити кооперативну літературу, самвидавівську, тобто таку, яка відповідає читацьким інтересам.

Райбібліотека в достатній кількості передплачує періодичних видань. З ними бажаючи мають змогу ознайомитися в читальному залі, а статті, які викликають інтерес читачів, переглянути на постійно діючій експрес-виставці "Увага: цікава стаття".

Велику роль у вихованні культури читання у людей бібліотекарі відводять любительським об'єднанням та клубом за інтересами. Виправдовує себе клуб "Подружка", організований для молоді, який надає перевагу моральному вихованню і професійній орієнтації.

У читачів неабиякий інтерес викликав вечір "Послужи, моя ж ти, зброе, молодій ще сили", що проходив у рамках традиційного Всеукраїнського свята "В сім'ї вольній, новій". У ньому взяли участь учні міської середньої школи № 4 разом з вчителем української мови і літератури Л. М. Сірінюк.

— Наша мета сьогодні, — говорить завідувача відділом обслуговування Н. П. Кірієнко, — навчити людей проводити дозвілля з користю, роз'яснювати їм, що підвищення культурного рівня, розширення світогляду необхідні людині, щоб жила вона цікаво.

Диспути і бесіди, колективні читання і обговорення цікавих матеріалів — це лише невеликий перелік культурно-масових заходів.

Колектив райбібліотеки для дорослих. Грудень 1989 р.

На читацьких конференціях і диспутах люди глибше знайомляться з творчістю українських, російських класиків, радянських і зарубіжних письменників. Але, як не прикро, а читацька активність на сьогодні знижується. І цьому сприяє погіршення рівня життя народу.

Працюючи в нових умовах господарювання, нам доводиться впроваджувати нові платні послуги. Наприклад, книги, що надходять в обмінно-резервний фонд, згідно з постановою Міністерства культури ми реалізуємо населенню з 50-відсотковою знижкою. Кошти від реалізації книг використовуємо для фонду творчо-виробничого і соціального розвитку колективу.

11 вересня 1993 року в районній центральній бібліотеці для дорослих було проведено вечір "Стежками болю і мук", присвячений голодомору 1932-1933 років. На ньому, крім працівників системи, були десятикласники першої середньої школи, а серед запрошених — викладач школи мистецтв секретар Гуляйпільського осередку "Просвіта" В. Г. Коростильов.

З допомогою найактивніших учасників цього заходу Анжели Недері, Марини Єрохіної і Сергія Рожанова були оформлені виступи-реферати про голодомор.

...Ходила така комісія — "макогонщики" і все у людей забирала-грабувала. Навіть зерно з динь, кавунів і гарбузів у вузликах забирала. Це була страшна весна тридцять третього. Люди паслися на траві, як худоба, їли листя з липи, але кожен третій падав...". Це цитата з учнівського виступу-реферата.

В. Г. Коростильов розповів, опираючись на конкретні факти, про ті дні у нас на Гуляйпіллі. Він прислухався до розповідей батьків, сусідів, знайомих, яким вдалося пережити ті страшні голодні роки. А тепер все це він переповідає іншим. І тому не випадково діти вшанували пам'ять 450 померлих від голоду хвилиною мовчання.

У бібліотеці до голодомору було оформлено книжкову виставку-меморіал "Свідчення пам'яті", на якій представлені газетні й журнальні статті, плакати, картини місцевого художника М. Ведмідя, унікальні нові книги — збірник документів і матеріалів, виданий "Науковою думкою" у 1992 році "Колективізація і голод на Україні 1929-1933 рр." та Народна книга-меморіал, підготовлена Лідією Коваленко та Володимиром Маняком "Голод-33".

Як мінялися напрямки роботи працівників розповідала 27 жовтня 1993 року К. І. Середа:

— Раніше основним напрямом у нашій роботі була партійність. Тепер в бібліотечну справу прийшла гуманізація і ми стали тримати орієнтир на відродження національної культури, звичаїв.

Раніше, ми отримували багато політичної літератури. Тепер вона не надходить зовсім. Зате наш книжковий фонд поповнюється книгами підвищеного попиту — детективами, фантастикою, історичною та пригодницькою літературою. На виручені кошти замовляємо цінні твори.

19 жовтня 1994 року районна газета "Голос Гуляйпілля" писала: "Бібліотека на селі? Чим вона є для сільчан? На ці питання кожен з них дасть свою відповідь, але безперечно одне: у нас час дефіцитів роль бібліотеки зросла, бо гарна книжка, якщо і є в продажу, то не всім по кишені. В задоволенні запитів читачів значна роль належить бібліотекарям.

Взяти наприклад Долинську бібліотеку, якою завідує О. Г. Троян. Вона добре знає уподобання своїх читачів. Для учнів 1-9 класів є окрема кімната юного читача, де по полицях вона поформувала літературу.

Там проводять і уроки по народознавству, інколи — з рідної мови. Серед найактивніших відвідувачів Ольга Григорівна у першу чергу назвала Яну Яцук, Світлану Кузнецову, Сергія Павлюка.

Не обминає увагою бібліотекар і читачів старшого покоління. Це — пенсіонери Софія Іванівна Ворона та Олександр Петрович Карнаушенко, кіномеханік Іван Віталійович Кикош, різноробочий Олександр Анатолійович Повстюк та голова сільської ради Віктор Миколайович Мірошніченко. На замовлення їх та ще ряду читачів у бібліотеці зроблено книжкову виставку, яка об'єднала в собі викладки "Рядки поезії", "Любителям детективів, пригод, сенсацій". Головне, що тут є література на всі смаки. Хоч підібрати її зовсім не просто.

У 1995 році центральна районна бібліотека обслуговувала 4200 читачів міста Гуляйполя. Але через фінансову скруту не було за що поповнювати книжковий фонд. І тоді бібліотека звернулася за допомогою до спонсорів. І вони відгукнулися на прохання. Це — директор приватного магазину "Аннушка" Анна Василівна Шарова, директори магазинів "Надія" Валентина Олександрівна Міщенко і "Ярослава" — Олександр Олександрович Дибенко.

— Ми їм щиро вдячні, — говорила 26 липня 1995 року методист централізованої бібліотечної системи В. М. Хмара, — за ту фінансову допомогу, що надали для придбання періодичних видань і нових книг.

Влітку 1995 року районній бібліотеці для дорослих виповнилося 60 років. 17 червня того року про цю подію розповідав краєзнавець В. І. Жилінський:

— Районна бібліотека створена на базі міської в 1935 році. Завідував нею Грицаєнко. Але вона з різних причин часто була закрита.

В 1938 році керівником закладу стала М. Листопад — сумлінна і працьовита людина. В бібліотеці був наведений порядок, заведені каталоги, складені списки рекомендованої літератури.

В 1939 році книжковий фонд налічував 8 тисяч томів, користувалося ними 800 чоловік.

В лютому 1939 році тут розгорнулась робота з підготовки і проведенню 125-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. Був виготовлений фотомонтаж з шевченківськими творами і статтями з журналу "Соціалістична культура" про життя і творчість поета. Виписано і отримано художніх творів і виставлено для читачів.

Працівники бібліотеки М. Листопад і М. Гольц у колгоспі "Червоний прапор" (м. Гуляйполе) провели шевченківський вечір. Крім того, вони організували 13 пересувних бібліотек.

Поступово збільшувався книжковий фонд і на 1 січня 1941 року становив уже 11198 примірників. Послугами бібліотеки користувалося 2000 читачів. Були це переважно учні шкіл міста. За 1940 рік читачам видано 44289 книг, з яких тисяча — твори класиків марксизму-ленінізму.

М. Листопад мала тісний зв'язок з читачами і постійно організувала читацькі конференції, голосні читання творів, бесіди про життя і творчість письменників Т. Шевченка, М. Горького, В. Маяковсько-го, О. Пушкіна, М. Лермонтова та інших, виставки до шевченківських та різних дат.

Так, в 1940 році бібліотекарі провели 16 бесід, стільки ж читань та дві читацькі конференції по творах — О. Толстого "Хліб", М. Островського "Як гартувалася сталь".

Крім того, для надання допомоги бібліотекам села і колгоспів провели дві районні наради бібліотечних працівників та 26 індивідуальних і групових консультацій громадським бібліотекарям пересувок.

За рік влаштували 24 книжкові виставки і 21 фотовікторину, що відображали життя і творчість письменників О. Пушкіна, М. Лермонтова, М. Горького тощо.

При читальному залі вийшло 13 номерів стінної газети, в якій читачі ділилися враженнями від прочитаних книг.

Для поповнення фонду в 1941 році бібліотеці дали 12 тисяч різних книг. З початку року на поповнення книжкового фонду витратили одну тисячу карбованців. У цей час бібліотека мала 980 читачів.

Сесія районної Ради народних депутатів, беручи до уваги заслуги поета-лірика, нашого земляка Василя Діденка в національній культурі, присвоїла його ім'я центральній районній бібліотеці.

1 вересня 1997 року біля центральної районної бібліотеки відбувся урочистий мітинг з нагоди відкриття меморіальної дошки з іменем поета-земляка Василя Діденка.

На мітингу виступили голова організаційного комітету по вшануванню пам'яті Василя Діденка (в 1997 році йому виповнилось 60 років від дня народження і в червні його перепоховали в рідній гуляйпільській землі — Авт.) заступник голови райдержадміністрації Є. Г. Коровка, директор централізованої бібліотечної системи К. І. Середа, голова районної організації Української республіканської партії

Бібліотека імені В. Діденка

О. М. Жигалко, від Співки письменників України — поетеса-землячка Любов Геньба. Вони говорили про Василя Діденка як самобутнього поета, сина Великого Тараса, справжнього патріота України, людину прекрасної душі з чутливим до чужого серця горем.

Брат поета Віктор Діденко щиро подякував районним організаціям за шану, пам'ять про дорогу їхній родині людину і поета Василя Діденка.

30 червня 1999 року журналіст районної газети "Голос Гуляйпілья" В. Булгак писала:

— Ми сиділи і розмовляли. Час від часу я дещо занотовувала у своєму записнику, а Лідія Сергіївна обслуговувала відвідувачів. Ми переривали іноді розмову, аби Л. С. Войцеховська приділила увагу абонентам. Придивляючись до всього цього, я відчула, що монотонна, на перший погляд, робота бібліотекаря читального залу захопила і мене. І я перестала поглядати на стрілки годинника, забувши про час.

Книги, журнали, газети, назви, дати, цитати... Як все це можна втримати в голові? Є, звичайно, і записи, і облік, плани. Словом, дуже багато писанини. Нею займаються у відділі комплектування і обробки літератури, де Лідія Сергіївна пропрацювала тринадцять років.

— Одержували ми тоді тисячі книг, — згадує Л. С. Войцеховська. — Комплектування було планове і організоване. Скільки планів переписали.

Є плани і у читальному залі. Але це вже зовсім інше. Тут у них іде жива робота з читачем. Пригадую, запросили мене старшокласники ЗОШ № 1 на вечір, присвячений річниці з дня народження Т. Г. Шевченка. Готували й проводили вони його з допомогою Л. С. Войцеховської і завідуючої читальним залом Н. П. Кірієнко. Все було прекрасно організовано. А в газеті все це помістилося в декількох рядках, мовляв, пройшов вечір, його провели... І мало хто за цим повідомленням відчув ту копітку роботи, що передувала цьому заходу. Бо щоб скласти бодай один абзац розповіді, Лідії Сергіївні доводиться гортати цілі стоси літератури. Але саме це їй, мабуть, найбільше і подо-

бається. Бо, як пригадує Л. С. Войцеховська, з раннього дитинства вона цілими днями пропадала в бібліотеці.

А дитинство у неї було гарне, тихе. Таке, яке може бути тільки у селі. І професію Лідія Сергіївна вирішила обрати собі таку, яка потрібна як в місті, так і в селі. Хотілося бути вчителем. Можливо, на це рішення вплинуло те, що мама була вчителем. Хотілося бути схожою на неї, вчитися в неї. Але конкурс в інституті — невблаганна річ. Тож довелося рік попрацювати. Працювала, а бібліотеку не минала. Вабила вона своїми книгами. Читала і готувалася знову до вступу в інститут. Якось одного разу у неї завідувача тамтешньої бібліотеки Н. С. Зінькова запитала: "Дітей любиш?" Дівчина ствердно на те кивнула головою. "Так ти ж і книги не менше любиш, — продовжувала Ніна Семенівна. — Ось вступай у Мелітопольське училище на спеціальність "Бібліотекар і бібліографія". І вона першою розповіла Лідії Сергіївні про навчання в училищі, про свою роботу, про екзамени. А вони і справді були нескладні: історія і твір. Це те, що вона найбільше любила. Тож проблем при вступі не було ніяких. Проте першим маминим питанням було: "А конкурс?" Конкурс (дев'ять чоловік на одне місце) цього разу витримала...

Направлення отримала у свій рідний район. До того ж, на руках був червоний диплом. Такого спеціаліста відразу зарахували у штат ЦРБ. Це було 1 серпня 1974 року.

Я навмисне вказую цю дату, бо нинішнього року Лідія Сергіївна відзначатиме 25-річчя своєї трудової діяльності. За цей час було всього. Відбувалася централізація, додалися відділи, змінювалися посади... І з 1990 року Л. С. Войцеховська — бібліотекар читального залу.

— Оце моє місце, — каже Лідія Сергіївна. — Тут жива робота. Люди йдуть до нас і йдуть. Кожного дня приходять до ста читачів. Особливою популярністю користується періодика. Крім того, цікавляться спортивними новинами, медичною літературою, для дому, для сім'ї... Обслуговуємо ми й старшокласників міських шкіл. Допомогаємо їм у написанні творів, рефератів, підбираємо літературу на позакласне читання. Не так давно ввели нову форму обслуговування — нічний абонемент, вартість якого 20 копійок на добу.

Лідія Сергіївна співпрацює з класними керівниками старшокласників першої і четвертої ЗОШ. І якщо зібрати всі її обов'язки, то вийде

чималий перелік. Проте цей перелік без практичної роботи був би нічого не вартий. Головне — його виконання.

Мабуть, з цих критеріїв і виходило керівництво централізованої бібліотечної системи, коли запропонувало портрет Л. С. Войцеховської занести на районну Дошку пошани. І це було найвищою нагородою для Лідії Сергіївни за її 25-річну працю.

У 1999 році, розповідаючи про бібліотечні справи, К. І. Середа зазначала, що останнім часом відбуваються помітні зміни на краще у ставленні жителів міста до бібліотеки. Читачів значно збільшилося і кожного дня її відвідує до 200 чоловік. За місяць на абонементі видається на руки близько 2600 екземплярів книг, а в читальному залі — до чотирьох тисяч. Цих читачів обслуговують кваліфіковані спеціалісти — головний бібліотекар В. П. Меркулова та бібліотекар юнацької кафедри І. В. Передерій, в читальному залі — бібліотекар Л. С. Войцеховська. А за роботу всього відділу відповідає Н. П. Кірієнко — завідувача відділом обслуговування читачів центральної бібліотеки.

Активні читачі завжди можуть почитати в читальному залі найновіші журнали та взяти додому найпопулярніші книги всього за 20 копійок на добу. Стимулом хорошого відвідування стало те, що тут змінили правила користування книгами. На прохання читачів на абонементі є книги підвищеного попиту, які видаються безкоштовно на 10 діб.

У 2000-му році при центральній бібліотеці для дорослих успішно пройшли такі літературно-музичні вечори з народознавства, як "Ой, у лузі червона калина". До Дня Конституції та Дня Незалежності провели вечори "Україно, соборна державо, сонценосна колиско моя", "Вимріяна поколіннями, освячена незалежністю", "Ми — українці".

Змістовними і зворушливими були вечір з краєзнавства "Тут все священне, все твоє, бо зветься просто — краєм рідним", інформаційна година "Середовище, в якому нам жити", година духовності "Відчини своє серце добру" та інші.

У 2001 році послугами центральної районної бібліотеки користувалося 4520 чоловік. Якщо в 1998 році читачі відвідали бібліотеку 31 тисячу разів, то за 2000-й рік цей показник склав 59 тисяч.

На базі центральної районної бібліотеки діє інформаційний центр правової інформації. Головне призначення центру — розповсюдження офіційних текстів правових актів, оперативне забезпечення правовою

інформацією всіх зацікавлених осіб, вирішення проблеми відкритості влади для населення. А також спеціалізоване формування для старшокласників "На порозі дорослого життя", яке створене при районному центрі соціальних служб для молоді з метою виховання у підлітків здорового способу життя, високої культури поведінки, правової освіти та інше. Велику роботу у цій справі проводять спеціалісти центру із завідуючою відділом обслуговування читачів ЦРБ Н. П. Кірієнко. Вони організують також анкетування, зустрічі з психологами, юристами, перегляди відеофільмів.

Бібліотека проводить роботу по відродженню національної культури, популяризації технічної, економічної та природничої літератури, духовному відродженню та естетичному вихованню.

— Колектив бібліотеки вважає своєю соціальною місією найбільш повне забезпечення потреб громадськості в інформації. А тому наші читачі, — розповідає Н. П. Кірієнко, — а це — учні середніх шкіл, молодь, зрілі люди, пенсіонери вважають бібліотеку своїм вірним помічником. Заради цього ми і працюємо.

На початку листопада 2001 року в читальному залі центральної районної бібліотеки відбувся вечір, присвячений творчості заслуженого діяча мистецтв, лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка поета-піснярка Дмитра Луценка.

Організатором цього заходу стала палка шанувальниця його поезії М. Й. Зінченко. І хоч її професійна діяльність (Мирослава Йосипівна — завідувачка інфекційним відділенням райлікарні) аж ніяк не пов'язана з поезією, проте любов до лірики і, зокрема, до віршів Д. Луценка спонукала знайомству з його родиною, з його дружиною — Тамарою Іванівною. На жаль, самого Дмитра Омеляновича Луценка вже 12 років немає серед живих. Зате живуть його пісні. Адже це він — автор знаменитих "Киеве мій", "Не шуми, калинонько", "Осіннє золото".

Вадим Крищенко на святкуванні 79-річчя Дмитра Луценка, яке організувала його дружина сказав: "Кожен поет вважав би за щастя, коли б його вірш став піснею, а у Дмитра Омеляновича, що не вірш, то пісня".

Вшановуючи пам'ять Д. О. Луценка, син Сергій і дружина видали його вибране "Усе любов'ю зміряне до дна", пісенник "А я люблю, люблю...", книгу спогадів "Як його не любити", звичайно, з допомогою спонсорів. Серед них — наші гуляйпільці В. Г. Сизоненко і С. І. Курман.

А тепер відлуння того свята долинули й на Гуляйпільщину. Слухали присутні виступи — розповідь М. Й. Зінченко, пісні Д. Луценка у виконанні самодіяльних аматорів М. Литвиненко, Н. Григоров, Л. Чайки, А. Лютого, І. Лазорика, дивились відеофільм "Я твій син, Україно".

І коли вечір скінчився, не до виходу пішли шанувальники поезії: Перебуваючи під мелодійним впливом чаруючих пісень, вони дякували організаторам заходу за пам'ять про поета-піснярка, за неповторність пережитих хвилин, що змушували і посміхатись, і крадькома витирати сльози.

21 грудня 2001 року бібліотекар I категорії центральної районної бібліотеки Л. Жилінська писала:

— Соціально-політичні й економічні перетворення в суспільстві, викликані переходом до ринкової економіки, знайшли прямі відображення в діяльності бібліотек і зумовили значні її зрушення. Вони торкнулися не лише технологічних процесів, що обумовили підвищення якості і оперативності задоволення інформаційних потреб користувачів, а й способу мислення бібліотечних працівників, що почали по-новому організувати свою роботу, враховуючи інтереси різних груп суспільства.

Як і вся країна, ми переживаємо не кращі часи через брак коштів і незадовільне надходження нових видань. Обмеженість бюджетного фінансування книгозбірень, порушення стабільних джерел гарантованого комплектування, відсутність інформації про видавничу продукцію в Україні і регіонах гальмують процес оновлення бібліотечних фондів.

Чимало проблем було пов'язано і з передплатою періодичних видань для наших районних і сільських бібліотек. Спасибі, в цьому році на наше прохання допомогти бібліотекам відгукнулися директори товариств, господарств і кооперативів. Від щирого серця дякуємо Ю. І. Романцю (ТОВ "Новий Заповіт"), який передплатив періодики для міської бібліотеки № 1 та Петрівської сільської бібліотеки, О. І. Дудці (ТОВ "Еталон") — міській бібліотеці № 2 та Червоненькій, В. С. Романець (ЗАТ "Аграрний дім") — міській бібліотеці № 3, Д. Д. Сахну (ТОВ "Агро-Континент") — Верхньотерсянській сільській бібліотеці, М. М. Новохатьку (ЗАТ "Агронива") — Воздвижівській, В. І. Мартиненку (СВК "Любимівський") — Любимівській, В. М. Савовському (ТОВ "Батьківщина") — Малинівській, Н. Л. Биковська (ТОВ "Надія") — Новомиколаївській, Л. В. Горпинич (ПСП "Левадне") та О. В. Довгалю (ТОВ "Приютне") — Приютненській, М. Г. Тимофієву (ТОВ "Україна" — Успенівським бібліотекам № 1 і № 2,

О. Г. Чубу (ПСП "Мир") — Темирівський, О. І. Філіпченку (ТОВ "Рівнопілля") — передплатив періодику і виділив кошти на придбання літератури Рівнопільській сільській бібліотеці.

Гуляйпільці діяльно готувалися відзначити 80-річчя утворення свого району. Свій внесок роблять і місцеві культурмійці, зокрема, працівники центральної бібліотеки.

В читальному залі була розгорнута велика виставка "Гуляйпільському району-80", яка привертала увагу читачів. У ній представлені такі розділи: "Наш район в минулому", "Відродження краю" і "Талант Гуляйпілля".

Відвідувачі з представлених матеріалів мали можливість ознайомитися з історичним минулим нашого краю. Цікавились і "біографіями" провідних підприємств міста: заводу сільгоспмашин, колишньої МТС та інших.

Тут широко висвітлювалась участь гуляйпільців у Великій Вітчизняній війні, йшлося й про тих, хто приніс визволення нашому краю у незабутні вересневі дні сорок третього. Привертав увагу також період відбудови народного господарства району у повоєнні роки.

Інтерес представляла й виставка-пошук "Краю мій — гордість моя". В ній представлено матеріали, літературу про письменників Гуляйпілля, їхні творчі доробки.

Постійно діяла велика виставка "Район і місто — день за днем". Вона систематично оновлювалась, поповнювалась новими матеріалами. Тут відвідувачі мали можливість познайомитися з документами, рішеннями, прийнятими місцевими органами влади — районної ради і райдержадміністрації з питань освіти, культури, охорони здоров'я, правопорядку, соціального захисту населення.

Велика виставка присвячена становленню нашої держави: "Україна — роки незалежності", ілюстрований матеріал — багатющий. Останнім часом виставка поповнювалась новими виданнями відомих політиків, політологів, де аналізувалися нелегкі роки становлення молоді держави, її державотворення.

Своєрідним продовженням попередньої виставки є виставка "Держава: події і факти від створення до наших днів". І тут читачі мали можливість поповнити свої знання з оперативної інформації, що стосується життя України.

Мали своїх прихильників й такі постійно діючі виставки, як "Любіть Україну і мову її слів'яну" (за матеріалами місцевої народної творчості та земляків-письменників) і "Він жив поміж нас", присвяченої Василеві Діденку, ім'я якого носить бібліотека.

13 квітня 2005 року виповнилася 15-та роковина з дня трагічної смерті поета-земляка Василя Діденка. Вшановуючи його пам'ять, працівники центральної районної бібліотеки для дорослих провели вечір пам'яті, присвячений життю і творчості поета "Він жив серед нас..." На нього були запрошені учні десятих класів ЗОШ № 1 зі своїми класними керівниками Н. Г. Крутінь та Ю. М. Гонтарем.

Був запрошений і місцевий художник, автор чудового, подарованого бібліотеці портрета поета В. Діденка Олексій Мусійович Рябко.

Читальний зал, де проходив літературний вечір, був урочистим ще й від виставки картин цього художника. Його полотна — це чудові гуляйпільські пейзажі, натюрморти, портрети земляків.

Олексій Мусійович розповів історію написання портрета Василя Діденка. Про життя і творчість поета-земляка повідала завідувача відділом обслуговування Н. П. Кірієнко. З оглядом літератури, представленої на книжковій виставці, присвяченій життю і творчості поета, виступила бібліотекар читального залу Л. С. Войцеховська. До речі, діти познайомилися із недрукованими поезіями В. Діденка.

На вечорі звучала пісня на слова поета-земляка "На долині туман". Учні школи Н. Рябко, О. Борисова, Є. Маслак, Ю. Маленовська декламували вірші різних періодів творчості поета.

У центральній районній бібліотеці активно велась робота, присвячена 60-річчю Великої Перемоги. Всі читачі бібліотеки, а особливо старшокласники, мали можливість познайомитися з літературою, представленою на книжковій виставці "Україна у Великій Вітчизняній війні". Яскраво ілюстрована виставка мала чотири розділи "Оборона Києва", "Севастопольська епопея", "Битва за Дніпро", "Миттєвості війни".

У 2005 році у центральній районній бібліотеці жваво велась підготовка до святкування 220-ї річниці заснування міста Гуляйполя та відзначення 62-ї річниці визволення району від німецько-фашистських загарбників. Було розроблено план заходів до цих знаменних дат, розгорнуто книжкові виставки. "Гуляйполе — мій рідний край", "Район і місто: день за днем".

Зустріч у райбібліотеці

Тут читачі могли познайомитися з літературою авторів-земляків; із книгами про наших славних людей Гуляйпільщини, про місцевий фольклор, про розвиток сільгоспідприємств, товариств та ін.

На початку вересня 2008 року в читальному залі районної бібліотеки для дорослих проходила зустріч "У цім краю, де серця рідна пристань". Провела її завідувача сектором обліку читачів центральної районної бібліотеки Н. П. Кірієнко, запросивши учнів 10-х класів ЗОШ № 1. Гостями заходу стали інженер-будівельник колишнього райагробуду І. П. Ковтун та поетеса Л. Г. Геньба. Здавалося б, що спільного між будівельником та ліричними віршами Любові Геньби?

Як виявилось, Іван Пилипович брав участь у будівництві цього чудового культурно-спортивного комплексу, де тепер мають змогу читати свої вірші поети нашого краю. Тому на зустріч кожен прийшов зі своїм надбанням: І. П. Ковтун — зі складними схемами проекту спорудження КСК, а Л. Г. Геньба — зі збірками віршів.

— 70-90-і роки минулого століття — це були роки будівництва основних закладів. По місту, селах району зводили дитячі садки, школи, клуби, господарські приміщення... Ми збудували дитячі садки "Ромашка", "Ластівка", ЗОШ № 1, СЗОШ, чимало багатоповерхівок у центрі міста. Та чи не основою новобудовою став КСК "Сучасник", який зводили майже чотири роки, — гордо мовив І. П. Ковтун. — Нині важко перелічити всіх, хто брав активну участь у спорудженні комплексу. Я горджуся тим, що у зведенні красеня КСК є і моя частка праці.

Як зауважила Н. П. Кірієнко, Іван Пилипович є постійним читачем бібліотеки, тому, коли бачить навмисно обмальовані і обдерті стіни, розбиті шибки — крається його серце.

Сходиною від земного до поетичного стали задушевні поезії Любові Геньби. Її вміння підбадьорити аудиторією не лише лірикою, а й цікавими розповідями, і, навіть, піснями надали заходу ще більшої чарівності.

Як директор краєзнавчого музею, Любов Григорівна розповіла, що сьогодні Гуляйполе занесене до реєстру історичних міст, тому не дивно, що останнім часом посилюється інтерес іноземних туристів до нашого міста.

— До нас приїжджають люди із Росії, Польщі, Німеччини, США, а з французами ми стали майже родичами. Їх підвищений інтерес до міста позначається ще й тим, що прах Н. І. Махна покоїться на кладо-

вищі Пер-Ла-Шез у Парижі. А зовсім нещодавно приймали гостей із Пальми-де-Мальорки (Іспанія). Зараз чекаємо гостей із Грузії.

Багато туристів цікавляться відкриттям пам'ятника легендарному батькові. Та поки що це питання часу.

Запрошених учні вітали оплесками і квітами.

22 січня 2009 року виповнилося 90-річчя Акту Злуки (об'єднання східних і західних українських земель у єдину Соборну українську державу). Цій знаменній даті і був присвячений "круглий стіл", що відбувся у читальному залі районної бібліотеки. На нього запрошувалися керівники райдержадміністрації, районної та міської рад, представники бюджетних організацій, лідери партійних та громадських організацій, вчителі та учні загальноосвітніх шкіл міста.

Вела "круглий стіл" завідувач відділом обслуговування читачів центральної районної бібліотеки Н. П. Кірієнко.

В бесіді за "круглим столом" взяли участь голова Гуляйпільської райдержадміністрації О. І. Дудка, його заступник П. П. Науменко, вчитель історії та правознавства колегіуму "Лідер" Т. С. Гей, учениця 10-го класу цього ж закладу Катерина Носенко.

Завершуючи захід, ведуча подякувала всім за участь і зазначила, що ми маємо бути свідомі того, що лише в єдності дій соборності душ можемо досягти величної мети — розбудови економічно й духовно багатой, вільної і демократичної України.

Напередодні 64-ї роковини Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років у центральній районній бібліотеці для дорослих було велелюдно: на зустріч з учнівською молоддю запросили ветерана війни Олексія Трохимовича Яланського.

У залі — понад 60 учнів-старшокласників колегіуму "Лідер" зі своїми класними керівниками. А вели для них літературно-музичний вечір "По той бік війни" працівники бібліотеки - заввідділом обслуговування Н. П. Кірієнко і бібліотекар абонементу В. П. Явор.

Ветеран розповів про свою юність, обпалену війною, дав відповіді на запитання про тогочасний Гуляйпільський край.

Також була представлена книжкова виставка "Вшануймо полеглих і живих...", де увагу привернули книги наших авторів про повоєнну Гуляйпільщину, про захисників-земляків.

Звучали вірші у виконанні В. П. Явор, пісні воєнної тематики у виконанні Марини Семенюти та лунав спів дитячих вокальних колективів естрадної пісні "Стрижок" і "Ті, що засяють" (керівник В. Жук).

Учні і вчителі дякували організаторам і учасникам за змістовний і цікавий захід.

* * *

Демченко Надія Яківна. 2008 р.

Надія Яківна Демченко (дівоче прізвище Мордвінова) народилася 5 жовтня 1934 року в селі Вознесенка Мелітопольського району Запорізької області у сім'ї селян.

Після закінчення Мелітопольського технікуму підготовки культосвітніх працівників (бібліотечний факультет) була направлена на роботу завідувачою Новогригорівською приклубною бібліотекою Гуляйпільського району, де пропрацювала з 29 липня по 10 жовтня 1953 року, а потім переведена в районну бібліотеку для дорослих бібліотекарем. В той час відділ культури очолював Микола Миколайович Діденко, районну бібліотеку для дорослих — Олена Родіонівна Нарубіна (Плясецька), читальний зал — Марія Михайлівна Абакумова.

— У вересні 1955 року, — розповідала 20 листопада 2009 року Н. Я. Демченко, — мене перевели на посаду завідувачою пересувним фондом районної бібліотеки для дітей, де я пропрацювала біля року, а потім знову перевели в райбібліотеку для дорослих, де з 1956 по 1965 рік трудилася знову бібліотекарем, завідувачою пересувним фондом і останні п'ять літ — завідувачою абонементом.

У 1962 році заочно закінчила Харківський бібліотечний інститут. За цей період завідувачими районною бібліотекою для дорослих працювали після О. Р. Нарубіної Тамара Борисівна Вартересян, Неля Русакова, Людмила Мацегора, Марія Никифорівна Шингур (Куш) і Ганна Тимофіївна Циганкова.

Культпрацівники району.
Друга справа Демченко Н. Я. 1958 р.

Разом зі мною трудилися Любов Михайлівна Воронкова і Ганна Євгенівна Галушка, яких направили в Гуляйполе по закінченню Мелітопольського культурноосвітнього технікуму на рік пізніше за мене.

Пам'ятаю, в райбібліотеці для дорослих після закінчення СШ № 1 працювали гуляйпільські дівчата Ніна Сахацька, Люба Рибка, Юля Олійник, Люба Ткаченко, але недовго.

Коли я починала працювати в бібліотеці для дорослих (жовтень 1953 року), вона знаходилась у приміщенні біля санстанції (зараз там житлові квартири). Приміщення було дуже малим (три невеликих кімнат). Вони правили за читальний зал, абонемент (видача книг додому) і сховища. Читачів було багато, особливо людей похилого віку.

Незабаром бібліотека для дорослих переїхала в приміщення, де зараз знаходиться дитяча бібліотека. А дитяча зайняла приміщення, де тепер райвідділ культури. Тут стало набагато краще працювати: великий читальний зал, великий абонемент, сховище, навіть мали окремий невеликий кабінет для завідувачої. Збільшилась кількість читачів.

Активні читачі допомагали оформляти книжкові виставки, вітрини, проводити масові заходи: бібліографічні огляди книг, читацькі конференції і т.д. Такими активістами ми знали Ваню Волощука, Віту Білая, Васю Андющенко та ін.

Працюючи завідувачою пересувним фондом райбібліотек для дітей і дорослих, обходила увесь Гуляйпільський район, іноді добиралася у села на конях і волах.

На все життя запам'ятався мій перший приїзд в місто Гуляйполе. Більшість приміщень без дахів, вікон і дверей (сліди війни), місто бу-

Завідуючий відділом культури Діденко М. М. з культпрацівниками. 1963 р.

ло грязним, дорога з твердим покриттям відсутня. До села Успенівки доїхала попутньою "полуторкою" в кузові, а до Новогригорівки — в бричці на волах.

В 1961 році вийшла заміж за активного читача Б. Г. Демченка і на все життя залишилась в Гуляйполі. Тут мої діти, онуки, правнуки, друзі, я їх всіх люблю так, як і Гуляйполе.

В 1965 році мене перевели бібліотекарем у Гуляйпільський райком Компартії України, а в 1973 році — завідувачою сектором партобліку райкому партії, де трудилася до виходу на пенсію у грудні 1989 року. Опісля ще трохи працювала науковим співробітником районного краєзнавчого музею.

У свій час брала активну участь у громадському житті району: була народним засідателем в нарсуді, позаштатним диктором радіо "Говорить Гуляйполе", позаштатним кореспондентом райгазети, комсомольським пропагандистом, учасником хору районного Будинку культури.

Маю грамоти і державні нагороди. Але не сидиться вдома і зараз, тому є активною читачкою районної бібліотеки для дорослих, членом районного хору ветеранів війни і праці. Учасниця Великої Вітчизняної війни.

* * *

З 1959-го по 1969-й рік спочатку завідуючою читальним залом, а з 1960-го року — завідуючою бібліотекою для дорослих працювала Ганна Тимофіївна Циганкова. У грудні 2009 року вона розповідала:

— В той час у районі налічувалось 22 сільські бібліотеки. Серед них — Верхньотерсянська (завідуюча Ольга Марківна Гладка), Воздвижівська (Ніна Пилипівна Булана, Марія Семенівна Богославська), Малинівська (Марія Михайлівна Набока), Новозлатопільська (Ніна Семенівна Зінькова), Полтавська (Ольга Антонівна Марченко), Успенівська № 1 (Лідія Федорівна Сімон), Успенівська № 2 (Антоніна Чичило), Добропільська (Раїса Петрівна Сухобок), Варварівська (Олександра Жук), Любимівська (Лідія Іванівна Карнаух), Новомиколаївська (Ганна Федорівна Мотроненко, Тетяна Лапко), Рівнопільська (Людмила Сімон), Дорожнянська (Марія Іванівна Халяпіна) та ін.

* * *

— В кожному пункті, де не було стаціонарних бібліотек, — пригадувала Г. Т. Циганкова, — відкриті пересувні бібліотеки, на фермах, тракторних бригадах — пункти видачі книг.

Комплектувались бібліотеки регулярно (щомісяця) за державні кошти через обласний бібліотечний колектор. Підписні видання здійснювались централізовано районним відділом культури, бібліотекою для дорослих. Також поповнювались книжкові фонди і за рахунок коштів колгоспів.

Фонд кожної бібліотеки нараховував від 3-х тисяч до 15-20 тисяч примірників різноманітної літератури. Найбільшими були — Полтавська, Новомиколаївська, Верхньотерсянська, Воздвижівська, Успенівська, Добропільська, Любимівська, Комсомольська бібліотеки.

В 60-х роках бібліотеки району перейшли на нову форму роботи — відкритого доступу читачів до книжкового фонду. Якщо до цього бібліотекар рекомендував читачу, яку книжку вибрати, то тепер він сам вибирав, що читати.

Бібліотека обслуговувала від 300 до 1000 (і більше) читачів. Бібліотеки працювали під девізом "Книгу — в кожен дім".

Друга справа Циганкова Г. Т. 8.03.1965 р.

За хорошу роботу в 60-х роках ряду бібліотек було присвоєно звання "Бібліотека відмінної роботи". Це — Добропільська, Новомиколаївська, Полтавська, Воздвижівська, Успенівська № 1.

Населення міста обслуговували бібліотека для дорослих, дитяча, три міських (№ 1 — завідувачі (Ольга Сергіївна Богма, згодом — Лідія Костянтинівна Глухарєва, Ніна Іванівна Чорна), № 2 — Ніна Пилипівна Булана), а також 3 колгоспних, 4 відомчих бібліотек (заводу сільгоспмашин, взуттєвої фабрики, міжколгоспбуду і ремзаводу).

Методичну допомогу сільським бібліотекам подавала районна бібліотека для дорослих. Вона була опорною для проведення районних, обласних семінарів бібліотечних працівників, тут проходили практику студенти Мелітопольського бібліотечного технікуму. Передовий досвід роботи висвітлювався на сторінках районної, обласних газет, республіканського журналу "Бібліотекар".

— Розміщувалась бібліотека для дорослих у будинку, де зараз дитяча. Мала 2 відділи: абонемент і читальний зал і обслуговувала більше 2-х тисяч читачів. Укомплектована багатотисячними примірниками

Працівники відділу культури з бібліотекарями. 08.03.1965 р.

ками різноманітних галузей літератури: суспільно-політичної, сільськогосподарської, технічної, медичної, спортивної та іншої. У великому виборі була художня література (твори класиків української, російської, зарубіжних авторів).

В читальному залі знаходилась довідкова, навчальна, рідкісних видань література.

До послуг читачів були близько 50-ти назв районних, обласних, республіканських, всесоюзних газет і журналів, а також зарубіжних країн (Китаю, В'єтнаму, Кореї, Болгарії, Чехословаччини та інших).

До кожної знаменної дати в бібліотеці оформлялись книжкові виставки літератури. Проводились бібліографічні огляди, бесіди, літературні та тематичні вечори, читацькі конференції, усні журнали.

Частим гостем будь наш земляк поет Василь Діденко.

За ці 10 років в бібліотеці працювали дійсні ентузіасти бібліотечної справи. Це: Кушч Марія Никифорівна, Абакумова Марія Михайлівна, Полулях Галина Іванівна, Васецька Зінаїда Прокопівна, Назаренко Клавдія Яківна, Забильська Лідія. Зовсім юними в 50-х роках після закінчення Мелітопольського бібліотечного технікуму в район прибули Чередниченко Люба та Мордвінова Надія. Згодом — це Воронкова Любов Михайлівна і Демченко Надія Яківна. Займаючи різні посади протягом цього періоду, закінчивши Харківський бібліотечний

Демченко (Мордвінова) Н. Я.
і Воронкова (Чередниченко) Л. М.

інститут, здобувши практику в роботі, вони стали висококваліфікованими працівниками бібліотечної справи.

Так, Воронкова Л. М. починала працювати методистом, потім бібліотекарем, завабонементом, згодом завідуючою бібліотекою і за сумісництвом завідуючою районним відділом культури.

РАЙОННА ДИТЯЧА

2 жовтня 1949 року в місті Гуляйполі була створена бібліотека для дітей. Засновником виступив виконком районної Ради народних депутатів і фінансувалася бібліотека з районного бюджету.

Перша бібліотека мала площу 14 квадратних метрів (одна кімната) і знаходилася в приміщенні теперішнього райвійськкомату. Книжковий фонд складав 3,5 тисячі екземплярів, а читачів було 800. Працівників було двоє: завідувача і бібліотекар.

Першою завідувачою бібліотекою для дітей працювала Олена Никифоровна Свідло (два роки).

Робота бібліотекарів почалася з подвірних обходів, під час яких збирали у жителів книги в дар бібліотеки (художню, класику і програмову літературу).

З читачами — дітьми проводили бесіди, літературні ранки, голосні читання з різних галузей знань. Масову роботу організовували в школах, адже приміщення бібліотеки не дозволяло приймати одночасно велику кількість читачів.

Обслуговували бібліотекарі не тільки дітей, а й студентів Гуляйпільського педагогічного училища. Підбирали матеріали для проведення "відкритих" уроків у молодших класах, оформляли наочну агітацію з вивчення предметів, які викладалися в педучилищі.

Технічних засобів на час створення бібліотеки не було ніяких. Працівники активізували роботу і авторитет бібліотеки зростав, а також зростав інтерес читачів до бібліотеки. Кількість читачів і фонд збільшувалися. Даного приміщення вже не вистачало.

18 лютого 1951 року завідувача районною дитячою бібліотекою О. Свідло писала в районній газеті: "Нещодавно в Гуляй-Пільському районному будинку культури відбулася районна конференція молодих читачів по обговоренню твору радянського письменника О. Гончара "Прапорносці". В конференції взяли участь 163 піонери і учні. Читачі самі підготували доповіді і характеристики основних героїв цього твору.

Учениця 7 класу російської НСШ Л. Калмикова зробила вступну частину — розповіла біографію О. Гончара і короткий зміст його твору.

Майстерно охарактеризували образи героїв твору "Прапорносці" інші молоді читачі. Учениця А. Білоусова охарактеризувала

образ Черниша, С. Білоусова — образ Шури Ясногорської, А. Тюков — розповів про Брянського, образ Саші Сіверцева охарактеризував М. Квітко, В. Гайдабура — дав характеристику Хомі Хасцькому.

В конференції взяли участь учителі і піонервожаті Гуляй-Пільських шкіл.

В 1951 році було надано просторіше приміщення (дві кімнати) в будинку, де тепер знаходиться районна санстанція. На той час завідувачою бібліотекою працювала Галина Василівна Колісник, яка закінчила бібліотечний технікум. Збільшився і штат бібліотеки. Ввели одиницю — завідувачу пересувним фондом.

Потім завідувачою бібліотекою була Марія Никифоровна Куц, яка закінчила заочно Харківський інститут культури.

У 1951 році фонд поповнився на 1344 примірники і на 172 читачі, яким видано за рік 24393 примірники літератури. Бібліотекарі також провели 69 голосних читок і бесід, організували 16 виставок, прочитали 13 лекцій і доповідей.

В 1957 році бібліотеці надано приміщення бібліотеки для дорослих, де зараз знаходиться відділ культури і централізована бухгалтерія.

Відділ пересувного фонду реорганізували у читальний зал, а штатну одиницю завідувачу пересувним фондом на завідувачу читальним залом.

Котлярова В. Й. (сидить) із працівниками бібліотеки. 1962 р.

В березні 1957 року завідуючою бібліотекою призначили Варвару Йосипівну Котлярову, яка працювала до 1966 року.

15 січня 1958 року районна газета "До комунізму" повідомляла: "В дні святкування сорокових роковин Великої Жовтневої революції діти нашого міста одержали чудовий подарунок — їхня бібліотека переселилася у світле, просторне і зручне нове приміщення. Тепер учні і дошкільнята мають можливість не тільки брати в бібліотеці книги, щоб прочитати їх вдома, а й збиратися в просторому читальному залі бібліотеки для колективного обговорення прочитаного або щоб провести цікаву вікторину, взяти участь у літературних ранках.

В зимові канікули, які щойно закінчилися, діти зробили у себе в бібліотеці багато хорошого, корисного, весело провели ці дні. Цікаво, наприклад, пройшов ранок на тему: "От прикмет, кроме вреда ничего нет". Після того, як бібліотекар Варвара Йосипівна Котлярова провела з дітьми бесіду на цю тему один за другим виступали юні читачі.

Відвідавши дитячу бібліотеку, ми оглянули читальний зал, книгосховище, цікавились, як працівники бібліотеки обслуговують юних читачів. Завідуюча бібліотекою Марія Никифоровна Куц показала нам ряд цікавих бібліотечних плакатів, якими пропагуються книги, дбайливо влаштовані книжкові виставки, художньо виготовлені списки рекомендованих книг.

— Крім дітей, — сказала нам бібліотекар читального залу Емма Григорівна Бабіна, — сюди нерідко приходять і їх батьки, щоб порадитись в ряді питань з виховання дітей.

Кожного дня в бібліотеці багато дітей, збільшується число постійних читачів. За перші 10 днів нинішнього року по абонементу видано дітям для читання 1247 книг, а в читальному залі за цей час зареєстровано 1896 книговидач. Тільки за один день, 12 січня, бібліотека обслужила 209 юних читачів, число постійних читачів за цей день збільшилось на 88, а всього вже нараховується їх близько півтори тисячі. Для послуг юних читачів бібліотека має більше 20 тисяч книг.

В 1958 році при Новозлатопільській бібліотеці працював гурток "Друзі бібліотеки", який подавав велику допомогу у збереженні книжкового фонду. За рік гуртківці відремонтували 1500 примірників книг і 275 забрали у боржників.

На кінець 1958 року на абонементі Гуляйпільської дитячої бібліотеки налічувалося 1338 читачів, у віддалених школах було

відкрито 5 пунктів видачі книг, у деяких один раз на два тижні мінялася література.

На протязі року до читального залу записалось 1075 читачів, яким видано 29364 примірників книг, журналів і газет. Тут працював літературний гурток, у якому нараховувалось 25 членів.

Добре була поставлена робота з дітьми в Успенівській, Ворошиловській, Верхньотерсянській сільських бібліотеках. За рік працівники районної дитячої бібліотеки 30 разів виїздили в сільські і колгоспні бібліотеки для подання методичної і практичної допомоги в роботі з дітьми.

24 квітня 1959 року учні 5-х класів Гуляйпільської середньої школи № 1 Л. Зоря, Л. Шевченко, С. Шрамко заявляли:

— Ми майже увесь вільний від занять і домашньої роботи час проводимо в районній дитячій бібліотеці. Тут для нас — найкращий відпочинок. Є багато хороших книг, журналів, які допомагають нам підвищити свої знання, пізнавати життя.

Працівники дитячої бібліотеки організовують для нас цікаві й корисні ранки, читки книг і бесіди. Ми любимо й гордимось своєю бібліотекою.

В 1960 році у штаті бібліотеки були: завідувача Варвара Йосипівна Котлярова, завідувача читальним залом Тетяна Іванівна Ліньова, завідувача абонементом Ганна Євгенівна Галушка і бібліотекар Лариса Миколаївна Діденко.

В 1960 році велику участь працівники бібліотеки разом з юними читачами брали у підготовці до відкриття народного історичного музею в Гуляйполі. Вони збирали цінні матеріали, допомагали оформити приміщення музею і т.п.

Дитяча бібліотека знаходилася в приміщенні, яке займало 104 квадратних метрів і яке було капітально відремонтовано.

У 1961 році бібліотекарем працювала Ганна Іванівна Полулях.

Серед інших масових заходів, які проводились в районній дитячій бібліотеці в 1962 році, запам'ятались вечір-зустріч трьох поколінь для учнів старших класів і зустріч учнів 1-4 класів із запорізькими поетами Петром Ребром та Іваном Кашпуровим, екскурсія в районний краєзнавчий музей.

Відзначаючи річницю письменника-земляка Михайла Тардова

бібліотека організувала книжкову виставку, читання книги "Альоша-богунець", бесіди про життя і творчість М. С. Тардова. Після цього його книги не залежувались на полицях.

В 1962 році Добропільська, Верхньотерсянська, Успенівська сільські бібліотеки тісно співпрацювали з районною дитячою, налагодили тісний контакт з місцевими школами.

Серед шкільних бібліотек добре працювали бібліотеки СШ № 1, СШ № 3, Добропільської ВШ та Дорожнянської ВШ. Завідуюча бібліотекою міської середньої школи № 1 Г. М. Зінченко мала тісний зв'язок з районною дитячою бібліотекою, що сприяло покращанню роботи.

В 1962 році абонемент районної дитячої бібліотеки видав читачам 52423 книги, читальний зал — 38594.

У 1962 році Гуляйпільській районній бібліотеці для дітей присвоєно звання "Маяк" культури області третього року семирічки, а в 1963 році — звання культурноосвітньої установи відмінної роботи.

В 1965 році в дитячій бібліотеці працювали: завідувача Варвара Йосипівна Котлярова (в бібліотеці з 1 серпня 1950 року), завідувачою абонементом і читальним залом для обслуговування дітей середнього шкільного віку Анна Євгеніївна Галушка (працює тут з 1 серпня 1954 року, навчалася на науково-загальному факультеті Бердянського педагогічного інституту), завідувача абонементом і читальним залом для молодшого шкільного віку Клавдія Іванівна Середа (працює з 5 лютого 1965 року, навчалася на відділі української мови та літератури Бердянського педагогічного інституту).

Практикувала дитяча бібліотека бесіди про твори запорізьких поетів і письменників (П. Ребра "Кирпата Оксана", "Найсмачніші огірки", В. Маремпольського "Хліб від зайця" та ін.).

Проведено обговорення книги Огульчанського "В нетрях Джубаю", бесіду по книзі поета-земляка Василя Діденка "Степовичка", а також зустріч з поетом.

Шукаючи нових форм роботи з читачами, було запроваджено таку ферму, як організація кімнат юного читача. На базі Верхньотерсянської сільської бібліотеки провели семінар на цю тему і тут одними з перших у районі організували кімнату юного читача для учнів 1-2, 3-4 класів.

На 1 січня 1966 року в районі налічувалось 79 шкільних бібліотек. Особливо добре йшла робота в бібліотеці СШ № 1, де 18 років працювала Галина Миколаївна Чучко. Книжковий фонд бібліотеки налічував 9855 томів різної літератури.

Галина Миколаївна серед дітей користувалася повагою, вміла заохотити учнів до читання книг, організації масових заходів. Завжди тримала тісний контакт з районною дитячою бібліотекою, батьками юних читачів, батьківським шкільним комітетом.

А 11 червня 1966 року розповідала бібліотекар дитячої бібліотеки Г. Галушка: "Днями працівники відділу культури провели на заслужений відпочинок Катерину Трохимівну Бодню. Чотирнадцять років відпрацювала вона в Гуляйпільській дитячій бібліотеці прибиральницею.

Обласний семінар на базі Гуляйпільської бібліотеки для дітей

На урочистих проводах з теплими словами і побажаннями виступили завідуючий відділом культури Б. С. Бут, завідувача районною бібліотекою для дорослих Г. Т. Циганкова та інші. З великою повагою говорили вони про свого товариша по роботі, про сумлінне ставлення жінки до своєї професії, проте, з якою любов'ю відноситься вона до дітей. Для дівчаток і хлопчиків нашого міста Катерина Трохимівна

просто "тьотя Катя". Це для них вона завжди створювала затишок і чистоту в бібліотеці. Часто разом з ними Катерина Трохимівна "лікувала" книжки, щоб вони довше служили юним книголюбам.

Від імені місцевому і товаришів Катерині Трохимівні було вручено пам'ятні подарунки.

У 1967 році В. Й. Котлярова переходить працювати в бібліотеку для дорослих, де й трудилася до виходу на заслужений відпочинок.

З 1967 року завідуючою бібліотекою стає Ганна Євгенівна Галушка, з 1970-го по 1981 рік завідує бібліотекою Клавдія Іванівна Середа, з 1987-го і до сьогодні — Наталія Володимирівна Яковенко.

В 1968 році працівники дитячої бібліотеки разом з активом провели читацьку конференцію на тему: "Листи до піонерів" у СШ № 1 з піонерами 5-6 класів, районну читацьку конференцію "Ленінському комсомолу — 50", в якій брали участь сільські та шкільні бібліотеки, комсомольські та піонерські організації. Всі виступи учасників конференції були пов'язані з місцевим матеріалом.

Про перших комсомольців нашого району розповіла директор Гуляйпільського народного музею М. М. Глазунова, про комсомольців — будівників Дніпрогесу говорили учні міської СШ № 3. Про роботу комсомольців 20-х років розповіла У. І. Олексієнко, довоєнних та воєнних років — тодішній секретар райкому комсомолу Є. М. Ростовцева, комсомольців-цілинників-секретар райкому комсомолу 1950-1960 років Б. Г. Щербина. Про справи і мрії сучасних членів ВЛКСМ говорила секретар райкому комсомолу Л. І. Явон.

В конференції взяло учать 550 чоловік.

В 1968 році в районній дитячій бібліотеці працювали: завідуючою Ганна Євгенівна Галушка, завідуюча абонементом (відділ обслуговування 5-8 класів) Людмила Василівна Анікіна (в бібліотеці з травня 1967 року), завідуюча читальним залом (відділ обслуговування 1-4 класів) Клавдія Іванівна Середа.

В розпорядженні вихованці Полтавської школи-інтернату у 1969 році була чудова бібліотека. В її фонді тільки художньої літератури налічувалося 11 тисяч примірників. Це у півтора рази більше, ніж у місцевій сільській бібліотеці. Тут було все, що потрібно учням за програмою.

Бібліотека займала дві світлі кімнати. В одній — стелажі з літературою й абонемент. В другій — читальний зал, де діти можуть

переглянути газети, журнали. Тут вони готуються до політінформацій, доповідей, до написання творів тощо.

В інтернаті активно діє бібліотечна рада.

Господаркою книжкових скарбів у школі була Галина Іванівна Півненко — пристрасний книголюб, умілий організатор, здібний педагог. Свою роботу вона вела у тісному контакті з учителями й вихователями. Вона добре знала шкільну програму з усіх предметів. Старанно вивчала особливості віку дітей, їхні захоплення, нахили.

14 листопада 1970 року вихованці підготовчої групи дитсадка № 1 побували на екскурсії в районній дитячій бібліотеці.

Бібліотекарка Людмила Василівна Анікіна гостинно зустріла дітей. Цікаво, в популярній формі провела бесіду. Малюки дізнались, що таке бібліотека, які в ній знаходяться книги, як правильно розглядати і зберігати їх. А потім діти виступили з імпровізованим концертом. Л. Плющій, В. Пихтін, А. Заремба і Т. Федосєєва прочитали вірші про осінь, співали пісні.

На закінчення екскурсії завідуюча бібліотекою Г. Є. Галушка подарувала дітям книгу "Три щасливця" братів Грімм. В очах дітей спалахнули іскорки радості, вони були вдячні за цінний подарунок.

Обласний семінар на базі Гуляйпільської бібліотеки для дітей. 19.10.1970 р.

Затамувавши подих, слухали діти розповідь завідуючої бібліотекою про старого мисливця, який, забувши про все на світі, спостерігав за родиною лосів. Здобич була у нього в руках, але пострілу не пролунало. Лосенята безтурботно грали на лузі. Як же можна підняти на них руку?

— А про що в цій книзі? — з інтересом запитували учні четвертої середньої школи, для яких Клавдія Іванівна Середа проводила бібліографічний огляд творів М. М. Пришвіна.

І Клавдія Іванівна знайомила юних читачів з книжками "Вася Веселкін", "Спокуслива ковбаса", "Ярик", "Кладова сонця" та багатьма іншими, що зібрані на виставці, присвяченій 100-річчю від дня народження відомого російського письменника, співця рідної природи.

— Дайте мені почитати ці чудові книжки, — попрохала Оленка Боровська Клавдію Іванівну.

Дівчинка взяла оповідання "Старий гриб" і "Кладова сонця". Люда Лещенко, Наталка Кучер, Люда Ісаєнко, Ріта Тарасенко, Іра Охріменко та інші відвідувачі теж виявили бажання прочитати книжки М. М. Пришвіна.

У 1975 році бібліотека нагороджується Дипломом другого ступеня за активну участь і досягнуті успіхи в республіканському огляді діяльності культурноосвітніх закладів з інтернаціонального та патріотичного виховання населення.

15 травня 1976 року розповідала завідувача районною бібліотекою для дітей К. І. Середа: "Ми прагнемо виховати у дітей почуття радянського патріотизму, гордості за свою Батьківщину, за величні завдання радянського народу.

Бібліотечні працівники розробили чітку систему рекомендацій, яка розкриває дітям смисл нашої миролюбної зовнішньої політики. З цією метою в бібліотеках оформили книжкові виставки: "Хай у всьому світі міцно дружать діти" (Комсомольська сільська бібліотека)... "По усій, усій землі в мене друзі є малі" (Темирівська сільська бібліотека) та інші. Біля цих виставок проведено бесіди "Мир міцніє на дорогах дружби". А працівники Любимівської сільської бібліотеки влаштували ранок "Друзі в нас на всій землі". Працівники Новомиколаївської сільської бібліотеки організували зустріч дівчата з делегатом XXV з'їзду Компартії України В. С. Мелашенком та передовою дояр-

кою колгоспу імені Ілліча Т. Котуховою, яка розповідала учням про свою професію.

Працюючи з дітьми, ми завжди наголошуємо, що їхня участь у праці народу, у його величних зверненнях — це кожний вивчений урок, одержані міцні знання, кожна добра справа, зроблена хлопчиком чи дівчинкою при виконанні громадського доручення. Адже з цього формується характер молодого людини, якій належить майбутнє".

Напередодні 8 березня 1977 року колектив районної дитячої бібліотеки провів ранок "Нам мамине свято весна принесла" для учнів 3 класу середньої школи № 1 (класний керівник Л. І. Коровка). Після літературного монтажу, в якому активну участь взяли Наташа Чудіна, Валя Журавльова, Іра Яковлева, Андрійко Самсон, Вітя Куш, Іра Іноземцева, виступила наждачниця експериментального заводу сільгоспмашин Людмила Іванівна Яковлева. Вона розповіла дітям про свою професію.

На закінчення зустрічі працівниця бібліотеки О. Д. Кольчійенко зробила огляд книг, присвячених девізу ранку "Нам мамине свято весна принесла".

Частим гостем у книголюбів районної дитячої бібліотеки був ветеран війни, кавалер ордена Слави трьох ступенів Федір Васильович Зінзіков.

У березні 1977 року на відкритті тижня літератури, присвяченого 60-річчю Великого Жовтня перед учнями шкіл міста, які зібрались у читальному залі, виступив місцевий краєзнавець Володимир Ілліч Жилінський. Він розповів про революційні події на Гуляйпільці, про становлення Радянської влади.

Потім учні 3-го класу СШ № 1 показали літературний монтаж, а завідувача читальним залом О. Д. Кольчійенко зробила огляд літератури. Опісля всі діти взяли книги про Ілліча, запропоновані бібліотекаркою Л. В. Анікіною.

У 1978 році пройшла централізація бібліотечної системи. І після цього районна бібліотека для дітей входить у Гуляйпільську централізовану бібліотечну систему.

У 1978 році Гуляйпільська районна бібліотека для дітей займала 4 кімнати площею 110 квадратних метрів. В ній працювало два відділи обслуговування: для дошкільників та учнів 1-3 класів та для учнів 4-8-х

класів. Працювали заступник директора централізованої бібліотечної системи по роботі з дітьми К. І. Середа, старший бібліотекар О. Д. Новак, старший бібліотекар Л. Г. Циганенко та бібліотекар Л. І. Полулях.

На 1 січня 1978 року книжковий фонд складав 35162 екземпляри. За рік придбано 2378 книг. Бібліотека мала 3120 читачів, їм видано 97583 книги.

У 1980 році заступник директора центральної бібліотечної системи К. І. Середа розповідала:

— Завершується другий етап обласної читацької конференції "Шляхами батьківської слави", присвяченої 35-річчю Великої Перемоги. За час його проходження в районній дитячій бібліотеці юні читачі мали змогу ознайомитися з циклом книжкових виставок "Дорогами солдатської слави" і тематичною полицею "Юні герої".

Тут також проводились індивідуальні і групові бесіди на військово-патріотичну тематику "Про подвиги, про славу, про безсмертя", "В сузір'ї героїв — наші земляки", "Є таке професія — Батьківщину захищати".

Заключним етапом проведеної роботи стала читацька конференція, організована нашою бібліотекою і класними керівниками 8-А і 8-Б класів першої середньої школи О. І. Чижук та В. С. Зіненко.

Зустріч у районній дитячій бібліотеці для дітей з повним кавалером ордена Слави Зінзіковим Федором Васильовичем. 1977 р.

На конференції виступили учні В. Кошкалда, І. Листопад, С. Вовк, В. Лазаренко, О. Бичков, О. Цапенко. Про подвиг народу в роки війни, про своїх бойових побратимів, які разом з нею відстоювали свободу і незалежність рідної Вітчизни, розповіла присутнім ветеран війни Н. П. Чучко.

На зустрічі виступив також В. Васецькій, який недавно звільнився в запас з лав Радянської Армії.

Конференція завершилася переглядом літератури на тему "Роки суворі і грізні".

— Чимало нового дізналися юні читачі протягом тижня дитячої книги, присвяченого 40-річчю Перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні, — 13 квітня 1985 року інформувала читачів районної газети заступник директора центральної районної бібліотеки Л. В. Анікіна. — Щодня в районній дитячій бібліотеці проходили різноманітні заходи. Пропагандисти книг разом з працівниками кінотеатру "Космос" і книжкового магазину № 9 провели для юних друзів кіновікторину, оформили книжкову виставку "Екранізовані книги про Велику Вітчизняну війну".

Зустрілися читачі й з працівниками райвійськкомату, учасником війни В. О. Волинцевим, прослухали перегляд літератури на тему "На героїв рівняємо крок", взяли активну участь у бесіді "Комсомольці і молодь Гуляйпілья в роки війни", подивились озвучений діафільм "Рядок, обірваний кулею".

Особливо сподобалось дітворі, коли в гості до них прийшов Буратіно і провів вікторини "З яких ми казок О. С. Пушкіна" і "Впізнайте нас" (по творах К. І. Чуковського). Живий інтерес у дітей викликав і час цікавих повідомлень, який проходив під девізом "Якщо хочеш все знати чомучко".

В сільських бібліотеках протягом тематичного тижня були проведені літературні ранки "Книжкові іменини" (с. Любимівка), усний журнал "Салют, фестиваль!" (с. Новомиколаївка), огляд літератури "Запоріжці в роки війни" (с. Полтавка), обговорення книг, бесіда "Мир планеті Земля" (с. Успенівка).

Велику допомогу в організації і проведенні тижня дитячої книги подали педагогічні колективи шкіл.

У 1991 році на базі районної бібліотеки для дітей проводився обласний семінар з пропаганди української мови.

7 травня 1994 року розповідала бібліотекар І. Самовол:

— В районній бібліотеці для дітей напередодні всенародного свята Дня Перемоги проходять цікаві заходи. Для молодших школярів (учні 3-4 класів) оформлено тематичну полицю "Пам'ятаймо завжди".

В учнів 5-9 класів інтерес викликає книжкова виставка "Заради життя на землі". Там представлена література про захисників і визволителів Києва, Одеси, Севастополя, Керчі та інших міст. Це хвилююча розповідь про тих, хто ціною власного життя відстоював честь і незалежність рідної України. І про юних героїв, які допомагали дорослим вигнати окупантів.

Чергова година — роздум була присвячена "Маленьким героям великої війни" — так назвали цей захід. На тій розмові йшлося про жорстокість війни, про перенесені страждання нашими дітьми в концтаборах.

Відзначаючи славу дату, на ці торжества запрошуємо сивочолих ветеранів. Із далекої фронтової своєї молодості вони принесли в день сьогоднішній незламну мужність, стійкість, безмежну любов до рідної країни і постійну готовність захищати її, переборюючи будь-які незгоди і нехтуючи смертю. Саме ці якості і допомогли їм вистояти і перемогти.

Працівники дитячої бібліотеки і її активісти з великим старанням готувалися відзначити славу дату — 50-річчя Великої Перемоги. Запланували провести низку різних заходів.

— В нашій роботі з дітьми, — говорила 16 серпня 1995 року заступник директора централізованої бібліотечної системи Наталія Володимирівна Біла, — багато значить наочність. Дитині мало розказати, прочитати щось. Спочатку їй потрібно побачити, зацікавити, щоб у неї виникло бажання виготовити подібну річ своїми руками, тобто самостійно працювати. Тому виставка "Чарівна скринька" має перший розділ "Техніка — своїми руками", яка демонструє й експонати саморобок.

Другий розділ має назву "Мереживо з дерева". Виявляється цей вид мистецтва також знаходить чимало своїх прихильників, тих, хто хотів би спробувати себе у цій галузі рукоділля. Звичайно, і тут поробки наших земляків є найкращим ілюстративним матеріалом.

Манять до себе читачів строкатістю кольорів і витинанки, експонуючи розділ "Червоними і чорними нитками". Біля них затримуються дівчата, які полюбують господарювати і прагнуть пізнати мистецтво справжніх майстринь.

Навчитись гарно вишивати — не обов'язково мати вчителя. Його може замінити й підручник. Було б лише бажання і наполегливість. Те ж стосується і пізнання своєрідного виду мистецтва, котре вдало розкриває розділ "Азбука в'язання".

Не менш пізнавальне значення для школярів мала також книжкова виставка "Жива душа природи", яка приваблювала до себе любителів природи. На неї звертали увагу ті, хто любить тварин чи птахів, доглядає за ними вдома, кого цікавить рослинний світ і взаємозв'язки людини з природою.

З відвідувачами часто проводять бесіди, дають консультації у вивченні того чи іншого питання.

4 вересня 1996 року бібліотекар І. Самовол повідомляла: "Ми живемо на Україні!". Під такою назвою в районній дитячій бібліотеці для учнів молодших класів шкільного міста було влаштовано літературний ранок, присвячений Дню незалежності України. На ньому йшла розмова про нашу державу, її історичне та героїчне минуле. Учні демонстрували свою обізнаність у згаданих питаннях від часів княжих і до сьогодні.

Звичайно, що там мовилося й про наш рідний край, оспіваний у творах гуляйпільських літераторів, про мову нашу. Любителі поезії читали вірші місцевих поетів.

Це літературне свято усім дуже сподобалося. Такий захід, то ще одна сходинка у справі виховання почуття любові до Батьківщини, до краю Гуляйпільського".

У 1996 році славній історії Гуляйпільля бібліотечні працівники присвятили книжкову виставку "Шануймо історію рідного краю", яка розгорнута в читальному залі дитячої бібліотеки. В матеріалах її, а це книги, журнальні і газетні публікації, висвітлюється минавшина рідного краю, зокрема, ґрунтовно простежується історія Гуляйпільля в 1918-1921-х роках та періоду Великої Вітчизняної війни, звичайно ж знайшов відображення і нинішній час.

І добре, що юні читачі горнуть до історії рідного краю, що їх зацікавила історія, виникло бажання пізнати своє коріння, долучити і свою частку праці до загального здобутку. А там і витоки патріотизму та гордості за край Гуляйпільський, за талановитих її земляків.

"Ні, не згине Україна". На таку тему 9 січня 1997 року в районній дитячій бібліотеці з семикласниками проведено вечір. Бібліотекар І. В.

Самовол зі своїми активістами до нього приготувалися заздалегідь. Виготовили плакат зі словами В. Сосюри "Любіть Україну, як сонце, любіть, вишневу свою Україну, красу її вічно живу, і мову її солов'їну", символіку — малий державний герб — тризуб, слова гімну "Ще не вмерли України". Це додало заходів тільки більшої урочистості.

З розповіді І. В. Самовол перед слухачами постала наша славна Україна — одна з найбільших європейських держав. Це країна трагедії і краси зі своїм волелюбним народом і з такою гарною пісенною мовою.

Вся історія України оповита легендами. Не про одну з них Ірина Василівна захоплено розповідала дітям. Йшлося таки і про заснування столярного Києва-граду.

Мовилося й про Запорізьку Січ та козацтво, славних лицарів-кошових отаманів та гетьманів, зокрема, про Б. Хмельницького, головною метою якого було створення сильної незалежної України.

І. В. Самовол торкнулася й питання символіки — герба-тризуба. Що лягло в основу цього прадавнього геральдичного знака? Дітей зацікавила й історія гімну "Ще не вмерли України". А за народознавством символом нашої держави є верба і калина. Це відбилось, узагальнилось і у народному вислові-приказці: без верби і калини — нема України.

Такою історією гордитися треба, — доходили висновку юні патріоти. І немає на світі землі кращої, аніж наша ненька — Україна. Нелегко пишеться її сьогоднішня історія. Та сподіваймося — переживемо і ці труднощі. А запорукою цьому може бути найперше — сумлінна праця в ім'я розквіту Вітчизни.

13 жовтня 1997 року відбулося чергове засідання клубу "Берегиня", що функціонував при районній дитячій бібліотеці. В рамках тематичного вечора пройшов захід "Цілує серце рушники".

Ген ще з сивої давнини до нас дійшли відомості про цей дивовижний скарб витвору рук наших прабабусь, бабусь і матерів — рушник. Він з нами в побуті і на урочистостях — на заручинах, весіллях, проводах до війська... Цей добрий попутник несе згадку про дід рідний і дорогих людей, коли нас доля закине далеко. А скільки творчість народна закарбувала згадок про рушник — у піснях, загадках, притчах. Про все це мовилось на вечорі і світлим промінчиком осяяло юні душі семикласників ЗОШ № 1.

Цікаві інформаційні години влаштовували працівники районної дитячої бібліотеки для вихованців шкіл райцентру. Вони їх присвячували календарним датам, святам, пам'ятним подіям.

Таку інформаційну годину 14 жовтня 1997 року для шестикласників бібліотекар І. В. Самовол присвятила святу Покрови пресвятої Богородиці. А це мовилось так і про золоту осінь, і що вона несе людям, і про народні прикмети, пов'язані з Покровою та інше.

— В районній дитячій бібліотеці, — 30 вересня 1998 року розповідала директор централізованої бібліотечної системи К. І. Середа, — налічується 2900 читачів. У ній створені всі умови для максимального задоволення різних читацьких запитів, для допомоги по вивченню шкільних предметів.

В бібліотеці оформлено книжкові виставки на актуальні теми, за запитом читачів проводяться такі масові заходи, як літературно-музичні, літературні, тематичні вечори, ігри-подорожі, вікторини, конкурси, усні журнали, свята, екскурсії, бібліотечні заняття, на яких бібліотекарі вчать своїх підопічних, як користуватися каталогами, картотеками, енциклопедіями, словниками, іншою довідковою літературою. При бібліотеці працює клуб по народознавству, гурток "Лялька і книга".

Взагалі там панує атмосфера доброзичливості, затишку, яка створена самими ж працівниками. Ось їх імена: О. П. Старокоженко — головний бібліотекар, І. В. Дутова — бібліотекар II категорії та І. В. Самовол — бібліотекар I категорії.

В 1999 році в районній дитячій бібліотеці працював клуб з народознавства "Берегиня", гурток "Лялька і книга". Обслуговували відвідувачів головний бібліотекар Л. Г. Подмогаєва, бібліотекарі О. П. Старокоженко, І. В. Дутова, І. В. Мартиненко на чолі із заступником директора централізованої бібліотечної системи по роботі з дітьми Н. В. Білою.

У 2000-му році районна бібліотека для дітей велику роботу проводила з охорони навколишнього середовища. Це і година роздумів "До живої природи повернімося обличчям", години цікавої інформації "Цікавинки про рослини", "стежками рідного краю" та літературно-екологічна гра "Лісові поштарки".

Захоплююче пройшли ранки "Наш дід — планета Земля", "Мій рідний краю, моя земле, тебе навіки кохаю я" (до Дня міста).

— У районній дитячій бібліотеці вже стали традицією зустрічі з цікавими людьми, — хвалилася 30 червня 2001 року заступник директора централізованої бібліотечної системи по роботі з дітьми Н. В. Яковенко. — Такі заходи допомагають дітям поспілкуватися з тим чи іншим спеціалістом, поставити запитання, які їх хвилюють, і отримати вичерпну відповідь.

Неодноразово, наприклад, запрошували ми на зустріч працівників кримінальної міліції у справах неповнолітніх райвідділу внутрішніх справ О. М. Гонтаря та В. В. Квітку. Вони розповідали про проблеми злочинності в дитячому середовищі, наводили конкретні приклади і відповідали на численні запитання наших читачів стосовно законодавства.

А нещодавно до нас на зустріч завітав спеціаліст відділу у справах неповнолітніх райдержадміністрації О. М. Копасов. Він розповів про профілактичну роботу, яку проводять працівники відділу з попередження дитячої злочинності, відповів на запитання. Зустріч була цікавою і корисною, адже Олександр Миколайович добре знає психологію дітей, уміє з ними спілкуватися.

Традиційними стали зустрічі з лікарями центральної районної лікарні. Приходили на розмову з дітьми М. Г. Коханюк і С. І. Миргорода.

Неодноразово у нас бували і поетеси Любов Геньба та Наталія Квітка. Вони розповідали дітям про свій життєвий шлях, читали поезії.

Подібні зустрічі з цікавими людьми плануємо проводити надалі.

— 25-26 квітня 2002 року, — звітувала завідувача відділом інформаційно-бібліографічної роботи Запорізької обласної дитячої бібліотеки "Юний читач" І. І. Корольська, — був здійснений виїзд з метою ознайомлення зі станом роботи районної бібліотеки для дітей Гуляйпільської централізованої бібліотечної системи.

У бібліотеці працює п'ять спеціалістів, не зважаючи на те, що в 2000-2002 роках заклад не отримував коштів на комплектування новими виданнями, він продовжує функціонувати, заявляючи про себе, як про соціально необхідну установу, співпрацюючи з дитсадками, загальноосвітніми та музичною школами.

По завагою бібліотеки не залишаються визначні дати місцевого значення, загальнодержавні свята. Інформації про заходи, що тут проходять, друкуються в районній газеті "Голос Гуляйпілья".

Цікавими за змістом і формою були літературно-музичне шоу "Моя душа чекає дива" (до Дня Святого Валентина), свято рідної мови "Дзвени народу, рідне слово", інтелектуальна гра "О, щасливчик!". У стінах бібліотеки проходять зустрічі з психологами, лікарями, юристами, працівниками Центру соціальної служби для молоді.

Особливу увагу слід звернути на "кімнату казок", яка оформлена руками бібліотечних працівників, котрі проявили неабиякі художні здібності і винахідливість. У "Кімнаті казок" бібліотекарі проводять масові заходи для своїх найменших читачів. Серед них можна назвати вихованців дитсадків "Веселка" та "Джерельце", а також учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл № 1 та № 4.

Завдяки підтримці начальника районного відділу культури помітно виділяється своєю кількістю коло назв передплачуваних бібліотекою періодичних видань. На перше півріччя 2002 року сума передплат становить 847 гривень.

Завдяки тому, що бібліотека передплачує періодичні видання, які користуються читацьким попитом, бібліотекарі ведуть систематичну картотеку статей, краєзнавчу картотеку, картотеку сценаріїв. Все це допомагає задовольняти читацькі запити і активно функціонувати пошуковому апарату.

Бібліотека проводить постійну роботу по залученню позабюджетних коштів на придбання нових видань (добровільні внески читачів, спонсорська допомога). Але цих коштів украї недостатньо, щоб поповнювати невпинно старіючий книжковий фонд.

— Працівники Гуляйпільської районної бібліотеки для дітей роблять все можливе, щоб наш заклад став справжнім культурним, освітнім та інформаційним центром, — писала звітуючи про роботу за 2002-й рік заступник директора ЦБС по роботі з дітьми Н. В. Яковенко. — Наших бібліотекарів дуже хвилюють проблеми поширення наркоманії, тютюнопаління, вживання алкоголю в середовищі дітей. Тому вивчивши тему, ми вирішили створити в бібліотеці клуб

Яковенко Наталія
Володимирівна.
Вересень 2009 р.

морально-правового спрямування "Феміда" для учнів 8 класів. Метою клубу є пропаганда здорового способу життя.

На початку його роботи ми провели анкетування "Наркоманія — знак біди". Психолог районного центру соціальних служб для молоді держадміністрації М. В. Редько зробила детальний аналіз анкет і пропозицій дітей, які ми використали в роботі.

Повчально пройшов у нас і шоу-урок "Дорога в безодню", на який запросили директора центру соціальних служб для молоді Р. С. Бута і юриста районного управління юстиції В. П. Павелька.

В кінці заходу діти подивилися відеофільм "Сповідь наркомана", який справив на них сильне враження.

В рамках клубу цікаво пройшло свято "Собака — друг людини", на яке запросили кінолога райвідділу внутрішніх справ С. І. Коваленка, котрий порадив, як виховувати чотириноного друга.

"Дзвени народу, рідне слово" — так називався вечір-концерт, присвячений Дню української мови. Для проведення його ми запросили учасників фольклорної групи районного будинку культури. Діти з великим задоволенням подивилися концерт.

Перед Новим роком для учнів 9-х класів проведено сервіс-студію "Краса завжди в моді". На цей захід запросили майстер-перукаря Т. Б. Домашенко, менеджера представництва в Україні фірми "Ейвон" І. Б. Довгу, а також учасників театру мод "Ленуся" і їх керівника Л. В. Сабіашвілі.

Ведення цього заходу керувала головний бібліотекар О. П. Старокоженко.

Не забуваємо ми і про найменших читачів. У бібліотеці діє театр ляльок "Калинка", яким керує бібліотекар І. В. Дутова. Мета, яку ставить Інна Вікторівна, — розвивати навички акторської майстерності, виразність мовлення, пам'ять, увагу, вміння слухати і передавати настрої героя. Виховувати любов до рідної мови, книжок, казок, почуття співпереживання один до одного тощо.

Дуже цікаво пройшла вистава казки "Колобок" (на новий лад), яку показали перед учасниками районного семінару бібліотекарів. Герої казок: Дід і Баба, Колобок, Вовк, Заєць, Ведмідь, Лисиця порушували злободенні питання нашого життя: безробіття, пенсійне забезпечення. Розвиток підприємництва. Заєць — фермер, Вовк —

охоронець на м'ясокомбінаті, де отримував зарплату натурпродуктами. Ведмідь працював і вантажником, і водієм, але грошей не платили, а відправили у відпустку за власний рахунок. А у нього велика сім'я. Стояв на черзі на новий барліг, а тепер його треба купувати за долари. Лисиця в цьому житті стала екстрасенсом.

В бібліотеці працює майстерня саморобок "Саморобкін і К°", де діти виробляють поробки і дарують нашому закладу.

Цікаво пройшов у нас і Тиждень дитячої книги, для учнів 1-х класів міської ЗОШ № 1.

Всіх заходів перелічити неможливо, але вони надовго запам'ятаються дітям, бо ми в постійному пошуку нових форм роботи.

З нагоди 190-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка в районній бібліотеці для дітей було проведено вечір-концерт "Дзвенять Кобзареві струни". На зустріч з учнями 7-Б і 7-В класів ЗОШ № 1 прийшли учасники фольклорної групи районного будинку культури М. О. Литвиненко, Н. В. Григоруk, А. Т. Лютий та І. І. Лазорик. У їх виконанні звучали пісні на слова Тараса Шевченка "Думи мої", "Колискова", "Така її доля", "По діброві вітер віє", "Ой чого ти почорніло, зеленє поле", "Заповіт".

А ведуча Н. В. Яковенко розповіла, що Т. Г. Шевченко жив у найпохмурішу епоху. Доля переслідувала його в житті, та вона не перетворила золота його душі на іржу.

Для учнів 3-Б, 4-Б і 4-В класів ЗОШ № 1 провели вікторину "Як ми знаємо Кобзаря". Бібліотекар І. Ю. Андрієнко розповіла дітям про життєвий і творчий шлях поета. А діти декламували його вірші, співали пісні на слова Шевченка. І в ході вікторини продемонстрували добрі знання творчості і біографічних даних великого Кобзаря.

На базі районної дитячої бібліотеки пройшов семінар бібліотекарів, на який було винесено питання "Пропаганда здорового способу життя серед читачів-дітей". Перед присутніми виступили директор централізованої бібліотечної системи К. І. Середа, головний бібліотекар районної бібліотеки для дітей О. П. Старокоженко, начальник відділу у справах неповнолітніх О. М. Копасов та керівник військово-патріотичного клубу "Патріот" О. В. Іщенко разом зі своїми вихованцями.

24 квітня 2004 року писала газета "Запорізька правда":

— Гуляйпільська районна бібліотека для дітей здавна користується популярністю серед школярів. Тут ніколи не буває пусто.

Зранку її заповнює малеча, а з обіду — старшокласники. Все своє свідоме життя віддала улюбленій справі бібліотекар Ольга Петрівна Старокоженко.

Відвідувачі бібліотеки з теплотою і любов'ю відгукуються про Ольгу Петрівну, яка завжди допоможе порадою, дасть будь-яку інформацію.

— У вересні 2004 року в районній бібліотеці для дітей, — повідомляла Н. В. Яковенко відбулася презентація книги "Напівзабуті імена". Її автори І. К. Кушніренко та В. І. Жилінський були запрошені на цей захід. Вони розповіли дітям про наших земляків — вітчизняного педагога, діяча в галузі освіти М. О. Корфа і письменника І. І. Рачинського, імена яких були незаслужено забуті.

У своїй книзі Іван Кирилович та Володимир Ілліч повернули із забуття наших талановитих співвітчизників і розкрили їх величезний внесок у галузь освіти і науки.

І. К. Кушніренко познайомив читачів з новою збіркою своїх оповідань "У степу".

24 листопада 2004 року повідомляла Н. В. Яковенко:

— Мова кожного народу

Неповторна і своя.

В ній гримлять громи в негоду.

В тиші — трелі солов'я.

Такими словами розпочався тематичний вечір "Голосом віків землі своїй молюся", приурочений Дню української мови і писемності, який пройшов у районній бібліотеці для дітей.

На цей захід ми запросили поетесу Любов Геньбу. На початку вечора діти, а це були учні 8-Б і 8-В класів ЗОШ № 1, подивилися відеофільм про творчість нашої слави землячки. Потім Любов Григорівна розповідала про себе, про свою батьківщину, про ті корені, які живлять її поезію дають наснагу на творчість, поділилася планами на майбутнє. І, звичайно, читала свої прекрасні вірші.

А для учнів 4-Б класу цієї ж школи проведено свято "Слово до слова — зложиться мова", яке провела бібліотекар І. Ю. Андрієнко. Вона розповіла про історію української писемності, зародження нашої мови, згадала творців алфавіту Кирила і Мефодія. Потім Ірина Юрїївна провела конкурс шанувальників української мови. Діти чита-

ли вірші, розказували прислів'я і приказки про мову. В кінці свята учні прослуховували українські пісні.

У 2004 році широкий вибір літератури пропонувала малечі і школярам дитяча районна бібліотека, де працювали О. П. Старокоженко, І. Л. Шингур, І. Мороз, І. Ю. Андрієнко на чолі з директором Н. В. Яковенко. Розташована в центрі міста, бібліотека приваблює дітей і їхніх батьків з околиць.

Неослабний інтерес юні читачі проявляли і проявляють до славної історії рідної держави, її минулого, сучасності та духовного надбання. А мова йде про книжкові виставки, які експонуються в читальному залі дитячої бібліотеки. Перша з них — "Україна: історія і сучасність" — широка за представленими матеріалами і багата за змістом. В її трьох розділах йдеться про нашу спадщину — чиї ми сини і звідки пішли, про витоки розвитку української літератури, її талановитих представників, про духовні скарби народу, його обереги — мову і пісню.

Заключна експозиція цієї виставки присвячена сучасності, — зокрема, розвитку нашого регіону — Запоріжжю і Гуляйпільлю, висвітленню тих подій, що відбуваються в економіці, культурі.

Дуже цікавою за змістом, за відгуками відвідувачів була виставка — "Славетний Гуляйпільський край". Вона присвячувалася 80-річчю утворення Гуляйпільського району.

— Щоб книг було в достатній кількості, — 25 грудня 2004 року розповідала Н. В. Яковенко, — районна дитяча бібліотека ввела платні послуги. А за виручені кошти тепер купуємо книги підвищеного попиту та літературу за шкільною програмою. Допомогає нам вирішувати цю проблему і керівництво райдержадміністрації. Колектив щиро вдячний йому за передплату періодичних видань. Використовуючи газетні та журнальні статті, ми формуємо тематичні папки. А це допомагає нам якісно обслуговувати читачів — дітей дошкільного віку і учнів 1-9 класів. Та все ж задовольнити повністю потреби читачів ми ще не можемо. Тому не так давно звернулися за допомогою до наших земляків. І люди не залишилися байдужими до проблем бібліотеки.

Від усієї душі дякуємо пенсіонерам Софії Юхимівні Самойловій, Володимирі Григоровичу Семенюті, колишнім вчителям Вірі Миколаївні Білостоцькій, Любові Гаврилівні Кубах, працівнику райдержадміністрації Олені Миколаївні Тур, колишнім активним читачам

І. К. Кушніренко, В. І. Жилінський

бібліотеки, а нині студентам ЗІДМУ Олені Мусі, Артему Клименку та його мамі Людмилі Володимирівні, моїм колегам Ользі Петрівні Старокоженко, Ірині Юріївні Андрієнко, Лідії Сергіївні Войцеховській, Тетяні Миколаївні Яковенко...

Тепла дружба єднає колектив бібліотеки для дітей і письменника Івана Кириловича Кушніренка та краєзнавця Володимира Ілліча Жилінського. Ці люди подарували бібліотеці унікальні книги, які допомагають читачам при вивченні курсу "Рідний край". Це "Чисті джерела" (про історію літературного руху на Гуляйпільці), "Література Гуляйпільщини" (про життя і творчість письменників, які народилися, жили і працювали в нашому районі), "Фольклор Гуляйпільщини", "Напівзабуті імена".

В бібліотеці часто організуємо зустрічі з цікавими людьми нашого міста. Це поети і письменники Л. Г. Геньба, Н. В. Квітка, І. К. Кушніренко, В. В. Забава та інші, які дарують бібліотеці свої твори.

Ми низько вклоняємось мужній людині, колишньому в'язню концтабору Заксенхаузен Володимиру Костянтиновичу Воеводченку. Він подарував нам книгу "Сам о себе", яку не можна читати без сліз.

Сердечно дякуємо редакції районної газети "Голос Гуляйпільця", колектив якої завжди йде нам назустріч, допомагаючи вирішувати окремі питання. Ось і зараз я хочу скористатися цим і звернутися до всіх небайдужих мешканців району. Будь ласка, якщо у вас є така можливість, то допоможіть нам літературою. Завчасно щиро дякую.

— Наша Гуляйпільська земля багата талантами. Тут народилися і пішли у велике життя, прославили свою малу батьківщину поети, письменники, учені, громадські та політичні діячі, герої війни..., — розповідала 12 лютого 2005 року читачам районної газети Н. В. Яковенко. — Багато імен ми чули і знаємо, а багато ще нам невідомі. І є серед нас люди, закохані у свій край, які хочуть відкрити нам, нащадкам, імена наших земляків. Це краєзнавець Володимир Ілліч Жилінський і письменник Іван Кирилович Кушніренко. Вони були гостями на вечорі "Чисті джерела душі моєї", де презентували свою нову книгу "Люди Гуляйпільщини". Вдячними слухачами стали учні 8-Б і 8-В класів ЗОШ № 1.

Гості розповідали, як у них зародилася ідея створення книги, хто допоміг матеріально її видати, як вони працювали в обласному державному архіві.

Це — унікальне видання. До нього увійшли 149 імен людей, які народилися на Гуляйпільщині або ті, хто працював тут і зробив свій посильний внесок у розвиток нашого краю.

Книга складається із таких розділів: "Сучасники", "Герої", "Орденоносці", "Кавалери ордена Леніна", "Заслужені", "Лауреати", "Незабутні". До короткої біографії додаються їхні фотографії. І як пишуть у зверненні до читачів автори книги: "Ми ж, дбаючи про духовне відродження рідного краю поставили собі за мету підготувати біографічно-довідкове видання про людей Гуляйпільця, на скупих даних показати, які люди жили і живуть у цьому незвичайному своєму історією степовому краї".

Наші гості відповіли на численні запитання учнів, поділилися своїми планами на майбутнє. І я хочу сказати вам, шановні Володимире Іллічу та Іване Кириловичу, від імені колективу бібліотеки щире спасибі за ваш труд і хай не міліє джерело душі вашої. Здоров'я і натхнення вам. Ми чекаємо на наступну зустріч.

У березні 2005 року на відзначення 191-ї річниці від дня народження Т. Г. Шевченка бібліотекар І. Ю. Андрієнко провела для учнів 2-А класу ЗОШ № 1 літературно-музичний вечір "То музика народної душі". Вона розповіла про життєвий і творчий шлях великого Кобзаря. А потім діти читали вірші Т. Г. Шевченка.

У ході заходу проводилась і конкурсна програма. Вона включала в себе вікторину "Т. Г. Шевченко і діти", загадки "Чи знаєте ви твори Т. Г. Шевченка", літературну гру.

Діти вшанували пам'ять про Кобзаря хвилиною мовчання, слухаючи в запису його "Заповіт".

У районній бібліотеці для дітей був проведений вечір "Жінка на ім'я Любов". На зустріч з учнями 9-Б і 9-В класів ЗОШ № 1 прийшла поетеса Любов Геньба. Перед початком заходу школярі подивилися відеофільм, а потім Любов Григорівна розповіла про життєвий і творчий шлях, читала свою поезію на тему любові.

На свято книги до районної дитячої бібліотеки завітали учні 1-А і 1-Б класів ЗОШ № 1. На зустріч до них прийшли казкові герої Червона Шапочка та Незнайко, а також їхня перша книжечка Букварик (у виконанні бібліотекарів О. П. Старокоженко та І. Ю. Андрієнко),

які привітали гостей зі святом, а потім загадували їм загадки на шкільну тематику.

Свято завершилося оглядом книг виставки "Дум живих казкові передзвони".

23 вересня 2006 року в районній бібліотеці для дітей відбувся тематичний вечір "Краю мій, моя тобі любов", де презентували фільм "Гуляйполе сонячне моє!". На зустріч з учнями 7-А і 7-Б класів ЗОШ № 1 прийшла режисер фільму директор краєзнавчого музею Л. Г. Геньба.

Діти познайомилися з історією заснування нашого славного міста, прослухали легенди про поселенців Гуляйполя, милувалися красою українського степу, де хлібними полями ходили красені комбайни і молотили, вирощене мозолястими руками хліборобів, збіжжя.

Переглянули хроніку тих далеких часів громадянської війни, учасником яких був наш легендарний земляк Н. І. Махно.

Учні також побачили у фільмі на заняттях літературної студії "Пролісок" самих себе, своїх товаришів та однокласників, чим були щиро здивовані і приємно вражені.

Взагалі фільм дуже цікавий і повчальний. Автор досягла мети — виховання любові до своєї малої батьківщини.

Діти були дуже вдячні Любові Григорівні за такий фільм. А вона сказала, що є задуми створення нашого гуляйпільського телебачення, адже нам є що показати.

Цікаво пройшла також презентація нової збірки поетеси Л. Геньби "Повези мене у Красиве..." для учнів 9-А і 9-5 класів ЗОШ № 1. Книга гарно оформлена, випромінює доброту, спокій і прославляє красу українського степу: це і маки, які, як жарини, пломенять серед зеленої трави, і квітуча гілочка черешні. Цю красу побачила і перенесла на папір людина, закохана у свій край, якою і є Любов Геньба. Душа поетеси відкрита всьому, їй затишно в цілому світі, бо вона зігріта маминим теплом, добрими ділами баби Палазі та тітки Насті.

Назвою збірки "Повези мене у Красиве" означений мікросвіт поетеси, у якому кипить її душа. І як сказала В. О. Кравченко — кандидат філологічних наук: "Поетеса Л. Геньби поїть душу, притупляє біль, вселяє надію, змушує розправити крила, цвісти і горіти, змушує бути Красивою, веде до Раю".

Виступає Середя К. І., 2009 р.

На зустрічі Любов Григорівна залюбки читала свої вірші з нової збірки, а діти на знак вдячності піднесли їй квіти.

У районній бібліотеці для учнів 4-В класу ЗОШ № 1 проведено краєзнавчий вечір "Моє найкраще в світі місто". Ведуча вечора розповіла про визволення нашого міста від німецько-фашистських загартників, героїв, які відзначилися при визволенні, а діти розповідали легенди про заснування Гуляйполя, читали вірші про наше славне місто. Найбільшою гордістю є люди, які словом прославили свою малу батьківщину. Це поети і письменники: В. Діденко, Г. Лютий, Л. Геньба, О. Михайлюта, В. Забава, І. Кушніренко, В. Жилінський та ін. Потім діти слухали пісні на слова наших земляків, відповідали на питання вікторини.

7 березня 2007 року в районній дитячій бібліотеці для учнів 9-А і 9-Б класів ЗОШ № 1 провели поетично-музичне свято "Два крила дівочої любові". На зустріч з дітьми прийшли вихованці поетичного клубу "Пролісок" зі своїм керівником поетесою Н. В. Квіткою. Власні вірші читали вихованці клубу Т. Іваненко, Л. Бабак, Т. Козлова, Д. Сіриньок, Ю. Маловічко. На святі звучала поезія В. Діденка, Л. Геньби, Г. Лютого.

Потім до слова запросили Н. В. Квітку. Вона поділилася спогадами про зустріч з поетами В. Діденком та Д. Луценком. Сказала,

що саме Василь Іванович надихнув її на продовження писати вірші. Прочитала вірш "Випадок", який змусив стиснутися не одне серце і задуматися над своїми вчинками.

Потім Н. В. Квітка розповіла про клуб "Пролісок" та його вихованців і запросила дітей, в яких є потяг творити і писати, стати членами клубу.

На святі також звучали пісні про кохання у виконанні О. Вінник, Д. Самойлика, Д. Шамрай. А всім відому "На долині туман" виконав А. Шамрай.

Я маленька піщинка у світі Твого буття...

Прислухаюся до тебе і приймаю.

І прохаю: дай мені польоту високого до вершини ества і пізнання тих таїн, які я віддам на благо живущих на цій землі".

Такими словами Молитви творчої особистості "Вхід до мудрості храму" почалася зустріч учнів 8-Б і 9-А класів колегіуму "Лідер" із поетесою Любов'ю Геньбою, на якій презентували п'яту її збірку "Душа іде на сповідь". А цю молитву Любов Григорівна "написала серцем" і вона відкриває збірку.

Поетеса розповіла дітям, що вона родом із села Грушевого, якого вже немає. Але земля, де вона народилася, дає їй сили творити. "Я прошу свого чоловіка, — ділилася потаємним Любов Григорівна, — щоб він відвіз мене на те місце, де було Грушеве. Там я вдихаю запах степу, милуюся квітами, травами, підходжу до криниці, в якій колись була знаменита грушевська вода".

Поетеса розповіла й зворушливу життєву історію молодості своїх батьків Григорія Юхимовича та Лесі Миколаївни, яку відобразила у вірші "Батьківські заручини". Прочитала вірші "Де початок мого родоводу", "Грушеве", "Пам'яті бабусі Ганни", "Проводи" та інші.

П'ята збірка Л. Г. Геньби складається із 4-х розділів: "Голосом віків землі своїй молюся", "В сім'ї вільній", "Хтось нерозумний вимував любов", "Я тільки вигадка від пісні". Останній розділ складається з пісень, які написані на слова Л. Геньби композитором і виконавцем А. Сердюком та самодіяльним композитором Т. Бекіровою.

У кінці зустрічі Н. В. Яковенко зробила огляд збірок поетеси, показала 5-й том Сучасної енциклопедії України, в яку внесено прізвище й нашої славної землячки.

* * *

У районній дитячій бібліотеці пройшов II етап Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України-2007". Його мета — заохочення дітей до систематичного читання, виявлення читацьких уподобань, популяризація найкращої української та світової літератури для дітей, вироблення в учнів навичок самостійної роботи з книгою. А також привернення уваги громадськості, державних установ, фондів, спонсорів та меценатів до болючої проблеми дитячого читання та до жалюгідного стану більшості дитячих і шкільних бібліотек.

Конкурс проводиться в три етапи: 1-й — місцевий (на рівні шкіл), 2-й — районний (у районній бібліотеці) і 3-й — підсумковий (в обласній бібліотеці для дітей). Участь у конкурсі беруть учні 6-7 класів.

Учасники конкурсу повинні були виконати такі завдання: самостійно, без сторонньої допомоги заповнити анкету учасника, яка складалася з 12 запитань і допомагала розкрити уподобання читача; розповісти про свого улюбленого літературного героя, зачитавши уривок з твору (на I-му етапі), а на II-му розповісти про свою улюблену книжку, яка не входить до шкільної програми. Показати вміння стисло, аргументовано висловлюватись про прочитане, використовуючи цитати з тексту. Завдання було не з легких, але учасники справилися успішно.

У конкурсі на II-му етапі взяло участь 19 учнів з усіх міських шкіл. Діти показали ерудицію, знання української і світової літератури і головне — бажання читати книги. А переможцями стали Юлія Добряк і Ольга Димченко (ЗОШ № 1) та Настя Шичула (СЗОШ). Ці діти представлятимуть наш район на обласному етапі конкурсу.

А ще журі відзначило учасників конкурсу: Тетяну Артюх, Ілону Бабенко, Дениса Калюжного (колегіум "Лідер") та Ірину Червенко (СЗОШ).

Організатори конкурсу щиро дякували за допомогу у проведенні його начальнику райво Л. Є. Кірієнко, методисту РМК І. В. Самохліб, поетесі Л. П. Геньбі, директорам ЗОШ № 1 — Л. Є. Катковій, ЗОШ № 2 — В. П. Науменку, СЗОШ — В. Ф. Кириченко, колегіуму "Лідер" — Л. А. Галкіній та їх колективам і бібліотекарям М. В. Грицаюк, В. І. Жовніренко, Л. І. Рябко, Л. В. Стасик.

31 жовтня 2007 року під назвою "Поезія — невичерпне джерело" пройшов вечір-зустріч з поетесою Наталією Квіткою та її вихованцями з клубу "Пролісок".

На зустріч з гостями прийшли учні 6-А і 6-Б класів (класні керівники Л. Г. Терзі та О. В. Макеєва) колегіуму "Лідер".

Ведуча вечора розповіла, що гуляйпільська земля багата талантами, зробила огляд книжкової виставки, де представлені твори письменників-земляків та альманаху "Пролісок".

Поспілкувавшись з колишніми і теперішніми вихованцями клубу, бібліотекар зробила висновок, що клуб для них — друга сім'я, вони завжди раді зустрічі з Наталією Василівною, бо вона бачить у дітях "божу іскру" таланту і розвиває її.

Потім Наталя Василівна розповіла, що клуб заснований у 1997 році і за цей час вона виховала не одне покоління дітей.

— Ми по праву гордимся нашими випускниками, — говорила Наталія Квітка. — Це — Катя Сірінюк, Олена Муха, Таня Рябко, Юля Колесник, Артем Клименко, Юля Копілець, Максим Лопатін, Толя Тимошенко і багато інших. А їх 27 чоловік, які успішно навчаються у вищих навчальних закладах і не забувають писати вірші. Зараз "Пролісок" відвідують учні різних вікових категорій. Тут вони вчаться спілкуватися, гарно висловлювати свою думку, розуміти красу української мови, навчаються сценічній майстерності, артистизму, а головне — техніці віршописання.

Вихованці клубу Наталія Панасенко, Аліна Дедкова, Катя Назаренко, Юля Бурлаченко, Іра Єрмоленко, Валерія Тихенко читали свої вірші про природу, сім'ю, маму. Розповідали, що заняття у клубі допомагають їм у навчанні, розширюють коло друзів і знайомих.

Наталія Василівна поділилася спогадами, як вона почала писати вірші, згадала свій перший вірш і прочитала інші поетичні твори.

Діти уважно слухали розповіді гостей, задавали багато запитань і на знак своєї вдячності подарували "пролісківцям" квіти.

21 листопада 2007 року у районній дитячій бібліотеці проведено тематичний вечір "Минуле стукає в наші серця", присвячений пам'яті жертв голодомору 1932-1933 років для учнів 3-Б і 4-Б класів ЗОШ № 1 (класоводи О. В. Отрішко і Н. М. Явтухова).

Ведуча — бібліотекар І. П. Шингур розповіла, що в історії нашої держави є сумна сторінка — голодомор, коли безневинні люди помирили від голоду, а діти просили у безсилих батьків одного — хліба.

Ірина Павлівна звернула увагу дітей на те, що найбільшим багатством є хліб. Розповіла легенду, зачитала вірші, приказки про нього. А діти говорили про традиції, обряди народу, пов'язані з хлібом, читали вірші. Лейтмотив вечора — завжди пам'ятати про загиблих під час голодомору, з великою шанобою ставитися до хліба, поважати працю землеробів.

* * *

На стіні — чорні цифри 1932-1933 рр., написи: "А онде, під тинном, Опухла дитина. Голоднеє мре... І не в однім отім селі, А скрізь на славній Україні...".

На столі вишитий рушник, на ньому розламана хлібина, поруч — кетяг калини, свіжі квіти, перев'язані чорною стрічкою. Горить поминальна свіча. Ведуча читає вірш "Навмисний голод".

Так розпочався вечір-реквієм "Голгофа голодної смерті", що пройшов у стінах дитячої бібліотеки з учнями 9-А і 9-В класів ЗОШ № 1 (класні керівники І. О. Шингур та С. П. Клименко).

Сьогодні горить поминальна свіча за тими жертвами страшного голодомору в Україні. Пам'ятаймо, що взимку 1932-1933 рр. помирало в Україні 17 чоловік за хвилину, 25 тисяч щодня. Вдумаймося в ці жахливі цифри!

Під час проведення вечора звучали тужливі пісні "Одинокий лебідь", "Туга за Батьківщиною", "Журавлику" у виконанні тріо "Веселка" (керівник С. К. Вовк) та солістки М. О. Литвиненко.

Всі присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять безвинно убієнних голодом.

У 2007 році бібліотеку нагороджено Дипломом за III місце в номінації "Людина, яка читає" за участь у конкурсі фотографій "Бібліотека і книга у житті запоріжців".

13 березня 2008 року у навчальних закладах нашого району, як і в усій Україні, завершилися перші два етапи Всеукраїнського

конкурсу "Найкращий читач України-2008". У змаганнях активними учасниками були учні 6-7 класів.

Конкурс проводився третій рік поспіль. Приємно відмітити, що кількість учасників значно зросла. У шкільному турі взяли участь 290 учнів проти 88 у 2006 році. Значно поповнили лави "книгоманів" учні Мирненського НВК (94%), Новозлатопільського НВК (88%), Верхньотерсянського, Малинівського НВК (63%). Школярі демонстрували майстерність читання, вміння мотивувати свій вибір твору та передати за допомогою інтонаційних засобів задум письменника, а також вміння висловлювати свої думки, ерудованість, оригінальність, артистизм.

У фінал районного конкурсу, що відбувся за сприяння відділів освіти, культури та туризму райдержадміністрації в затишному читальному залі районної бібліотеки для дітей, вийшли 26 переможців шкільних змагань.

Високий рівень підготовки продемонстрували Альбіна Яковенко, Ольга Рябцева, Наталя Зуйченко, Дмитро Сушенцов (колегіум "Лідер"), Дарина Новікова (Комсомольський НВК), Олена Буряк, Костянтин Третяк, Світлана Маслюк (Успенівський НВК), Іван Бончев (Мирненський НВК), Ірина Тернова, Єлизавета Доннік, Юлія Добряк (ЗОШ № 1), Вікторія Комар (Любимівський НВК), Вікторія Рожко (Полтавський НВК). Всім учасникам вручено грамоти переможців шкільного етапу конкурсу "Найкращий читач України 2008 року".

Призові місця вибороли Альбіна Яковенко (колегіум "Лідер") — перше місце, Дарина Новікова (Комсомольський НВК) поділила друге місце з Оленою Буряк (Успенівський НВК), а Костянтин Третяк завоював третє (Успенівський НВК). Переможцям вручено подарунки.

На розгляд журі навчальні заклади представили "Літературні атласи", де зібрано імена поетів та письменників, чиї життя і творчість пов'язані з рідним краєм, їх найвідоміші твори. Найкращий доробок підготували учасники з ЗОШ № 1 ("Атлас" вмістив 48 літературно-творчих особистостей-земляків). Також відзначені творчі доробки про Івана Шила (Червоненський НВК), Сергія Фербея (Комсомольський НВК) і Степана Гриценка (Любимівський НВК).

На обласному рівні Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України-2008" читачів Гуляйпільського краю представляла Альбіна Яковенко.

* * *

У 2008 році в рамках відзначення Шевченківських днів у районній дитячій бібліотеці відбулися заходи по вшануванню пам'яті великого українського поета. Учні других класів ЗОШ № 1 стали учасниками усного журналу "У майбуття із наймолодшими іде пророк зорі". Бібліотекар І. П. Шингур розповіла дітям цікаві факти з біографії Т. Шевченка, а учні читали вірші Кобзаря, показували знання його творчості під час проведення вікторини, дивилися виставку робіт до віршів поета, створених вихованцями художнього відділення дитячої школи мистецтв.

В історії назавжди залишаються імена, які з гордістю вимовляє, пам'ятає і шанує людство. До них належить й ім'я великого українського поета Т. Г. Шевченка, такими словами розпочався вечір-концерт "Благословен той день і час, коли прослалась килимами земля, яку скропив Тарас". На зустріч з шестикласниками колегіуму "Лідер" прийшли учасники фольклорної групи "Веселка", які виконали пісні на слова Шевченка, що стали по праву народними, — "Ой, люлі, люлі, моя дитино", "Зоре моя вечірняя", "Повій, вітре, на Україну", "По діброві вітер віє", "Істоптала стежечку".

Традиційним стало проведення Всеукраїнського тижня дитячої книги, під час якого було організовано театралізоване свято "Книжкове царство — мудре государство". У бібліотеці першачків із ЗОШ № 1 зустрічали казкові герої Незнайко, Червона Шапочка, їхня улюблена книжка "Буквар", в яких перевтілились учасники лялькового гуртка "Калинка".

Бібліотекар І. В. Дутова розповіла, що у книги, як і в кожній людині, є день народження. А казкові герої загадували дітям загадки.

Бібліотекар І. П. Шингур влаштувала інтелектуальну гру "Зоряний час" із третьокласниками ЗОШ № 1, під час якої учні відповідали на цікаві запитання про казки і твори письменників, брали активну участь у конкурсах.

Під час проведення літературно-музичного свята "Музика поетичного слова" на зустріч з учнями школи-інтернату завітала поетеса Н. В. Квітка із своїми вихованцями — членами поетичного клубу "Пролісок". Наталія Василівна розповіла про діяльність клубу, про плани на майбутнє, а юні поети читали свої твори.

Виступас начальник відділу культури та туризму
Шингур Валерій Миколайович, 2009 р.

Головний бібліотекар О. П. Старокоженко провела бесіду біля виставки "Калинова сопілка", де представлені твори письменників-земляків. А потім діти прослухали пісні на слова Г. Лютого та Л. Геньби.

На літературні посиденьки "Книжка — добрий, мудрий друг. Книжка знає все навкруг" запросила бібліотекар І. В. Дутова та учасники лялькового гуртка "Калинка" четвертокласників із ЗОШ № 1, яким Ірина Вікторівна розповіла про творчість великого казкаря Шарля Перро (йому цього року виповнилося б 380), а діти подивилися його "Букет улюблених казок".

У бібліотеці оформлено велику виставку "Цей чудовий книжковий світ", а бібліотекарі запросили дітей та їхніх батьків на День "відкритих" дверей.

У листопаді 2008 року районній бібліотеці для дітей пройшли заходи, приурочені трагічній сторінці історії нашого народу — 75-річчю Голодомору 1932-1933 рр.

Тут оформили книжкову виставку під назвою "Безкровна війна", де представлені художні твори українських письменників та

гуляйпільських авторів, документальні матеріали. Для учнів 4-Б класу ЗОШ № 1 проведено тематичний вечір "Ціна хліба", на якому ведуча — бібліотекар І. В. Дутова розповіла про традиції українського народу по вшануванню хліба та про Голодомор, який забрав мільйони життів безневинних людей. Діти переповідали спогади своїх рідних та близьких, які вони записали і оформили в альбом.

А для учнів 9-Б і 9-В класів ЗОШ № 1 в бібліотеці влаштували вечір-пам'ять "І пам'ятати страшно, і забути неможливо".

...На столі розламана хлібина, поруч — кетяг калини, перев'язаний чорною стрічкою, горить свічка. Звучить "Реквієм" і ведучі вечора — бібліотекар О. П. Старокоженко і О. В. Рябко розповідають про штучно створений голод тих далеких 30-х, про те, що і в ті часи знаходилися патріоти, які відкрито про це говорили. Це представники української діаспори Тодось Осьмачка, Василь Барка, Улас Самчук, Василь Чапленко.

На вечорі була презентована книга наших земляків І. К. Кушніренка та В. Г. Жилінського "Голод і репресії на Гуляйпільщині". У зверненні до читачів автори пишуть: "Минуле століття увійшло в історію і як одне з найкривавіших і найжорстокіших по відношенню влади до своїх громадян, яких за "п'ять колосків", за невдалий анекдот часто ставили до стінки без суду і слідства.

Хочеться вірити, що все це кануло у вічність, що воно не повернеться. Тому й з'явилася дана книга, як пам'ять про невинні жертви, як пересторога живим: пильнуймо, щоб лихо не заповзло у наші домівки і душі, очищаймо духовні джерела від ряски і мулу!..".

При проведенні заходу використано розділ книги "Голодомор 1932-1933 рр.", свідчення очевидців тих часів. Як пишуть автори: "Кров застигає в жилах і волосся стає дибки на голові, коли слухаєш спогади тих, кому довелося пережити біль і муки жахливого голодомору 1932-1933 років у наших краях". У книзі можна прочитати і про штучний голод 1946-1947 років та репресії проти українського народу.

Працівники бібліотеки щиро вдячні авторам за подаровану книгу та й за всі твори, які вийшли з-під їх пера і знайшли достойне місце у фонді бібліотеки.

У звіті про роботу Гуляйпільської районної бібліотеки для дітей за 2008 рік заступник директора ЦБС по роботі з дітьми Н. В. Яковенко писала:

— У 2003 році всередині приміщення бібліотеки зроблено капітальний ремонт, а в 2005 році — пофарбовано приміщення зовні. Взимку бібліотека опалюється від центральної котельні (котельня працює на газовому опаленні), є телефон, радіоточки.

В 2008 році для покращення освітлення в бібліотеці придбали 60 ламп денного освітлення, а також 2 електроконвектори для обігріву в неопалювальний сезон (для цього використано кошти від оренди).

Колектив бібліотеки складається з 6 чоловік, 5 — це бібліотекарі. Всі мають освіту: 2 — повну вищу (1 з них — вищу спеціальну), 3 чол. — базову вищу (1 з них — спеціальну).

Заробітну плату отримували вчасно: 2 рази на місяць. З вересня 2005 року працівники районної бібліотеки для дітей отримують доплату за вислугу років.

Бібліотекарі дорожать своїм авторитетом, підтримують престиж бібліотеки, активно проводять рекламу бібліотеки та послуг, які надає бібліотека, в т. ч. і платних. Періодичні видання, книги підвищеного попиту (нічний абонемент), видаємо друковані видання на ксерокопіювання. За рік зароблено 993 грн. 45 коп., які ми в основному використали на придбання літератури та частину з них на придбання бібтехніки. Виділено 500 грн. з районного бюджету на придбання літератури в рамках районної Програми поповнення бібліотечних фондів.

Дякуючи райдержадміністрації, ми маємо гарну передплату: I півріччя 2008 року — 39 назв, II півріччя 2008 року — 42 назв. Періодичних видань на II півріччя 2008 року передплачено на суму 1429 грн. 80 коп., а на I півріччя 2009 року — на суму 1597 грн. 83 коп.

Матеріалами з періодики ми поповнюємо прес-досьє, а це допомагає нам краще та якісніше обслуговувати читачів, задовольняти різноманітні читацькі потреби.

У бібліотеці гарно оформлена наочна агітація, руками працівників створений затишок.

Колектив бібліотеки активно співпрацює з колективами загально-

освітньої школи № 1 м. Гуляйполя, колегіуму "Лідер", школи-інтернату для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дитсадків "Джерельце", "Веселка", Будинку творчості для дітей та юнацтва, районного Будинку культури, дитячої школи мистецтв, районного краєзнавчого музею, відділів у справах неповнолітніх та освіти райдержадміністрації, відділення реабілітації дітей з особливими потребами управління праці та соціального захисту населення райдержадміністрації.

У бібліотеці працює ляльковий гурток "Калинка" народознавчого напрямку, де займаються діти молодших класів. З допомогою ляльки ми виховуємо культуру читання, поведінки в громадських місцях, бережливе ставлення до книги, природи, до всього живого, повагу до старших, пропагуємо кращі твори українських та зарубіжних авторів.

Для третьокласників влаштували інтелектуальну гру "Зоряний час", під час якої учні відповідали на запитання про казки і твори письменників, брали активну участь у конкурсах.

Для учнів 4-х класів проведено літературні посиденьки "Книжка — добрий, мудрий друг. Книжка знає все навкруг". Бібліотекар розповіла про творчість великого казкаря Шарля Перро, а діти подивилися його "Букет улюблених казок", які показали учасники лялькового гуртка.

Під час проведення літературно-музичного свята "Музика поетичного слова" на зустріч з учнями школи-інтернату завітала поетеса Н. В. Квітка із своїми вихованцями — членами поетичного клубу "Пролісок". Наталія Василівна розповіла про діяльність клубу, про плани на майбутнє, а юні поети читали свої твори.

Було також проведено бесіду біля виставки "Калинова сопілка", де представлені твори письменників-земляків. А потім діти послушали пісні на слова Г. Лютого та Л. Геньби.

У бібліотеці оформлено велику виставку "Цей чудовий книжковий світ". Так, у бібліотеці пройшов Тиждень дитячої книги.

У рамках відзначення Шевченківських днів для молодших читачів проведено усний журнал "У майбуття із наймолодшими іде пророк зорі". Бібліотекар розповіла цікаві факти з біографії Т. Г. Шевченка, а учні читали вірші Кобзаря, дивилися виставку робіт до віршів поета, створених вихованцями художнього відділення дитячої школи мистецтв.

Для старших читачів проведено вечір-концерт "Благословен той

день і час, коли прослалась килимами земля, яку скропив Тарас". На зустріч з дітьми прийшли учасники фольклорної групи "Веселка", які виконали пісні на слова Т. Г. Шевченка.

Учасники гуртка "Калинка" беруть участь у новорічних ранках, які проводяться у школі для учнів початкових класів.

Кожного року для дітей з обмеженими фізичними можливостями спільно з управлінням праці та соціального захисту населення райдержадміністрації проводяться заходи до Дня Святого Миколая. В цьому році ми також підготували театралізоване свято "Із неба в український край, іде зимовий Миколай". В гості завітали діти зі своїми батьками та вихователем відділення реабілітації дітей з особливими потребами УПСЗН Каретник О. В. Діти подивилися ляльковий спектакль, потім Фея (роль виконала бібліотекар) загадувала загадки, діти також мандрували по сторінках улюблених казок. Потім від колективу бібліотеки діти отримали в подарунок журнали, а від управління праці та соціального захисту населення (за допомоги спонсорів) — набори канцелярських товарів.

До Різдвяних свят також проведено фольклорне свято "Немає переводу добрим звичаям народу", поетично-музичну вітальню "Зимовий сувенір".

Протягом року працював клуб "Феміда" морально-правового спрямування, в рамках якого проводилися заходи, спрямовані на дотримання принципів моралі, виховання правової культури, гуманності, запобігання злочинності у підлітковому середовищі. Так, до Дня боротьби зі СНІДом проведено відеоурок "Прогулянка пеклом". На зустріч з дев'ятикласниками прийшла лікар інфекційного відділення центральної районної лікарні С. Г. Миргорода, яка розповіла, що таке ВІЛ-інфекція, СНІД, які шляхи зараження і як уберегтися від цієї страшної хвороби. Потім діти подивилися відеофільм "Зроби свій вибір".

Третій рік поспіль районна бібліотека для дітей бере участь у Всеукраїнському конкурсі "Найкращий читач року". І в 2008 році ми були активними учасниками, за що колектив бібліотеки нагороджений Дипломом.

Проводить бібліотека і профорієнтаційну роботу, запрошуючи людей різних професій на зустріч з читачами. Цікаво пройшов вечір-зустріч "Складаємо майбуття з чудесного каміння". З дев'ятикласниками зустрілися студенти різних вузів, які розповіли про будні і свята

студентського життя, про обрану професію (журналіста, бухгалтера, економіста, менеджера) і запросили вступати саме на такі факультети і в їхні вузи.

Значна робота проводиться колективом бібліотеки для дітей по краєзнавству. Так, цікаво була проведена заочна краєзнавча подорож "Любі серцю місця", присвячена Дню міста спільно зі школою мистецтв. Вихованці художнього відділення намалювали історичні архітектурні пам'ятники Гуляйполя, які розвісили в залі бібліотеки, а потім бібліотекар ((інформацію надали працівники музею) провела заочну екскурсію.

Частими гостями в бібліотеці є письменники І. К. Кушніренко, Л. Г. Геньба, Н. В. Квітка, В. В. Забава та краєзнавець В. І. Жилінський.

Цікаво пройшла презентація книг І. К. Кушніренка та В. І. Жилінського "І вічно тополі шумлять" (про Н. І. Махна) та "Гоп, куме, не журись" (народна творчість про Н. І. Махна та махновців).

Також в районній бібліотеці для дітей пройшли заходи, приурочені трагічній сторінці історії нашого народу — 75-річчю Голодомору 1932-1933 років. Було оформлено постійно діючу виставку "Безкровна війна", де представлені художні твори українських письменників та гуляйпільських авторів, документальні матеріали.

Для молодших читачів проведено тематичний вечір "Ціна хліба", а для старших читачів — вечір-пам'ять "І пам'ятати страшно, і забути неможливо".

На вечорі також була презентована книга наших земляків І. К. Кушніренка та В. І. Жилінського "Голод і репресії на Гуляйпільщині".

В рамках екологічної програми "Жива планета" проведено екологічну годину "Це ж усе моя земля" та екологічну вітальню "Обіймімо землю красою й любов'ю. Для наших нащадків її збережемо".

Вели методичну роботу, зробили 4 виїзди в сільські бібліотеки-філії з питання "Робота бібліотеки на допомогу шкільній програмі" (проведено аналогічний семінар для сільських бібліотекарів) та "Робота бібліотеки в сучасних умовах", брали участь в одноденному семінарі з питання звітності та планування.

У пропаганді бібліотеки та заходів, які тут проводяться, районній бібліотеці для дітей допомагає колектив редакції районної газети "Голос Гуляйпільця". В газеті є рубрика "Вісті з дитячої бібліотеки".

Колектив районної бібліотеки для дітей хвилює вирішення таких проблем:

- недостатнє фінансування, яке виділяється на комплектування бібліотечних фондів (фонди зношені та застарілі);
- придбання комп'ютера для поліпшення обслуговування читачів;
- невплата коштів для оздоровлення бібліотечних працівників.

Певну роботу по обслуговуванню читачів-дітей ведуть сільські бібліотеки-філії. По пропаганді звичаїв та традицій українського народу проведено фольклорне свято "Немає переводу добрим звичаям народу" (бібліотеки с. Добропілля, с. Петрівки, міська бібліотека № 3), свято "Із неба в український край, іде зимовий Миколай" (бібліотека с. Воздвижівки, с. Долинки, с. Марфополя), вечорниці "Святами дзвонить українська хата" до Різдвяних свят (бібліотеки с. Темирівки, міської бібліотеки № 2), година пізнання (обереги) "Птахи, що приносять щастя" (бібліотека с. Червоного).

Ведеться робота по краєзнавству. З даного питання проведено: краєзнавча година "Легенди і міфи рідного краю" (бібліотеки с. Комсомольського, с. Любимівки, с. Полтавки); тематичний вечір "Земле ти наша, краю мій коханий, до болю рідний нам і дорогий" (бібліотека с. Дорожнянка); вікторина "Чи знаєш ти Запорізький край"; подорож "Запорізька земля — перехрестя драматично-історичних подій" (бібліотека с. Верхня Терса); інформаційна година "Знайомі незнайомці: вулиці села"; вечір-портрет "Подвиги Героя Соціалістичної Праці Марії Михайлик" (бібліотека с. Любимівки), історична година "Шляхами махновських тачанок"; вікторина "Знай свій край" (міська бібліотека № 3); краєзнавчий урок "Цікаві факти про мій край"; "Наші славні земляки" (міська бібліотека № 2); літературно-музичне свято "В степах моє рідне село" (до 80-річчя с. Рівнопілля) (бібліотека с. Рівнопілля); ранок "Хвала хлібові й рукам, що його зростили" (до Дня села) (бібліотека с. Успенівка-2).

Проводилися у бібліотеках Шевченківські дні: літературний ранок "Тарасові березини" (бібліотека с. Воздвижівка), ранок "Тарасовими шляхами" (бібліотека с. Долинка), літературне свято "Шляхами Кобзаря" (міська бібліотека № 3), година пізнання "Галерея мистецьких творів" (бібліотека с. Червоного), тематичні вечори "Кобзарем ми його звали"

(бібліотека с. Успенівки-2), "Благословен той день і час, коли прослалась килимами земля, яку скропив Тарас" (бібліотека с. Успенівки-2).

До Дня Перемоги проведено урок пам'яті "Весна квітками вистеля Дня Перемоги всі поля" (бібліотеки с. Петрівки, с. Новозлатополя, с. Добропілля), тематичний вечір "Ті дні у пам'яті народній" (бібліотека с. Приютного), година-роздум "І знову мир, і знову тиша" (бібліотека с. Любимівки).

Екологічне виховання проведено в бібліотеках: екологічна година "Ліс і річка, і поля — це усе моя земля" (бібліотеки с. Любимівки, с. Успенівки-1, с. Добропілля), урок-уява "Я — людина і світ навколо мене" (бібліотека сел. Залізничного), діалог "Землянам — чисту планету" (бібліотека с. Верхньої Терси), історична година "Краса і біль України" (с. Степанівка, с. Зелений Гай, с. Червоне).

По Голодомору проведено вечір-пам'ять "Трагедія українського народу" (бібліотеки с. Дорожнянки, сел. Залізничного), "І пам'ятати страшно, й забути неможливо" (бібліотеки с. Комсомольського, с. Воздвижівки, с. Добропілля, с. Долинки, міської бібліотеки № 3), тематичний вечір "Ціна хліба" (бібліотека с. Полтавки), проводилося опитування свідків тих часів та оформлено дані в альбоми.

В бібліотеках введено платні послуги, кошти від яких вони використовують на придбання літератури.

Сільські бібліотекарі вчасно отримували заробітну плату та доплату за вислугу років. Але приміщення сільських бібліотек не опалюються централізовано в зимовий час, а опалюється за допомогою камінів, немає телефонів, фонди застарілі та зношені (недостатнє фінансування).

7 квітня 2009 року району газета "Голос Гуляйпільля" повідомляла:

— Кожного року проводиться Всеукраїнський конкурс "Найкращий читач року".

Не став винятком і цей рік. Нещодавно було проведено районний етап конкурсу, в якому взяло участь 12 навчальних закладів: ЗОШ № 1, ЗОШ № 2, СЗОШ, колегіум "Лідер", Добропільський, Комсомольський, Любимівський, Малинівський, Мирненський, Полтавський, Успенівський, Залізничненський НВК. Змагалися учні 6-7 класів, які повинні були розповісти про свого улюбленого літературного героя, відповісти на запитання членів журі і надати читацькі щоденники.

Це змагання перетворилося на свято книги. Перед дітьми, вчителями, бібліотекарями виступила поетеса, керівник поетичного клубу "Пролісок" Н. В. Квітка та її вихованці Валерія Тихенко і Таня Козлова зі своїми поетичними доробками.

Варто сказати, що діти показали знання творів не лише класиків української та світової літератури, а й наших земляків: І. К. Кушніренка, В. І. Жилінського, Л. Г. Геньби, С. В. Сergyна та ін.

Дуже цікаво, з фантазією учні оформили свої читацькі щоденники.

Члени журі уважно вислухали всіх учасників і об'єктивно оцінили їхні виступи. Так, перше місце вибороли Валерія Тихенко (6 кл. ЗОШ № 1) і Карина Сіренко (7 кл. колегіуму "Лідер"), друге — Юля Довгаль (6 кл. колегіуму "Лідер") і Вікторія Рожко (7 кл. Полтавського НВК), а третє — Анна Кошарна (6 кл. Малинівського НВК) й Іван Бончев (7 кл. Мирненського НВК). Вони нагороджені грамотами відділу освіти й подарунками — книгами.

Журі відзначило і таких учасників: Діму Шведа (6 кл. Комсомольського НВК), Анну Діденко (7 кл. ЗОШ № 1), Катю Короткову (6 кл. Добропільського НВК), Максима Наріжного (6 кл. ЗОШ № 2), Анастасію Брацило (7 кл. СЗОШ), Олену Буряк (7 кл. Успенівського НВК). А Карина Сіренко і Валерія Тихенко представили наш район на обласному етапі конкурсу в м. Запоріжжі, де Валерія посіла третє місце.

Дякуємо за допомогу в організації і проведенні конкурсу начальнику відділу освіти Л. Є. Кірієнко, начальнику відділу культури і туризму В. М. Шингуру, директору ЦБС К. І. Середі, методисту відділу освіти І. В. Самохліб, працівникам районної бібліотеки для дітей.

29 вересня 2009 року районна газета "Голос Гуляйпілья" надрукувала статтю Н. В. Яковенко "Працювали і працюємо з ентузіазмом":

— У центрі нашого міста стоїть добротний, красиво оформлений будинок. Це — приміщення районної бібліотеки для дітей. 30 вересня його працівники відзначають 60-річчя з дня відкриття закладу.

А як же все починалося?

8 жовтня 1949 року в місті Гуляйполі була створена бібліотека для дітей. Засновником виступив виконком районної ради народних депутатів і фінансувалася вона з районного бюджету. Перша бібліо-

тека мала площу 14 кв.м. (1 кімната), книжковий фонд складав 3,5 тисячі примірників, а читачів було 800 чоловік, яких обслуговували два працівники: завідувача і бібліотекаря.

Технічних засобів на час створення не було ніяких, а на сьогодні маємо телевізор, магнітофон, комп'ютер, сканер, ксерокс, є вихід в Інтернет.

Працівники проводили цікаву роботу, авторитет бібліотеки зростає, а також зростає інтерес читачів до неї, а значить, збільшувалася їх кількість і відповідно книжковий фонд. Даного приміщення вже не вистачало. І в 1951 році було надано просторіше (2 кімнати) в будинку, де тепер знаходиться районна санепідстанція. Поповнився і штат бібліотеки — ввели завідуючого пересувним фондом.

У 1957 році бібліотека "переїхала" у приміщення бібліотеки для дорослих, де зараз розміщується відділ культури і туризму та централізована бухгалтерія. Цього ж року завідуючою призначається Варвара Йосипівна Котлярова, яка працювала на цій посаді до 1966 року. Її змінила на кілька років Ганна Євгенівна Галушка, з 1970 по 1981 роки колектив очолювала Клавдія Іванівна Середа, з 1987 року — Людмила Василівна Анікіна, а з 1989 і по теперішній час — Наталія Володимирівна Яковенко.

Багато років життя присвятили бібліотечній справі Варвара Йосипівна Котлярова, Ганна Євгенівна Галушка, Надія Яківна Демченко, Людмила Василівна Анікіна, Клавдія Іванівна Середа. Низький уклін вам, наші ветерани.

У 1962 році Гуляйпільській районній бібліотеці для дітей присвоєно звання "Маяк культури області третього року семирічки", а в 1963-у — звання "Культурно-освітня установа відмінної роботи". Пам'ятним став для нас 1975-й рік, коли отримали Диплом II ступеня за активну участь і досягнуті успіхи в республіканському огляді діяльності культурно-освітніх закладів з інтернаціонального та патріотичного виховання населення. Також маємо Почесну грамоту за досягнуті успіхи у справі комуністичного виховання підростаючого покоління (1982-й рік), Диплом за інноваційний підхід до бібліотечної діяльності, талановите втілення місії дитячої бібліотеки (1998-й), Диплом за III місце у номінації "Людина, яка читає" за участь у конкурсі фотографій "Бібліотека і книга в житті запоріжців" (2007-й), Диплом за професіоналізм, безмежну відданість справі та активну участь в ор-

ганізації Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України-2008". У нинішньому році колектив районної бібліотеки для дітей занесений на районну Дошку пошани за досягнення високих результатів у справі національно-патріотичного відродження, активну участь в освітніх і мистецьких заходах та з нагоди відзначення 64-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років.

31 рік тому відбулася централізація бібліотечної системи. Районна бібліотека для дітей увійшла до централізованої бібліотечної системи району. Площа приміщення, яке зараз займає читацький заклад — 304 кв.м. У ньому — два відділи: обслуговування дошкільнят та школярів 1-4 класів і відділ обслуговування учнів 5-9 класів, а також кімната казок, книгосховище. Діти молодших класів відвідують ляльковий гурток "Калинка". Також для них працює майстерня "Саморобкін і К". Для учнів старших класів діє клуб "Краяни".

У бібліотеці проводяться різні масові заходи: ігри-подорожі, вікторини, конкурси, шоу-програми, вечори, свята, презентації, зустрічі з цікавими людьми, дні природознавства та краєзнавчі дні, усні журнали, екскурсії, вечори запитань та відповідей, лялькові вистави за участю дітей та ін.

Колектив бібліотеки обслуговує 3000 читачів, книговидача становить 76000 примірників, фонд бібліотеки налічує 20634 примірники літературних творів.

У цьому храмі книги трудяться професіонали своєї справи Це — О. П. Старокоженко, І. В. Дутова, І. Ю. Андрієнко І. П. Шингур, Т. М. Яковенко. Вони дуже люблять свою роботу, а бібліотеку вважають своєю другою домівкою, створюють у ній затишок. Можливо, тому у нас завжди панує атмосфера доброзичливості, а читачів зустрічають, як найдорожчих гостей. Девізом нашої роботи є такі слова: "Я ставлюся до дітей так, як би я хотіла, щоб ставилися до мене".

У 1991 році на базі районної бібліотеки для дітей проходив обласний семінар із пропаганди української мови. Працівниками обласної бібліотеки "Юний читач" вивчений і розповсюджений досвід нашої бібліотеки щодо екологічного виховання молодших читачів.

Районна бібліотека для дітей є методичним центром для сільських філій. Хочеться відзначити цікаву роботу з дітьми сільських бібліотекарів Ж. М. Сафронової (с. Приютне), В. М. Павлової (с. Но-

вомиколаївка), З. Л. Стасик (с. Воздвижівка), Л. О. Демченко (сел. Залізничне), О. Г. Троян (с. Долинка), М. В. Діденко (с. Мирне), Л. І. Карнаух (с. Любимівка), Н. І. Тимчук (с. Малинівка), І. О. Халаявки (с. Червоне), Т. М. Рудич (с. Успенівка) та інших.

30 вересня 2009 року колектив районної бібліотеки для дітей відзначив 60-річчя свого закладу. Так про цю подію 6 жовтня розповіла районна газета "Голос Гуляйпільля".

— Є у самому серці нашого міста затишна будівля, яку обступили гордовиті каштани, що нишком зазирають до її вікон. Тут працюють мудрі, добрі й толерантні правителі багатого й захопливого книжкового царства. Це — районна бібліотека для дітей, яка днями відзначила свій почесний 60-річний ювілей...

У залі — свято і чимало гостей. І линуть щирі слова вітань від голови районної державної адміністрації, депутата обласної ради О. І. Дудки, який завітав до почесних ювілярів разом зі своїм заступником П. П. Науменком.

Святкування 60-річчя бібліотеки для дітей. 2009 р.

— Книга завжди була в особливій пошані на нашій землі, — говорить Олександр Іванович. — Наші мудрі предки заснували гарну культурну традицію — створення бібліотек — храмів духовності, знань і розради, бо знали, що книга — невичерпне джерело натхнення, розвитку та вдосконалення людини. Сьогодні ваше професійне свято — Всеукраїнський день бібліотек — співпало з 60-річчям заснування дитячої бібліотеки, яке є нашим потужним багатством. А збережене й примножене це багатство завдяки благородній щоденній праці колективу цієї установи. Саме ви, шановні берегині скарбниці мудрості, відкриваєте нашим юним землякам дивовижний, цікавий і багатогранний світ, прищеплюєте їм любов до книги і відчуття прекрасного, за що вас заслужено шанують люди...

Побажавши ювілярам міцного здоров'я, злагоди у домі й колективі, вдячних читачів, О. І. Дудка вручив їм вітальну адресу і квитанцію на передплату періодичних друкованих видань.

До привітань і побажань очільника району приєднався начальник відділу культури і туризму райдержадміністрації В. М. Шингур, наголосивши, що колектив у районній бібліотеці для дітей — злагоджений і надійний, і вручив йому за впровадження інноваційних форм роботи у вихованні підростаючого покоління та у зв'язку із професійним святом грамоту і грошову допомогу. Зачитав Валерій Миколайович вітання і грамоту обласної бібліотеки для дітей "Юний читач" та обласної організації профспілки працівників культури.

Вітали винаватців торжества і методист районного відділу освіти І. В. Самохліб, журналіст і письменник І. К. Кушніренко та інші гості. А ветеран бібліотечної справи і одна з перших завідуючих бібліотекою В. Й. Котлярова та директор централізованої бібліотечної системи К. І. Серeda провели присутніх сторінками історії розвитку дитячої обителі книги. До того ж, Клавдія Іванівна нагородила грошовими преміями колектив бібліотеки і бібліотекарів Ж. М. Сафронову, В. М. Павлову, З. Л. Стасик і Л. І. Карнаух.

Заключним акордом свята стали слова вітань і вдячності завідуючої бібліотеки-ювіляра Н. В. Яковенко. Пройшовши у своєму виступі від перших своїх кроків роботи до сьогодні, Наталія Володимирівна згадала тих людей, які допомогли у становленні її як керівника і бібліотеки взагалі. Це — В. М. Шингур, К. І. Серeda, Л. І. Явон. Завжди

пліч-о-пліч з Наталією Володимирівною йдуть її вірні помічниці — працівниці бібліотеки, яким вона виголосила найтепліші слова вдячності і побажань.

— А сьогодні нашою підтримкою є районна державна адміністрація, завдяки якій ми маємо досить непогану передплату, укомплектований бібліотечний фонд, новенький комп'ютер і найголовніше — вчасно виплачену зарплату, — говорила завідуюча. — Не була б наша робота досконалою без допомоги Івана Кушніренка, Олени Мухи, Володимира Жилінського, Наталії Квітки та її клубу "Пролісок", Інни Самохліб та інших наших друзів...

Головною фігурою у бібліотеці завжди був і є читач, а задоволення його запитів та інтересів — основне у роботі бібліотекарів, які тут працюють. Бібліотека накопичувала книжкові фонди, форми роботи, змінювала і вдосконалювала наочну пропаганду книги, форми і методи організаційно-методичної роботи. За це має нагороди, грамоти, звання, занесення на районну Дошку пошани... І все це, звичайно, завдяки людям, невеличкому, але дружному і професійному колективу: їхньому таланту, професіоналізму і відданості справі. І, дивлячись у їх мудрі очі, зачаровуєшся тим храмом книги і розумієш: золоті серця у цих людей.

А тепер слово ветеранам бібліотечної справи на Гуляйпільці:

— Я, Варвара Йосипівна Котлярова, 1 серпня 1950 року приїхала за направленням Донецького культосвітнього училища на роботу в Гуляйпільську районну бібліотеку для дітей. (Дитячі бібліотеки тоді тільки відкривались і наша працювала вже десять місяців).

Знаходилась бібліотека при міській Раді у колишньому приміщенні військомату в одній кімнаті (14 квадратних метрів), де стояли два стелажі і стільки ж столів.

Книжковий фонд був бідний і важко задовольняли ми запити наших читачів, тому із завідуючою бібліотеки Оленою Никифорівною Свідло поставили перед собою завдання: працювати над поповненням книжкового фонду. Що ми робили? Робили подвірні обходи, писали листівки-запрошення, звертались до жителів міста, щоб відгукнулись і приносили нам книги. І люди відгукнулись на наше прохання і приносили нам книги. А невдовзі почав працювати обласний бібколектор і почали надходити книги звідти.

І так поступово поповнювався книжковий фонд, працювати стало легше, ми все краще задовольняли запити читачів, зате приміщення стало тісним. Ми переїздимо в інше приміщення. Через два роки знову переїзд і так три рази бібліотека переїздила з одного приміщення в інше, доки нарешті відбудували в 1957 році дане приміщення. Бібліотека для дітей знаходилась у приміщенні теперішнього відділу культури та централізованої бухгалтерії. В цьому приміщенні ми мали окремий читальний зал, книгосховище, абонемент, мали усі умови для праці. Було дано третього працівника — завідуючого читальним залом.

Працюючи з читачами, з книжковим фондом, бібліотекарі підвищували свій фаховий рівень, знайомилися з передовими досвідами інших бібліотек і впроваджували у своїй роботі.

Так ми одні з перших в області серед районних бібліотек впровадили досвід по розкриттю книжкового фонду перед читачами, так званий "Відкритий доступ до книг". Ми провели велику роботу по відбору літератури, розстановці, оформленні.

Коли почали працювати за цією формою, на базі нашої бібліотеки провели обласний семінар завідуючих бібліотек всієї Запорізької області. В результаті — до нас прийшли нові читачі, збільшилась книговидача.

Велике значення у вихованні читачів мали проведення масових заходів: це дитячі ранки, літературні вечори, зустрічі з ветеранами Великої Вітчизняної війни, з поетами та письменниками П. Ребром, В. Сосурою, Вандою Василівською, Іваном Кашпуровим, які приїздили в Гуляйполе.

Одне з масових заходів, яке ми провели і запам'яталось не тільки читачам, а й жителям міста було "Свято книги", яке проводили разом з райвідділом культури, районною бібліотекою для дорослих, Пологівською бібліотекою для дітей (тоді наш район був об'єднаний з Пологівським).

Свято проводили в міському парку, куди винесли столи, шафи, наочну агітацію і свіжу періодику. Читачі і жителі міста мали змогу почитати і відпочити.

Свято проходило в театралізованій формі, виступали герої книг. Не менш цікаво проходили й інші заходи.

Запам'ятався і прикий випадок у роботі бібліотеки. Пропрацювала ядесь місяців зо два чи три, коли приїздить з перевіркою роботи директор обласної бібліотеки "Юний читач" Галина Сергіївна Рябошапка.

Під час перевірки виявилось, що у нас відсутні каталоги і нам зробили за це зауваження, особливо перепало мені як молодому спеціалісту.

Коли комісія поїхала, почали ми створювати алфавітний каталог. Через деякий час приїздить до нас друга перевірка, щоб подати допомогу по створенню каталога. Дізнавшись, що у нас є алфавітний каталог, члени комісії були здивовані і похвалили нас за те, що ми виконали наказ самого Міністра культури України.

Наша праця була оцінена і в 1962 році Гуляйпільській районній бібліотеці для дітей присвоїли звання "Маяк культури області", а за підсумками 1963 року — "Бібліотека відмінної роботи".

Бібліотечна робота нелегка, але почесна і потрібна у вихованні підростаючого покоління, її треба любити, віддавати часточку своєї душі, потрібно любити своїх читачів, вивчати їхні запити й інтереси, а успіх прийде. Я горджуся, що свою справу передала в надійні руки.

Пригадувала Клавдія Іванівна Середа.

— Стала я працювати в районній дитячій бібліотеці з лютого 1965 року (тоді якраз наш район повернувся з Пологівської "окупації" — набув адміністративного статусу). Тоді ж організувався і районний відділ культури, який очолив Борис Степанович Бут. І почав він збирати кадри в будинок культури, бібліотеки. А тут якраз перестановка пройшла в бібліотеці, декого перевели у дорослу бібліотеку і на звільнене місце доля привела мене в дитячу бібліотеку.

Завідуючою була Варвара Йосипівна Котлярова. Тоді в бібліотеках працювали Анна Євгеніївна Галушка, у дорослій — Ганна Тимофіївна Циганкова, Любов Михайлівна Воронкова — всі з освітою, а я після 10 класів школи. Тому почала готуватись до вступу в Харківський інститут культури. У червні разом зі мною поїхали до Харкова Галина Іванівна Полулях і Анна Євгеніївна Галушка і стали студентами. Ми з Анною Євгеніївною 5 років навіть спали на одному ліжку в Харкові. У 1970 році закінчили інститут.

До 1967 року Варвара Йосипівна працювала завідуючою дитячої бібліотеки, а потім її перевели у дорослу в читальний зал і завідуючою стала Анна Євгеніївна Галушка. Це великі професіонали, я їм дякую, бо багато чого в них навчилася.

Ми любили дітей, любили з ними працювати. Організовували

різноманітні зустрічі, ранки. На високому рівні було поставлене військово-патріотичне виховання. Частим гостем у бібліотеці був кавалер трьох орденів Слави Федір Васильович Зінзіков, який розповідав дітям про свої солдатські подвиги на війні.

Тоді, в 1965 році, телевізорів у гуляйпільців було мало і діти йшли в бібліотеку. По 150-200 відвідувань було за день і бібліотекар працювала з повним навантаженням.

Приміщення бібліотеки було тісне. Тому, як стала А. Є. Галушка завідуючою, вона прибудувала те приміщення, де зараз стоматологічний кабінет і бухгалтерія відділу культури. І ми тоді сюди перевели старший відділ обслуговування, де кабінет начальника відділу культури, а молодший — де бухгалтерія. Тут я трудилася, доки мене не перевели у дорослу бібліотеку.

У 1970 році А. Є. Галушку по закінченню інституту призначили завідуючою відділом культури, а мене — завідуючою районною бібліотекою для дітей і нею була я до 1981-го року.

Наш заклад перебував на гарному рахунку в області. Коли ще працювала Варвара Йосипівна, бібліотекам присвоювали звання "Бібліотека відмінної роботи". І таке звання носили наші і дитяча, і доросла бібліотеки.

В ті роки поширеним було соціалістичне змагання. Ми брали зобов'язання і часто виходили переможцями у трудовому суперництві і нас нагороджували різними Грамотами.

У 1977 році ми почали готуватися до централізації бібліотек (раніше бібліотеки належали сільським радам). І з 1 січня 1978 року почала працювати централізована бібліотечна система, директором її була Л. М. Воронкова, а заступником по роботі з дітьми я.

Що дала централізація? Всі завідуючі сільськими бібліотеками стали нашими кадрами і утворили єдиний штат, став у районі один книжковий фонд.

У зв'язку з реорганізацією нам треба було створити книгосховище, розробити посадові інструкції, привести у відповідність документацію. У нас відкрилися відділи: комплектування і обробки літератури, методично-бібліографічний, книгосховище. Доросла бібліотека знаходилась, де тепер дитяча, а потім її перевели туди, де тепер офіс

ТОВ "Діло СК". Перейшли, зробили ремонт, а коли відкрився культурно-спортивний комплекс "Сучасник" перейшли туди, а дитячу бібліотеку перевели сюди, де вона й тепер знаходиться.

29 листопада 2009 року поділилася своїми спогадами Ольга Петрівна Старокоженко:

— Я працюю в районній бібліотеці для дітей з 15 січня 1979 року. Прийняли мене бібліотекарем в зал, де обслуговувалися учні з 4 по 8 класи. Директором на той час трудилася Середя Клавдія Іванівна. В цьому залі старшим бібліотекарем була Отрішко Лілія Григорівна. На молодшому залі бібліотекарем працювала Новак Ольга...

На той час дитяча бібліотека знаходилась в приміщенні колишнього ощадбанку. Учні шкіл, особливо СШ № 1, коли йшли з уроків, любили заходити в чисті, хоч і невеликі, але гарно оформлені, затишні кімнати, взяти літературу на допомогу шкільній програмі, вибрати цікаву книгу, яку порекомендує бібліотекар, або товариш, познайомитися з новою літературою. На той час вона надходила до бібліотеки часто і великими партіями. Книги були різної тематики.

Наші читачі залюбки брали участь у заходах, які проводились в бібліотеці: ранки — до Дня народження В. І. Леніна, до 8 Березня, до Дня Радянської Армії і Військово-Морського флоту, до Дня Жовтневої соціалістичної революції, до Дня космонавтики, до Дня Перемоги; проходили обговорення книг про дітей-героїв; бесіди про природу та інші; зустрічі з учасниками Великої Вітчизняної війни.

Із захопленням проводились дні зимових канікул. Працівники бібліотеки виносили книжкові горки в міський парк, де були виставлені цікаві, гарно оформлені книги відомих письменників О. С. Пушкіна, К. Чуковського, А. Барто, С. Маршака, С. Михалкова, Г. Х. Андерсена, Ш. Перро та ін. У бібліотекарів на головах були гарні великі квітчасті хустки з китицями, в яких вони пригощали гостей свята пряниками, котрі самі випікали.

Шумно і весело проходило свято Тижня дитячої книги, яке проходило на весняних канікулах. Готувалася програма на кожен день канікул і запрошувались діти різних класів з учителями. Особливо цікаво проходило відкриття Тижня: з виставами, конкурсами, чаєм, подарунками, які виготовляли самі бібліотекарі.

У нас була така практика роботи: 3 дні в тиждень ми брали в'язки книг і ходили в школи, які знаходились далі від центру міста, а це — СШ № 4, ВШ № 5, ПШ № 6, щоб обслуговувати дітей.

В 1981 році Клавдію Іванівну перевели директором районної бібліотеки для дорослих, а завідуючою бібліотекою для дітей призначили Анікіну Людмилу Василівну, яка продовжила традиції попередніх керівників.

3 роками опалювальна система і котельня, яка знаходилася в приміщенні дитячої бібліотеки, прийшла в непридатність, в бібліотеці стало холодно, сиро (протікав дах), незатишно. Приміщення потребувало капітального ремонту.

29 листопада 2009 року ми записали спогади Наталії Володимирівни Яковенко:

— У травні 1987 року мені запропонували перейти в районну бібліотеку для дітей на посаду заступника директора ЦБС по роботі з дітьми (до цього часу я працювала в районній бібліотеці для дорослих старшим бібліотекарем). До мене в бібліотеці завідуючою була Людмила Василівна Анікіна, яка перейшла працювати методистом по шкільних бібліотеках районного методичного кабінету.

Приміщення бібліотеки для дітей знаходилося там, де зараз офіс підприємця С. І. Курмана. В приміщенні було 5 кімнат: зал для обслуговування дошкільників та учнів 1-3 класів, зал для обслуговування учнів 4-8 класів, читальний зал для дітей, кабінет завідуючої, книгосховище.

Приміщення не опалювалося, опалювальна система не працювала, дах протікав і взагалі приміщення потребувало капітального ремонту. В залах було незатишно, сиро, холодно. Але робота з дітьми проводилась: оформлялись виставки до різних дат, проводили ранки, тематичні вечори, конкурси, вікторини, діяв гурток "Лялька і книга" та ін.

Традиційно до Тижня дитячої книги в парку ми проводили свято книги. За участю дітей гуртка організували театралізовані вистави, проводили конкурси і вікторини. Приходили на це свято діти з батьками.

Працівники бібліотеки обслуговували учнів шкіл: СШ № 1, СШ № 4, ВШ № 5, ПШ № 6. Коли я прийшла працювати, у бібліотеці була практика книгоносіння у віддалені від центру бібліотеки. Це створювало великі незручності для бібліотекарів, діти часто губили книги. І тому разом із колективом ми вирішили скасувати цю практику і по-

вернути дітей до бібліотеки, підняти її престиж. Ми почали ходити на батьківські збори з оглядами літератури, запрошувати до співпраці безпосередньо класних керівників, завучів з позашкільної роботи. А також запрошувати і дітей на різні масові заходи до бібліотеки. Після проведення заходів, діти мали можливість обміняти книги, звернутися до бібліотекаря з питанням, яке його цікавить, і тут же отримати відповідь.

Такі заходи дали можливість нам завоювати авторитет серед дітей, їхніх батьків, учителів.

На даний момент бібліотека обслуговує більше 3 тисяч читачів різних вікових груп.

В той же час до нас з практичною допомогою приїхали працівники обласної бібліотеки для дітей, які передивилися фонд на предмет застарілої та зношеної літератури. Так ми очистили фонд, поповнивши його новою літературою, яка в той час надходила до нас регулярно і у великій кількості.

В той же час ми отримували тематичні плани видавництва і відмічали у них, яку літературу хочемо отримати (враховували обов'язково читацькі запити) і в якій кількості.

Пізніше (після розпаду Союзу) темплани ми уже не отримували, кошти нам виділяли на поповнення фондів, але в незначній кількості. Потім взагалі перестали фінансувати (кошти давали тільки на періодичку) і фонди зносилися, застаріли. І ця проблема є і зараз у всеукраїнському масштабі.

Останнім часом ми отримуємо літературу з обласної бібліотеки "Юний читач", обласної бібліотеки для дорослих імені М. Горького, дарують книги нам місцеві автори, читачі, купуємо книги за кошти, отримані від платних послуг.

Але повернуся у 1987 рік. Проблема з приміщенням у нас залишалася. Тому у 1988 році працівники бібліотеки для дорослих перейшли у КСК "Сучасник", а в цьому приміщенні, де знаходилась бібліотека для дорослих, почали робити капітальний ремонт, щоб тут функціонувала бібліотека для дітей. Кожного дня працівники бібліотеки були присутні при проведенні ремонту.

Велику допомогу і підтримку нам надавала секретар райкому партії Любов Іванівна Явон. Бажаючих отримати це приміщення було

багато, але Любов Іванівна настояла, щоб воно було передано бібліотеці для дітей.

Любов Іванівна Явон — людина творча, неспокійна, з неординарним мисленням — запропонувала створити в бібліотеці "Кімнату казок" для роботи з молодшими читачами. Але ми не знали, як її створити і Любов Іванівна направила нас в м. Васильків Київської області, щоб перейняти досвід створення такої кімнати. Після цієї поїздки ми почали робити таку кімнату і в себе. Тут працівники бібліотеки проявили свою фантазію, винахідливість і з допомогою завгоспа ЦРБ Єременка Семена Семеновича, талановитого умільця, створили кімнату казок, яка функціонує й до цих пір. В кімнаті казок дітей зустрічають казкові герої: Мийдодир, Муха-Цокотуха, Удав із мультфільму "33 папуги і одне крильце", Качка (з казки "Кривенька качечка"), Килим-самоліт, Восьминіжки, оформлено панно героями із віршів Самуїла Маршака.

На той час у бібліотеці працювали бібліотекарі: Старокоженко Ольга Петрівна, Подмогаєва Лілія Григорівна, Самовол Ірина Василівна і завідувача бібліотекою Яковенко Наталія Володимирівна.

Після ремонту ми перейшли у відремонтоване приміщення. Але потрібно було облаштувати кімнати для читачів, створити для них затишок. І тому працівники своїми руками виготовляли поробки, шили, вишивали, ліпили, малювали. Одним словом, робили все, щоб гарно оформити бібліотеку. В цьому нам багато допоміг Циганенко Григорій Абрамович (колишній директор школи-інтернату, пенсіонер, батько Подмогаєвої Л. Г.).

У 1991 році на базі бібліотеки проведено обласний семінар по популяризації української мови, традицій та звичаїв нашого народу.

Вивчений та розповсюджений обласною бібліотекою для дітей "Юний читач" досвід нашої бібліотеки по екологічному вихованню молодших читачів.

У зв'язку з великою навантаженістю читачів на одного працівника з 1992 року нам увели в штат ще одну одиницю бібліотекаря. На сьогодні в штаті бібліотеки працюють:

Яковенко Наталія Володимирівна — заступник директора по роботі з дітьми, Старокоженко Ольга Петрівна — головний бібліотекар, Дутова Інна Вікторівна — бібліотекар I категорії, Андрієнко Ірина Юріївна та Шингур Ірина Павлівна — бібліотекарі II категорії.

І тодішній, і теперішній колектив бібліотеки — це професіонали своєї справи, які люблять бібліотечну справу, користуються авторитетом у юних читачів.

Зараз у нас у бібліотеці працює ляльковий гурток, яким керує Ніна Вікторівна Тутова. З бібліотекарем Іриною Павліною Шингур вони працюють з молодшими дітками, а в старшому залі — головний бібліотекар і моя опора — Ольга Петрівна Старокоженко.

В бібліотеці діє клуб "Краєзнавці", який має краєзнавчий напрямок. Ми хочемо відродити традиції предків, зокрема гуляйпільців.

Дякуючи райдержадміністрації, ми маємо гарну періодику. Наша бібліотека має багато друзів. Це — письменник, журналіст Іван Кирилович Кушніренко, краєзнавець Володимир Ілліч Жилінський, які подарували нам цілу бібліотеку своїх книг з історії Гуляйпільського району, методист районного відділу освіти Інна В'ячеславівна Самохліб і багато інших, які нам допомагають.

— У день 60-річчя районної бібліотеки для дітей, — завершила свій виступ Н. В. Яковенко на урочистостях, — я бажаю колегам, гостям здоров'я, щастя, благополуччя, затишку і всього найкращого.

* * *

За ініціативи Президента України 2009-й рік оголошувався Роком молоді. У рамках цієї акції ДЗ "Державна бібліотека для юнацтва" оголосила Всеукраїнський конкурс творчих робіт "Я — патріот!", в якому взяла участь і гуляйпільська одинадцятикласниця ЗОШ № 1 Дар'я Остапенко, котра повернулася з останнього етапу конкурсу з перемогою.

— У цьому конкурсі брали участь юнаки і дівчата віком від 14 до 21 року, — розповідала Даша. — Їхні роботи були розділені за номінаціями: "Мово — душа мов", "Збережи минуле заради майбутнього", "Від родини — до Батьківщини" та "Сьогоднішня Україна і я". Ми готували роботу спочатку на обласний тур, а потім поїхали до столиці.

Здобувши перемогу на обласному рівні, дівчина отримала диплом за перше місце I туру Всеукраїнського конкурсу творчих робіт "Я — патріот!" у номінації "Збережи минуле заради майбутнього". Її роботу відправили у Київ. Згодом звідти надійшла приємна звістка: Дар'я Остапенко здобула перемогу в цьому конкурсі.

Колектив районної бібліотеки для дітей, 2009 р.

Твір-казка дівчини про країну Лісотропію полонила серця киян і дівчину викликали в столицю на церемонію нагородження.

— За надану можливість поїхати до столиці ми щиро вдячні районному відділенню Дитячого фонду і його голові Н. М. Тихенко, яка особисто потурбувалася про фінансування поїздки, — говорила мама переможниці. — А супроводжувала Дашу методист обласної бібліотеки для юнацтва В. В. Писанець.

У Києві директор Державної бібліотеки для юнацтва Г. А. Сапrikін вручив дівчині Грамоту за вміння цінувати, вивчати та оберігати свою історію та глибоке усвідомлення своїх витоків заради майбутнього, а також ексклюзивну серію книг і диск про українських письменників.

А після нагородження Даша мала нагоду побувати на екскурсії в головній бібліотеці для юнацтва України, у Кімнаті натхнення,

де представлені кращі роботи юних митців всієї України, а також прогулялася Києвом і помилювалася столичними краєвидами.

У першому турі цього конкурсу друге місце виборів гуляйпільців Владислав Бессароб, якого директор Запорізької обласної бібліотеки для юнацтва Т. В. Петренко нагородив Дипломом.

У 2009-му році колектив районної бібліотеки для дітей (директор Наталія Володимирівна Яковенко) за досягнення високих результатів у справі національно-культурного відродження, активну участь у освітніх і мистецьких заходах та з нагоди відзначення 64-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років нагороджено Грамотою районної ради і райдержадміністрації і занесено на районну Дошку пошани.

У середині грудня 2009 року відбулося свято улюбленої книги.

Великою пошаною і особливою любов'ю до книги переповнювалась того дня атмосфера у читальному залі районної бібліотеки для дітей. Її завідувача Н. В. Яковенко зустрічала гостей, учнів 6-7 класів навчальних закладів району, які з'їхались сюди, аби взяти участь у другому етапі районного туру Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач України 2009/2010 року".

Відкриваючи свято книги, Наталія Володимирівна привітала учасників змагань-переможців першого етапу цього конкурсу і представила компетентне журі: начальника відділу у справах сім'ї, молоді і спорту райдержадміністрації Л. В. Третякову, методистів райво О. І. Горпинич, І. В. Самохліб, інспектора райвідділу культури і туризму Т. І. Козаченко, провідного методиста централізованої бібліотечної системи І. В. Передерій.

Скориставшись слушною нагодою, завідувача бібліотекою повідомила дітям, що О. І. Горпинич є донькою місцевого письменника І. К. Кушніренка, з творами якого вони добре знайомі, і що вона також залюблена у слово і пише гарні вірші.

Головний бібліотекар О. П. Старокоженко ознайомила конкурсантів із новою літературою, яку нещодавно подарував голова обласної ради. Це безцінні книги — науково-популярне видання "Запорізький край", історико-документальне видання "Запоріжжя індустріальне. Історія і сьогодення", альманах "Гордість Запоріжжя" та ілюстрована енциклопедія "Запорізька область", видані в рамках 70-річчя Запорізької області.

Виступаючи звернула увагу присутніх на книжковій виставці письменників — наших земляків, серед яких чільне місце займають твори І. К. Кушніренка, написані у співавторстві із місцевим краєзнавцем В. І. Жилінським. За відгуками вчителів, вони є унікальними, оскільки найглибше і найповніше висвітлюють історію рідного краю, практично кожного населеного пункту району. Їх колекцію поповнили щойно подаровані Іваном Кириловичем нові видання, які широко представлені на книжковій виставці "Мій край в душі, як пісня".

І. В. Самохліб розповіла про загальні положення і завдання конкурсу, який проводиться з метою заохочення дітей до систематичного читання задля підвищення рівня особистого розвитку, вироблення навичок самостійної роботи з книгою тощо.

Заповнивши анкети, учасники змагання передали журі свої читацькі щоденники і по черзі, визначеній жеребкуванням, почали розповідати про улюблені книги, героїв, які їм найбільше сподобались, демонстрували ерудицію, артистизм, вміння аналізувати та інтерпретувати прочитане.

До речі, представляли тільки книжки, які не входять до шкільної програми, відповідали на поставлені запитання, аргументували висловлені думки, намагались розповідати так, щоб їхні улюблені книги стали і нашими улюбленими. І багатьом це вдалося, бо в їхніх очах світилися іскорки радості і бажання читати й перемагати. Вони щедро ділилися своїми враженнями, говорили про те, чому навчають їх головні персонажі, які риси характеру їм хотілося б наслідувати. Пов'язували прочитане із сьогоденням, зі спогадами дідусів і бабусь, про силу волі і любов до життя, вміння перемагати труднощі і виховувати почуття відповідальності за власні вчинки.

Л. В. Третякова подякувала учасникам змагання за цікаві розповіді, за підготовку до конкурсу, за те, що не забувають про книгу, яка є найціннішим джерелом знань, і оголосила результати. За підсумками журі найкращими читачами року визнано Анну Ільків, ученицю 6 класу Полтавського НВК і Катерину Короткому, ученицю 7 класу Добропільської ЗОШ. Їм і присуджено перші місця. Другі — Сергію Самоволу (6 кл., колегіум "Лідер") та Назарію Фербею (7 кл., Комсомольський НВК). Треті місця зайняли шестикласник Владислав Чорноштан із Добропільської ЗОШ і семикласниця Валерія Тихенко із ЗОШ № 1. Любов Вікторівна вручила переможцям Почесні грамоти

районного відділу освіти райдержадміністрації й подарунки і побажала всім учасникам змагання успіхів, любові до книги і мудрих наставників, які є світлим вогником у безмежному Всесвіті, який допомагає знайти стежину, що веде до щастя.

А так колектив Гуляйпільської районної бібліотеки для дітей працював у 2009 році. Про це у звіті розповіла Н. В. Яковенко:

— Бібліотека має площу 304 кв.м. У 2009 році зроблено поточний ремонт у приміщенні бібліотеки. Взимку бібліотека опалюється, температурний режим в нормі. У бібліотеці є телефон, радіо. У липні 2009 року придбано комп'ютер, сканер, ксерокс. Комп'ютер підключено до мережі Інтернет, є електронна пошта (все це придбано за кошти від оренди приміщення).

З 2005 року отримуємо доплату за вислугу років. З жовтня 2009 року ми отримали 50% надбавку (відповідно до Постанови Кабміну). Вчасно і в повному обсязі отримуємо заробітну плату (2 рази на місяць).

У бібліотеці склалися певні традиції. У нас систематично проходить театралізовано Тиждень дитячої книги. За участю дітей гуртка народознавчого напрямку "Калинка" показуємо різні міні-спектаклі для молодших читачів на казкову тематику ("Кіт у чоботях", "Колобок" на новий лад), спектаклі по вихованню культури читання ("Незнайко у книжковому місті"), провели театралізоване свято "Країна казкова — країна книжкова".

Під час свята провели зустріч друзів "Мій вусатий, мій мурчатий менший друг". Діти розповідали про своїх братів менших, які живуть у них, читали вірші, оповідання. Бібліотекарі загадували загадки, організували гру в лото.

Під час Тижня ми також провели вечір-зустріч з поетесою, керівником поетичного клубу "Пролісок" Н. В. Квіткою та її вихованцями.

Проведені гра-конкурс "Свято Всезнайок", заходи з популяризації звичаїв та обрядів українського народу. До Різдвяних свят провели такі заходи: фольклорне свято "Січень крокує — свята дарує", літературне свято "Зимові дива".

Традиційно проходить свято до Миколая спільно з відділенням реабілітації дітей з обмеженими можливостями УПСЗН та колективом школи мистецтв. До дня свята Миколая ми організували театралізоване свято "Святий Миколай в гості до дітей завітай".

Учасники гуртка "Калинка" показали міні-спектакль про святого Миколая, а вихованці школи мистецтв завітали в гості до дітей зі святковим концертом. Бібліотекарі провели конкурси, вікторини. Також була організована виставка творчих робіт "Свій погляд на життя" дітей з обмеженими можливостями.

До Дня святого Валентина проведено літературно-музичний вечір "Звучала Шуберта мелодія велична...". Бібліотекарі організували конкурсну програму.

До дня 8 Березня цікаво було проведено сімейне свято "Ясне сонечко — рідна матінка", свято матері "Хай сяє сонцем в серці слово "мати", Таке незгасне, вічне і святе".

Проводимо в бібліотеці Шевченківські дні: літературний конкурс "Орлиний злет Шевченкового слова", усний журнал "Тарасової душі криниця".

Провели пісенний вернісаж "Пісня буде поміж нас" (до 60-річчя від дня народження В. Івасюка).

Популяризуємо літературу по екології, виховуємо екологічну культуру серед читачів-дітей. З цією метою до Дня довкілля проведено гру "Ходить гарбуз по городу", екологічний салон "Гімн планеті Земля". Мета цих заходів: звернути увагу користувачів на екологічні проблеми, виховати бережливе ставлення до природи, довкілля, захистити наших братів менших, які живуть з нами поруч. Через природу виховувати милосердя, доброту, співчуття.

Ведемо профорієнтаційну роботу. З цією метою оформлено виставку-консультацію "Професія — це наше життя", яку поповнюємо новими матеріалами про сучасні професії. В цьому нам допомагає журнал "12 +". Також доповнюємо новими матеріалами прес-досьє "Професії".

Проводимо краєзнавчу роботу. До Дня міста організували краєзнавчу подорож "Дивинки рідного краю", краєзнавчий вечір "Земля мого дитинства" та оформили бібліотечну виставку "Мій край у душі, як пісня".

Багато років ми тісно співпрацюємо з письменником І. К. Кушніренком та краєзнавцем В. І. Жилінським. Вони є частими гостями на заходах, які проводяться у бібліотеці. Ці люди подарували нам в бібліотеку 106 книг, написаних ними. Ми формуємо краєзнавчий

фонд, що допомагає ефективніше обслуговувати читачів. Це також допомога дітям в написанні рефератів, досліджень, у засвоєнні шкільної програми.

Також ми співпрацюємо з клубом за інтересами "Шедеври Гуляйпільля", який діє при районному Будинку культури. Спільно з клубом провели вечір-естафету "Іде назустріч юним мудрість сивочола". Зал бібліотеки був прикрашений виробами умільців і нагадував світлицю. Також сюди на зустріч з дітьми прийшли і учні народних умільців.

Для старших читачів у бібліотеці працює клуб "Краяни", метою якого є виховання любові до рідного краю, землі-годувальниці, мови народу, звичаїв, символів, поваги до батьків, вивчення традицій і обрядів українського народу та свого краю. В рамках клубу ми організували презентацію книги І. К. Кушніренка та В. І. Жилінського "Нестор Махно і повстанці" та свято рідної мови "Рідна мова материнська, Ти душа мого народу".

Оформлена і бібліотечна виставка "Обереги мого народу".

Пропагуємо серед читачів літературу про здоровий спосіб життя, про негативний вплив шкідливих звичок на організм, що росте. В бібліотеці оформлено виставку "Подорож колами пекла: тютюн, горілка, наркотики". Провели також вечір-застереження "Його ім'я — підступний СНІД".

Проводимо роботу з попередження злочинності в підлітковому середовищі. Провели правову гру "Дитинство в Україні: права, гарантії, захист" спільно з учителем школи.

До Дня Перемоги організували вечір "Пам'ять про них збережуть обеліски" та тематичний вечір "Пам'ять не знає сивини".

Проводили заходи по вшануванню пам'яті жертв Голодомору 1932 — 1933 рр.: тематичний вечір "Його величність — годувальник хліб", вечір-пам'ять "У той рік заніміли зозулі, накувавши знедолений вік", інформаційні години: "Над білим янголом скорботи незгасний духу смолоскип", "Уроки Голодомору треба пам'ятати".

Проводимо роботу в таборах відпочинку, які працюють при школах. З дітьми провели гру-подорож "Прилетіло літечко на рожевих крилечках", "Подорож в казкову країну".

Колектив бібліотеки для дітей занесено на району Дошку Пошани

Тісно співпрацюємо з колективом редакції "Голос Гуляйпільля". На її сторінках публікуємо матеріали про заходи, які проводимо в бібліотеці. На них часто присутні журналісти газети. Так рекламуємо нашу бібліотеку.

Провели районний етап Всеукраїнського конкурсу "Найкращий читач 2009 та 2010 років" спільно з районним відділом освіти.

В цьому році відмітили ювілей нашої бібліотеки — 60-річчя з дня створення бібліотеки.

Велику роботу ведуть сільські бібліотеки з народознавства. З цієї метою проведено: свято "Хай цвіте у щасті Україна", "Без сім'ї немає щастя на землі" (б-ка с. Воздвижівки), "Дзвенить струмочком рідна мова", "Поезія — цілюще джерело" (б-ка с. Полтавки), "Коляд, коляд, колядниця, Добра з медом паляниця" (міська б-ка № 2), "Добридень, зимонько-зима" (б-ка с. Новозлатополя), тематичний вечір

"Січень крокує, свята дарує", літературний ранок "Щира втіха, рідна мова, краю отчого краса" (б-ка с. Добропілля), "Яка радість — у наш край іде святий Миколай", "Зимові дива", "Барви рідної землі" (б-ка с. Долинки) та ін.

Стали вже традиційними Тижні дитячої книги. В ході їх організовано вечір "Казкова країна — книжкова країна" (б-ка с. Добропілля), свято "Сьогодні ми казку сюди запросили" (б-ка с. Червоного), "Поезія — цілюще джерело" (б-ка с. Комсомольського), "Книжковий марафон", "Посвячення в читачі" (б-ка с. Малинівки), бібліотечний урок "Знайомство з великою і малою книгою" (б-ка с. Новозлатополя), година дозвілля "Придумай свою казку" (міська б-ка № 2) та ін.

Ведуть бібліотекарі роботу і по екологічному вихованню дітей. Проведено свято "Ходить гарбуз по городу" (б-ка с. Добропілля), гра-подорож "В гості до бабусі Медуниці" (б-ка с. Новомиколаївки), екскурсія на природу "Лікарські та рідкісні рослини нашого краю" (б-ка с. Верхньої Терси). Діти побували на полі, де ростуть рідкісні рослини, зібрали гербарій, оформили разом з бібліотекарем куточок "Знай, люби, бережи".

Проводять роботу з пропаганди здорового способу життя, по боротьбі зі шкідливими звичками різними методами. Це бесіда "Викрадач розуму" (б-ка с. Дорожнє), дискусія "СНІД — не міф, а реальність" (б-ка с. Верхня Терса), вечір-застереження "Його ім'я — підступний СНІД" (б-ка с. Успенівки № 1).

Не затухає робота з патріотичного виховання. Тут теж використовують різні форми і методи: свято "Тут все священне, все своє, бо зветься просто рідним краєм" (б-ка с. Рівнопілля), урок-реквієм "Народ пам'ятає, народ славить" (з використанням матеріалів з книги місцевих авторів І. К. Кушніренка та В. І. Жилінського "Гуляйпільщина у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 років" (б-ка с. В.-Терса), вечір "Пам'ять про них збережуть обеліски" (б-ка с. Полтавки), тематичний вечір "Війна у пам'яті, біль у серці" (б-ка с. Успенівки № 1), вечір-зустріч з ветераном "Ті дні у пам'яті народній" (б-ка с. Новомиколаївки).

Ведуть бібліотеки і краєзнавчу роботу. Проведено: година "Ліс і річка, і поля — це ж усе моя земля" (б-ка с. Марфополя), бесіда "Наш

Запорізький край" (до 70-річчя заснування області) (б-ка с. Рівнопілля), зустріч з односельчанкою М. І. Бугрим, яка працювала на відбудові Дніпрогесу (б-ка с. Любимівка), свято "Малинівка — найкраще село на землі" (б-ка с. Малинівки).

У бібліотеках працюють гуртки та клуби за інтересами.

Велику роботу по дослідженню села Червоного та сіл, які входять в Червоненську сільську раду проводить бібліотекар разом з учителями та учнями місцевої школи. Тут працює клуб "Історична спадщина", яким керує бібліотекар І. О. Халявка. Зі своїми роботами учасники клубу брали участь у республіканському конкурсі по краєзнавству.

У селі Любимівці працює клуб "Стежками пам'яті", метою якого є краєзнавча робота. Бібліотекар Л. І. Карнаух разом з дітьми проводить роботу по збору краєзнавчих матеріалів, опитування односельчан — свідків історичних подій села. Вона брала участь у обласному конкурсі "Краща сільська бібліотека", де була нагороджена заохочувальним призом.

І в інших бібліотеках системи працюють клуби. У бібліотеці села Полтавки працює "Клуб вихованих дітей", мета якого виховання почуття прекрасного, доброзичливе відношення до всього живого, бережливе ставлення до книги, "Хай не міліє джерело" — пропаганда народознавства (б-ка с. Долинки), "Юний еколог" — виховання екологічної культури, бережливе ставлення до природи (б-ка с. Новомиколаївки), "Юні умільці" — народно-мистецький напрямок (б-ка с. Комсомольського).

Функціонують гуртки "Лялька і книга" в сільських бібліотеках, гурток "Чарівний клубок" (міська б-ка № 2).

Сільські бібліотекарі працюють у важких умовах. Бібліотеки не опалюються, відсутній телефонний зв'язок, фонди застарілі та зношені. Але, дякуючи обласним бібліотекам, вони все-таки отримують невелику кількість нової літератури. За кошти від оренди були придбані каміни в деякі сільські бібліотеки. Поточний ремонт бібліотекарі роблять своїми силами, щоб створити затишок у бібліотеці.

МІСЬКІ

У 1968 році відкрито міську бібліотеку. Її мікрорайон — 235 чоловік (школи СШ № 2 і початкова № 7). У фонді міської бібліотеки налічувалося 1992 примірники книг для дітей 1-8 класів.

Весною 1971 року розповідала завідувача міською бібліотекою № 1 О. Богма:

— В нашій бібліотеці є близько 13 тисяч екземплярів книг. А три роки тому, коли цей заклад тільки-но почав функціонувати, на його полицях було 680 книг. Велику допомогу в комплектуванні бібліотеки подали правління і партійна організація місцевого колгоспу "Заповіт Леніна" та облкниготорг.

В бібліотеці можна знайти літературу на різну тематику. Тут є повне зібрання творів В. І. Леніна (4 і 5 видання), література про нього, суспільно-політична, воєнна, художня тощо. У великому виборі книги для учнів 5-10 класів.

Успішно виконуються плани книговидачі. Так, на 1 серпня видано 17838 екземплярів книг при річному плані 20 тисяч.

Слід відзначити велику допомогу у проведенні різних бібліотечних заходів наших активістів О. Д. Пахаря, М. Д. Мищенко, О. Й. Крупи, А. Т. Сушка.

Не пропускають жодної новинки по спеціальності О. І. Бондаренко, І. Г. Коростильов, В. І. Гулий. Не забувають дороги до нашого закладу, досить активно читають пенсіонери В. В. Козирева, Ф. Л. Власов, А. М. Зінченко, М. Попов.

15 липня 1972 року завідувача міської бібліотекою О. Богма говорила, що міська бібліотека відкрита як для молоді, так і для людей старшого і поважного віку. Біля стендів культосвітні працівники проводять бесіди з читачами, обговорення книг, цікаво пройшла читацька конференція за книгою В. Титова "Всім смертям назло".

Нікого з молодих не залишили байдужими диспути на тему: "Хто твій друг", "Яким ти уявляєш майбутнє нашої планети?", "В житті завжди є місце подвигу".

У 1973 році завідувачою міської бібліотеки № 2 працювала Н. П. Булана.

У лютому 1976 року працівники першої міської бібліотеки разом

з учнями 6-7 класів СШ № 2 провели тематичний вечір, присвячений річниці Радянської Армії і Військово-Морського Флоту. На нього було запрошено ветеранів Великої Вітчизняної війни.

Вступним словом тематичний вечір "Армія Радянська славиться у віках" відкрила завідувача бібліотекою Н. І. Савонова. Потім вона надала слово почесним гостям.

Капітан запасу Володимир Сергійович Яланський у роки війни захищав місто Ленінград. Всю блокаду він провів там. Затамувавши подих, присутні уважно слухали очевидця незламного духу ленінградців, червоноармійців і моряків. Разом з дорослими важкий тягар війни — голод, холод, смерть рідних — стійко переносили діти, підкреслив Володимир Сергійович. Вони працювали на заводах і фабриках, допомагали пораненим і людям похилого віку.

Цікавими епізодами героїчних вчинків танкістів поділився з слухачами колишній командир танкової роти Г. І. Буланій. Про безприкладний героїзм жінок у боротьбі з гітлерівцями вела мову колишній парторг роти Н. П. Чучко.

Потім для присутніх школярів показали літературно-музичний монтаж. Прозвучали вірші й пісні, які славили Комуністичну партію, народ, Збройні Сили Країни Рад.

На закінчення вечора бібліотекарка Н. В. Бойко зробила бібліографічний огляд літератури на військово-патріотичну тематику.

У 1976 році у міській бібліотеці було 45 тисяч примірників книг, крім цього на підприємствах міста нараховувалось 30 бібліотек. Книжковий фонд міських бібліотек складав 175 тисяч томів.

У 1977 році в Гуляйполі працювало три міські бібліотеки.

15 травня 1976 року повідомляла бібліотекарка Н. Бойко:

— Ще продовжував роботу XXV з'їзд КПРС, а ми для трудівників ферм № 1 і № 3 колгоспу "Заповіт Леніна" вже проводили бесіди й голосні читання окремих розділів доповіді Л. І. Брежнева на форумі комуністів.

У тракторних бригадах оформили "Кутки передового досвіду", де висвітлили основні завдання, поставлені з'їздом перед трудівниками сільського господарства, зокрема, механізаторами.

У бібліотеці оформили книжкові виставки.

Після закінчення роботи з'їзду працівники бібліотеки ще

активніше включилися в пропаганду його рішень та матеріалів. Постійно виступаємо перед трудівниками на виробничих дільницях.

У 1982 році міська бібліотека-філіал № 1 (старший бібліотекар Ніна Іванівна Чорна) вийшла переможцем Всесоюзної молодіжної читачької конференції "Ми — молодіжний робітничий клас".

В характеристиці на переможців зазначалося, що прищеплювати молодому читачу любов до рідного краю — одне із головних завдань бібліотеки в період підготовки до 40-річчя Великої Перемоги і 200-ліття утворення Гуляйполя.

Великий емоційний вплив на молодь робили зустрічі на уроках мужності з ветеранами війни П. Ф. Міщенком, Ф. Ф. Білецьким, читачька конференція "Великий подвиг радянського народу".

Бібліотекар
Кізіленко Людмила Іванівна.
04.11.1986 р.

Щира розмова відбулася у старшокласників СШ № 2 з почесними гостями: механізатором, переможцем соціалістичного змагання Б. Г. Ярошенком, учителем В. А. Нечетом, медсестрою Н. А. Чучко. Зацікавлена розмова представників двох поколінь про пошуки свого покликання, справу, якій служиш, була доповнена бібліографічним оглядом літератури, який зробила бібліотекар.

Підбиваючи підсумки проведення Всесоюзної конференції, оргкомітет визнав роботу міської бібліотеки-філіалу № 1 кращою серед бібліотек-філіалів.

* * *

Ніна Іванівна Чорна прийшла працювати в бібліотечну систему району вже давно (мова йде про 1991 рік — Авт.). Спочатку нічим не виділялася серед колег. Була скромна, небагатослівна, сумлінна. Та, коли до колективу вливалася молодь, виявилось, що вона добре знає бібліотечну справу, вміє задовольнити інтереси читача, стежить за порядком у відповідній документації. Проявила себе справжньої колективісткою.

Бібліотекарі міської бібліотеки № 2 Назаренко Г. М. (сидить) і Похила Н. М.

Ніна Іванівна завжди готова дати відповідь читачеві стосовно того чи іншого періодичного видання. Активний читач викликає у неї повагу і довір'я. Такому вона прагне надати можливість прочитати найцікавіше. Та водночас може сурово запитати чи присоромити того, хто псує періодику чи художню літературу.

27 листопада 1993 року кореспондент районної газети Т. В. Дорогобід зазначала:

— З роботою першої міської бібліотеки була знайома вже давно. Бо десь вісім років тому доводилося користуватися її послугами. Тоді там працювали дві чудові бібліотекарі Ніна Іванівна Чорна і Тетяна Іванівна Плющій. А як справи у цій бібліотеці сьогодні?

Переступивши поріг бібліотеки, знову побачила знайомі обличчя жінок, закоханих у свою роботу і вірних їй. Застала їх за роботою. Вони саме обслуговували школярів з середньої школи № 2.

— Що ж тобі запропонувати, Оленко, — промовляла до юної відвідувачки Тетяна Іванівна, — адже ти в нас майже все перечитала. Ось, можливо, хіба що цю книжку.

А взагалі в бібліотеці чимало активних читачів: і дорослих, і малих. І бібліотекарі їх знають всіх поіменно. Це — інженер Віктор Миколайович Шишка, робітник Андрій Іванович Гулак, директор заводу будматеріалів Анатолій Тимофійович Сушко, головний зоотехнік колгоспу "Заповіт Леніна" Володимир Андрійович Семенюта, пенсіонери Кирило Іванович Собка та Дмитро Якович Назаренко, школярі — Л. Нечипорук, А. Онищенко, В. Андрієнко, О. Боровик, Н. Мартиненко, Н. Лисенко, А. Лисенко, О. Семенюта та Ю. Пастернак.

— Коли раніше в бібліотеці ми в основному займалися політикою, — говорить Ніна Іванівна Чорна, — то сьогодні головним напрямом роботи є гуманність, духовність, милосердя. Перевагу надаємо моральному і естетичному вихованню, а також пропагуємо українську національну культуру, звичаї і обряди нашого народу, ведемо роботу з популяризації і відродження української мови. На сьогодні бібліотека — це своєрідний інформаційний центр. Ми можемо пропонувати, консультувати і даємо можливість відвідувачам самим зробити правильний вибір і висловити свою думку.

Велику роль у вихованні культури читання у дітей і дорослих бібліотекарі відводять безпосередньому спілкуванню з читачами.

З цією метою вони провели вікторину "Чи знаєте ви історію Гуляйпільля", тематичні вечори "Від зернини до хлібини", бібліографічні огляди "Жінки в житті Шевченка", уроки народознавства "Віночок вitti — життя любити", години поезії "Зацвіла в долині червона калина", виступили з концертами українських пісень "Вишиванки".

Неабиякий інтерес у малюків викликає ляльковий театр "Лялька і книга", який веде Тетяна Іванівна Плющій. Чимало вистав підготували діти із своїм керівником і виступили з ними перед учнями початкової школи № 7.

Диспути і бесіди, колективні читання і обговорення цікавих матеріалів — це лише неповний перелік культурно-масових заходів, на яких читачі знайомляться з творчістю українських класиків та зарубіжних письменників.

— А як робота на виробничих дільницях?

— Нині ми такою майже не займаємося, — з сумом говорять бібліотекарі.

12 березня 2003 року пенсіонери, ветерани війни, інваліди В. Романець, Е. Тарасенко, Г. Миколаєнко, О. Шеханцов, І. Зіненко, Л. Тіщенко (всього 15 підписів) писали:

— Ми вже багато років користуємось послугами міської бібліотеки-філіалу № 1, що на території ТОВ "Новий Заповіт". Там працюють майстрині своєї справи бібліотекарі Валентина Іванівна Пузанова (завідуюча) та Ірина Олександрівна Тимофієва.

Нелегкі часи нині переживає бібліотека — не надходять нові книги, мала передплата на періодику, приміщення не опалюється. Але, незважаючи на все це, наші милі бібліотекарки завжди радо зустрічають нас, своїх читачів, привітно цікавляться: "Про що ви любите читати? Що вам підібрати?". Порадять прочитати новини літератури, підберуть книги на будь-які проблемні питання читача і за віковими категоріями.

Нас, зрозуміло, цікавлять теми здоров'я, ведення домашнього господарства, саду-городу. І бібліотекарі завжди задовольняють наші запити.

Крім цього, у бібліотеці постійно функціонують різноманітні тематичні виставки, проводяться масові заходи, присвячені визначним

подіям. А влаштовують їх В. І. Пузанова та О. І. Тимофієва у співдружності із директором будинку культури ТОВ "Новий Заповіт" Т. І. Плющій, милою і чарівною жінкою. Закохані у пісню, вони разом співають у вокальній групі "Надія".

У хвилини радості і смутку ми завжди звертаємося до книги. Бо книга — це життя. Ми із задоволенням відвідуємо нашу бібліотеку і радимо всім, хто ще не користується її послугами, прийти сюди і відчутти справжнє душевне тепло і щирість, які тут панують. Дякуємо працівникам за гарне ставлення до своїх обов'язків, добра їм і любові в житті.

— В першій міській бібліотеці нещодавно було організовано вечір-концерт на тему: "У рідному краї і серце співає", — 8 травня 2003 року повідомляла старший бібліотекар В. Пузанова. — Прикрасила свято оформлена святкова виставка "Гуляйпільському району — 80" та виставка майстринь, де було представлено багато виконаних на високому художньому рівні творів образотворчого мистецтва.

Є такі люди, що усе, до чого вони доторкаються, оживає у неповторній красі. До них і належить Лідія Єфремівна Тіщенко. Барвисті в неї вишиванки. Є чим помилуватися. А поруч — роботи Аліни Сухарльової. І вони теж захоплюють.

Ось від цього перегляду витворів рукоділля всі переключили свою увагу на виступ старшого бібліотекаря та завідувачої Будинком культури ТОВ "Новий Заповіт" Т. І. Плющій. Їх розповіді стосувалися історії Гуляйпільського краю та поетів-земляків Василя Діденка, Григорія Лютого, Любові Геньби, Наталії Квітки та інших.

А потім на сцену вийшла фольклорна група "Надія" ТОВ "Новий Заповіт" у складі І. І. Лазорика, І. П. Мірошниченка, В. І. Романець, Л. Є. Тіщенко, Є. Ф. Тарасенко, С. М. Хохотви, Г. П. Миколаєнко, Н. О. Шабрат, П. А. Харук. Свій концерт вони розпочали піснею про Гуляйполе.

Я хочу подякувати фольклорній групі, Т. І. Плющій та І. І. Лазоріку за цей прекрасний захід.

ЦБС (ЦЕНТРАЛІЗОВАНА БІБЛІОТЕЧНА СИСТЕМА)

В 70-х — 80-х роках на Україні почали створюватися централізовані бібліотечні системи. В нашому районі централізована бібліотечна система почала функціонувати з 1 січня 1978 року. На виконання рішення виконкому районної ради народних депутатів від 26 травня 1977 року № 6/154 "Про проведення централізації державних масових бібліотек регіону" всі 27 бібліотек були переведені на централізовану систему обслуговування населення.

На базі районної бібліотеки для дорослих створили центральну районну з єдиною мережею, штатом, книжковим фондом, комплектуванням і обробкою літератури, довідково-пошуковим апаратом для всіх філіалів системи. Це дало змогу якісно комплектувати фонди та більше уваги приділяти вивченню та задоволенню читацьких запитів.

В 1978 році добре організували обслуговування книгою в умовах централізації Новомиколаївська, Полтавська, Любимівська, Успенівська № 1, Успенівська № 2, Ольгівська та Долинська сільські бібліотеки. На пересувках, пунктах видачі проводилась індивідуальна та масова робота з пропаганди книги, залучався актив бібліотеки до проведення читацьких конференцій, літературних та тематичних вечорів, усних журналів.

У звітному періоді вивчався стан роботи бібліотек-філіалів в умовах централізації під час виїздів на місця та в ході підготовки на раду відділу культури та міжвідомчу раду з питань "Організації бібліотечного обслуговування населення Успенівської та Приютненської сільських Рад". "Організація роботи в умовах централізації Темирівської та Долинської бібліотек-філіалів", "Координація інформаційної роботи бібліотек м. Гуляйполя".

— Сьогодні вже нікого не доводиться переконувати в цінності його запровадження, — стверджувала 24 березня 1983 року завідуюча відділом організації і використання єдиного книжкового фонду централізованої бібліотечної системи Л. Козирева, — зокрема, для задоволення професійних запитів працівників сільськогосподарського виробництва. Єдиний книжковий фонд дозволяє скоротити кількість відмов на книги і більш оперативно задовольняти замовлення читачів на літературу.

Серєда Клавдія Іванівна —
директор ЦБС. 1983 р.

Якщо в нашій бібліотечній системі немає потрібної відвідувачеві книги, замовляємо її через міжбібліотечний абонемент (МБА) в інших бібліотеках області, республіки.

Наприклад, Воздвижівська бібліотека-філіал недавно отримала по МБА книгу "Бухгалтерський облік у сільському господарстві", Полтавська — "Бджільництво", міська №1 "Агрохімія".

Практично немає випадків, коли б ми не змогли виконати те чи інше замовлення. Так що переваги єдиного книжкового фонду очевидні.

3 жовтня 1979 року в районній газеті з'явилася кореспонденція "Будні сільських бібліотекарів" В. І. Красовської. Прочитаємо її:

— Новомиколаївську сільську бібліотеку вважають однією з кращих у районі. Днями мені довелося в цьому пересвідчитись. Тетяна Лапко працює завідуючою бібліотекою порівняно недавно, але робота тут налагоджена добре.

Перше, що кидається у вічі, — майстерно викладені книжкові виставки "Безсмертний подвиг радянського народу" (присвячена 35-річчю визволення України від німецько-фашистських загарбників), "Мир — планеті, щастя — дітям" (оформлена до Міжнародного року дитини) та виставка до 62-ої річниці Великого Жовтня. Працівники цього закладу Тетяна Рудич та Валентина Павлова систематично поповнюють їх свіжими матеріалами.

На полицях — різноманітні видання суспільно-політичного характеру, на окремих столах — підшивки газет та журналів. З метою широкої пропаганди бібліотекарі створили тематичні книжкові полиці "Життя видатних людей", "Маршрутами п'ятирічки — до великої мети". В бібліотеці підібрано багатий довідково-інформаційний фонд літератури по сільському господарству, працівники її оформили також виставку з професійної орієнтації молоді "Всі професії важливі — до подоби вибирай" та ряд інших цікавих викладок.

Тут завжди людно. 1078 чоловік відвідують бібліотеку. Активними читачами є доярка Т. Г. Морозова, телятниця В. С. Новикова, ме-

ханізатори В. В. Пінаєв, М. Г. Лапко, І. О. Дзоз та багато інших трудівників села. В їх формулярах — різноманітна література та журнали з питань механізації сільського господарства, організації праці в тваринництві тощо.

Зерна передового досвіду, почерпнуті з різних книжкових джерел, іллічівці широко впроваджують у виробництво. Так, працівники ферм уже виконали план чотирьох років п'ятирічки по продажу державі всіх видів тваринницької продукції. Добре потрудились і механізатори. Вони одними з перших у районі закінчили збирання пізніх культур, підняття зябу.

— Тетяна Лапко і Таня Рудич, — розповідає секретар парторганізації колгоспу Надія Лук'янівна Биковська, — зарекомендували себе активними політінформаторами, добре налагодили роботу пересувних бібліотечок. На всіх виробничих дільницях вони провели читацькі конференції за книгою Л. І. Брежнева "Цілина", а також конференцію "Справі миру наша партія, народ були, є і будуть вірні вічно". Проводяться різні тематичні огляди, бесіди... Де б не побували бібліотекарі — в Новоіванівці, Новогригорівці або в невеликій Новоселівці — скрізь вони бажані гості.

Працівники бібліотеки допомагають пропагандистам під час проведення політзанять. Вони роблять перегляди літератури, брошур, газет та журналів до тієї чи іншої теми.

— Найближчим часом, — ділиться планами на майбутнє Тетяна Рудич, — ми плануємо провести на всіх виробничих дільницях усний журнал "Людина велична в праці", цикли бесід "Актуальні питання ідеологічної роботи КПРС" та "В ім'я добробуту народу, заради щастя на землі". Готуємось також до тематичного огляду літератури "Горде звання — хлібороб".

В 1979 році Новомиколаївська сільська бібліотека, де завідуючою була Тетяна Михайлівна Лапко стала переможцем республіканського огляду діяльності бібліотек з культурного обслуговування трудівників села за місцем їх виробничої діяльності. В характеристиці на переможця відзначалось, що в мережу обслуговування бібліотеки входять 5 населених пунктів. В трьох із них (Н-Миколаївці, с. Н-Григорівці, с. Н-Іванівці) є тракторні бригади, молочно-варні ферми і свиноферма. В кожній тракторній бригаді і на МТФ

бібліотека організувала галузеві пересувки, якими завідують обліковці. Один раз в тиждень завідуючі пересувками проводять обмін книг читачам, двічі на місяць у визначений день на пересувці працює бібліотекар. Пересувки поповнюються новою літературою теж кожного місяця. Книжковий фонд у галузеві пересувки комплектується з розрахунку 3-4 книги на працюючого. В кожній галузевій пересувці є окремі праці В. І. Леніна, книги про його життя та діяльність, книги Л. І. Брежнева "Мала земля", "Відродження", "Цілина", матеріали XXV з'їзду КПРС, Постанови Пленумів ЦК КПРС, науково-популярна, виробнича і художня література.

Найкраще працюють галузеві пересувки на МТФ № 2 (завідуюча З. Б. Обухова) і в тракторній бригаді № 3 (завідуюча Л. М. Швед). Кожна з 12 доярок МТФ № 2 прочитала по 14-15 книг, механізатори 3-ї тракторної бригади теж прочитали по 13-15 книг, крім цього всі вони читають у філіалах бібліотеки, які знаходяться в бригадних клубах сіл Н-Григорівки і Н-Іванівки.

Згідно з планами масово-політичної роботи на виробничих ділянках проводяться масові заходи безпосередньо на МТФ, тракторних бригадах. Під час жнив масова робота велась у полі, на току, в тракторних бригадах. На току було організовано тимчасовий пункт видачі, оформлені книжкові виставки "В похід за великий хліб", "Досвід іпатовців — в наше господарство" та ін.

Відповідно до турів сільськогосподарських робіт у тракторних бригадах були оформлені книжкові виставки: "Весні — гідну зустріч", "Йде весна над нивами", "Хліб — наше багатство", "Дбати про корми, як про хліб". На МТФ оформлено книжкові виставки "Зимівля худоби — ударний фронт".

Відзначаючи 325-річчя возз'єднання України з Росією, бібліотечні працівники на виробничих ділянках організували читацьку конференцію "Шляхи великого єднання", усний журнал "Дружбою ми здружені". На МТФ проведено усний журнал, читацьку конференцію по книзі Л. І. Брежнева "Цілина" — для механізаторів тракторної бригади. В конференції взяли участь учасники освоєння цілини Грищак В. П., Мелашенко В. С.

Бібліотека працює над удосконаленням довідково-інформаційної роботи. Вивчивши досвід Лукашівської сільської бібліотеки

Вінницької області по створенню довідково-інформаційних фондів, працівники бібліотеки впровадили його в практику своєї роботи. На індивідуальну інформацію взято всі 16 спеціалістів господарства. За 11 місяців цього року їм надіслано 42 інформації про нові надходження. Використовуючи інформаційні матеріали і вивчаючи передовий досвід спеціалісти колгоспу ім. Ілліча впровадили у виробництво ряд раціоналізаторських винаходів та вдосконалень. Здійснюючи групову інформацію, працівники бібліотеки вивішують списки літератури, проводять "Дні інформації", беруть участь у "Дні спеціаліста".

Вміло пропагуючи сільськогосподарську літературу, здійснюючи оперативну інформацію основних виробничих груп, бібліотека домоглася хороших показників у роботі. Процент видачі сільськогосподарської літератури в бібліотеці становить 9,9.

У 1980 році Комсомольська сільська бібліотека-філіал (завідуюча Валентина Федорівна Мірошниченко) стала переможцем Всесоюзної молодіжної читацької конференції "По-ленінськи жити, працювати, навчатись".

Всі заходи, проведені бібліотекою сприяли підвищенню ідейно-політичного рівня трудящих, формуванню наукового, марксистсько-ленінського світогляду, глибокої ідейної переконаності.

Бібліотека активізувала індивідуальну роботу з молоддю, домоглася зразкової постановки їх бібліотечно-бібліографічного обслуговування. В бібліотеці складено рекомендаційний список літератури "Живем и боремся по ленинским заветам".

Відчутну допомогу надають бібліотечні працівники слухачам школи комсомольської освіти: забезпечують їх необхідною літературою, інформують про наявну літературу по темах занять, проводять перегляди, бібліографічні огляди.

Результатом всієї проведеної роботи є збільшення видачі суспільно-політичної літератури.

Переможцями в районному соцзмаганні за 1980 рік вийшли колективи Комсомольської бібліотеки-філіалу (завідуюча Валентина Федорівна Мірошниченко, бібліотекар Ольга Григорівна Бохан), Любимівської (Лідія Іванівна Карнаух, Світлана Олександрівна Дядюн), Новомиколаївська (Тетяна Михайлівна Лапко, Валентина Миколаївна Павлова).

По всій централізованій бібліотечній системі у 1980 році було 29507 читачів, їм видано 690880 книг.

На кінець 1980 року в районі 12 бібліотек посіли звання "Бібліотека відмінної роботи". Це — центральна районна бібліотека для дорослих і районна бібліотека для дітей, Верхньотерсянська, Воздвижівська, Дорожнянська, Успенівська № 1, Новомиколаївська, Полтавська, Любимівська, Комсомольська, Добропільська сільські і міська № 1.

В 1980 році було складено перспективний план роботи по переведенню на ББК систематичних каталогів і книжкових фондів Гуляйпільської ЦБС на 1980-1983 роки. Згідно з цим планом було підготовлено робочі "Переводные таблицы...", розроблено регламентуючу документацію, організовано групу по впровадженню ББК в практику роботи ЦБС. В травні-червні 1981 році проведено семінар-практикум з працівниками бібліотек-філіалів. На цьому практикумі бібліотекам-філіалам було дано завдання підготувати центральний систематичний каталог до переводу на таблиці ББК (очистити від карток на застарілу та вилучену літературу). Було розроблено типову схему роздільників для систематичних каталогів бібліотек-філіалів. Всі бібліотеки-філіали тут же писали нові роздільники для систематичного каталога і картотеки газетно-журнальних статей. В ЦРБ закінчено роботу по рекласифікації систематичної картотеки газетно-журнальних статей по ББК.

На базі Верхньотерсянської бібліотеки-філіалу організовано школу передового досвіду по впровадженню переводу фондів і каталогів на ББК.

Центральний систематичний каталог уже перегрупований, рекласифікований.

Після одержання наказу обласного управління культури "Про участь і проведення Республіканського огляду-конкурсу централізованих клубних і бібліотечних систем, присвяченого XXVI з'їзду КПРС та XXVI з'їзду КП України" районній відділ культури організував районний оргкомітет та забезпечив участь усіх сільських бібліотек-філіалів в огляді-конкурсі з липня 1980 року по лютий 1981 року.

Районна центральна бібліотека подавала необхідну методичну та практичну допомогу міським та сільським бібліотекам-філіалам у виконанні умов огляду-конкурсу і систематично при виїздах на місця

здійснювала контроль за ходом огляду. На районному оргкомітеті було заслухано бібліотеки: Новомиколаївську, Успенівську № 1, Успенівську № 2.

Бібліотечні працівники забезпечили обслуговуванням населення мікрорайонів за місцем його проживання і праці, організували не-стаціонарні форми обслуговування у невеликих віддалених населених пунктах, на фермах, у бригадах, будинках тваринників, механізаторів. Це Новомиколаївська, Приютненська, Комсомольська, Воздвижівська та інші бібліотеки-філіали.

Такі бібліотеки, як Новомиколаївська, Полтавська, Комсомольська, Воздвижівська, Любимівська здійснюють диференційоване обслуговування читачів, планомірно вивчають і задовольняють читацькі інтереси, приділяють особливу увагу роботі з основними категоріями читачів і в першу чергу, з молоддю.

Такі бібліотеки, як Верхньотерсянська, Воздвижівська, Комсомольська, Полтавська, Новозлатопільська широко впроваджують у виробництво досягнення науки і техніки, змістовно пропагують літературу про новаторів і передовиків виробництва, поширюють серед виробничих колективів рух за успішне виконання соціалістичних зобов'язань, взятих на честь XXVI з'їзду КПРС.

Проведені вечори-зустрічі молоді з ветеранами праці і передовиками, які достроково виконали 10-у п'ятирічку "За славу працю честь і шана" (Воздвижівська, Полтавська, міська № 1, Новомиколаївська, Успенівська № 1 бібліотеки-філіали).

В результаті бібліотеки району домоглися такої видачі:

сільськогосподарської літератури	суспільно-політичної:
----------------------------------	-----------------------

Воздвижівська	10,8 %	30,1 %
В-Терсянська	10,6 %	28 %
Полтавська	10,9 %	31 %
Комсомольська	11,9 %	30 %
Н-Миколаївська	10,8 %	30 %
Приютненська	10,7 %	30,2 %
Успенівська № 2	11 %	34,5 %
Червоненська	11 %	31,4 %

Сільськими бібліотеками-філіалами всього видано 422697 книг.

25 жовтня 1981 року було підбито підсумки обласного огляду діяльності закладів культури з пропаганди матеріалів і рішень XXVI з'їзду КПРС і XXVI з'їзду Компартії України. Переможцем визнано Новомиколаївську сільську бібліотеку-філіал Гуляйпільського району.

— 21 листопада 1981 року відбувся районний семінар бібліотечних працівників. На ньому визначено основні завдання їх на наступний рік.

Директор районної бібліотечної системи К. І. Середа, бібліограф В. П. Москаленко, завідувач відділом комплектування Л. С. Войцеховська дали змістовні консультації щодо організації пропаганди літератури назустріч 60-річчя утворення СРСР, XIX з'їзду ВЛКСМ і XXIV з'їзду ЛКСМ України. Особлива увага загострювалась на впровадженні досвіду роботи кращих бібліотек Запорізької області по розповсюдженню патріотичних починань трудящих "Ручну працю — на плечі машин", "Кожному полю — Знак якості", "Кожній формі — атестат відмінної роботи" та інших.

Культпрацівники розглянули також питання організації допомоги бібліотек тваринникам у період зимівлі худоби і одержали щодо цього відповідні рекомендації.

На початку 80-х років минулого століття Новозлатопільська бібліотека вважалася однією з кращих в районі. За відмінну роботу колектив її неодноразово нагороджували Почесними грамотами, відзначали грошовими преміями. Завідуюча бібліотеки Ніна Семенівна Зінькова і бібліотекар Надія Сергіївна Животченко систематично проводили читацькі конференції, усні журнали, бесіди, бібліографічні огляди, місячники і тижні пропаганди літератури, присвячені актуальним питанням сьогодення.

Механізаторам і тваринникам добре запам'ятався вечір вшанування передовиків колгоспного виробництва, який називався "Дорога довжиною в життя". Він відбувся в червоному кутку тракторної бригади.

Н. С. Зінькова і Н.С. Животченко влаштовували бібліографічні огляди, бесіди для учнів школи. Наприклад, останній огляд літератури (мова йде про початок 1982 року — Авт.) "Подвигу жити вічно" було присвячено 40-річчю битви під Москвою.

У бібліотеці немало різноманітних книжкових виставок і тематичних полицок. А на столах до уваги відвідувачів — новинки літератури. Про неї бібліотекарі повідомляють читачам спеціальними бюлетенями, які вивішують і на виробничих дільницях, і в школі, і в конторі.

У визначені дні, здебільшого в середу та п'ятницю, Ніна Семенівна і Надія Сергіївна підбирають відповідні книги й журнали і вирушають з ними до працівників ферм, механізаторів. Там вони обмінюють раніше взяту колгоспниками літературу, пропонують нову — кожному до смаку.

Серед тих, хто полюбає книгу, — тесляр колгоспу О. І. Плясовиця, механізатори М. Ф. Зуб, А. Лященко, В. С. Плющій, спеціалісти господарства Н. А. Каретник, Н. П. Животченко, школярі В. Кубах і О. Голіздра.

— Ніна Семенівна і Надія Сергіївна, — 5 січня 1982 року розповідала заступник директора централізованої бібліотечної системи В. М. Хмара, — бібліотекарі за покликанням. Вони можуть уміло підібрати і запропонувати літературу, зацікавити читача. У минулому місяці працівники бібліотеки обслужили 1135 читачів і видали 3527 книг, у тому числі 482 — на теми сільського господарства. Але діяльність бібліотеки була б ще повнішою, коли б приміщення закладу відремонтували і в ньому не було холодно і сиро, і книги не покривалися пліснявою.

27 січня 1982 року на засіданні ради районного відділку культури відзначили, що в 1981 році бібліотеки попрацювали непогано, підвищилось відвідування їх. На раді вирішили, що перше місце у змаганні виборола Воздвижівська бібліотека (М. С. Богославська), друге — Полтавська (Г. П. Дунихіна), третє — Любимівська (Л. І. Карнаух). Переможцям соціалістичного змагання вручили вимпели і грамоти.

За відмінні показники в районі, за успішне виконання соціалістичних зобов'язань 1981 року, за чесну, добросовісну працю нагородили грамотами районного відділку культури (завідуючий Ю. П. Івченко) О. П. Плясову (завідуючу Приютненською бібліотекою-філіалом), Т. М. Лапко (Новомиколаївка), Н. С. Зінькову (Новозлатопіль), а подяки винесли за чесну, добросовісну працю завідуючим бібліотеками Л. А. Бабич (Червоне), С. Я. Івановій (Темирівка), Л. І. Кізіленко (міська бібліотека № 1), заввідділом обслуговування ЦРБ В. Й. Котлярівій і старшому бібліотекарю Дорожнянської бібліотеки М. І. Халяпіній.

Переможцями соціалістичного змагання за перший квартал 1982 року рада районного відділку культури визнала Воздвижівську сільську бібліотеку-філіал, друге місце виборола Приютненська, а третє — Новомиколаївська.

Особливе місце в роботі бібліотек системи відведено пропаганді такого важливого документа, як "Основні напрямки економічного і соціального розвитку СРСР на 1981-1985 рр. і на період до 1990 року". Цій темі присвячені цикли бесід "Головна турбота КПРС — добробут народу" (міська № 1), з'їздивські читання "На шляху до комунізму" (Новомиколаївська бібліотека-філіал), "Бережливість — закон нашого господарювання" (Комсомольська бібліотека-філіал).

В обстановці патріотичного піднесення готуються трудівники Української РСР до виборів у місцеві Ради народних депутатів. Включившись у передвиборну компанію, бібліотечні працівники оформили книжково-ілюстративні виставки "Вибори до Рад — всенародна справа", "Два світи — два способи життя", "Держава — це ми", "Ради — влада народна", "Основний Закон Країни Рад" (Полтавська, Комсомольська, Долинська, Воздвижівська, ЦРБ).

"Щит і меч" — така назва молодіжного клубу, що працює в Любимівській сільській бібліотеці-філіалі. Юнаки та дівчата на його засіданнях зустрічаються з представниками міліції і суду, організують читацькі конференції "Закон обо мне, мене о законе", "Подросток и закон".

9 жовтня 1982 року зайшов до Успенівської сільської бібліотеки гурт дівчаток. Лідії Федорівні Симон і Катерині Миколаївні Жовніренко вони добре знайомі: бібліотекарі знають всіх у селі.

Лідія Федорівна пішла з дівчатками вибирати книжки. "Ось тобі, Галю, казки, — каже завідуюча бібліотекою. — Ти, Ларисо, вже оповіданнячка читаєш, тож візьми цю книжечку... Тамаро, а тобі я дам сьогоднішній журнал з яскравими малюнками. В ньому гарні вірші. Любиш вірші?..".

— Ніхто так не тягнеться до книжки, як діти, — говорить Лідія Федорівна. — В цьому переконалась давно. Скільки світлих почуттів може збудити хороша книга!

Тому й прагнуть бібліотекарі працювати так, щоб книга стала для дітей вірним другом.

Бібліотекарі Москаленко В. П., Хмара В. М. і Середа К. І. (зліва направо). 1984 р.

Бібліотека має тісні зв'язки з місцевою середньою школою. Л. Ф. Симон і К. М. Жовніренко стежать, щоб учні прочитали книги за навчальною програмою, пропонують кращі твори радянських і зарубіжних письменників. Навчати школярів любити Батьківщину, рідну землю, бути на ній господарем — про це турбуються бібліотекарі, коли проводять читацькі конференції. Одну з них — "Союз непорушних республік вільних" — вони присвятили славній даті — 60-річчю утворення СРСР.

До читацької конференції бібліотекарі готувалися разом зі своїми активістами — учнями десятого класу.

На конференції виступила класний керівник 10-Б класу Євгенія Гаврилівна Бодня, Цікаві повідомлення зробили учні Валя Діденко, Лариса Шелех, Валентина Циганок, Тамара Бірюк, Сергій Чичило.

Ведучою на конференції була Л. Ф. Симон, а бібліографічний огляд книжкових новинок зробила К. М. Жовніренко. На думку організаторів конференції тут відбулася цікава розмова, яка запам'яталася дітям. І ще така деталь: того дня учні взяли в бібліотеці 25 книг, які представляють багатонаціональну літературу нашої Батьківщини.

— Нині готуємо читацьку конференцію на тему "Дружба народів нам силу дає", — повідомила К. М. Жовніренко. — Проведемо її на виробничих дільницях колгоспу "Україна".

21 листопада 1982 року бібліотекар О. А. Марченко розповідала:

— Відвідувачі Полтавської сільської бібліотеки затримуються біля розгорнутих книжкових виставок "Продовольча програма — в дії" і "Союз непорушних республік вільних". А, залишаючи заклад, прохають видати ту або іншу книгу, брошуру, які експонуються на виставках.

Книжкові виставки ми час від часу оновлюємо, доповнюємо свіжими матеріалами.

Чимало трудівників зібрав літературний вечір "Щедра і багата рідна земля", присвячений 60-річчю утворення СРСР.

Працівники бібліотеки намагаються частіше бувати на фермах. Там ми не тільки поповнюємо "Куточки передового досвіду", а й влаштовуємо бесіди, робимо огляди нових надходжень. Останнім часом такі заходи відбулися на першій і третій фермах. Тема їх — "Успішно проведемо зимівлю худоби" і "Передова технологія виробництва молока на комплексах".

23 грудня 1982 року досвідом роботи ділилася на сторінках Гуляйпільської районної газети "Зоря комунізму" завідувача Воздвижівської сільською бібліотекою-філіалом М. С. Богославська:

— Учні Воздвижівської середньої школи — активні читачі шкільної бібліотеки. Вони приходять сюди й після уроків, часто забігають на перервах: обміняти книгу, вибрати нову чи просто переглянути якийсь журнал.

Завжди людно в бібліотеці, коли відбуваються бесіди, диспути, бібліографічні огляди тощо. Чим цікавіше й змістовніше проходять ці заходи, чим частіше влаштовують їх бібліотекарі, тим активніше залучають вони дітей до читання, вчать любити книгу.

Ми завжди працюємо у співдружності із сільською бібліотекою. Найчастіше практикуємо читацькі конференції. Вони найбільш ефективна форма пропаганди книги. У їх підготовці активну участь беруть і діти. Недавно з учнями 8-10 класів пройшла конференція "З книгою по житті", Тема її мало кого залишила байдужим. Особливий інтерес викликали такі питання: книга в житті видатних людей; книга вчить жити, боротися, перемагати, книга на службі миру і незалежності;

скарбниця знань; талант читача і чи кожен ним уміє володіти; твій читацький формуляр і книга у твоєму житті.

Не менш змістовною була й конференція за книгою Л. І. Брежнєва "Спогади". Зачитувані з цього твору уривки знайшли бажаний відгук у серцях школярів.

Часто ми влаштовуємо також бесіди, тематичні вечори й огляди літератури за визначеною темою. З шестикласниками, наприклад, проводили бесіду "Радянська Батьківщина — оплот миру", а з учнями 7-10 класів — "Продовольча програма СРСР — всенародна справа", "Сторінки революційної діяльності", для вихованців 2-4 класів — цикл бесід "Герої праці — їх ім'я". Для старшокласників і з їх активною допомогою відбулися також "Осінній бал", вечір "Шляхами комсомольської слави".

Невід'ємною від пропаганди літератури є робота по збереженню навчальної книги. З цією метою в кожному класі проводяться бесіди на зразок "Книга — найкращий друг дітей" (у 1-3 класах), "Підручникам — довге життя" (у 4-5 класах), "Тернистий шлях книгодрукування" (в 6-10 класах), є виставки найохайніших підручників. Систематично проходить і перевірки стану навчальних посібників. В кінці кожної четверті виставляються оцінки за збереження підручників, а наприкінці грудня і квітня щороку влаштовуємо свято "Живи, книго".

В бібліотеці все підпорядковане тому, щоб викликати у школярів справжній інтерес до читання книги. Адже вона — перший порадник їм і в навчанні, і в житті. Багато художньої і науково-популярної літератури згруповано у виставках "30 грудня — 60-річчя утворення СРСР", "Наука проти релігії", "Основний закон нашого життя", "Піонери — герої", "Спорт — дітям", "Наш рідний край".

Недавно для старшокласників відбулися читацька конференція "Дружба народів нам силу дала" й тематичний вечір "Чуття єдиної родини", присвячені 60-річчю утворення Радянського Союзу.

Звітуючи про роботу за 1982-й рік, директор централізованої бібліотечної системи К. І. Серєда зазначає, що 14 бібліотекам присвоєно почесне звання "Бібліотека відмінної роботи". Це — центральна районна бібліотека, районна бібліотека для дітей, Верхньотерсянська, Воздвижівська, Дорожнянська, Успенівська № 1, Новомиколаївська, Полтавська, Любимівська, Комсомольська, Добропільська,

Червоненська, міська № 1, Приютненська. Переможцем змагання у третьому кварталі 1982 року визнано Приютненську сільську бібліотеку-філіал. На протязі року ця бібліотека була кандидатом на присвоєння звання "Бібліотека відмінної роботи". Вона виконала індивідуальний план роботи і вийшла переможцем змагань.

Для впровадження передового досвіду служили Полтавська і Воздвижівська сільські бібліотеки-філіали. Полтавська перша в централізованій бібліотечній системі рекласифікувала книжковий фонд і систематичний каталог ББК. Воздвижівська сільська бібліотека-філіал протягом кілька років накопичувала досвід роботи по пропаганді сільськогосподарських знань. Тут на високому рівні поставлена інформаційна робота, налагоджений тісний зв'язок з виробництвом.

У кінці жовтня 1983 року Гуляйпільський районний відділ провів семінар працівників сільських бібліотек-філіалів. Його учасники прослухали лекцію "Про міжнародне становище СРСР" лектора-міжнародника М. О. Кузьменка.

В секціях працівники центральної районної бібліотеки В. М. Хмара і Л. В. Анікіна дали бібліотекарям консультативні поради про форми і методи роботи сільських бібліотек з інтернаціонального й військово-патріотичного виховання дорослих і юних читачів.

Відбувся також обмін досвідом. Ним поділилися завідувачі бібліотеками-філіалами Л. І. Карнаух (Любимівка), В. М. Мірошніченко (Комсомольське), Л. А. Бабич (Червоне), Н. П. Булана (міська бібліотека № 2).

19 листопада 1983 року розповідала завідувача Комсомольською бібліотекою-філією В. Мірошніченко:

— З кожним роком все гарніше стає наше Комсомольське. Людину, яка через кілька років повертається до рідного села, зачаровує його краса. Особливо милують око нові двоповерхові житлові будинки, квіти біля них.

Є у селі і всі зручності для задоволення побутових потреб населення — магазин, швейна майстерня, один з кращих в районі комплексний приймальний пункт. Для проведення дозвілля є просторе приміщення сільського Будинку культури. А тому щороку серед випускників міської середньої школи виявляється все більше бажаючих

залишитись працювати в рідному селі. Адже юнаки виходять зі стін школи, вже набувши спеціальність тракториста.

Цьогорік, отримавши атестати зрілості, пішли трудитись на птахофабрику "Гуляйпільська" та до радгоспу "Таврійський" дев'ять випускників. Успішно освоїли нелегку механізаторську справу Анатолій Бодильов, Віктор Скидан, Володимир Сідий, роботу слюсаря — Олександр Кирилов. Вони не тільки успішно справляються з доведеними завданнями, а й переконують їх.

У виборі учнями сільськогосподарських професій велике значення має профорієнтаційна робота з ними. Школа разом з бібліотеками (шкільною й сільською) намагаються різними формами і методами прищепити школярам любов і повагу до професій, необхідних селу.

Часто проводяться зустрічі з передовими механізаторами.

Корисними для себе знаходять трудівники такі видання, як "Ремонт зернозбиральних комбайнів", "Довідник тракториста-машиніста", "Електрообладнання тракторів, автомобілів і комбайнів" тощо. Тим самим вони вдосконалюють своє вміння, підвищують майстерність.

Механізатори і тваринники беруть також участь у масових заходах бібліотеки. Для них влаштовують усний журнал "За успішну реалізацію Продовольчої програми", суспільно-політичне читання "Все в ім'я людини, все для її блага", діють книжкові виставки "Дбати про корми, як про хліб", "Тваринництво — ударний фронт".

Ефективність роботи бібліотеки на допомогу сільгоспвиробництву значною мірою залежить від якості і кількості фонду літератури. Тому ми намагаємося використати всі можливості в забезпеченні читачів необхідними творами — складаємо тематичні підборки й замовляємо їх у єдиному книжковому фонді централізованої бібліотечної системи, користуємося міжбібліотечним абонементом обласної бібліотеки імені Горького.

У листопаді 1983 року літературний ранок "Доторкнись серцем подвигу" влаштували для учнів 3-4 класів працівники Полтавської сільської бібліотеки О. А. Марченко, В. Ф. Брова і Г. П. Дунихіна. Вони розповіли дітям про героїзм і мужність радянських людей у роки війни, які не шкодували життя в ім'я великої Перемоги.

Бібліотекарі ознайомили школярів з виставкою літератури, підбравши найбільш цікаві для них твори військово-патріотичної тематики. Потім діти слухали записані на платівках пісні воєнних років, читали вірші.

29 листопада 1983 року в єдиному книжковому фонді централізованої системи була література з різних галузей знань. І нараховувалось у ньому 150 тисяч екземплярів. Щороку надходило 40 тисяч новинок.

Головне завдання бібліотек — пропагувати передовий досвід суспільного виробництва, подавати допомогу сільськогосподарському виробництву.

— В діяльності Успенівської сільської бібліотеки-філіалу № 2, — розповідає завідувача бібліотекою А. Гергець, — це посідає пропаганда сільськогосподарського виробництва, трудових здобутків земляків.

Бібліотека допомагає трудівникам колгоспу "Україна" у підвищенні культури землеробства, якості праці хліборобів і тваринників.

Спеціалістів колгоспу систематично інформуємо покажчиками "Нове в сільськогосподарській науці і практиці", знайомимо з літературою серії: "Бібліотека передового досвіду".

На першій молочнотоварній фермі для операторів машинного доїння ми провели бібліографічні огляди "Передовий досвід — в наше господарство" та "За якісну продукцію тваринництва", у першій і третій тракторних бригадах — "Передовий досвід — кожному механізатору", "Почину передовиків — широку підтримку".

Щокварталу бібліотека влаштовує день інформації. Трудівники колгоспу можуть ознайомитись із найновішою літературою, необхідною для вдосконалення майстерності хлібороба чи тваринника, дізнатись, якими новинками поповнився єдиний книжковий фонд центральної районної бібліотеки.

Не обмежуючись лише інформаційною роботою на допомогу керівникам і спеціалістам, колгоспникам, користуємось індивідуальним методом керівництва читанням, пропагуючи книги безпосередньо на виробничих дільницях господарства.

Говорить завідувача бібліотекою Л. Карнаух: "У книжковому фонді Любимівської сільської бібліотеки 19 тисяч примірників. Десять процентів з них — література сільськогосподарського призначення. Розуміючи, що зміст діяльності бібліотеки значною мірою

залежить від добре укомплектованого фонду, ми постійно слідкуємо за його поповненням та відповідністю завданням й економічному профілю місцевого колгоспу імені Калініна. Допомагають нам у цьому спеціалісти господарства — головний агроном П. Д. Костенко, інженер А. І. Алейкін, економіст В. В. Пучкова.

З метою поліпшення інформаційно-бібліографічного обслуговування спеціалістів сільського господарства, в бібліотеці створено довідково-інформаційний фонд з питань досягнень вітчизняної й зарубіжної науки в галузі сільського господарства. У ньому є книги, періодичні видання, видання республіканського інституту й Запорізького центру науково-технічної інформації, бібліографічні показники, довідники, енциклопедії.

За досвідом любимівців такі довідково-інформаційні фонди були створені у всіх бібліотеках.

Спеціалісти господарства є абонентами індивідуальної інформації. Але бібліотека не лише інформує спеціалістів, а й залучає їх до проведення масових заходів.

Все це разом узятє допомагає колгоспові у здійсненні планів і соціалістичних зобов'язань п'ятирічки.

Ділилася бібліотекар Г. Дунихіна: "Полтавська сільська бібліотека постійно тримає спеціалістів і трудівників колгоспу імені Свердлова в курсі нових рекомендацій у сільськогосподарській науці і практиці.

Користуючись методом "Кожній книзі — свою адресу" бібліотекарі подають допомогу спеціалістам, механізаторам і тваринникам в оволодінні передовими формами праці. Традиційними стали дні інформації.

— Масова бібліотека покликана брати активну участь і в підвищенні рівня як промислового, так і сільськогосподарського виробництва, — 13 грудня року говорила завідувача Новомиколаївською сільською бібліотекою-філіалом Т. Лапко. — На вирішення цього загальнодержавного завдання направлена вся діяльність, всі форми і методи роботи з читачами.

При цьому індивідуальній роботі з ними належить ведуче місце. Для ефективного її проведення працівники Новомиколаївської сільської бібліотеки вивчають читацькі запити, літературні інтереси й потреби відвідувачів.

З метою здійснення комплексної пропаганди літератури з різних галузей знань, а також поліпшення керівництва читанням, ми виділили дві читацькі групи провідних професій на селі — тваринників і механізаторів. До кожної з них склали рекомендаційні списки "За велике молоко", "Годівля і догляд за молодняком" — для тваринників та "Вік машин в руки механізаторів", "Колективний підряд в землеробстві" — для хліборобів. Читачі обох груп прочитали по 2-3 книги, запропонованих ним. Користуються вони і списками рекомендованої літератури з різних галузей знань — "Господарювати економно", "Людина й природа".

Аналіз читання групи механізаторів показав, що кожен читач цікавиться літературою зі спеціальності, а також суспільно-політичною й науково-природничою. П'ятдесят відсотків прочитаних ними творів становила художня література.

Активно розширюють свій світогляд хлібороби Л. В. Хархан, М. В. Левченко, М. В. Орос. Протягом трьох кварталів цього року вони прочитали по 46-53 книги та журнали.

У сільській бібліотеці оформлено книжкові викладки літератури "Професії, необхідні нашому господарству", "Ким бути?", відбуваються літературні читання на зразок: "Живеш на селі — знай техніку", "Твій сучасник — сільський трудівник", "Якщо хочеш бути господарем на землі" та інші. Влаштувалися також бібліографічні огляди "Ким бути?", "Турботи сучасного села", бесіда "Твій внесок у виконання продовольчої програми".

Гостями випускників нерідко бувають керівники і спеціалісти господарств. Вони розповідають про переваги сільських професій. Зустрічаються з учнями й трудівники, у свій час відомі передовики виробництва, які нині перебувають на заслуженому відпочинку.

Вся ця робота дає позитивні наслідки і в результаті господарства поповнюються новими молодими трударями.

15 грудня 1983 року завідувача Новозлатопільською бібліотекою-філіалом Н. Зінькова ділилася:

— Сьогодні ставить перед бібліотечними працівниками завдання удосконалювати форми обслуговування з метою задоволення постійно зростаючих загальноосвітніх, виробничих і наукових запитів відвідувачів.

Міжбібліотечний абонемент (МБА) — одна із прогресивних форм обслуговування читачів. Вона забезпечує оптимальне задоволення їхніх запитів шляхом взаємного використання фондів бібліотек.

У нашій бібліотеці МБА користуються поки що чотири читачі — Сергій Золотько, Валентина Попруга, Марина Павлова й Світлана Шаповал. Нещодавно отримано 13 книг, які для них замовляли у обласній науковій бібліотеці імені Горького.

Як користуватись МБА і в чому його переваги, ми постійно роз'яснюємо відвідувачам, пропагуємо прогресивну форму. На виробничих дільницях колгоспу "Авангард" вивісили плакати-оголошення, де повідомляємо читачів про можливість отримати необхідну їм книгу, якщо такої немає в бібліотеці, яку вони відвідують, через МБА з інших бібліотек.

Бібліотеки Гуляйпільської централізованої бібліотечної системи брали активну участь в обласному огляді з атеїстичного виховання і науково-атеїстичної пропаганди. В атеїстичному вихованні читачів бібліотекарі успішно використовували найрізноманітніші форми і методи масової та індивідуальної роботи, вибираючи їх з урахуванням конкретних умов і завдань науково-атеїстичної пропаганди. Активними формами пропаганди атеїзму були теоретичні конференції, диспути, вечори запитань і відповідей, тематичні вечори, усні журнали тощо.

У 1983 році придбано 47113 книг, із них суспільно-політичної літератури — 16758, що складає із загального надходження 33,6 %, природничо-наукової — 2878 (6,1 %), технічної — 2460 (5,2 %), сільськогосподарської — 2824 (6 %), з питань мистецтва і спорту — 3034, художньої літератури для дітей — 19139 (40,7 %).

На кінець звітного року по ЦБС фонд складав 487843 томів. З них суспільно-політичної — 128985 (26,6 % від загальної кількості при середньообласному показнику 26 %), природничо-наукової — 23301 (4,8 % при середньообласному 5,6 %), виробничої — 42491 (8,7 % при нормі 8,3 %), з питань мистецтва і спорту — 22459 (4,6 % при нормі 4,4 %), художньої літератури і для дітей — 270607 (55,5 % при нормі 55,7 %).

У 1983 році в ЦБС працювало 50 бібліотечних спеціалістів, у тому числі 6 на 0,5 ставки. Із них з вищою освітою — 8, із середньою — 27, 13 бібліотекарів утримувались за рахунок колгоспів. 32 % бібліотечних працівників не мали спеціальної освіти.

Переможцем у соціалістичному змаганні за підсумками 1983 року вийшла Воздвижівська сільська бібліотека-філіал. Першою у трудовому суперництві за звання "Кращий по професії" вийшла Марія Семенівна Богославська, яку нагороджено грошовою премією, її ім'я занесено у книгу Трудової слави райкому профспілки.

В той час у районі проживало 39200 чоловік, яких обслуговували 27 бібліотек ЦБС, 4 профспілкових, 8 інших відомств, 1 колгоспна, 24 шкільних, а також функціонувало 13 бібліотечних пунктів у селах, де не було стаціонарних бібліотек. 24 села обслуговували книгоноші.

На початку 1984 року рада районного відділу культури заслухала і обговорила інформацію директора ЦБС К. І. Середи "Про діяльність Тимирівської, Новомиколаївської, Малинівської, Верхньотерсянської сільських бібліотек-філіалів на допомогу трудівникам села в реалізації продовольчої програми".

Бібліотеки організували обслуговування трудівників безпосередньо на виробничих дільницях. З метою розкриття книжкових фондів у бібліотеках, червоних кутках оформляли книжкові виставки "Продовольственная программа — всенародное дело" (Малинівська), "Животноводству — надежную и теплую зимовку" (Верхньотерсянська), "Хліб — всьому голова", "Дбати про корми, як про хліб", "Тваринництво — ударний фронт" (Воздвижівська).

Працівники Новомиколаївської сільської бібліотеки-філіалу підготували усний журнал "За успішну реалізацію Продовольчої програми", який пройшов з великим успіхом. У приміщенні, де проводили журнал, оформили таблицю з урожайності сільгоспкультур по бригадах колгоспу імені Ілліча, виконання планових завдань по виробництву сільгосппродукції, діаграми зростання народного добробуту трудівників господарства за роки X і XI п'ятирічок. На сторінках журналу виступали кращі механізатори, доярки (В. С. Мелашенко, В. І. Остроух).

В кінці березня 1984 року працівники центральної районної бібліотеки влаштували для молоді вечір запитань і відповідей під назвою "Автоматика і ми".

Сьогодні без застосування кібернетики, її основної технічної бази — електронно-обчислювальної — немислимий прогрес в жодній із сфер суспільного виробництва. Тому метою вечора було познайомити молодих читачів з деякими проблемами автоматика і кібернетики.

У читальному залі районної бібліотеки для дорослих

Запрошений на вечір заступник головного інженера експериментального заводу сільгоспмашин В. Б. Щербина розповів його учасникам про суть і значення автоматизації в умовах сучасної науково-технічної революції. Він відповів також на запитання, зокрема, що являють собою машини-автомати, які зміни вносять у характер праці людини, що таке маніпулятор з програмним управлінням, які перспективи застосування кібернетичних машин у народному господарстві та ряд інших.

Темі вечора бібліотекарі присвятили книжкову виставку, бібліографічний огляд якої зробила завідувача відділом обслуговування В. Й. Котлярова.

* * *

Підготовка до 40-річчя Великої Перемоги радянського народу над фашистською Німеччиною сприяла посиленню всієї ідейно-політичної роботи. В такому напрямку працювали Воздвижівська сільська бібліотека й місцевий краєзнавчий музей.

18 жовтня 1984 року працівники бібліотеки й музею влаштували зустріч учнів з ветераном війни і праці Степаном Тимофійовичем Омесем, про якого зібраний багатий матеріал у сільському музеї.

Степан Тимофійович був першим водієм на селі. Усю війну водив автомашину. І після повернення з фронту продовжував працювати шофером в рідному колгоспі імені Горького аж до виходу на пенсію.

Зустріч розпочалась у музеї, де його завідувача К. Т. Крат розповіла дітям про бойові і трудові заслуги ветерана перед Батьківщиною. А потім усі зібралися в бібліотеці і слухали розповідь самого С. Т. Омеса про бойовий шлях, який почався з Кавказу, а закінчився у Австрії. Він побажав молоді активно вести боротьбу за мир, щоб ніколи народи нашої країни не зазнали такого страшного лиха, як війна.

Бібліотекар І. В. Мірошниченко доповнила розповідь ветерана бібліографічним оглядом "Їх подвиги в пам'яті вічні, прославлені їм імена". Як знак пошани і подяки колишньому фронтовику і заслуженому трудівнику учні подарували букет квітів й піднесли йому пам'ятний дарунок.

А цю інформацію для районної газети "Зоря комунізму" подала 1 листопада завідувача бібліотекою З. Стасик:

Працівники Воздвижівської бібліотеки. 1985 р.

— Нещодавно у Воздвижівській сільській бібліотеці відбувся усний журнал "Ніхто не забутий, ніщо не забуде". В його проведенні взяли участь ветеран війни Валентина Георгіївна Мороз та учні старших класів місцевої середньої школи.

Сторінки журналу "Слава вам, хоробрі, слава вам, безстрашні" та "Весну принесли на знаменах", які вели учні Алла Мітева і Олена Омесь, повідали присутнім про героїзм радянських воїнів-визволителів, які для народів Європи принесли весну визволення від фашистської чуми.

Бібліотекар І. В. Мірошніченко зробила огляд літератури "Комсомол у роки війни".

Останню сторінку — "За велінням серця, за мандатом обов'язку" — завершила Валентина Георгіївна розповіддю про свій бойовий шлях, який проліг від Кубані до Берліна.

17-річною дівчиною вона пішла на фронт. Важкий тягар війни випав на її долю:

— Але завжди, діти, в моєму серці горів вогонь віри у нашу перемогу, — говорила літня жінка. — І вона до нас прийшла.

Про те, як воювала Валентина Георгіївна, свідчать її бойові нагороди. Учні з цікавістю слухали розповідь ветерана, ставили їй запитання, на які вона охоче відповідала.

На закінчення В. Г. Мороз сказала: "Діти, бажаю вам чистого неба, миру. Впевнена, що ви, молоде наше покоління, якщо треба буде станете на захист рідної Вітчизни".

Присутні широко подякували Валентині Георгіївні за цікаву розповідь.

У підготовці і проведенні усного журналу велику допомогу надала завідуюча сільським музеєм на громадських засадах К. Т. Крат.

У 1984 році бібліотеки Гуляйпільської ЦБС брали участь у республіканському огляді діяльності культурно-освітніх закладів з пропаганди досягнень науки і техніки, передових методів праці в сільському господарстві. Він сприяв розгортанню організаційної і політичної роботи серед читачів на допомогу глибокому вивченню і роз'ясненню документів травневого (1982 р.) Пленуму ЦК КПРС, грудневого (1983 р.) Пленуму ЦК КПРС, Всесоюзної економічної наради з проблем агропромислового комплексу.

Під час огляду у всіх бібліотеках пройшли цикли книжкових виставок "Продовольча програма СРСР — справа всенародна", оформлялись книжкові виставки "Рішення XXVI з'їзду КПРС — у життя" (центральна районна бібліотека, Успенівська № 1, Малинівська, Любимівська сільські), "Економічна політика КПРС у період розвинутого соціалізму" (ЦРБ), "Хліб — багатство нашої батьківщини" (Приютненська сільська), "Дисципліна — запорука успіху в праці" (міська № 1). Розділи цих виставок охоплювали важливі питання, які обговорювались на XXVI з'їзді КПРС і наступних Пленумах ЦК КПРС. Для широкого кола читачів напередодні важливих сільськогосподарських кампаній організовувались книжкові виставки "Назустріч весні", "Жнива — 84", "Про корми — як про хліб".

На польових станах, у тракторних бригадах і тваринницьких фермах проводились усні журнали "Хліб — усьому голова" (Долинська), "Слава миру на землі, слава хлібу на столі" (Воздвижівська), суспільно-політичні читання "Завдання і шляхи реалізації Продовольчої програми" (міська № 1).

У період республіканського огляду діяльності бібліотек у полі зору бібліотекарів була профорієнтаційна робота. Заходи, які вони проводили сприяли вихованню у кожного молодого читача бережливого ставлення до землі, наміру після закінчення школи стати в ряди

сільських трудівників. Для учнів 10-х класів СШ № 1 центральна районна бібліотека провела вечір "Зустріч з професією", бібліотеки-філіали організували читачькі конференції, усні журнали "Полям і фермам — молоді руки", "На світі тисяча професій — одна із них твоя", "Ким бути?".

Відповідальні завдання у період огляду стояли перед центральною районною бібліотекою — методичним центром. Вона спрямовувала діяльність бібліотек на допомогу трудящим у реалізації Продовольчої програми. З цією метою проводився тематичний семінар-практикум "Робота бібліотек на допомогу партійним, господарським органам і трудовим колективам у реалізації Продовольчої програми", "Профорієнтація молоді — важливий напрямок у роботі бібліотек".

На базі Воздвижівської бібліотеки-філіалу провели заняття школи передового досвіду "На допомогу реалізації Продовольчої програми СРСР". До проведення цих заходів залучались спеціалісти сільського господарства, представники господарського активу.

У 1984 році була організована районна школа передового досвіду з питань організації, формування, використання і збереження книжкових фондів на базі міської № 1 бібліотеки-філіалу.

У 1984 році в районі налічувався 61 населений пункт, з них 21 обслуговувався стаціонарними бібліотеками, 38 бібліотечними пунктами і 2 пересувними бібліотеками (бібліобусами). Всього в районі проживало 38708 осіб. Їх обслуговувало 26 бібліотек централізованої системи, 4 профспілкових, 8 інших відомств, 1 колгоспна і 23 шкільних. За рік книги прочитало 25938 чоловік (67% населення).

Крім того було організовано обслуговування населення безпосередньо на виробничих дільницях (тваринницьких фермах, тракторних бригадах, мехзагонах, майстернях, на заводах). В ЦРБ (центральна районна бібліотека) діяло 17 пунктів видачі літератури на підприємствах міста і у службових установах. Із взуттєвою фабрикою укладений договір на творчу співпрацю. Обмін літератури проводився двічі на місяць. Всього бібліобусом обслужено 502 читачі, книговидача склала 7255 примірників.

Пересувна бібліотека давала можливість диференційовано обслуговувати такі групи читачів, як механізатори, тваринники, робітники, цілеспрямовано пропагувати літературу. З ними проводились індивіду-

альні і групові бесіди про книги, організувались книжкові виставки, огляди і перегляди літератури безпосередньо на виробничих дільницях.

У 1984 році бібліотеки системи брали участь у Всесоюзній читачькій конференції "Ми — молодий робітничий клас". Їй було присвячено цикл книжкових виставок "Естафета трудового подвигу". Біля виставок проводились огляди літератури, бесіди на тему: "Борці за народне щастя" (Морфопільська для учнів 4-5 класів), "Жінки легендарної долі" (Любимівська), "Батьківське поле — берегти синам" (Полтавська, Малинівська, Воздвижівська сільські бібліотеки-філіали).

Тематичні вечори пройшли на тему: "Непереможний щит Батьківщини" (Новозлатопільська для молоді), "Жити — Батьківщині служити" (Малинівська).

Йдучи на зустріч 40-річчю Перемоги, бібліотеки системи спрямовували свої зусилля на виховання у читачів любові для Батьківщини, радянського народу. З цією метою оформлялись книжкові виставки, тематичні полицки на теми: "Подвигу жити у віках" (ЦРБ, філіали), "Є стати у стрій" (Долинська), "Вкарбований у безсмертя" (Воздвижівська), "Непереможна і легендарна" (Верхньотерсянська), республіканська книжкова виставка "Книга, обпалена війною" (ЦРБ, філіали). Проведені літературні читання "Подвиг народу безсмертний" (ЦРБ, філіали), усні журнали, вечори "Подвигу жити у віках" (Новозлатопільська), "Дорогами батьків" (Темирівська, для учнів 8-го класу). На вечір запросили ветерана війни П. К. Дудку. Опісля зробили огляд літератури і видали 14 книг. Цікаво в цій бібліотеці пройшли і вечори "Якби хлопці всієї землі" і "Рядок, обірваний кулею".

У звітному році продовжували працювати клуби "Фронтвик" (ЦРБ) і "Подвиг" (Полтавська бібліотека).

Бібліотеки центральної системи постійно інформували лекторів і пропагандистів з атеїзму. В 1984 році бібліотеки провели декаду пропаганди атеїстичної літератури. За десять днів видали 4108 книг.

Бібліотечні працівники брали активну участь з впровадження нових обрядів: урочиста реєстрація браку, новонароджених і т. д.

На кінець 1984 року в централізованій бібліотечній системі працювало 49 чоловік, в т. ч. 6 — на 0,5 ставки. Із них вищу освіту мало 9, середню спеціальну — 29, середню — 11. 12 бібліотекарів утримувались за рахунок колгоспів.

В 1984 році у централізованій бібліотечній системі 14 бібліотек носили звання "Бібліотека відмінної роботи". У звітному році його отримала Долинська сільська бібліотека-філіал. Переможцем за рік стала Новозлатопільська сільська бібліотека-філіал.

Після роботи XXVII з'їзду КПРС бібліотеки району широко пропагували серед населення його матеріали. Ще в дні роботи форуму комуністів у рамках культурно-спортивної програми міста відбулася зустріч з делегатами XXVII з'їзду Компартії України Сергієм Сергійовичем Омесем, механізатором колгоспу імені Горького. А для читачів завідувача відділом обслуговування центральної бібліотеки для дорослих Наталія Павлівна Кірієнко прочитала лекцію, в якій зупинилася на питаннях внутрішньої і зовнішньої політики партії в сучасних умовах.

Без участі бібліотекарів не проходила й робота консультпункту по роз'ясненню матеріалів у районному Будинку культури. А для працівників заводу побутових товарів був проведений усний журнал "Від з'їзду до з'їзду", де основні положення щодо підвищення інтенсифікації виробництва ілюструвалися прикладами із життя колективу.

Такі журнали провели й Воздвижівська та Малинівська сільські бібліотеки на виробничих дільницях місцевих господарств. У Малинівці, зокрема, журнал було запропоновано працівникам тваринницьких комплексів № 1 та № 2, тракторної бригади № 1. З матеріалами з'їзду та із завданнями, які постають перед колгоспниками, присутніх ознайомив секретар партійної організації А. Т. Жук. А в приміщенні сільського Будинку культури бібліотекарі організували тематичний вечір "Партії рідній слава і хвала".

Щодо Воздвижівської бібліотеки, то тут бібліотекар З. Л. Стасик провела перегляд літератури "Корінне питання економічної стратегії партії — кардинальне прискорення науково-технічного прогресу", оформила викладку літератури "Плани партії — плани народу".

У школі для учнів працівники бібліотеки влаштували зустріч з передовиками виробництва під девізом "Нашу працю — народу".

Не залишилися осторонь важливі справи й працівники культурно-спортивного комплексу радгоспу "Червоний", де сільською бібліотекою завідувала Л. А. Бабич.

Активно працює в цьому напрямку й бібліотека села Верхня Тер-

са. В дні роботи з'їзду бібліотекарі щодня виступали на виробничих дільницях колгоспу імені Леніна.

Бібліотеки активно включились у проведення республіканських суспільно-політичних читань "КПРС — авангард радянського народу". В лютому пройшов місячник пропаганди суспільно-політичної книги, присвячений XXVII з'їзду КПРС, за час якого видано 1238 книг суспільно-політичної тематики.

Червоненська сільська бібліотека-філіал Гуляйпільської ЦБС стала переможцем Всесоюзного огляду культурно-спортивних комплексів, присвяченого XXVII з'їзду КПРС.

Знаходячись у складі культурного комплексу бібліотека-філіал збагачувала форми пропаганди літератури, творчо використовуючи дійові форми клубної, лекційної та іншої роботи. Це проявилось при проведенні для господарства "Деревенька моя", тематичних вечорів "Подвигу жити, славі гриміти", "Фронтвики, надіньте ордени".

Великою популярністю серед молоді користувався клуб любителів поезії, у склад якого входило 11 чоловік. Протягом 1985 року проведено 5 засідань клубу "Стиха чарующие звуки", "Строка, оборванная пулей", "И стих воевал".

В умовах комплексу стала більш інтенсивна робота бібліотеки на допомогу спеціалістам сільського господарства. Готуючись до кожного заходу, бібліотека розробляє і подає на обговорення координаційної ради план його підготовки і проведення. Систематичне інформування членів координаційної ради про літературу з питань організації і досвіду роботи з культурного обслуговування населення також проводяться на черговому засіданні координаційної ради.

У 1985 році в районі було 59 населених пунктів. 21 із них обслуговувався стаціонарними бібліотеками, 36 бібліотечними пунктами і 2 пересувними бібліотеками (бібліобусами). Проживало в районі 38144 особи, яких обслуговували 26 бібліотек централізованої системи, 4 профспілкових, 8 інших відомств, 1 колгоспна і 23 шкільних. За рік вони видали 26014 книг. Крім цього організувалась книговидача безпосередньо на виробничих дільницях: тваринницьких фермах, тракторних бригадах, мехзагонах, підприємствах міста і т. д.

ЦРБ організувала 17 пунктів видачі літератури на підприємствах міста і у службових закладах, де обслужено 475 читачів, їм видано 6195 екземплярів літератури.

У 1985 році Гуляйполе відзначило своє 200-річчя. Тому вся робота бібліотек спрямовувалась на пропаганду краєзнавчої літератури. У всіх закладах були оформлені краєзнавчі куточки, у яких знаходились системні картотеки газетних і журнальних статей, фотографії передовиків, папки вирізок з районних газет, літопис колгоспів і радгоспів.

ЦРБ розробила цикл бесід "Край мій, гордість моя", який провели всі філіали. Був організований місячник пропаганди краєзнавчої літератури, під час якого в бібліотеках оформили виставки "Святе, як хліб, село моє", пройшли вечори-зустрічі з передовиками колгоспів, виробництва, ветеранами війни, провели огляд літератури наших земляків.

Всі бібліотечні працівники взяли участь в організації і проведенні свята "Гуляйполе моє, Гуляйполе" на центральному стадіоні міста.

За 1985 рік придбано 39417 томів літератури. Із них суспільно-політичної — 14295 (36,3 % від загальної кількості надходження), природничо-наукової — 2305 (5,9 %), виробничої — 3715 (9,4 %), з мистецтва і спорту — 2602 (6,6 %), художньої та літератури для дітей — 16500 (41,8 %). На кінець звітного року книжковий фонд по системі склав 482807 примірників.

Переможцем у соціалістичному змаганні за 1985 рік вийшла Любимівська сільська бібліотека-філіал.

Впроваджуючи досвід роботи ЦРБ імені М. Є. Салтикова-Щедрина бібліотеки району організували бригадний абонемент на взуттєвій фабриці (ЦРБ), у тракторній бригаді (Новомиколаївська бібліотека-філіал). В бригади направлені скомплектовані бібліотеки книг з різних галузей знань. Визначено день обслуговування. У такі дні члени бригади можуть не тільки обміняти книги, а й взяти участь у масових заходах.

Наприклад, працівники Новомиколаївської сільської бібліотеки-філіалу для членів тракторної бригади № 1 провели усний журнал "Земля батьків — моя земля", бібліографічний огляд "Науково-технічний прогрес на сучасному етапі".

Головний зміст роботи визначали події, які проходили в житті країни. Особлива увага приділялась підготовці до XXVII з'їзду КПРС, 40-річчю Перемоги, XII Всесвітнього фестивалю молоді і студентів, 200-річчю утворення м. Гуляйполя.

Діяльність бібліотечних закладів району як ідеологічних інформаційних установ у 1986 році спрямовувалась на надання дієвої допо-

моги партійним і господарським органам, трудовим колективам у виконанні соціалістичних зобов'язань першого року дванадцятої п'ятирічки.

У 1986 році на території району нараховувалось 59 населених пунктів, у яких мешкало 36803 особи, які обслуговували 26 бібліотек централізованої системи, 3 профспілкових, 1 колгоспна, 34 інших систем і відомств, 22 шкільних і 1 технічна. За рік видано 32453 книг.

У лютому 1988 року відбулася районна нарада культпрацівників, у роботі якої взяли участь директори і художні керівники сільських будинків культури і клубів, бібліотечні працівники, секретарі партійних організацій господарств, голови виконкомів сільських Рад народних депутатів, представники громадськості. З доповіддю "Про підсумки роботи закладів культури району в 1987 році і завдання по виконанню планів і соціалістичних зобов'язань 1988 року" виступив завідувачий райвідділом культури В. М. Шингур.

За звітний період працівники бібліотечної системи обслужили 68,1 відсотка населення району. Крім того, організували обслуговування трудящих безпосередньо на виробничих дільницях, діяли 18 пунктів видачі книг на підприємствах і установах міста. В районній, Воздвижівській, Любимівській і Новомиколаївській бібліотеках створено кабінети науково-технічної інформації.

Вартий уваги досвід роботи бібліотеки в Червоному. Але все те краще дуже повільно ставало надбанням працівників цих закладів у інших селах. Слабо впроваджувалися нові форми роботи з читачами в обох Успенівських, Петрівській, Дорожнянській, Варварівській, Добропільській, у другій міській філіалах-бібліотеках.

За підсумками соціалістичного змагання за 1987 року переможцем став колектив Червоненського філіалу-бібліотеки (1 місце), друге місце у Любимівського філіалу-бібліотеки і третє — Воздвижівського.

У 1988 році у Гуляйпільську централізовану бібліотечну систему входило 27 бібліотек-філіалів, із них районна бібліотека для дорослих, районна для дітей, 3 міські і 22 сільських бібліотек-філіалів. Крім них читачів обслуговували за місцем роботи і відпочинку бібліотечними пунктами. Їх в районі 47. 17 бібліотечних пунктів обслуговував бібліобус. За бригадним абонементом обслуговувались книгами робітники взуттєвої фабрики, заводу лакофарбових виробів, авторемзаводу і працівники тваринницького комплексу імені Ілліча.

У 1988 році централізована бібліотечна система мала 24094 читачі, яким видано 532285 книг.

Робота бібліотек звітнього періоду спрямовувалась на пропаганду матеріалів XXVII з'їзду КПРС, XIX Всесоюзної партійної конференції КПРС, Пленумів ЦК КПРС. З цією метою в бібліотеках діяли книжкові виставки, проводились прес-конференції, засідання "круглого столу". З успіхом пройшли тематичні вечори "Герої поряд з нами", "Соціалізм — жива творчість народу", усні журнали "Горді символи нашої держави", "Працювати по-новому", засідання клубу "Фронт-вик". Всього діяло 15 клубів при 13 бібліотеках.

За звітний рік отримало 33705 книг для бібліотечної системи. Всі бібліотеки користувались єдиним фондом. У 1988 році відремонтовані приміщення міської бібліотеки № 2, Варварівської і Малинівської. В нове приміщення перейшла Добропільська бібліотека-філіал.

На кінець 1988 року фонд по централізованій бібліотечній системі складав 483955 примірників книг, по центральній районній бібліотеці — 75302.

В 90-х — 91-х роках, виходячи з тих перемін, котрі проходили в соціально-економічному і культурному розвитку України, основними напрямками діяльності бібліотек було збереження, відродження та розвиток української культури, а також культур інших національностей, що проживали на території республіки, популяризація творів, що пропагували загальнолюдські цінності. Активізувалась робота з краєзнавства, природознавства, з пропаганди українських традицій, обрядів і звичаїв.

Працівники бібліотек набували навичок роботи з читачами в умовах плюралізму думок, поглядів.

У лютому 1991 році відбулася районна нарада культармійців. У звітній доповіді завідуючий районним відділом культури В. М. Шингур відзначав, що у багатьох будинках культури і бібліотеках холодно, непривітно. Це стосується й районного будинку культури та бібліотеки. Постійна холоднеча у малинівських закладах. Із року в рік переноситься ремонт їх. На території Залізничної селищної ради поки що функціонує тільки бібліотека. Але і її доля поки що не вирішена (бібліотеку треба перенести в інше приміщення, щоб там зробити капітальний ремонт).

Хоч і підвищено зарплату клубним і бібліотечним працівникам, в колгоспі "Заповіт Леніна" не відмовились від доплат працівникам культури.

Теплі слова подяки доповідач адресував бібліотечним працівникам (згадаймо: в 1989 році в обласному змаганні вони були на дев'ятому місці, за підсумками 1990-го року вийшли на третє).

Завідуюча міською бібліотекою № 1 Н. І. Чорна розповіла, як правління колгоспу "Заповіт Леніна" допомагає бібліотекарям матеріально, поділилася досвідом роботи.

Постановою відділу культури і ради голів профспілки працівників культури перше місце в змаганні виборів колективів Воздвижівського філіалу-бібліотеки, друге місце за Червоненьким і третє за Любимівським філіалами-бібліотеками.

В 1992 році — в рік незалежності України в бібліотеках діяли книжкові виставки: "Українська національна культура: минуле, сучасне, майбутнє", "Економіка України в умовах незалежності". Проводились цикли бесід: "Шляхи приватизації", "Нові форми господарювання", "Орендний підряд, фермерство, приватизація — основа нових підходів до господарювання", "Закон про пенсійне забезпечення", бібліографічні огляди: "Українська література в процесі суспільного оновлення", огляди літератури репресованих письменників "Із забуття в безсмертя", "О, рідне слово, що без тебе я", "Без верби та калини нема України".

17 березня 1992 року пенсіонерка з с. Полтавки Віра Микитівна Третяк зверталася до читачів районної газети "Голос Гуляйполя":

— Моє слово про завідуючу Полтавською сільською бібліотекою Ольгу Максимівну Черненко. Щедра душею людина. Товариська, лагідна, енергійна.

Другі б може, й не заглянули до хати, а Ольга Максимівна не пройде мимо. Я ж ногами майже не ходжу — роки, хворість далися взнаки. То ця жінка не дає нам, ветеранам, прислухатися до болячок. Вона — бажаний гість не тільки в моїй домівці, їй раді багато полтавців.

Частенько після роботи Ольга Максимівна заходить до мене: Як ви тут, Віро Микитівно? І води, і дров занесе, хліб, інші продукти в магазині купляє. Всі платежі за послуги оформляє. Така вона безвідмовна в усьому, і це вона від щирої душі робить.

Я вже не говорю про те, що Ольга Максимівна обов'язково приносить почитати художню літературу, обмін книг робить у багатьох літніх людей Полтавки вдома.

У М. О. Черненко — хороша сім'я. жінка в усьому лад дає. Спасибі вам, Ольго Максимівно, за вашу доброту людську. До моїх слів приєднується також О. Є. Гордон, М. М. Григор'єва і В. Г. Крепка.

— Воздвижівську сільську бібліотеку без перебільшення можна назвати центром духовного життя сільчан, — 7 липня 1992 року писала районна газета "Голос Гуляйполя". — Для невеликого штату — 2 працівники — роботи вистачає, бо тільки книжковий фонд бібліотеки налічує — понад 18 тисяч примірників. До того ж доповнюється ще й газетами та журналами. І все це духовне багатство треба перечитати, обробити, донести до читача.

— Бібліотеки були і будуть храмом живих друкованих слів, — сказала її завідувача Зінаїда Леонідівна Стасик.

Книжкове багатство завжди чекає своїх слухачів. Чекає того часу, коли з ним заговорять, тоді книги порадуять нас високою думкою, глибиною почуттів, передають потрібні знання, повідомляють про цікаві події, долі людей. Бібліотекар тут лише посередник, але й від нього багато залежить. Передусім - інформованість читачів. Для цього в бібліотеці обладнали каталоги, картотеку.

Послугами сільської бібліотеки користуються понад 1100 читачів. І у кожного свій смак. Тому бібліотекарі відбирають книги на замовлення, враховують, що кому подобається. Не випускають з поля зору профорієнтаційну роботу з молоддю.

До бібліотеки йдуть і за необхідною інформацією, і за книгою, а то й просто, щоб посидіти, поговорити. Часто без будь-яких попередніх планів зав'язуються тут бесіди про непрості проблеми сьогодення, про взаємостосунки між людьми. Починаються вони в основному із обговорення літературних сюжетів, а потім переходять до роздумів про життя своє, свого села.

За рік кожен читач перечитує в середньому десь понад 20 книг. З цими цифрами повна атмосфера життя, яка характеризується любов'ю і повагою до друкованого слова. Саме тому і тягнуться люди до бібліотеки. А ми проводимо десятки зустрічей з читачами: це і огляди літератури, і бесіди, і дні спеціалістів. Кожного, хто приходить в

бібліотеку зустрічають книжкові полицки, викладки літератури на різну тематику. Наприклад: "Живи і квітни, мій рідний краю", "Наша слава Україні", "Прабатьківська земля", "Тієї слави козацької повік не забудем", "Хліб — це сила держави".

— Кожен із бібліотекарів, — підсумовує З. Л. Стасик, — хоче бачити свій заклад культури, де зберігаються наші культурні цінності, більш оточеним увагою. Будемо сподіватися, що в оновленому суспільстві бібліотека займе гідне місце.

На початку квітня 1992 року відбувся дводенний семінар працівників бібліотечних установ району. Тема його — відродження старих звичаїв, обрядів.

Перший день семінару проходив на базі центральної районної бібліотеки, де директор ЦБС К. І. Серєда, методист В. М. Хмара та інші працівники закладу розповіли присутнім про походження української культури, ознайомили із національними промислами і приготуванням страв, а також говорили про сім'ю і родинну обрядовість.

Другого дня семінар продовжили на базі Верхньотерсянського сільського музею, яким завідувала на громадських началах бібліотекар Л. Заїченко. Гості із захопленням милувалися виробами вишивальниці Катерини Іллівни Качан. Її хата була схожою на віночок: все вишиване, гарно зроблено і до діла. Хоч і працювала Катерина Іллівна дояркою, але свого покликання не залишала. Кожну вільну хвилиночку віддавала улюбленій справі.

А в бібліотеці оформлено книжкові виставки "Хай не міліє джерело народне", "Гортаючи сторінки історії України", "Живи, віще слово, народу". Портрет генія українського народу Т. Г. Шевченка на вишитому рушнику. Квіти, старовинні вироби із кераміки, калина — все це викликало захоплення і задоволення відвідувачів.

Такими ж рушниками та іншими вишивками і виробами умільців села Долинки Олексія Гнатовича Плясецького, Софії Іванівни Ворони та Любові Іванівни Сафронової зустріла учасників семінару Долинська сільська бібліотека. Завідуюча бібліотекою О. Троян разом з учнями місцевої школи підготувала цікавий вечір "Мова наша солов'їна". Тут звучали українські народні пісні і приказки, колискові. А який гарний вигляд мали діти в національному вбранні на фоні українського побуту.

Душа радіє, коли подивишся на вироби сільських умільців.

— Багато корисного пізнали бібліотекарі на семінарі, — хвалилася 7 квітня 1992 року Л. Заїченко, — і я думаю, набуті знання з успіхом використають у своїй подальшій роботі. А трудитися нині культармійцям дуже складно. Працюючи все життя за мізерну зарплату, практично на ентузіазмі, у нас і тепер нічого не змінилося. Нести в люди все нове, хороше — це наше основне завдання, яке ми виконуємо всіма методами і формами. Але не так просто донести до свідомості кожного значення тієї чи іншої книги, події сьогоднішнього дня. Доводиться користуватися і такими методами, як книжкові виставки, огляди, диспути, вечори, конференції. Адже пропаганда всіх галузей знань потребує розкриття фонду бібліотеки більш широко і різноманітно. Підготовка цих заходів потребує багато часу, знань і енергії.

Тільки на одну книжкову виставку затрачається 36 годин, масовий захід готується більш як 70 годин, щоденні записи теж забирають багато часу. То ж немає рації в словах: "І що там робити в бібліотеці: тепло, сиди і книжки читай". Хто знає цю роботу, того, мабуть, сюди і калачем не заманиш".

Але працівники бібліотек є добрими фахівцями. Творчо працюють Воздвижівська, Червоненька, Долинська, Любимівська та інші. Особисто я часто переймала досвід і вчилася працювати у Н. Чорної, Л. Карнаух, О. Т. Троян, Л. Бабич.

Працівники бібліотеки вдячні колегам районної бібліотеки за своєчасні і цінні методичні поради, конкретну допомогу. Скільки завдань зараз стоїть перед нами? Це і пропаганда знань по охороні природи, історії нашого народу, його культури, виховання добropорядності, милосердя, пропаганда нових форм господарювання, за якими ніхто не вженеться: одні пропонують одне, інші — друге. І дзеркалом нашої роботи є читачі: скільки їх відвідує бібліотеку, як вони відвідують, як ми зможемо виконати їхні запити, так вони про нас і відгукнуться. А хто не відвідує через насиченість домашніми бібліотеками, то повинен знати, що заклади культури потрібні у всі віки, і тепер, в тяжкі часи побудови нової держави, вони теж потрібні.

У 1993 році бібліотеки оформляли книжкові виставки "На шляху до ринкової економіки", "До цивілізованих форм господарювання", проводили цикли бесід "Товарні біржі-паспорт ринкового господарю-

вання", "Акціонерні товариства: засновники, учасники, акції, дивіденди, бесіди-інформації "Знайомтесь, брокер", "Хто він наш підприємець".

У 1994 році на обліку в централізованій бібліотечній системі було 25216 читачів, з них у районній бібліотеці для дорослих — 6672, у районній бібліотеці для дітей — 1309. За рік вони відвідали бібліотеки 155948 разів, їм видано 541982 книги. У 1994 році придбано 2912 книг, а в 1995-му — 8423.

У середині 90-х років минулого століття основним завданням бібліотек було сприяння розвитку державності України, утвердження гуманістичних ідей в суспільстві, задоволення потреб населення в книзі та інформації.

В ці роки бібліотеки оформляли книжкові виставки "Суспільство вчора, сьогодні, завтра", "Розбудуємо, уквітчаємо Україну гідно", проводили цикли бесід "У вирі політичних пристрастей", "Нова Конституція", "Ринок і людина", заходи з пропаганди нашої співучої української мови, зокрема, тематичні вечори "Слово рідне, мова рідна", "Поезія, ти сила чарівна".

В цей час широко пропагувалася творчість письменників рідного краю (В. Діденка, Г. Лютого, Л. Геньби, Н. Квітки). Проводились вечори по відродженню народних звичаїв, обрядів, традицій.

Влітку 1995 року виповнилося 100 років від дня утворення першої безплатної народної бібліотеки в Гуляйполі і 60-річчя відкриття районної бібліотеки для дорослих. З цієї нагоди 17 червня 1995 року директор централізованої бібліотечної системи К. І. Серєда розповідала про сьогодення бібліотечної справи:

— У повоєнний час бібліотеки району займали важливе місце у культурно-освітньому і виховному процесі, завжди жили турботами про читача.

На 1977 рік у районі вже діяло 27 бібліотек. Із них одна районна для дорослих залишалася методичним центром для сільських бібліотек.

На виконання рішення виконкому райради народних депутатів від 26 травня 1977 року № 6/154 "Про проведення централізації державних масових бібліотек регіону" всі 27 бібліотек були переведені на централізовану систему обслуговування населення (про це вже йшлося — Авт.).

У січні 1987 року центральна районна бібліотека перейшла в нове приміщення культурно-спортивного комплексу "Сучасник". Піднявшись по східцях на другий поверх, бачиш великий просторий читальний зал, тут же абонемент загальною площею близько 400 квадратних метрів. А з підсобними кімнатами бібліотека займає 558 квадратних метрів.

Читальний зал має змогу одноразово приймати біля 100 читачів. У ньому і проводяться літературно-музичні, фольклорні вечори, диспути, уроки з народознавства, години цікавих повідомлень, дні інформації.

На січень 1995 року книжковий фонд централізованої бібліотечної системи складає 410242 примірника. Обслужено 25216 читачів. Їм видано 541982 книги.

Сьогодні, в день ювілею, хочеться сказати теплі слова на адресу бібліотекарів-ветеранів, які перебувають на заслуженому відпочинку, а саме: В. Й. Котлярової, В. Ф. Мірошниченко, О. А. Марченко, Н. П. Буланой, Н. С. Зінькової, М. І. Халяпіної. Багато сил і енергії віддали вони улюбленій справі, за це їм щире спасибі.

Не можна не згадати і тих, хто сьогодні відзначається сумлінністю в роботі з читачами, відроджує українську національну культуру. Це С. Я. Іванова, О. П. Плясова, Л. І. Карнаух, О. Г. Бажан, Л. І. Кізіленко, Н. І. Чорна, О. М. Чорненко, О. Г. Троян, Л. М. Заїченко та багато інших.

Про читача центральної бібліотеки турботу проявляють завідувача відділом обслуговування Н. П. Кірієнко, бібліотекарі В. П. Меркулова, Л. С. Войцеховська, В. П. Явір.

До послуг зацікавлених довідково-бібліографічний апарат. Він допомагає тим, хто, йдучи до нас, не знає, яка є література з питання, що його цікавить. Але не біда! Таким на допомогу прийде бібліограф В. П. Москаленко.

А тим, хто навчається в середніх та вищих навчальних закладах, замовити необхідну літературу через МБА (міжбібліотечний абонемент Запорізької обласної бібліотеки) зможе бібліотекар книгосховища Г. М. Бугрим.

Але цим діяльність культурно-освітнього закладу не вичерпується. Він є методичним центром для всіх бібліотек району.

Проведення семінарів, від'їзди на місця для подання методичної допомоги, проведення практикумів шкіл передового досвіду — ось далеко не повний перелік питань, якими доводиться займатися методистові В. М. Хмарі.

А як багато залежить якість обслуговування читачів від роботи відділу комплектування та обробки літератури. Тут працюють ветерани бібліотеки О. В. Ілієнко, Л. В. Браціло та Л. С. Жилінська. Трудовий день яких сповнений турбот про те, де дістати кошти на придбання книг, періодичних видань, бо з формуванням книжкових фондів склалися великі труднощі. Коштів для придбання книг бібліотека не одержує другий рік.

Не краще було і в 1997 році, але люди йшли до бібліотеки, щоб отримати відповіді на найнесподіваніші запитання, ознайомитися з новинками наукової думки, знайти серед інформаційного потоку саме ті факти, які необхідні.

Вже декілька років поспіль матеріальна неспроможність людей передплатити улюблене видання приводить до бібліотеки. Природно, що зменшення відсотку приватних передплатників веде до збільшення кількості відвідувачів. На 1 лютого 1997 року їх було в районній бібліотеці записано 4200 читачів. А щодня в читальному залі і на абонементі буває понад двісті відвідувачів.

— Завдяки підтримці районної державної адміністрації, — розповідала директор централізованої бібліотечної системи К. І. Середа, — із місцевого бюджету нам виділили понад сім тисяч гривень на перше півріччя для передплати періодичних видань. Вся передплачена література користується підвищеним попитом, адже видавці газет і журналів сьогодні теж стараються робити свою продукцію привабливою і поліграфічно гарно оформленою.

Що стосується художньої літератури, то тут справи дещо гірші. Централізованих надходжень книг зараз немає. З області одержуємо буквально децицію. Не так давно отримали духовну літературу та деякі художні твори. Але це крапля в морі.

Безоплатно надіслали нам з області 27 книг В. І. Воловика "Да будет день". Це роман про життя молоді 50-х років.

Не від доброго життя увели певний вид платних послуг. За 1996 рік центральна бібліотека надала платних послуг на 837 гривень. Всі

ці кошти використані для придбання нових книг. Плату бібліотекарі беруть чисто символічну, а люди задоволені, що періодику можна взяти з собою на вечір додому і там переглянути, чи якусь надто цікаву книгу почитати. Так читачі стали краще зберігати літературу.

— Справи сільських бібліотек, — зазначила К. І. Середа, — дещо гірші. Загрозу закриття багатьох із них вдалося відвернути. Майже в кожній сільраді є бібліотека, але бібліотекарів переведено на 0,5 чи 0,75 ставки. А це значить, що години роботи бібліотеки скоротилися. Бібліотечні працівники намагаються обслуговувати відвідувачів у вигідний для них час, щоб хоч якось зняти критичну напругу.

Вже заведено, що до бібліотеки йдуть за порадою, роз'ясненням нових законів і навіть за юридичною консультацією. А в приміщеннях бібліотек холодно, незатишно...

Наш схильний до змін час потребує від людей доброї інформаційної обізнаності. Бібліотеки стають єдиними довідниками для освітніх закладів, де впроваджують нові учбові програми при відсутності підручників.

В умовах загрози безробіття громадяни постають перед необхідністю підвищення кваліфікації і перекваліфікації. Їхні надії також на бібліотеку.

У вересні 1999 року бібліотекарі вдруге відзначали своє професійне свято. З цієї нагоди розповідала К. І. Середа:

— Гуляйпільська централізована бібліотечна система переживає не найкращий час. Особливо, якщо говорити про придбання нової літератури та передплату на періодичні видання. Хоча ще чотири роки тому кожна з 27 бібліотек системи мала можливість за рік отримати 100 примірників нових книг та 50-70 найменувань періодики. На даний час лише центральна бібліотека для дорослих та районна для дітей отримують близько 60 найменувань газет та журналів. Проблема ця виникла й існує у зв'язку з відсутністю у бюджеті коштів. Тому бібліотекарям доводиться шукати вихід із скрутного становища. Щоб якось поповнити фонди бібліотек району новою літературою, виникла така форма обслуговування читачів, як платний нічний абонемент, де кожен читач має змогу за певну плату знайомитися з новинками літератури, а бібліотека — купувати нові видання. Така форма обслугову-

вання впроваджена в 19-й бібліотеках району. І за вісім місяців 1999 року вони надали послуг на п'ять тисяч гривень.

В системі працюють справжні знавці своєї справи. Важко виділити когось. І все ж не можу не назвати завідуючих сільськими бібліотеками — філіями с. Комсомольського — Ольгу Георгіївну Бажан, с. Долинки — Ольгу Григорівну Троян, бібліотекаря міської бібліотеки — філії № 1 — Ніну Іванівну Чорну.

Завжди у пошуках нових форм роботи Любов Анатоліївна Бабиц, Сталіна Яківна Іванова, Наталія Іванівна Тимчук, Лідія Іванівна Карнаух, Валентина Миколаївна Павлова. Невтомними руками створюють затишок своїм читачам Людмила Іванівна Кізіленко, Людмила Микитівна Заїченко, Наталія Володимирівна Ісаєнко.

Відкрити скарби книг, стати духовно багатими, пізнати світ допомагають Зінаїда Леонідівна Стасик та Тетяна Олександрівна Омесь.

В 97-х-99-х роках бібліотеки продовжували пропагувати книги про історію України, економіку, право, народознавство. Приділялась велика увага соціально незахищеним верствам населення. Проводились бесіди на тему: "Безробіття. Як рятуватись молоді?", "Що треба знати всім, хто мріє про власну справу", "Податки, субсидії", "І все-таки ми маємо права".

З молоддю проводилась робота з профілактики наркоманії і СНІДу, пропагувалась література про здоровий спосіб життя. Проводились уроки "Доброта рани заживляє", "Розділи чужий біль", вечори спілкування "Я і моя сім'я", "Мої батьки", "Мовний етикет".

Цікаво проходили вечори "Історичні постаті". На морально-естетичні теми проводили культурно-розважальні свята "День святого Валентина", "Пан та Пані", "Я вистретил Вас", "Дві вічні подруги — кохання і розлука", "Твоє ім'я — твій друг" та інші.

У 21-му СТОЛІТТІ

У час, коли міняються суспільні ідеали, людина все ж шукає шлях до духовної досконалості, прагне піднятися над буденністю. Тому не дивно, що до бібліотек ідуть відвідувачі в усі часи. Книгою користувались і в далекому минулому, потрібна вона сьогодні, не обійти-ся без неї і завтра.

У 27 бібліотеках Гуляйпільської централізованої бібліотечної системи у 2000-му році працювало 43 пропагандисти книг. Більшість з них мали спеціальну освіту, великий досвід роботи і докладали чимало зусиль для того, щоб перетворити свої заклади у центри відродження національних традицій, звичаїв, збереження історії кожного села.

Щорічно до бібліотек звертається понад 25 тисяч читачів, потреби і запити яких постійно змінюються і стають складнішими. І кожного з них вислухають, і професійно обслужать творчі, ініціативні й віддані своїй справі працівники. Вони різні за віком та характером, але всіх їх об'єднує спільна риса — вміння знайти стежку до читача.

Бібліотеки — це місця, де проходить багато цікавих заходів. Змістовні їх організують Долинська, Воздвижівська, Верхньотерсянська, Комсомольська, Червоненька, Любимівська і Приютненська сільські бібліотеки.

— На жаль, економічна криза негативно впливає на діяльність бібліотек, — констатувала 30 вересня 2000 року директор централізованої бібліотечної системи К. І. Серeda. — Через відсутність коштів працівники змушені йти у відпустки без збереження заробітної плати. Дуже прикро, що наша держава низько оцінює працю бібліотекарів. Хвилює і те, що майже всі сільські бібліотеки узимку не опалюються. І знову через брак коштів у бюджеті для придбання палива. Слабкою залишається і матеріально-технічна база бібліотек. За останні 8-10 років не проводилось жодного капітального ремонту. Конче потребують ремонту Малинівська, Успенівська № 1, Новозлатопільська, Добропільська і Петрівська бібліотеки. А міська бібліотека № 2 зовсім залишилася без приміщення: її виселили, а споруду зайняло товариство з обмеженою відповідальністю. Книжки тимчасово перенесено до початкової школи № 6.

Дуже болючими є проблеми, пов'язані із поповненням книжкових фондів. На протязі останніх 7-8 років відсутнє бюджетне фінансування комплектування книгами, хоча у статті 9 Закону України "Про бібліотеки і бібліотечну справу в Україні" говориться: "Органи державної влади та місцевого самоврядування повинні забезпечити пріоритетне фінансування центральних бібліотек відповідно до обсягів їх діяльності".

Але ми намагаємося робити все можливе для поліпшення ситуації. Бібліотеки виживають, дякуючи періодичним виданням та благодійним внескам читачів. Так, за рахунок добровільних внесків бібліотеки поповнили свої книжкові фонди на 15 тисяч гривень.

Бібліотекарям ніколи не було просто і легко: залишковий принцип фінансування галузі культури, матеріальна скрута, а звідси — технічна відсталість закладів, низька зарплата перетворюють їхню працю у повсякденну боротьбу з об'єктивними і суб'єктивними труднощами.

Бібліотека — не комерційна структура, а тим наче — сільська. Вона не має на меті одержувати прибуток, але змушена йти на введення платних послуг. Не думаю, що так ми зможемо подолати матеріальну скруту та реально поповнити бюджет, оскільки основні читачі — це діти, учні середніх класів, пенсіонери, тобто малозабезпечені верстви населення, для яких бібліотека залишається єдиним безкоштовним осередком.

Зараз бібліотечна сфера, як і суспільство в цілому, перебуває у складному процесі реформування.

— Я впевнена в тому, — сподівається К. І. Серeda, — що, поєднавши зусилля всіх небайдужих до бібліотек людей, ми зможемо подолати труднощі, вийти на новий рівень духовного життя. Сподіваємося, що на повну силу запрацює і Закон "Про бібліотеки і бібліотечну справу в Україні".

Гуляйпільська централізована бібліотечна система працює з урахуванням завдань, визначених районними програмами "Відродження" та "Молодь Гуляйпілья".

Так ЦРБ тісно працює зі школами, відділом у справах сім'ї та молоді, центром соціальних служб райдержадміністрації.

З учнями 11-х класів проведено цикл заходів про шкідливість наркотиків: це і анкетування, тестування, зустріч з юристом та перегляд відеокасети "Исповедь наркомана".

Велика увага бібліотечними працівниками приділяється не тільки молоді, але і соціально незахищеним людям. В ЦРБ налагоджена робота по обслуговуванню за місцем проживання інвалідів. Для людей похилого віку створено куточок відпочинку.

Книгозбірні району — місце, де можна стати учасником цікавих неординарних заходів.

В березневі дні майже в усіх бібліотеках Гуляйпільля проходить Шевченківське свято "Через роки, через віки, ми чуємо голос твій, Тарасе". Це і різні вікторини на краще знання творів поета, і літературно-музичні композиції, і усні журнали тощо. Саме завдяки таким заходам виховується національна гідність і духовність молоді.

Кожна із 27 бібліотек району, працюючи над питанням популяризації літератури з різних галузей знань, вибрала один із напрямків діяльності, в якому працює більш поглиблено.

Так при Долинській сільській бібліотеці-філіалі 10 років працює клуб з питань народознавства "Хай не міліє джерело". Бібліотека оформлена в дусі національних традицій. Багато заходів підготували члени клубу. Це і тематичні вечори "Берегиня дому нашого", свята сонячного циклу, конкурс "А я просто україночка" і такі нетрадиційні форми як бліц-турніри "Чарівний світ мистецтва".

Для читачів Червоненської бібліотеки зустрічі із завідуючою бібліотекою Л. А. Бабич стали хвилинами психологічного розвантаження, а сама бібліотека частинкою рідної оселі, і тому читачі поспішають до бібліотеки, бажаючи скористатися можливістю поспілкуватися в своєму колі, повести щирі розмови про те, що їх хвилює сьогодні, прагнучи знайти підтримку, якщо виникли проблеми. І впливає неспішна розмова, лине українська пісня за чашкою чаю.

Полтавська сільська бібліотека відзначається своєю увагою до ветеранів праці, трудових династій. Тут часто влаштовуються заходи, на яких вшановуються працьовиті люди, жінки-берегині роду, берегині України.

В Любимівській сільській бібліотеці найбільшою популярністю користуються свята української родини, конкурси молодих сімей.

Так районна бібліотека для дітей завжди готує заходи з елементами театралізації, щоб діти були активними учасниками дійства.

На 30 червня 2001 року в районі діяли центральна районна бібліотека, районна бібліотека для дітей, три міських бібліотеки-філіали, 20 сільських та два клуби-бібліотеки.

Завдяки турботам райдержадміністрації обсяги коштів на передплату складали близько 16 тисяч гривень на рік.

— Воістину був мудрим князь Ярослав Мудрий, який першим відкрив бібліотеки на Київській Русі, зберігаючи надбання науки і культури на мовчазних полицях історії. І потяглися люди до знань, до книг. Як вони вміють шепотіти, знають лише бібліотекарі, бо у їх храмі завжди тиша, яку порушують лише пальці читачів, перегортаючи сторінки. А очі впиваються в рядки. І оживає тоді все навкруги і відчиняється брама у світ незвіданого, у світ цікавого.

Книги... Книги. Вони стали супутниками бібліотекаря на все життя. Вони навічно поєднали незримими ланками бібліотечного працівника і абонента. Ось на порозі з'явився молодий чоловік, який аж сяє від щастя. "Привітайте мене. У мене синок народився...". А за кілька хвилин зайшла жінка у чорній хустині. Очі сповнені скорботи і смутку...

І щастя, і радість, і печаль, і горе — все проходить крізь душу бібліотекаря. І разом зі своїми читачами радіють вони їх успіхам і співчувають за невдачі.

З давніх-давен у бібліотеку йшли не тільки за книгою, а й поділитися враженнями від прочитаного, за дружньою порадою, а то й просто розповісти про сімейні справи. І це не випадково, бо працюють у цій сфері жінки-матері, подруги, сестри. І знайомий їм біль, і відома радість. А це — неабияка підстава для спільної розмови.

Кожна з них виховує сина або доньку. Має дім, сім'ю, власні проблеми. Але ні на хвилину не сумнівається у виборі професії, бо ні з чим не зрівняти ту радість душі, коли відчуєш, що змогла підказати і зрозуміти юному читачу мудрість Екзюпері, відчути тонку іронію чеховської прози, філософські роздуми Достоевського.

І знаєте, коли радіють бібліотечні працівники? Коли впродовж робочого дня не було вільної хвилини. Як це розуміти? А так, що бібліотекар задовольнила читацькі запити і пенсіонера, і фермера, і студента, і домогосподарки. А зграйка дітлахів, що залетіла після школи, отримала відповіді на всі питання.

Ой, ці ж уже дитячі оченята. Цікаві й допитливі. І справжній бібліотекар не може бути байдужим до них, до серйозних очей дорослих.

Можна ще багато перераховувати достоїнств бібліотекаря. Та зупинюся на тому, що це звичайні, духовно багаті жінки, що знайшли своє покликання. І ніякі негарзди не примусять їх зійти з обраного шляху.

*Завжди ласкава і привітна,
Хоч біль там, може, на душі,
Ти — лоцман, компас у світі книжнім
І вчитель ти, і лікар ти.
Уклін тобі, бібліотекар,
Що в світ прекрасного повів,
За мудру раду, за терпіння,
За вірність справі і уміння
Долати негарзди днів.*

30 червня 2001 року розповідала завідувача бібліотекою-філіалом Л. І. Карнаух:

— Працюю я бібліотекарем у Любимівській сільській бібліотеці вже 34 роки. Тож все своє трудове життя пам'ятаю себе серед книг. За цей період були і злети, і падіння у бібліотечній справі. Але так важко працювати, як зараз, не було ніколи. Приміщення не опалюються, матеріальна база слабка, зарплата мізерна. Та особливо дається взнаки нестача книг, які так потрібні людям.

Раніше ми раз на місяць отримували нові видання, а зараз доводиться вишукувати різні шляхи, щоб поповнити фонди. Тож я звернулася до керівників СВК "Любимівський" за допомогою. І кооператив передав бібліотеці передплату на газету "Комсомольская правда", а з травня — оформив і передплату на такі періодичні видання, як "Натали", "Единственная", "Лиза", "Вот так!" Всього на 250 гривень.

Завідуюча Любимівською бібліотекою Карнаух Лідія Іванівна

Від імені читачів бібліотеки щиро дякую голові СВК "Любимівський" В. І. Мартиненку, який подарував бібліотеці книги з власної домашньої бібліотеки. Це класика і пригодницька література.

"Людина щирої вдачі" — так називають бібліотекаря за покликанням Ольгу Григорівну Троян. Ця скромна жінка вже 28 років (йдеться про 2001 рік — Авт.) працює у Долинській сільській бібліотеці. У селі вона щодень на виду у всіх односельчан. І знають її там від малого до старого. Знають і глибоко шанують. Завжди привітно Ольга Григорівна зустрічає своїх читачів у приміщенні бібліотеки, в якому завжди зразковий порядок. Затишно і гарно. В кожній книжковій виставці, тематичній полиці, в кожній назві переважає український народний колорит. І все це створено невтомними руками і з великою любов'ю.

Мешканці села, а особливо діти, із задоволенням відвідують різні масові заходи, що вчать шанувати історію, культуру, рідну землю.

Завдяки проведеній роботі впродовж останніх років кількість читачів у бібліотеці залишається незмінною і сягає 650 чоловік. Низький уклін вам, Ольго Григорівно, від колег та вдячних читачів.

29 вересня 2001 року, напередодні Всеукраїнського дня бібліотек директор централізованої системи К. І. Середа ділилася наболілим:

— Сьогодні центральна районна бібліотека — це просторі світлі зали, ділова тиша читального залу. Скромні та привітні бібліотекарі — високі професіонали. Книгозбірня є важливим осередком культури в нашому районі і сприяє загальноосвітньому, професіональному і культурному розвитку громадян, а також формуванню у майбутнього покоління потреби у книзі та освіті.

Як і вся країна, ми переживаємо не кращі часи: маємо і брак нових надходжень, і фінансові труднощі. Проте, завдяки копіткій роботі бібліотечних працівників, книгозбірня не втратила свого читача. Щодня її відвідує близько 200 чоловік.

Щоб вийти із скрутного становища, центральна бібліотека та 20 сільських ввели платний "нічний абонемент", який дав нам прибуток за минулий рік у 15 тисяч гривень. У результаті у нас з'явилася можливість придбати не лише нову літературу, а й купити канцелярські та господарські товари, бібліотечну техніку.

Хотілося б, щоб і комерційні структури стали нашими спонсорами. Приклади допомоги вже є. Директор ТОВ "Надія" Н. Л. Биковська постійно здійснює передплату на періодичні видання як українські, так і російські для Новомиколаївської сільської бібліотеки. Керівник СВК "Любимівський" В. І. Мартиненко теж передплатив для Любимівської бібліотеки періодичні видання.

Ми постійно проводимо анкетування та опитування різних категорій читачів бібліотеки. Зокрема, аналіз таких анкет, як "Молодь. Книга. Бібліотека" дозволяє корегувати план масових заходів.

— У квітні 2002 року в Залізничній селищній бібліотеці була оформлена книжкова виставка для юнацтва. І називалася вона, — повідомляла 30 квітня читачів районної газети бібліотекар бібліотеки-філіалу № 7 Л. Демченко, — "Давайте замислимось". Ділилася виставка на п'ять розділів: "В дурмані" — про шкідливий вплив куріння на організм підлітка; "Корисна травичка — згубне зілля" про те, що чекає в майбутньому наркомана і якої шкоди завдає наркотик організму людини; "Під знаком СНІДу" — про небезпечну хворобу — синдром набутого імунodefіциту; "Обирай здоровий спосіб життя" — дитяча проституція і її наслідки.

Тема цієї виставки настільки актуальна, що про неї треба і говорити, і писати, щоб застерегти від біди.

По телевізору показують насилля, розбій, зоряні війни. І хто ж, як не ми, повинні пояснювати дітям шкідливість цих звичок, розповідати про те, що таке здоровий спосіб життя. Ось це все ми і висвітлюємо в літературі, що зібрана у виставку.

Діти цікавляться цією тематикою, читають підбірки, розповідають про них своїм товаришам. Ця виставка корисна і для дорослих. Адаже саме вони повинні оберігати дітей.

20 липня 2002 року про роботу бібліотеки у селі Рівнопіллі розповіла її завідувача Людмила Василівна Анікіна:

— Як живе сьогодні бібліотека? Хотілося б, звичайно, краще. Бо ось уже протягом десяти років не отримали жодної книги до свого фонду за кошти бюджету. Мені довелося бувати у цій бібліотеці десь років двадцять тому. А тепер волею долі я тут працюю. Тоді в бібліотеці нараховувалось 8537 книг. На 1 січня цього року — 1370. На сьогодні є 136 читачів дорослих і 43 — діти. Книгозбірня активно включилася у республіканську акцію "Із світу по книжці — бібліотеці фонд". Були розклеєні оголошення з проханням подарувати бібліотеці домашні книги. Люди відгукнулися на це прохання. Принесли літературу М. М. Онучко, Ю. В. Величко, Ю. П. Сова, Т. І. Скворцова, В. Рябко, В. І. Срібний, В. І. Кравченко, Ю. М. Шерстов та інші. На сто гривень купило книг місцеве товариство "Рівнопілля". А ще було введено платне читання, на вирученні кошти від якого також поповнили книжковий фонд. Так спільними зусиллями нинішнього року придбали 73 нові книги.

Крім цього, ми зібрали підшивки газет "Хозяин", "Доктор Нострадамус" і "Порадниця", які користуються великим попитом у читачів. Також беремо літературу в центральній районній бібліотеці. Так і працюємо, стараємося, щоб людина і на селі, прийшовши до бібліотеки, змогла тут знайти щось до душі і пішла звідси задоволеною.

Щоб зацікавити читачів у співдружності зі школою організуємо і проводимо цикли бесід "Мій дім — моя любов", уроки етики "Як ми вітаємось", "Як поведимось за столом" та інші. Оформлені тематичні виставки "Україна, історія і сучасність", "Наше село — наша історія". Останню готували усім селом, вона скоріше схожа на міні-

музей, бо тут зібрані відповідні документи, старовинні знаряддя праці, ужиткові речі, фотознімки цілинників, воїнів-афганців, відомості про розвиток колгоспу, а нині товариства "Рівнопілля" від 1928 року по сьогоднішній день.

З цією метою оформлені і постійно поповнюються тематичні папки газетних матеріалів — "Цікавинки", "Наші свята", "Рецепти народної медицини", "Дім, сад, город", "Юридичні консультації", "Про видатних людей" та інші.

Наша бібліотека розташована в одній із великих кімнат приміщення сільського клубу. Цьогорік завдяки турботам керівництва господарства проведено ремонт. Все начебто добре, крім одного — холодної пори приміщення не опалюється. Це створює великі труднощі в роботі. Та бібліотека не припиняє своєї діяльності і живе надією, що незабаром настануть зміни на краще. І в бібліотечній системі також.

У січні 2003-го року виповнилось 25 років централізованій бібліотечній системі в районі. З цього приводу 18 січня директор її К. І. Середа повідомляла:

— У січні цього року бібліотечні працівники відзначили 25-річчя створення районної централізованої бібліотечної системи. І нині ЦБС — це колектив одностайних, живий, гнучкий організм, здатний ініціювати і реалізувати оригінальні творчі ідеї та задуми. Для них бібліотекар — не професія, а стан душі. З висоти минулої чверті віку стає очевидним: таке ставлення до власного фаху вважають своїм життєвим кредом і ветерани, і ті, хто робить перші кроки на бібліотечній ниві.

Слова подяки адресую ветеранам праці, а також тим колегам, які і зараз працюють в бібліотеках, і допомагають кожному читачеві задовольнити його запити і уподобання.

Для задоволення постійно зростаючих потреб читачів, зумовлених вимогами часу, наші працівники спрямовують зусилля на підвищення професійного рівня та позитивного іміджу бібліотек, розширення їхніх функцій, впровадження нових методів і форм роботи з читачами. Кожна бібліотека обрала свій профільний напрям діяльності. Так, центральна бібліотека - головна в ЦБС, діє як довідково-методичний центр з питань культури, освіти. За її активного сприяння при бібліотеках функціонують клуби та гуртки за інтересами, проводяться

вечори-зустрічі, вечори-презентації, прем'єри книг, уроки державності тощо. На них приходять і ті, кому 70, і підлітки, і молодь. А привітна посмішка, заспокійливе слово, щира порада бібліотекарів О. Г. Троян, В. М. Павлової, Н. І. Тимчук, Л. І. Карнаух, Ж. М. Сафронової, Т. М. Портної — своєрідна психотерапія для наших відвідувачів. Адже бібліотеки стали для багатьох не тільки джерелом інформації, а й місцем спілкування.

При дитячій бібліотеці працює гурток "Лялька і книга" та клуб правової тематики для старшокласників "Феміда".

Долинська ж бібліотека-філіал та Успенівська № 2 надають перевагу відродженню українських народних звичаїв та обрядів.

В центрі уваги бібліотек-філіалів Полтавської, Залізничної, міських № 1 і № 3, Червоненської - робота з молоддю, Любимівська, Малиновська бібліотеки-філіали надають перевагу роботі з сім'ями.

Не один рік приділяють увагу читачам-дітям міська № 2, Дорожнянська, Мирненська, Успенівська № 1, Комсомольська ж та Новомиколаївська бібліотеки-філіали надають перевагу популяризації літератури з питань природознавства та екології.

Працівники Новозлатопільської приходять на допомогу при вивченні шкільних програм. Для цього використовуються такі форми роботи, як диспути, зустрічі з цікавими людьми, години пам'яті та спілкування, спрямовані на вивчення історії рідного краю.

До речі, на січень 2003 року книжковий фонд ЦБС склав 386779 примірників, 25284 читачі відвідали бібліотеки і видано їм 569293 примірники книг. Проте, останнім часом, посилюється на відсутність поняття "централізована бібліотечна система" у Бюджетному кодексі України, у ряді регіонів відбувається децентралізація бібліотек. Це приводить до негативних фінансових та соціальних наслідків: зведення доступу до книжкових фондів, обмеження взаємовикористання інформаційних ресурсів, збільшення витрат на утримання бібліотек.

ЦБС — це об'єднання бібліотек в єдине структурно-цілісне утворення, тому розмежування бюджету на районний та сільські при фінансуванні видатків на утримання бібліотек згідно із ст. 88 призведе до ліквідації всієї системи, обмежить можливості ЦБС, фактично знищить сільські бібліотеки-філіали. Я думаю, що в нашому районі децентралізації не буде, адже за 25 років ми зберегли всі бібліотеки.

А у зв'язку з роком культури, можливо, запрацює і Закон України "Про бібліотеки і бібліотечну справу" (ст. 26). Тому фахівці Гуляйпільської ЦБС працюють з глибоким переконанням у те, що збудуться усі задуми та мрії, адже з нами читачі, їхня довіра і вдячність, що є запорукою успіху нашої справи і найвищою нагородою.

А це у травні 2003-го року говорила завідувача Мирненською бібліотекою-філіалом М. Діденко:

— Нелегкі часи переживає наша культура, в тому числі — і сільські бібліотеки. Як важко працювати, коли в приміщенні холодно та ще й дах протікає. Не вистачає потрібної літератури, газет та журналів, бо за відсутності коштів бібліотеки давно не комплектуються новою художньою літературою, а на передплату періодики виділяється зовсім мало коштів. І щоб якось вижити, ми увели платні послуги. На ті кошти ми й купуємо нові книги. І йдуть люди до бібліотеки, тому що в нашому Мирному — це єдиний промінчик, куди можуть прийти сільчани почитати книгу, журнал чи газету або просто поспілкуватися.

Тож аби наші односельці не сумували, особливо довгими зимовими вечорами, чуйні люди (тепер їх називають спонсорами) виділили кошти на передплату газет та журналів на перше півріччя. Це — А. А. Муцураєв (ТОВ "Чарівне"), В. Е. Трутаєв та В. Ю. Повхан (НВТ "Плаверс" ЛТД і К°), ОО Данілов (ТОВ "Лілія"). А для найменших читачів Ю. Г. Ходус (СФГ "Обрій") передплатив дитячі журнали. Тож щире спасибі усім їм від мене особисто і від усіх читачів бібліотеки. Та попереду друге півріччя. І ми щиро сподіваємось, що вони знову придуть на допомогу, а разом з ними — й інші керівники господарств.

— Наш Гуляйпільський край щедрий на працьовитих і талановитих людей, — стверджувала 29 вересня 2004 року методист центральної бібліотечної системи І. Передерій. — Чимало таких і в нашій системі, яка, незважаючи на прикрощі часу, продовжує функціонувати, і всі 27 бібліотек відкриті для читачів.

Очолює бібліотечну систему здібний директор і чуйна людина К. І. Середа. Та й саме колектив бібліотечної системи стабільний, склався не за один день. 80 відсотків його працівників мають спеціальну освіту та стаж роботи від 15 до 40 і більше років.

Обслуговує ЦБС понад 25 тисяч читачів. У середньому щорічно їм видається більше як півмільйона книг і періодичних видань.

Серед кращих спеціалістів можна назвати завідуючих сільськими бібліотеками-філіалами Л. І. Карнаух (Любимівка), Л. О. Демченко (Залізнична селищна), О. Г. Троян (Долинська сільська), Т. М. Портна (Полтавська), З. В. Стасик, Т. Омесь (Воздвижівка), Ж. М. Сафронова (Приютненська), В. І. Пузанова, Т. І. Плющій, Л. І. Кізіленко — завідуючі міськими бібліотеками.

Особливий внесок у роботу ЦБС робить колектив центральної районної бібліотеки. Це — завідувача відділом обслуговування Н. П. Кірієнко, бібліотекарі Л. С. Войцеховська, В. П. Меркулова, І. О. Тимофієва, Г. М. Бугрим. Цим відділом обслуговується близько двох сотень читачів.

У читальному залі працює центр правової інформації, головне призначення якого — розповсюдження офіційних текстів, правових актів, оперативного забезпечення правовою інформацією всіх зацікавлених осіб, вирішення проблем відкритості влади для населення. Відділ обслуговування приваблює читачів ще й багатим калейдоскопом періодичних видань. Їх налічується понад 60, серед яких "Голос України", "Урядовий кур'єр", "Запорізька правда", "Голос Гуляйпілья", журнали "Ровесник", "Женское здоровье", "Натали", "Караван историй", "Домашний очаг", "Дім. Сад. Город", журнали для чоловіків та інші. І все це — дякуючи, зокрема, і турботі районної державної адміністрації. Саме за її сприяння ми і маємо кошти на придбання цієї періодики.

Працівники ЦБС намагаються вирішувати такі питання, як нестача літератури і невчасні надходження нової друкованої продукції, а тому вже кілька років діє вдало запроваджена система платних послуг, що дає змогу придбати нові книги для бібліотек району. Так, наприклад, за шість місяців 2004 року такі надходження нараховують більше 10 тисяч гривень по ЦБС.

Значимий у структурі ЦБС є відділ комплектування і обробки літератури, де вправно трудиться заввідділом Л. В. Брацило, бібліотекарі Л. С. Жилінська, О. В. Северин. Саме цей відділ утримує на балансі майже 387 тисяч екземплярів книг на суму 225 тисяч гривень.

— До професійного свята — Всеукраїнського дня бібліотек, — писала 29 вересня 2004 року бібліотекар Л. С. Жилінська, — хочу розповісти про колегу Наталію Іванівну Тимчук, яка працює завідуючою в Малинівській сільській бібліотеці. Знають її від малого до старого і глибоко поважають за доброту та чуйність.

Бібліотека — чудове місце, де можна посидіти в тиші її залів, гортаючи сторінки минувшини та сьогодення. Бібліотечні працівники часто організують дозвілля для мешканців села. Ось і в цьому закладі проводяться різні масові заходи, вечори, дні інформації. З великою любов'ю оформлені книжкові виставки.

Не забувають про бібліотеку і місцеві керівники. Надає їй допомогу, зокрема, директор ТОВ "Батьківщина" В. М. Савовський. Зараз проводиться ремонт бібліотеки та сільського будинку культури. Крім того, щороку Н. І. Тимчук отримує спонсорську допомогу від господарства на придбання книг та періодичних видань.

Завдяки проведеній роботі впродовж останніх років кількість читачів у бібліотеці с. Малинівки сягає 760 чоловік. І дякуючи показникам росту, Н. І. Тимчук завжди серед перших.

29 вересня 2007 року завідувача Комсомольською бібліотекою-філією заявила: "Прищеплюємо любов до читання. А якщо дитина не читає або читає мало, то обмежується її світогляд, тоді роки не можуть заповнити вакуум духовності і прогалини в освіті. А щоб діти чіткіше усвідомили цю прописну істину, ми і провели у Комсомольському НВК бесіду на таку тему: "Книга у твоєму житті". Вона почалася із знайомства учнів із священною книгою "Біблією", яка навчає всіх людей на землі миру, добру і взаєморозумінню. Потім школярі мали змогу ознайомитися з Конституцією України та порівняти її з примірником Конституції США. З цікавістю вони слухали поради, як правильно працювати з енциклопедіями, довідниками і словниками, а, побачивши книгу Д. Дівера "200 років книжкової ілюстрації для дітей", просто не могли від неї відірватися.

Класовод 10 класу В. Я. Петров розповів учням історію виникнення писемності, книгодрукування, а також веселі пригоди зі своїх студентських років, про перше знайомство з бібліотекою та цікавими книжками. Дав деякі поради батькам частіше ходити в бібліотеку з дітьми, подавати власний приклад, дарувати їм книги і передплачувати хороші журнали.

У повному захваті були присутні від виступу вчителя В. К. Грищука, який зі стареньких, перерваних книжок на наших очах зробив шедевр. У його руках книга отримала нове життя. Володимир Кирилович радив учням берегти книги і продовжувати в родинях добру традицію — їх дарувати.

Свято працівників культури та аматорів народного мистецтва. 23.03.2005 р.

Учні ознайомились з найменшою, портативною, кишеньковою книгою спогадів про Т. Г. Шевченка Варвари Репніної "Я Вас слишком сильно люблю".

Подібні заходи якраз і вчать школярів поважати друковане слово і прищеплюють їм любов до читання.

Говорячи про бібліотечну систему, про нелегкі часи, які вона переживає, не можна не відзначити, що сьогодні багато залежить від бібліотекаря, від його професіоналізму, ерудиції, організаторських здібностей, комунікабельності.

Щоб фахові знання бібліотечного спеціаліста не старіли, а творча думка працювала активніше, допомагає професійна освіта. Над постійним вдосконаленням системи підвищення кваліфікації працює методична служба районної центральної бібліотеки.

Розповідає директор районної бібліотечної системи К. І. Середа:

— Працівники ЦБС намагаються регулярно спілкуватися зі своїми сільськими колегами, притому поступово дбають про здобуття нової якості. Так, у 10 бібліотеках-філіях нашої системи бібліотекарі працюють над втіленням довгострокових програм. Це авторські програми на допомогу навчальному процесу, вивченню історичного краєзнавства, народознавства, організації сімейного читання, екологічної, правової освіти, роботи з молоддю.

Система професійної освіти включає анкетування працівників бібліотек-філій з метою вивчення їх потреб у професійних знаннях. Саме за підсумками опитування розроблена програма підвищення кваліфікації бібліотечних кадрів ЦБС.

Активно використовуються такі форми, як "круглі столи", семінари-тренінги, майстер-класи, творча лабораторія, школи бібліотекарів-початківців. Головна мета занять — оперативне донесення нової інформації, кращого досвіду, нових форм і методів бібліотечного обслуговування. Ми намагаємося забезпечити активну і зацікавлену участь усіх присутніх, спрямувати творчий потенціал учасників на розв'язання існуючої проблеми.

Тематика занять різноманітна: "Організація бібліотечного обслуговування пенсіонерів та людей похилого віку", "Етика та етикет бібліотекаря", "Рік культури в Україні і проблеми бібліотек" та ін.; складовими робочих програм є творчі дискусії, аналізи конфліктних ситуацій, обговорення, рольові ігри, імітаційні вправи.

Так за "круглим столом" обговорювалися проблеми розвитку бібліотечної справи у Гуляйпільському районі, цікаві дискусії відбулися навколо тем: "Бібліотеки: минуле, сучасне, майбутнє", "Організація довідкового та інформаційного сервісу". Семінар на тему: "Етика та етикет бібліотекаря" передбачав проведення ділової гри та тестування. Сільські колеги взяли участь в діловій грі "Як вижити бібліотеці в сучасних умовах", висновки та результати навчання стали творчим продовженням діяльності філій.

Працюють у ЦБС і постійно діючі семінари: "Основи планування", "Підсумки року", "Новий рік — нові завдання", а також виїзні семінари, бо це найбільш продуктивна форма навчання. У семінарі для сільських колег "Правоосвітня робота бібліотек" взяли участь старшокласники та працівники прокуратури. Учням були запропоновані картки із запитаннями, а фахівці права перевіряли правильність даних відповідей. Проводилися заходи й присвячені екологічній ситуації в районі, на які запрошувалися представники районної санепідемстанції.

Практика свідчить: обмін досвідом бібліотечних працівників часто перетворювався на самозвітування, і ми стали впроваджувати "калейдоскоп нових ідей", "години взаємних порад", "години професійних таємниць".

Досвідчені працівники центральної, районної, дитячої бібліотек — хороші тренери для сільських колег. Особливу увагу приділяємо молодим спеціалістам. Для них організуємо заняття школи бібліотекаря-початківця, намагаємося побудувати навчання так, щоб ази нашої справи стали їх надбанням.

Є чому повчитися бібліотечним працівникам району у завідуючої Долинської сільської бібліотеки-філії Ольги Григорівни Троян. Вона своїми руками створила теплий, затишний світ для своїх читачів. Багато років ця досвідчена, привітна жінка веде клуб "Хай не міліє джерело". Зберегти надбання рідної культури, передати її нащадкам — в цьому вбачають своє завдання члени клубу. Старовинні пісні, балади звучать на фольклорно-мистецьких вечорах у виконанні фольклорного ансамблю. Родзинками засідань клубу стали "посиденьки" та вечорниці, різдвяні свята. І саме тому ця бібліотека стала майстер-класом у ЦБС.

На заняттях бібліотечні працівники брали участь у "посиденьках". Серед присутніх — сільські хлопчики та дівчата, їх бабусі, які поділилися секретами розпису писанок, виготовлення рушників та вишиванок, секретами української кухні.

Слід зазначити, що заняття в майстер-класі прискорює процес оволодіння кращим досвідом та сприяє його активному впровадженню у практику роботи бібліотек-філій.

Успішно трудиться в Любимівській бібліотеці Лідія Іванівна Карнаух.

У всі часи неможливо досягти професійної досконалості без самоосвіти. Не тільки підготовка домашніх завдань до семінарів, професійних тренінгів зобов'язує приділити цьому питанню увагу. Перш за все ми пам'ятаємо, що імідж бібліотеки створюють люди, які в ній працюють. Читачі високо цінують професійні якості бібліотечних працівників, рівень їхньої обізнаності. Під час відвідування сільських установ наголос завжди стоїть на питаннях поінформованості бібліотекаря.

Постійне наше завдання — стимулювати читання бібліотечних працівників. З цією метою проводимо експрес-опитування "Остання книга, яку я прочитав". Ми рекомендуємо колегам мати "робочу полицю бібліотекаря", на якій слід розмішувати книги, випробуванні часом — класика, сучасна література, книги, про які "говорять" сьогодні.

Завжди, щодня однією із найважливіших проблем для Гуляйпільської центральної бібліотеки як методичного центру є пошук інновацій, цікавих форм для професійної освіти, бо це головний шлях бути гідним, ерудованим бібліотекарем. І тому нам, особливо тепер, необхідна підтримка держави, місцевої влади для того, щоб не втратити останні острівки духовності на селі — наші бібліотеки.

30 вересня 2009 року розповідала К. І. Середа:

— Коли стала централізована бібліотечна система, тоді у 80-х роках минулого століття настав розквіт бібліотек. Ми розширили їх мережу, поповнили бібліотечні кадри: в одному закладі почало працювати по два бібліотекаря.

На 1 січня 1967 року в районі проживало 53400 чоловік, а у 2009-му — 29 тисяч. Тоді добра слава йшла про сільські бібліотеки, де працювали О. А. Симонова (Марченко) (Полтавка), Н. П. Булана (Воздвижівка), М. І. Халяпіна (Дорожнянка), Р. П. Сухобок (Добропілля), Н. Плясова (Приютне), Н. С. Зінькова (Новозлатопіль).

Ми подавали велику методичну роботу сільським бібліотекам, наш досвід вивчали в області. Приїздили з Міністерства культури України і на колегії Міністерства постановили поширити наш досвід роботи з сільськими бібліотеками по всій Україні.

Правова освіта населення носить інформаційний та роз'яснювальний характер і покладена на бібліотечні заклади як центри інформаційного забезпечення. У 2009 році бібліотекарі району активно використовували різні форми роботи: книжкові виставки, тематичні лекції, бесіди, "круглі столи", зустрічі з працівниками органів юстиції та правозахисних органів, юристами.

Так, центральна районна бібліотека одержує щомісяця журнал "Право України", придбано підручники для студентів вищих навчальних закладів "Інформаційне право України", "Правознавство" та ін. У читальному залі постійно діє інформаційно-правовий центр для масового читача, де можна ознайомитися з документами місцевих органів влади, з питань освіти, культури, охорони здоров'я, правопорядку, соціальної захищеності населення, місцевою пресою. Популярністю у читачів користується постійно діюча картотека "Правоохоронні та соціальні служби міста".

З правознавчої тематики організовано та поновлено книжкову виставку "Час. Закон. Молодь", тематичні полиці "Україна: роки незалежності", "Сім'я — основа сучасного суспільства", "Молодь України проти тютюнопаління", також поновлено постійно діючу "Держава: події і факти", оформлена книжкова виставка "Молодь проти наркотиків", "Конституція України — новий відлік часу", виставку-застереження "Тенета небезпеки" до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом; проведені інформаційні години "2009 рік — Рік молоді", "Соціальна справедливість — в чому вона", "Покликання чи необхідність", "Молодь і бізнес"; інформаційні бесіди і т. ін.

Окрім того, у централізованій бібліотечній системі ведеться облік правознавчої та юридичної літератури. На сьогоднішній день у наявності літератури та періодичних видань по даній тематиці є близько 4500 екземплярів, із них 2719 екземплярів видано читачам у користування. Також у центральній районній бібліотеці у поточному році проведено серед читачів "Анкетування читацького попиту на юридичну літературу серед користувачів бібліотеки", яке показало, що освітньо-правової літератури не достатньо, за яким криються малі фінансові забезпечення на придбання друкованої продукції.

Підготовлений "Графік вивчення попиту населення на юридичну літературу і забезпеченості сучасною правовою літературою та юридичними періодичними виданнями бібліотек централізованої бібліотечної системи Гуляйпільського району".

Працівники районної бібліотеки для дітей також працюють над реалізацією завдань з правового виховання населення. У бібліотеці для дітей оформлено постійно діючу книжкову виставку "Символи держави" за темами: "Правила дорожнього руху", "Шкідливі звички", "Правила поведінки в громадських місцях", "Державотворення, соборність України, незалежність України". На даній книжковій виставці представлена література юридичного напрямку, яка постійно поповнюється новими надходженнями. В 2009 році діяла книжкова виставка "Основний Закон нашої держави" та виставка-консультація "Закон. Вчинок. Відповідальність".

Для учнів молодших класів в районній бібліотеці для дітей провели гру "Подорож в країну Правляндію", де казкові герої показували, які права і обов'язки учнів (у виконанні учасників лялькового гуртка "Калинка"). Для дітей старшого шкільного віку проведено правову гру "Дитинство в Україні: права, гарантії, захист". Проводиться робота по вихованню у дітей поваги до батьків, сім'ї, сімейних традицій. З цією метою проведено мистецьку вітальню "Материнські обереги" (зустріч з народними умільцями). Також ведемо роботу по пропаганді здорового способу життя, заняттях спортом, оздоровлення. Оформили в бібліотеці книжкову виставку "Подорож колами пекла: тютюн, горілка, наркотики, СНІД", де зібрана література про їх шкідливий вплив на організм, що росте.

Також в районній бібліотеці для дітей поповнено новими матеріалами розділи прес-дос'є: злочин і покарання, смертна кара, права дитини, Конвенція про права дитини, здоровий спосіб життя, СНІД, наркоманія та відповідальність дітей і підлітків за різні проступки.

У 2009 році бібліотеки ЦБС керувались Конституцією України, Законом України "Про бібліотеки та бібліотечну справу", брали участь у реалізації державних та обласних програм "Здоров'я нації" (2002-2011), "Робота з обдарованою молоддю" (2006-2011), "Підтримка сім'ї на період до 2010 року", "Розвиток і функціонування української мови на 2004-2010 рр.", "Розвиток фізичної культури і спорту на 2007-2011 рр.", "Відродження та розвиток українського козацтва" та інших.

Кожний структурний підрозділ бібліотечної системи виконував свою основну місію.

Своїми пріоритетами бібліотеки вважають комп'ютеризацію, співпрацю з органами місцевої самоврядування, впровадження нових інформаційних технологій, прагнення відповідати вимогам часу.

Районний семінар бібліотечних працівників Гуляйпільської ЦБС. 4.12.2009 р.

Велику увагу бібліотеки приділяють роботі з юнацтвом, а саме: формуванню правової культури бібліотечними формами та методами. З успіхом у бібліотеках діяли книжкові виставки "Право у вашому житті", "Молодь. Закон. Право". Бібліотекарі знайомлять молодь з конституційним, трудовим, кримінальним правом. Проводять години запитань та відповідей "Злочин та покарання", куди запрошують юристів, працівників прокуратури, організують юридичні діалоги "Молодь має право".

Велику увагу бібліотекарі приділяють проблемі збереження здоров'я молоді, шляхом популяризації літератури про здоровий спосіб життя. З цією метою в ЦРБ діє клуб "Знати, щоб жити", в рамках якого проводяться такі заходи: оформлялись книжкові виставки "СНІД — проблема ХХІ століття", виставка-застереження "Тенета небезпеки", "Алкоголь і алкоголізм", "Шкідливість тютюну" та ін.

Проводились інформаційні години: "ВІЛ-СНІД та його профілактика", "Звинувачується "зелений змії", а також години пізнання "Гра в життя і смерть", "Як бути здоровим завжди".

Улюблений напрямок роботи бібліотекарів, особливо сільських, це — краєзнавство. Особливо ця робота поживалась до 70-річчя утворення Запорізької області. В бібліотеках створені куточки, міні-музеї про наш Запорізький край. Оформлялись книжкові виставки: "Земля Запорізька — край наш рідний", "Запорізька область — часточка України", "Славетна легендарна земля — Запоріжжя", "Гордість краю — Дніпрогес". Проводились інформаційні години "Запоріжжя — промисловий центр", "Корисні копалини краю", "Сільське господарство — основа економічного життя краю".

Сільські бібліотеки вивчали історію населених пунктів, історію створення сільських бібліотек.

В краєзнавчих куточках зібрані матеріали про село, унікальні фотографії, записані звичаї та обряди села, документи, щоденники, листи односельців. До дня міста, села, яке традиційно проходить у вересні бібліотекарі проводять свята, краєзнавчі вечори, вшанування знатних людей села. Це — "Тут все священне, все твоє, бо зветься просто рідним краєм".

В березні проходив тиждень національної культури, присвячений Т. Г. Шевченку. З цією метою в бібліотеках діяли книжкові виставки "Ми тебе не забули, Тарасе", "Орлиний злет шевченкового духа". Проводились свята "Обніміться, брати мої" та ін.

Тужливим журавлиним криком все далі в небуття йде минула війна. Час рівняє солдатські окопи, притупляє біль втрат. І тільки рани в серцях тих, хто пережив її жахливе пекло, не загоюються і донині. Тому бібліотеки зробили так, щоб ветерани, яких залишилось вже дуже мало, відчули піклування про них. В бібліотеках проводились тематичні вечори, вечори-спогадів, вечори зустрічей на теми: "Свято зі сльозами на очах", "Пам'ять про війну священна", "Вклоняюсь, земле, мужності твоєї".

Оформлялись книжкові виставки: "Вклонімося і мертвим і живим", "Ні, не пішла війна у забуття", "Збережемо пам'ять про подвиг". Біля них проведено огляди, перегляди літератури.

До Дня Незалежності в бібліотеках діяли книжкові виставки: "Хай святиться ім'я твоє, Україно", "Прийди до серця, Україно, благослови добром мене". Проводились літературні свята: "Хай цвіте у щасті Україна, Україна зоряної мови", "Моя вишнева Україна" та інші.

Без знання української мови — немає нації, тому пропаганді мови було приділено велику увагу. В бібліотеках організовувались виставки: "Відкрий, о, рідна моя мово, свої скарбниці золоті", "Українська мова — давня й молода", "Мова — жива скарбниця українського народу", а також виставка-роздум "Є мова — є народ". Проведено інформаційні години: "Повага до мови — повага до народу", "Вертайсь, рідна мово, у серце народу, у душу України!". Організовано годину поезії "Чарівна мелодія мови" та свято "Щира втіха, рідна мова, краю отчого окраса".

До дня Європи в бібліотеках діяла виставка "Я — українець. Я — європеець". Проводились години пізнання: "Європа — наш спільний дім", "Євроатлантична інтеграція України очима молоді", "Європейський вимір", "Україна — частина Європи".

Сьогодні найголовнішою проблемою людства є проблема виживання, яка стосується кожної людини, кожної живої істоти. Ніякі блага цивілізації не замінять чистого повітря, вільних від шкідливих домішок продуктів харчування і води.

Вирішити конфлікт людини і природи можна лише на основі безперервної ненав'язливості екологічної просвіти, яка завжди була у центрі уваги бібліотек. Ефективною формою роботи на дану тему є книжкові виставки, тому в бібліотеках діяли виставки на теми: "В долонях Всесвіту — життя" (до Дня землі), "Екологічна безпека: вчора,

Читацька конференція у районній бібліотеці для дорослих. 18. 03. 2010 р.

сьогодні, завтра", "Здорове довкілля — це щедра і щира душа". Простір бібліотек оформлено квітами — це викликає почуття приєднання до прекрасного світу живої природи. Так ненав'язливо виникає контакт з прекрасним. Разом з цим проведено інформаційні години: "Збережемо рідну землю голубою і зеленою", "Люди і природа", "Наша планета — живий дім", "Людино, хто ти на землі", "Осінь — багатство нашого буття".

До Чорнобильської трагедії бібліотеки оформляли виставки літератури: "Чорнобиль — це рана України", "Той квітень не забути нам повік" та провели інформаційні години: "Весна отруєна страхом" та "І все перекреслив урановий атом".

Велику роботу провели бібліотекарі по вшануванню жертв Голодомору. В бібліотеках діяли книжкові виставки "Україна — роки скорботи", "Невиплакані сльози України", виставка-досьє "Обличчя Голодомору", виставка-реквієм "Не маємо права забувати". Проведено уроки пізнання: "У той рік замірили зозулі, накували знедолений вік", "Чорнобиль — наш біль і тривога", урок-реквієм "Земле рідна, понівечена скрипка моя".

На дану тему успішно працювала за творчим проектом "Голодомор 1932-1933 років в Україні" завідуюча Любимівською сільською бібліотекою-філією Л. І. Карнаух. Вона з дітьми збрала 38 свідчень очевидців голодомору, відкрила нові сторінки історії села. Оформила альбом "Гіркі спогади на все життя" та провела ряд заходів на дану тему, які залишили глибокий слід у дитячих душах.

В обласному конкурсі "Краща сільська бібліотека" в I турі I місце посіла Любимівська сільська бібліотека-філія.

Бібліотекарі також ефективно ведуть популяризацію української та світової літератури, поезії, проводять різноманітні заходи до ювілейних дат письменників, поетів, композиторів, художників і т.д.

Бібліотеки Гуляйпільщини перебувають у постійному пошуку сучасних, ефективних форм обслуговування користувачів, активно впроваджують нові форми роботи, прагнучи відповідати вимогам часу.

Але, на жаль, серйозного поліпшення потребує матеріально-технічна база бібліотек. В зимовий період бібліотеки не опалюються, крім районних та Верхньотерсянської, Дорожнянської сільських бібліотек, які опалюються газом.

У райбібліотеці для дорослих після зустрічі з воїнами-інтернаціоналістами. 16.02.2010 р.

ІСТОРІЯ ОЧИМА СУЧАСНИКІВ

Любимівка

У грудні 2009 році розповідала завідувача Любимівською бібліотекою-філіалом Лідія Іванівна Карнаух:

— Початок бібліотечного руху в селі Святодухівці (нині — Любимівка) сягає далекого 1885 року, коли при земській школі, котра почала працювати з 1882 року, вчитель Г. М. Кольчуненко організував бібліотеку (про це йшлося у попередніх розділах — Авт.), котра була однією з перших на Гуляйпільлі.

До Великої Вітчизняної війни 1941-1945 років у селі працювала шкільна і сільська бібліотеки. Остання налічувала книжковий фонд 3 тисячі примірників.

Шкільною бібліотекою завідувала дружина директора Зіна Артемівна Брушківська. Велику допомогу у видачі книг подавали учні Марія Іванівна Лелюк і Микола Карпович Полулях. Вони ж були і кращими читачами.

Під час німецько-фашистської окупації бібліотеки розгромили. Книги знищили, тільки деякі зберегли жителі села, заховавши їх.

Пригадують старожили Любимівки Ніна Максимівна Карнаух (1928 р.н.) і Яків Степанович Михайленко (1928 р.н.):

— У 1945 році після закінчення війни відновила свою роботу сільська бібліотека, яку очолила Віра Іванівна Онищенко. Книги збирали по хатах і одержували з району.

У 1947 році в село приїхала вчителька з Мелітополя Тетяна Прокопівна Домашенко (1914 р.н.). Її направили піднімати культуру. Вона стала завідувачою бібліотекою. Тетяна Прокопівна разом з бригадиром виноградарів Федосієм Терентійовичем Теслею створила драмколектив і очолила його.

Люди потяглися до культури, хоч стаціонарної кіноустановки на той час у селі не було, а тільки пересувна. Та молодь охоче ходила на концерти художньої самодіяльності, знайомилася з творами Тараса Шевченка, Лесі Українки, Пушкіна, твори яких читали зі сцени. І хоч пройшло більше 60 років з тих далеких днів Любимівці й досі пам'ятають Ганну Григорівну Кілімову в ролі Наталки Полтавки, а Якова

Степановича Михайленка у ролі Стецька. Тоді глядачі познайомилися з п'єсами Т. Г. Шевченка "Назар Стодоля", М. К. Кропивницького "Дай серцю волю, заведе в неволю" та іншими.

Тетяну Прокопівну добре пам'ятають Микола Петрович Мороз, Дмитро Васильович Варжель, Яків Степанович та Олександр Степанович Михайленки, Валентина Федорівна Соля, Марія Єлисеївна Супрун, сім'я Івана Андрійовича Драного, які були активними читачами сільської бібліотеки.

Тетяна Прокопівна організувала зі старшокласників лекторську групу, до якої увійшли Петро Данилович Дядюн, Олексій Омелянович Івко, Павло Павлович Решетняк, Кисіль та інші. Вони ходили разом з бібліотекарем на виробничі ділянки колгоспу читати лекції на різні теми.

Перший запис до інвентарної книги бібліотеки зроблено 8 грудня 1952 року. Це були книги Пушкіна, Чехова, Квітки-Основ'яненка, Горького, Лесі Українки, Франка, Шолохова, Леніна, Сталіна, на теми сільського господарства, журнали "Вітчизна", "Вокруг света", "Україна", суспільно-політична література — всього 1478 екземплярів.

У 1953 році до бібліотеки надійшло 448, у 1954 — 496 книг. Вільного доступу до них читачі не мали. Бібліотекар сиділа за бар'єром і видавала книги. Але кращі читачі допускалися до фонду і вибирали собі літературу. Цей час я добре пам'ятаю. Як дуже хотілося зайти за бар'єр і вибрати книгу собі самостійно. Потім увели вільний доступ до книги і це значно оживило роботу бібліотеки.

У 1964 році Тетяна Прокопівна виїхала з села. Але зв'язків з читачами не поривала. На жаль, вона вже померла.

З 1964 по 1966 рік бібліотекою завідувала Катерина Петрівна Черкун, з 1966 по 1967 — Ніна Петрівна Гайдар. З 1967 року бібліотекою завідує я — Лідія Іванівна Карнаух.

З 1976 по 1992 рік у бібліотеці працювала бібліотекарем Світлана Олександрівна Дядюн, з 1968 по 1973 — Катерина Іванівна Бродська, з 1973 по 1976 — Ніна Іванівна Білаш, з 1976 — Меланія Олександрівна Мофа.

Бібліотекарі проводили активну пропаганду книги серед дітей і дорослих. В 1970-1980 роках велику роботу проводила бібліотека на виробничих дільницях колгоспу. Ми щомісяця відвідували ферми, тракторні бригади, тік, де оновляли книжкові виставки, наочну агітацію, організували бесіди, дні інформації, перегляди літератури. А під час

жнив робота бібліотекарів повністю переносилась на тік і в поле. Робочий день у нас розпочинався о 6-й годині ранку, тому що механізатори о 8-й годині мали одержати бюлетені жнив за минулий день. Бюлетені писали від руки, друкарську машинку виділили нам лише згодом.

Щорічно організували свято першого снопа, "обжинки", шанувували переможців жнив. Бібліотекарі були активними членами агітбригади, складали сценарії.

Починаючи з вересня і по травень, проводилися заняття політшкіл при парткабінеті, навчання слухачів агро- і зоошкіл. І все це була робота бібліотекарів (підготовка кабінетів до занять, оформлення стендів, викладок, інформаційних матеріалів). Велику допомогу подавали періодичні видання, яких до 100 назв для бібліотеки передплачував колгосп.

Виховання підростаючого покоління не проходило повз увагу бібліотекарів, які проводили бесіди, огляди, зустрічі з односельцями, читацькі конференції, усні журнали. До ювілею освоєння цілини організували зустріч з людьми, які тоді трудилися в Казахстані. Це — О. А. Іскра, П. І. Лелюк, І. І. Салкін.

Проводили і вечори-портрети, на які запрошували агронома П. Д. Костенка, свинарку Героя Соціалістичної Праці М. П. Михайлик, комбайнера І. Т. Ільховського, вчителя С. В. Чередник та ін.

Цікаво і змістовно пройшов вечір, присвячений 200-річчю села. Всю роботу ми проводили у тісній співпраці з працівниками Будинку культури, школи і під керівництвом партійної організації, секретарем якої був Іван Іванович Мофа.

У 1966 році фонд сільської бібліотеки поповнився на 672 книги, які нам передали з профспілкової бібліотеки місцевого колгоспу імені Калініна. Нею завідував Юрій Аркадійович Марков, а до нього — Олексій Максимович Опішняк.

У 1978 році сільська бібліотека стала філією Гуляйпільської централізованої бібліотечної системи.

Щороку ми проводимо свято "Посвячення у читачі" учнів 1 класу місцевої школи. Вони знайомилися з правилами бібліотеки, її фондом, давали клятву читача, брали участь у вікторинах, конкурсах. А знайомили першокласників з бібліотекою казкові герої, які вручали дітям подарунки.

У 1986 році прізвище завідувачої бібліотекою Л. І. Карнаух занесли на обласну Дошку пошани.

Де ж знаходилася сільська бібліотека?

Після Великої Вітчизняної війни бібліотека знаходилась у приміщенні сільської ради. У 1947 році заклад перевели до сільського клубу, а в 1971 році, коли здали в експлуатацію Будинок культури, для бібліотеки виділили дві кімнати в одній з них оформили кімнату юного читача. Загальна площа бібліотеки стала 285 квадратних метрів.

Починаючи з 1992 року, після здобуття Україною незалежності бібліотеки зазнали різних негативних змін: знизилася кількість періодичних видань та одержуваної літератури. І лише самовідданість бібліотекарів дозволила зберегти бібліотеки, особливо на селі. Незважаючи ні на що, ми продовжували працювати з читачами, пропагуючи кращі твори світової літератури.

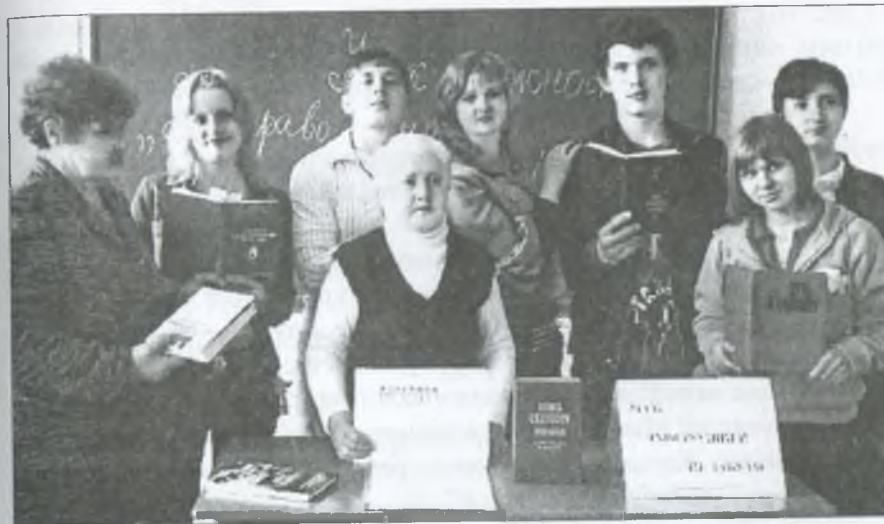
Нестачу періодичних видань поповнювали із власних надходжень читачів, з допомогою спонсора СВК "Любимівський", організували акції "Подаруй бібліотеці книгу".

Були роки, коли ми зовсім не отримували книги, тому організували ремонт їх, залучаючи до цього читачів. Під час літніх канікул при таборі денного типу організували бібліобригади "Знай і ти, як книгу берегти", яка ремонтувала книги в бібліотеці. Особливо велику допомогу в ремонті літератури надав учитель-пенсіонер Іван Іванович Пшеничний. Він брав додому по 10-12 книг і ремонтував їх дома. Так він порятував біля 2 тисяч книг. Ми йому за це були дуже вдячні.

Введення платних послуг на книги підвищеного попиту дещо поживило роботу бібліотеки. І дозволило залучити до читання книг нових читачів.

У 2008 році ми, як і вся країна, відзначили 75-річчя Голодомору. Щоб виявити кількість жертв його в селі, було організовано пошукову групу, до якої увійшли бібліотекар, учитель історії, старшокласники. Були опитані все жителі села, які народилися до 1933 року. Також бібліотека взяла участь у обласному конкурсі на кращу сільську бібліотеку. Мене як переможця першого етапу запросили взяти участь в обласному форумі сільських бібліотекарів, який провели на базі обласної бібліотеки. Мене нагородили дипломом і цінним подарунком.

Незважаючи на труднощі, викликані економічною кризою, ми працюємо, хоча приміщення бібліотеки, як і Будинку культури, не опалюється. Та попри ці негаразди читачі йдуть до нас по книги.

23 вересня 2009 року завідувача Любимівської сільською бібліотекою Лідія Іванівна Карнаух нагороджена Дипломом оргкомітету за активну участь в обласному конкурсі "Краща сільська бібліотека", успішну реалізацію творчого проекту "Голодомор 1932-1933 рр." у с. Любимівці Гуляйпільського району та вагомий внесок у патріотичне виховання підростаючого покоління.

10 жовтня 2009 року Л. І. Карнаух повідомляла:

— Цьогорічний Всеукраїнський день бібліотек мені, сільському бібліотекарю з віддаленого села Любимівки, запам'ятається надовго. Я була запрошена на форум сільських бібліотекарів-переможців першого конкурсу "Краща сільська бібліотека", який організувала і провела обласна універсальна наукова бібліотека. Багато теплих слів було сказано на адресу сільських бібліотекарів, на долю яких випало бути у бібліотеці і директором, і бібліографом, і методистом, і психологом, і прибиральницею, і спонсором своєї ж бібліотеки, тому що фонди у бібліотеках дуже бідні, бо державних асигнувань на розвиток закладів виділяється дуже мало. І доводиться нам, бібліотекарям, знаходити вихід з цього скрутного становища. Проводимо акції "Подаруй бібліотеці книгу", залучаємо читачів поповнювати бібліотеки періодичними виданнями, які вони вже прочитали, шукаємо спонсорів, купуємо необхідну читачам літературу

за свої кошти. І як зворушливо було чути, що наша праця цінується, а скромні подарунки і книжкові підбірки, які вручили кожній сільській бібліотеці-переможцю районного конкурсу, були з вдячністю прийняті.

Дуже цікаво пройшла екскурсія на о. Хортицю, яку організувало керівництво обласної бібліотеки. Ми побували в музеї запорозького козацтва, відвідали Запорозьку Січ. Адже не кожен сільський бібліотекар має змогу відвідати ці історичні місця. А ми, бібліотекарі, як ніхто інший, повинні знати історію свого рідного краю, виховувати у своїх читачів гордість за свою неньку-Україну. І я щиро вдячна працівникам районної бібліотеки, відділу культури — всім тим, хто причетний до організації цього форуму, і хочеться, щоб на таких заходах побувало якнайбільше сільських бібліотекарів.

Напередодні Міжнародного жіночого дня — 8 Березня 2010 року Лідію Іванівну Карнаух нагороджено регіональною медаллю "За заслуги перед Гуляйпільським краєм".

Темирівка

На початку двадцятого століття в селі Темирівці-2 відкривається бібліотека. Розміщувалася вона в найманій простій селянській хатині. На утримання її витрачали 35 карбованців на рік (дані 1912 року).

У 1904 році в бібліотеці нараховувалось 148 читачів, з них 32 жінки. За рік зроблено 1797 книговидач. Селян особливо цікавила історична література. Цих книг у 1912 році прочитано в 16 разів більше, ніж у 1904 році. А на релігійні видання попит не збільшився.

У 1912 році в читальному залі сільської бібліотеки було 198 читачів, а в 1910 році зроблено 1195 книговидач.

Приютненська

До 1956 року Приютненською сільською бібліотекою завідувала Ніна Семенівна Персань.

У бібліотеці працювали: 1956 р. — Олена Володимирівна Косаренко і Ольга Данилівна Камай, 1957-1964 рр. — Галина Степанівна

Доценко, з 1964 — Лідія Василенко, Ольга Петрівна Плясова, Олена Михайлівна Сафронова, Жанна Миколаївна Сафронова.

Рівнопільська

Інвентарна книга №3 Рівнопільської сільської бібліотеки починається 1 жовтня 1959 року.

На 1 січня 1964 року вона мала 4500 книг, а на 23 липня 1977 року книжковий фонд сільської бібліотеки нараховував 9300 екземплярів.

Добропільська

У 20-х-30-х роках минулого століття діяла широка мережа хат-читалень.

У лютому 1927 року в селі Ново-Запорізькому хату-читальню відвідувало 47 читачів, з них 9 жінок.

Проблему культурного розвитку села розуміли і самі селяни.

Наприклад, культурно-освітня комісія Хвалибогівської (нині — Добропільської) сільської ради разом з вчителями Шевченком і Коваленком не раз відзначали роботу Ново-Запорізької сільської хати-читальні.

Комісія рекомендувала завідувачому хатою-читальнею Білаю збільшити придбання літератури та передплату газет. Було визнано за необхідність організувати хату-читальню на хуторі Новий Світ, опікуватись якою доручили вчителю Коноплі.

В 1930 році з утворенням у селі колгоспу організували і бібліотеку.

У 1931 році при Хвалибогівській школі відкрили бібліотеку.

До 1966 року сільська бібліотека знаходилась у тісному приміщенні. Та все ж бібліотекар створював затишок у ній для відвідувачів. Книжковий фонд складав 5426 примірників.

В 1970 році в Добропільці працювало 2 бібліотеки з фондом 20035 книг.

Завідувачими сільської бібліотеки були: 1980 р. — Р. П. Сухобок, 1980-1983 рр. — Т. П. Муковська, 1984-2002 рр. — Л. М. Компанієць, з 2007 року — Н. І. Ванівська.

Марченко Ольга Анатолівна (стоїть перша зліва)

Полтавська

У 1947 році в Полтавку з Краснодарського краю приїхала Марченко (Симонова) Ольга Антонівна разом із матою і маленьким сином. Вона була однією з перших завідуючих сільською бібліотекою після війни. Щоб створити фонд бібліотеки, ходили по домівках селян і вони віддали свої книжки. Вагомий

внесок у фонд бібліотеки зробила мати Ольги Антонівни Людмила Іванівна Ціунчик. Викладач російської мови та літератури вона мала чудову домашню бібліотеку, яку із задоволенням передала до фонду сільської бібліотеки, щоб жителі Полтавки мали змогу прочитати ці книжки.

Ще до Ольги Антонівни в клубній бібліотеці працювала Галина Степанівна Безпала.

В 60-ті роки минулого століття в селі Луначарівці діяла книжкова пересувка. Там бібліотекарем була Марія Герасимівна Бикова (Недоступ). Пересувки із своїм окремим фондом також існували на всіх виробничих ділянках місцевого колгоспу імені Свердлова, які обслуговувалися сільськими бібліотекарями.

У ті ж, 60 роки, була заснована бібліотека в селі Ольгівці, де працювала Ніна Василівна Третяк та деякий час Валерій Ісакович Гімпель. Після ліквідації бібліотеки книжковий фонд передали у Полтавку.

До відкриття нового будинку культури бібліотека в Полтавці знаходилась у приміщенні старого клубу.

До 1967 року тут працювала одна Ольга Антонівна, тільки на час

Бібліотекарі району

декретної відпустки її заміняла Марфа Федорівна Зоріна. Потім сюди направили від колгоспу другим бібліотекарем Галину Петрівну Сргієнку, яка тут трудилася до 1971 року. Разом з Ольгою Антонівною вони в будь-яку пору року робили подвірні обходи, пропонуючи літературу та записуючи читачів до бібліотеки.

Престиж бібліотеки ріс, розширювався штат працівників. Окрім завідуючої та ставки колгоспного бібліотекаря було ще виділено півставки бібліотекаря від району та півставки техпрацівниці.

В 1971 році Галину Петрівну Сргієнку замінила Неля Олександрівна Глущенко. Бібліотекар за покликанням — вона всі сили, час вміння та натхнення віддавала роботі.

Неля Олександрівна перша увела традицію проведення мітингу до Дня Перемоги та дня визволення села від німецько-фашистських загарбників біля пам'ятників загиблим воїнам, що знаходиться в Пол-

тавці та Ольгівці. На ці мітинги запрошувалися ветерани Великої Вітчизняної війни та почесні гості села, діти та місцеві жителі.

Бібліотека була максимально наближена до потреб користувачів. Її фонд склав приблизно 17000 книг, читачів було більше 1000.

В 70-ті роки деякий час у бібліотеці працювали Валентина Василівна Орищук, Людмила Йосипівна Клименко, Лідія Сергіївна Жилінська.

З 1975 по 1986 рік тут трудилися Галина Петрівна Дунихіна, а разом з нею і Віра Федорівна Брова, з 1986 року — Ольга Максимівна Чорненко, а з нею на півставки Людмила Сергіївна Шостак.

У 1993 році Ольга Максимівна йде на пенсію і передає бібліотеку Тетяні Миколаївній Портній (Овсій).

З 1995 року вводяться платні послуги на деяку літературу, здебільшого жіночі романи та детективи. І це дозволяє бібліотеці поповнювати фонд новою літературою.

З 2006 року посаду завідувачої Полтавської сільської бібліотеки-філіалу Гуляйпільської центральної бібліотечної системи обіймає Наталія Володимирівна Крупій.

У 2008 році бібліотека брала участь в обласному конкурсі на звання кращої сільської. Н. В. Крупій підготувала творчий проєкт під назвою "Славетний Запорізький край", який втілював у собі пропаганду краєзнавчої літератури. Вона зібрана в окремий фонд і доступна читачам.

Марченко Ольга Антонівна

Зараз сільська бібліотека переживає скрутні часи: недостатньо фінансується, мало коштів виділяється на передплату періодичних видань, приміщення не оплачується, але бібліотека завжди була і залишається культурним осередком та інформаційним центром на селі.

В Полтавці працювали і шкільні бібліотеки. З 1958 року з дня відкриття школи-інтернату діяла бібліотека школи-інтернату (бібліотекарі М. Ф. Зоріна, Г. І. Овсій та інші).

Багато років віддала праці у бібліотеці середньої школи Валентина Іванівна Циганок, на деякий час її підміняла вчитель молодших класів Світлана Володимирівна Сергієнко. Нині (мова йде про грудень 2009 року — Авт.) працює за сумісництвом Вікторія Євгенівна Земелько.

— До речі, — у грудні 2009 року стверджували Н. О. Глущенко та Н. В. Крупій, — вся культурно-освітня робота на селі проводилась і проводиться разом (бібліотека і клуб). Недарма ж вони майже скрізь знаходились в одному приміщенні. Полтавські заклади культури завжди були серед кращих не тільки в районі, а й в області. Клуб ніколи не проводив масового заходу без допомоги бібліотеки (книжкові виставки, викладки літератури, читацькі конференції, огляди новинок, усні журнали і, звичайно ж, тематичні вечори).

Тож ми хочемо назвати кілька імен клубних працівників, які завжди підтримували бібліотекарів.

З 1958 по жовтень 1998 року спочатку в старенькому клубі, а потім у новому Будинку культури пропрацював Іван Григорович Баленко і до 1967 року музичним керівником був Микола Миколайович Василенко.

Після введення в клубних установах посади художнього керівника з 1971 року і до виходу на заслужений відпочинок (2006 р.) нею опікувався Володимир Максимович Глущенко. На зміну вчителям прийшли їх кращі учні: теперішній директор Будинку культури Іван Іванович Крупій був активним учасником художньої самодіяльності як у школі, так і селі. І тепер разом з дружиною продовжують нести знання і культуру в маси.

І останній штрих. Кілька років тому за багаторічну добросовісну роботу Ольгу Антонівну Марченко було нагороджено регіональною медаллю "За заслуги перед Гуляйпільським краєм".

Новозлатопільська

В селі Новозлатополі бібліотека існує більше століття і до неї ідуть люди по книги.

В 1947 році бібліотека знаходилась у приміщенні сільської ради, завідувала нею Марія Цапенко. Пізніше тут працювали Віра Федорівна Куралех, Катерина Максимівна Панасейко. У вересні 1963 року прийняла бібліотеку Ніна Семенівна Зінькова. Вона обслуговувала книгою села Ягідне, Куйбишево, Радянське, Новоукраїнку, Степне, Вишневе.

В кожному населеному пункті працювали пересувні бібліотеки, а також пункти видачі книг у двох тракторних бригадах, дільничній та психлікарні. Налічувалось тоді 1020-1050 читачів.

В 1967 році бібліотеку нагородили Почесною грамотою Міністерства культури УРСР за відмінну роботу по пропаганді книги. Цього року в бібліотеці був вільний доступ читачів до книги.

Бібліотека працювала в тісному контакті з місцевою школою, комсомольською та партійною організаціями колгоспу "Авангард". Допомогала читачам студентам-заочникам літературою із фондів республіканських бібліотек. Проводила масові заходи з пропаганди книги (читацькі конференції, літературні вечори, бібліографічні огляди тощо).

У 1974 році бібліотеку перевели в клуб, а в 1978 році вона була реорганізована у філіал районної централізованої бібліотечної системи і тоді відкрились фонди районної бібліотеки для сільських. Це поліпшило обслуговування читачів.

В цьому закладі культури працювали на півставки Галина Петрівна Іваненко, Надія Сергіївна Животченко, Мотря Яківна Шевченко. У роботі з дітьми допомагали вчителі місцевої школи на чолі з директором Д. Т. Тиликом та О. В. Самойленко. Активну участь у роботі бібліотеки брали працівники психлікарні (головні лікарі В. К. Мар'яченко та Е. Г. Железна). Їх колективи були надійними помічниками бібліотекарів.

Бібліотека в селі була осередком культури і вогнищем пропаганди книги. За самовіддану працю бібліотечних працівників багато разів нагороджували Похвальними грамотами та пам'яними подарунками.

Павлова Зоя Іванівна

З 1990 року завідуючою Новозлатопільською бібліотекою працює Зоя Іванівна Павлова:

— Я пам'ятаю, коли була зовсім маленькою школяркою і до нас першокласників завітала в гості бібліотекар Ніна Семенівна Зінькова. Ми познайомились із нею і записались читачами сільської бібліотеки. Це трапилось 1969 року. Вона вчила нас любити книги і життя. Так сталося, що вже дорослою я зустрілася з нею в сільській бібліотеці.

Я дуже люблю наше село, бібліотеку, свою професію і читачів. Бібліотека, хоч і маленька, але дуже затишна і читачі люблять приходити сюди. Механізатори шукають книги про техніку, вчителі — класичну літературу, діти — казки, жінки — романи про кохання, чоловіки — детективи.

На сьогодні у нас 732 дорослих читачів і 83 дітей. Для них ми оформляємо книжкові виставки, тематичні полицки, обговорюємо прочитані книги, проводимо літературні вечори, зустрічі з ветеранами війни і праці, посвячення в читачі. Беремо участь в агітбригаді і хуждожній самодіяльності.

Популярністю у новозлатопільських читачів користуються газети і журнали: "Голос Гуляйпілля", "Запорізька правда", "Малютко", "Веселі уроки".

Наша бібліотека розташована в одній із великих кімнат приміщення Будинку культури. У 2009 році завдяки турботам керівництва сільської ради, ТОВ "Авангард", читачам проведено ремонт бібліотеки.

Воздвижівська

У селі є дві бібліотеки: шкільна і сільська. Даних, коли вони утворені у нас поки що немає.

У 1956 році сільська бібліотека знаходилась у приміщенні старого клубу, яке було непристосоване, холодне, з цегляною підлогою. Книжковий фонд не відзначався багатством. Працювала у бібліотеці Ніна Пилипівна Булана. Колгосп імені Горького приділяв увагу бібліотеці, допомагав, передплачував багато журналів і газет.

У 1967 році поруч з Ніною Пилипівною стала трудитися 17-річна Марія Семенівна Богославська, яка заочно навчалася в Мелітопольському культурно-освітньому училищі. Обслуговували вони жителів сіл Воздвижівки, Новий Світ, Прилуки, ходили із хати в хату і розносили книги, щоб люди читали.

Потім бібліотека була в сільській Раді. А в 1967 році збудували новий двоповерховий Будинок культури. На другому поверсі його розмістили бібліотеку, яка працює і по цей час. Бібліотекарі раділи, що в новому приміщенні кількість читачів зросла до 1100.

Бібліотека мала тісні зв'язки зі школою. Особливо з учителями Клавдією Тимофіївною Крат, Нелею Семенівною Карповою, Раїсою Василівною Дяченко та іншими.

Після Ніни Пилипівни з Марією Семенівною Богославською працювала Тамара Федорівна Попік. В той час секретарем парторганізації колгоспу був Василь Лазаревич Столяренко, який бібліотеці приділяв велику увагу.

Через два роки завідуючою призначили М. С. Богославську.

В різний час у бібліотеці працювали Ліда Дмитрівна Холод, Любов Семенівна Єременко, Олександра Андріївна Жук, Ірма Василівна Мірошніченко, а зараз у ній господарюємо ми: Зінаїда Леонідівна Стасик та Тетяна Олександрівна Омесь.

У 1974 році прийшла у бібліотеку Зінаїда Леонідівна Стасик, яка заочно навчалася в Мелітопольському культурно-освітньому училищі, а через десять років її призначили завідуючою.

У 1978 році Воздвижівська сільська бібліотека стала філіалом Гуляйпільської централізованої бібліотечної системи і надає читачам різноманітні послуги.

У 1986 році сюди прийшла заочниця Харківського інституту культури Тетяна Олександрівна Омесь.

Сьогодні колектив бібліотеки прагне донести книгу до кожного читача, задовольнити його запити на книгу. Велику увагу приділяє бібліотека індивідуальній роботі з читачами, веде масові форми пропаганди літератури.

У бібліотеці регулярно оформляються книжкові виставки, відкриті перегляди літератури, бесіди з читачами, бібліографічні огляди, читацькі конференції, диспути, літературні вечори.

— У нас, — розповідає З. Л. Стасик, — є алфавітний і систематичний каталоги. Бібліотекарі брали найактивнішу участь у проведенні масових заходів. Їздили на виробничі ділянки: в тракторні бригади, на ферми, проводили усні журнали, бесіди, оформляли ілюстровані виставки літератури. Запроваджували метод комплексної пропаганди книг з різних галузей знань.

При організації масових заходів використовували діафільми, грампластинки, магнітофонні записи.

Велику увагу приділяє бібліотека вихованню юних читачів. З дітьми проводяться бесіди, виготовляються альбоми, оформляються тематичні полицьки.

Бібліотекарі ведуть і краєзнавчу роботу, пропагують літературу з історії рідного краю, розповідають про минуле та життя і діяльність знатних земляків.

У бібліотеці є література на допомогу шкільній програмі. Бібліотекарі мають тісний зв'язок з шкільною бібліотекою і вчителями. Найактивнішими юними читачами зарекомендували себе учні Ліза Радомська, Даша Радомська, Каріна Мордик та інші.

У 1996 році у бібліотеці уведено платні послуги.

Найактивнішими читачами серед дорослих є Михайло Степанович Стасик, подружжя Хомичів Людмила і Василь, Ніна Олександрівна Зикова.

Бібліотека за показниками роботи неодноразово відзначена різними нагородами: грамотами, подарунками, носить звання зразкової праці. Сьогодні її фонд складає 19 тисяч книг і має 1200 читачів — практично майже все доросле населення сільської ради.

— Сьогодні в бібліотеці багато проблем, — констатує

З. Л. Стесик, — дається взнаки нестача фінансування. В приміщенні холодно, яке не опалюється 10 років, тече дах (розмова відбувалася в листопаді 2009 року — Авт.), але ми шукаємо вихід із скрутного становища. Просимо читачів поповнювати бібліотеку періодичними виданнями, вмовляємо спонсорів купувати за свої кошти необхідну читачам літературу. І все ж, незважаючи на труднощі, ми працюємо, добросовісно виконуючи свої обов'язки.

Малинівська

У центрі мальовничого села Малинівки стоїть Будинок культури, на другому поверсі якого розташувалася сільська бібліотека.

А як все починалося...

До війни на селі, яке спочатку називалося Туркенівка, потім — Новоселівка, а далі — Малинівка, бібліотеки мали назву п'ятихатки, хати-читальні. І тільки з 1946 року в невеликому клубі розмістили сільську бібліотеку. Спочатку з невеликою кількістю книг. Завідуючою була Марія Михайлівна Набока, котра мала педагогічну освіту. Під час війни вона перебувала в німецькому концтаборі. У селі вона запам'яталася з в'язками літератури, з якими обходила двори сільчан.

В 1966 році у Малинівці збудували новий Будинок культури. На другому поверсі на 132 квадратних метрах розташувалася бібліотека з двома читальними залами: дитячий на 10 місць і для дорослих на 30 місць та кімната з книжковим фондом 18 тисяч екземплярів.

Пізніше в бібліотеці працювали: 1970-1972 — Г. А. Андрієвська, 1973-1974 — В. М. Набока, В. М. Сіра, 1974-1975 — С. І. Добряк, Т. Ф. Сур, 1975-1977 — В. М. Набока, Т. Ф. Сур, з 1977 року по теперішній час (мова йде про грудень 2009 року — Авт.) — Н. І. Тимчук.

У штаті бібліотеки з 1972 року працювали 2 бібліотекарі — один від районного відділу культури, другий - від колгоспу.

З 1982 року від колгоспу була Олександра Андріївна Жук.

У 1989 році цю одиницю скасували і Олександра Андріївна перейшла на посаду завідуючої поштовим відділенням, де й трудилася до виходу на пенсію.

Працівники Малинівської бібліотеки. 2004 р.

З 1989 року в бібліотеці залишився один працівник — Н. І. Тимчук, у 1980 році вона заочно закінчила Мелітопольське культосвітнє училище.

Всі працівники бібліотеки завжди брали участь у художній самодіяльності, були членами агітбригади. Помічником у масових заходах бібліотеки, де потрібна була музика, був художній керівник Будинку культури Антон Микитович Калініченко.

Сільська бібліотека координувала роботу із шкільною бібліотекою, якою на даний час (грудень 2009 р.) завідує Тетяна Федорівна Сур.

— Маємо тісний зв'язок з вчителями місцевої школи, — у грудні 2009 року розповідала Н. І. Тимчук, — Галиною Олексіївною Писанко, Аллою Миколаївною Личко, які допомагають проводити масові заходи. Частими гостями у нас бувають учні, де класовод Любов Володимирівна Продан.

Починаючи з 1996 року, ТОВ "Батьківщина" за вказівкою директора Віктора Миколайовича Савовського один раз на рік виділяє кошти на передплату періодичних видань для бібліотеки.

Активними юними читачами є Маша Ласкава, Юля Крилова, Катя Крилова, Юля і Аня Кошарні, Катя Ярощук, Аліна Кошляк. Серед

дорослих часто бібліотеку відвідують В. М. Авдонкіна, Л. Я. Вовченко, С. А. Бодня, Т. А. Зуб, Л. М. Крилова, Н. В. Симон, В. Г. Симон, К. І. Жилінська, В. М. Іванова, С. В. Сунка, К. Д. Третяк.

Бібліотека обслуговує 500 читачів, книговидача становить 10 тисяч примірників, фонд бібліотеки налічує 18343 книги.

Колектив бібліотеки неодноразово нагороджувався Почесними грамотами, цінними подарунками, Дипломами "Кращий за професією" (1985 р.), "За якісне обслуговування читачів — дітей" (2006 р.).

Червоненська

Червоненська сільська бібліотека утворена в 1957 році шляхом злиття профспілкової та бібліотеки сільської ради. Першим бібліотекарем працювала Галина Іванівна Сахно, дочка директора радгоспу Івана Трохимовича Сахна (1956-1966 рр.).

В 1960 році в радгосп приїздить молодий спеціаліст Валентина Кирилівна Шувалова (після заміжжя Шило — Авт.), котра завідувала

Культпрацівники Верхньотерсянського Будинку культури. 1989 р.

бібліотекою до 1977 року. В той час бібліотека знаходилась у приміщенні старого клубу. Книжковий фонд налічував 800-925 примірників літератури, на 700 жителів села було 550 читачів. (Дана інформація записана у грудні 2009 року зі слів В. К. Шило, яка й досі працює у бібліотеці м. Нова Каховка Херсонської області).

З 1977 до 2002 року завідувала бібліотекою Любов Андріївна Бабич. Тоді бібліотека знаходилась у приміщенні сільської ради, а в 1982 році у культурно-спортивному комплексі виділили площу під бібліотеку (70 м²).

З 2002 року і до сьогодні у бібліотеці працює Інна Олександрівна Халявка, яка вивчає історію сіл Червоного, Степанівки та Зеленого Гаю, ведеться робота по відродженню сільського музею.

На сьогодні книжковий фонд налічує 16000 примірників літератури, бібліотека обслуговує 500 читачів.

У 2008 році І. О. Халявка нагороджена Грамотою відділу культури і туризму Гуляйпільської райдержадміністрації за впровадження інноваційних методів роботи з молоддю.

ШКІЛЬНІ

Як видно із "Отчета члена Александровского уездного училищного совета, барона Н. А. Корфа, за 1869-1870 учебный год", перші земські школи на території теперішнього Гуляйпільського району були відкриті у селах Гуляйполі і Санжарівці у 1868 році.

Серед кращих земських шкіл Микола Олександрович Корф відзначає під номером чотири Гуляйпільську і зазначає "учительские библиотеки существуют в настоящее время при школах в Гуляйполе, Времьевка, Майорском, Михайловке и Александровке (Гнедина)".

У 1885 році виникла бібліотека при Святодухівській (тепер — село Любимівка Гуляйпільського району Запорізької області) земській школі — на три роки пізніше утворення школи і була шкільна бібліотека однією із семи в тодішньому Олександрівському повіті Катеринославської губернії.

За рік в бібліотеці взято 937 книг, з них 204 на релігійну та моральну тематику, 253 — з географії, історії, біології, 331 — це художня

література, 149 — на природничу, сільськогосподарську, медичну і технічну теми. Користувалися послугами шкільної бібліотеки 64 учні.

У Звіті голови Олександрівської повітової училищної ради про стан початкової народної освіти в повіті за 1895-1896 навчальний рік, відмічалось, що в селі Гуляйполі є дві школи, які мають солідні бібліотеки, склад книг для них пожертвував колишній Санкт-Петербурзький Комітет грамотності. За короткий час свого існування Гуляйпільська сільська, названа народною бібліотекою, відкрита у другій половині 1895 року, має 490 назв книг.

— В Гуляйполе были дни, — писал граф Канкрин, — когда библиотека буквально осаждалась желающими взять книги и за неимением в достаточном количестве книг приходилось в таковых отказывать. Иногда не хватало 7 часов времени в день на выдачу и прием книг, не смотря на то, что каждая книга, прежде, чем попасть в библиотеку, прочитывалась соседями и родными того, кто взял из читальни.

В виду поднятия грамотности и развития в народе почти при каждой из существующих школ имеются библиотеки для внеклассного чтения.

Як стверджує у своєму Звіті Училищній раді попечитель шкіл від земства Я. П. Новицький за 1882-1883 навчальний рік, у Санжарівській школі учні Микита Москівець, Микола Овсій, Федір Панасенко, Ксенофонт Кубах, Яків Никоненко, Захар Харченко купували книги у батюшки Іоанна Біянтовського і на ярмарку в Гуляй-Полі.

У 1891-1892 навчальному році у восьми селах теперішнього Гуляйпільського району діяло 9 земських шкіл, на які витрачено 6214,7 карбованців, з них на письмові приладдя і підручники — 1049,1 карбованця, в т. ч. від громади — 546,5, земства — 502,6 карбованця, на одного учня — 1,55 карбованця.

У 1895 році у селі Хвалибогівці (тепер Добропілля — Авт.) організувалася "школа грамотності". За підручники слугували книги "Родное слово" та "Руководство к родному слову" К. Ушинського, "История России" Острогожського, "Грамматика" Тихомирова, "Священная история" Соколова, "Наглядная геометрия", "Евангелие", "Новий завет", "Азбука" та "Книга для чтения" Л. М. Толстого, "Наш друг" М. О. Корфа та інші.

26 грудня 1919 року В. І. Ленін підписав декрет про ліквідацію

неписьменності, бо царизм залишив у спадок біля 70 відсотків неписьменних серед чоловіків і 90 відсотків — серед жінок.

Загальний похід за піднесенням освітнього і культурного рівня населення здійснювався і на Україні. З цією метою Раднарком УРСР видав постанову про ліквідацію неписьменності. На допомогу неписьменним і малописьменним було видано буквар "Червоний прапор", читанку, виходив журнал "Геть неписьменність!". Такий лозунг можна було бачити і в клубах, і в хатах-читальнях, і на територіях сіл. Благородну справу робили вчителі, які організували гуртки лікнепу, агітували письменних підвищувати свої знання. В цьому їм неоціненну допомогу подавали сільські хати-читальні, призначені для проведення політико-виховних і культурно-освітніх заходів, особливо популярні у перші роки Радянської влади. В них відвідувачі могли читати, працювати над книгами.

Культурно-освітня комісія Хвалибогівської сільради разом з вчителями Шевченком і Коваленком не раз відзначала недостатню роботу Ново-Запорізької сільської хати-читальні. На лютий 1927 року її відвідувало 47 читачів, з них — 9 жінок. Існували драматичний і сільськогосподарський гуртки. Комісія рекомендувала завідувачому хатою-читальнею Білаю збільшити придбання літератури та передплату газет, більше ували надавати сільськогосподарському гуртку. Було визнано за необхідність організувати хату-читальню на хуторі Новий Світ, опікуватися якою доручили вчителю Коноплі та збільшити по сільраді число осередків "Геть неписьменність!".

В Гуляйпільській школі №1 у 1909-1910 році навчалось 207 учнів. За рік на придбання 60 книг витрачено 10 карбованців 27 копійок, в т. ч. 37 — на історичну тематику (5 крб. 19 коп.), 11 — на природознавчу (2 крб. 45 коп.), 7 — географії (1 крб. 85 коп.), 4 книги на релігійну тематику на 0,68 коп.

Придбання книг для шкіл йшло нерівномірно. З двадцяти двох шкіл району в 1913 році тільки 14 придбали 1704 книги на 299 карбованців 11 копійок. Найбільше книг закупили із художньої словесності — майже 800 на 130 карбованців. За нею йдуть книги на історичну тему — 312 (54 карбованці), природничу — 293 (45 карбованців 61 копійка), релігійну — 157 (25 карбованців 20 копійок), географічну — 173 (30 карбованців 41 копійка).

У 1913 році у селі Верхня Терса школа була вже чотирирічна, в якій навчалось 97 учнів. У тому ж році закупили книг для школи на релігійно-моральну тематику — 25 на 3 крб. 29 коп., біографічну — 4 — 0,25 крб., історичну — 14 — 1 крб. 86 коп. Всього 166 книг на 22 крб. 62 коп. З них понад 40% — художня література.

На 1 січня 1917 року Гуляйпільська чоловіча гімназія придбала 89 навчальних посібників, у тому числі по Закону Божому — 68, історії та географії — 11 і 10 — інших.

ЗОШ № 1

У 1940-1941 році у шкільній бібліотеці працювала Олександра Миколаївна Зінченко, яка прийшла сюди після 8 класів. Книжковий фонд був невеликий. Бібліотека знаходилась у старому приміщенні в одній кімнаті з музичним залом. Книги стояли у шафах. У цій же кімнаті діти вчилися грати на піаніно.

Під час війни бібліотеку рознесли, розікрали.

Після звільнення Гуляйполя у вересні 1943 року від німецько-фашистських окупантів школа тимчасово знаходилась у приміщенні педучилища. В одній із кімнат функціонувала бібліотека.

Дуже нерідко бібліотекарем працювала Листопад, а на зміну їй прийшла Галина Харитонівна Портна. На цей час книжковий фонд становив 110 примірників. Облік літератури вівся окремо (художня література, брошури).

По закінченні 10 класів у 1949 році в бібліотеку прийшла Галина Миколаївна Зінченко (пізніше Чучко). У 1951 році вона заочно закінчила бібліотечний факультет Мелітопольського культосвітнього технікуму. В 1968 році її перевели на роботу до районної фільмотеки. А на її місце прийшла Валентина Якимівна Біла.

З 1969 по 1973 рік бібліотекарем працювала Зоя Петрівна Крутько. З 1969 року кошти на придбання підручників почали виділяти колгоспи.

У 1973 році господаркою бібліотеки стає Марія Василівна Грицаюк і працює дотепер (мова йде про грудень 2009 року). У 1979 році вона закінчила Київський інститут культури (бібліотечний факультет).

Книжковий фонд при передачі становив: 3945 підручників, 11350 екземплярів художньої, дитячої та методичної літератури.

Після постанови ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 24.11.1979 р. № 2029 "Про перехід на безкоштовне користування підручниками учнями загальноосвітніх шкіл" здійснювався перехід на безкоштовне користування підручниками. До 90-х років минулого століття практично кожен учень, вчитель був забезпечений необхідною літературою. Кожен бажаючий міг вибрати собі художню літературу на свій смак. Особливу гордість становили періодичні видання (різноманітні газети, журнали).

У бібліотеці замінили старі дерев'яні стелажі на металеві. Придбали книжкову шафу, столики для читального залу, кафедру для обслуговування читачів.

Бібліотека стала інформаційним центром, де формувалися ідеологічні, інтелектуальні та культурні якості читачів.

Поряд з шкільним пропаганду книги вели і класні бібліотекарі. В бібліотеці вирувало активне життя: працювали гуртки "палітурної справи" та "юні книголюби", на заняттях яких діти знайомилися з бібліотечною справою, з історією книги та книгодрукування, вчилися користуватися каталогами та картотеками, самі складали картотеки, брали участь в огляді "Живи, книго!".

Популяризація книги проходила через масові заходи: читацькі конференції, літературні ранки, усні журнали, книжкові виставки, огляди літератури...

Але в останнє десятиріччя бібліотека майже не комплектується новими художніми творами, методичною, дитячою літературою. Але бібліотека працює і продовжує бути інформаційним центром.

ЗОШ № 2

З 25 жовтня 1948 року Гуляйпільський райфінвідділ затвердив штатну одиницю і ставку бібліотекаря при Вербівській семирічній школі. Бібліотекарем стала працювати Галина Володимирівна Кириченко із ставкою 201 карбованець на місяць.

В 1957 році в бібліотеці налічувалось 6508 екземплярів книг, на грудень 2009-го року — 18270 екземплярів художньої літератури та 6035 підручників.

Багато літ у цій шкільній бібліотеці працює Віра Іванівна Жовніренко.

СЗОШ

Спеціалізована загальноосвітня школа уведена в дію 1 вересня 1998 року. Тоді ж почала працювати і бібліотека, фонд якої становив 23625 книг, із них 18872 художня література, 4753 підручники.

На 5 грудня 2009 року бібліотека мала 26354 екземплярів, із них художня література — 19275, підручники — 7079 екземплярів.

Бібліотекарем працює Лідія Іванівна Рябко.

Загальна площа бібліотеки — 70,9 квадратних метрів. Вона обладнана стелажками. Виділене місце для читального залу, в тому приміщенні діє і абонемент. Підручники знаходяться в іншому приміщенні.

Шкільна бібліотека бере активну участь у навчально-виховному процесі, при ній працює літературне об'єднання "Калинова сопілка". У роботі бібліотеки використовує як масові, так й індивідуальні форми роботи.

Колегіум "Лідер"

У вересні 1972 року відкрила двері середня школа №4 м. Гуляй-поля. Тоді ж почала створюватись шкільна бібліотека, де бібліотекарем працювала Галина Харитонівна Вовк.

Перші книги, що надійшли до шкільної бібліотеки були передані безкоштовно бібліотекою заводу сільгоспмашин (500 екземплярів художньої літератури).

В 1972 році після закриття Подолянської та Дорожнянської початкових шкіл художню, дитячу та методичну літературу передали у фонд СШ №4 в кількості 300 екземплярів.

На 1972-1973 навчальний рік у бібліотеці нарахувалось близько 3000 примірників літератури.

У 1974 році створюється фонд підручників. Спочатку їх видавали для учнів 9-10 класів, а потім вже для всіх учнів школи.

Галина Харитонівна Вовк без відриву від виробництва навчалася в Бердянському педінституті, який закінчила в 1983 році.

У 1979-1982 рр. посаду шкільного бібліотекаря займала Валентина Тихонівна Горда, у 1982-1983 навчальному році бібліотекарем працювала Олена Федорівна Гура.

У 1984-1985 навчальному році приступила до роботи в бібліотеці Лідія Володимирівна Стасик, яка трудиться і до сьогодні (мова йде про грудень 2009 року).

На той час в бібліотеці налічувалось 12773 примірників художньої літератури, 16248 підручників.

У 1987 році фонд збільшився за рахунок шефів: колгосп імені Карла Маркса (голова Микола Григорович Бібік) і заводу лакофарбових виробів (директор Микола Миколайович Шейко), відповідно на 894 і 359 томів.

Починаючи з 1994 року, надходження художньої та методичної літератури різко скоротилося.

На 1.02.2001 р. фонд художньої літератури складав 18731 екземплярів, підручників — 19287. В бібліотеці відсутні технічні засоби.

Бібліотека займає 120 квадратних метрів, у ній затишно. Є невеликий читальний зал. До послуг читачів алфавітний каталог.

Верхньотерсянська школа

Верхньотерсянська восьмирічна школа збудована у 1973 році. Першим бібліотекарем була Марія Іванівна Тимошенко. Бібліотека займає 24 квадратних метри, є читальний зал.

На 1.09.2002 року фонд становив 5314 екземплярів художньої літератури, 2362 підручників.

Бібліотека проводить інформаційну роботу серед педагогів та учнів: читацькі конференції, літературні та музичні вечори.

Воздвижівська школа

З 1959 року бібліотекарем працювала Лариса Іванівна Скуридінна.

Бібліотека розташовувалась у маленькій кімнатці ще при старій школі, а в 1971 році для бібліотеки виділили 2 кімнати. Бібліотекарем була Наталія Яковенко, яка одночасно працювала і піонервожатою, але поступила до Дніпропетровського медичного інституту і виїхала з села. Бібліотекарем стала Любов Василівна Вітер, з 1963 року і до 2002 року працювала Лідія Яківна Богославська.

На даний час у бібліотеці налічується 12920 екземплярів художньої літератури і 1275 підручників. Працює в ній Галина Вікторівна Ходоренко.

Любимівська школа

Нагадаємо ще раз, що у 1885 році у Святодухівській земській школі організували бібліотеку, яка була однією із семи у тодішньому Олександрівському повіті Катеринославської губернії. З тих пір бібліотека працювала при школі. На жаль, даних про бібліотекарів тих років немає.

У 1954 році трудилася бібліотекарем Тетяна Омелянівна Шевченко. Тоді у її розпорядженні було 1987 екземплярів художньої літератури.

У 1969 році в бібліотеці почала працювати Меланія Олександрівна Мофа, з 1991 року тут трудиться Валентина Іванівна Назаренко і до сьогодні (мова йде про грудень 2009 року). В бібліотеці до послуг учнів і вчителів є 12835 екземплярів художньої літератури та 1937 підручників.

В бібліотеці є алфавітні каталоги підручників та художньої літератури, а також картотека підручників. Із задоволенням відвідувачі гортають сторінки Біблії, книги із Всесвітньої бібліотеки для дітей, до їх послуг дитяча енциклопедія, універсальний словник-енциклопедія тощо.

Добропільська школа

У 1976 році була реорганізована і приєднана до Добропільської Варварівська восьмирічна школа, при якій бібліотека налічувала декілька тисяч екземплярів книг. Бібліотекою за сумісництвом завідувала вчителька початкових класів Ольга Андріївна Богдан.

В Добропільській середній школі бібліотекарем був Пантелеймон Наумович Чиж, вихователь групи продовженого дня. Після нього в 1977-1978 навчальному році бібліотекарем став Василь Григорович Коростильов. Тоді книжковий фонд становив 5325 екземплярів.

Раніше бібліотека займала площу 8 квадратних метрів, а тепер — 54.

Для бібліотеки тоді закупили стелажі, столи, лави.

Довгий час шкільною бібліотекою завідувала Галина Трохимівна Малько, її змінила Варвара Іванівна Мелашенко. Цінним фондом у бібліотеці є книги письменників-земляків випускників школи: Анатолія Горпинича, доктора філологічних наук, професора Дніпропетровського національного університету Володимира Олександровича Горпинича, колишнього ректора Макіївського економіко-гуманітарного інституту Василя Антоновича Товстика та ін.

Мирненська школа

У 1990 році у селі Мирному Гуляйпільського району Запорізької області відкрилася двоповерхова середня школа (директор Тетяна Юхимівна Ломова). При ній почала працювати бібліотека, книги до якої передали із сусідньої Комсомольської середньої школи. Методичну літературу виділили з районного методкабінету.

Книжковий фонд бібліотеки на той час становив 1200 примірників художньої літератури та 1500 підручників.

Першим бібліотекарем, який працює і по сьогодні, є Тетяна Миколаївна Фербей.

В школі постійно проводиться робота щодо збереження навчальної та художньої літератури. У цьому бібліотекарем допомагають учні та вчителі. Особливо ефективно проходить така робота у початкових класах, де є стенди "Живи, книго!", "Бережи книгу!", "Книга дякує", "Книга сумує", "Книжкова лікарня".

Темирівська школа

З 1949 року бібліотекарем у школі працювала Груня Максимівна Мельник.

З 2002 року у навчально-виховному комплексі виділено кімнату для бібліотеки площею 16 квадратних метрів і підсобні приміщення для збереження книг. Але фонд літератури не забезпечує у повній мірі навчально-виховний процес.

До 2009 року бібліотекарем була Галина Миколаївна Сергієнко.

Червоненька школа

У 1967 році у новому приміщенні школи на другому поверсі виділили невелику кімнату під бібліотеку. У 80-х роках минулого століття на першому поверсі дали ще одну кімнату для збереження підручників. Площа кімнат відповідно 16,27 і 16,16 квадратних метрів.

Першим бібліотекарем була Марія Миколаївна Дібровська. Вона працювала вчителем початкових класів та бібліотекарем школи до 1978 року. Її замінили Раїса Микитівна Грабенко (1982-1983), Валентина Терентіївна Даниленко (1983-1990), Ірина Вікторівна Артюх (1990-2002), з 2002 року бібліотекарем трудиться Валентина Анастоліївна Карнаух.

— Книг у фонді було близько 3000, — згадувала Р. М. Грабенко. — Діти приходили в бібліотеку часто і ми мали можливість задовольнити різні читацькі інтереси, бо телебачення не займало значну частину вільного часу дітей.

Зараз у фондах шкільної бібліотеки є 11782 книги, із них 5815 художньої літератури і 5917 — підручники. Бібліотекарем не півставки працює вчитель Лариса Вікторівна Боговик.

Малинівська школа

Рік заснування шкільної бібліотеки поки що невідомий. Архівні дані збереглися тільки з 1955 року, коли Малинівська школа була семирічною.

В різні роки бібліотекарями працювали:

Біляк Марфа Федорівна, вчитель співів і малювання, секретар школи;

з 22.09.1956 р. — Браженко Лідія Максимівна, вчитель геометрії та арифметики;

з 31.08.1958 — Ісаєнко Леся Яківна, вчитель російської мови та літератури;

з 20.08.1962 р. — Кунцова Валентина Іванівна, піонервожата;

до 30.08.1963 р. — Кучер Галина Олексіївна, вчитель початкових класів;

до 31.08.1967 р. — Вишнівська Наталія Тихонівна, вчитель початкових класів;

до 31.08.1970 р. — Обмачевська Любов Дмитрівна, вчитель української мови і літератури;

до 01.1972 р. — Олексієнко Людмила Миколаївна, вихователь групи продовженого дня;

до 01.09.1976 р. — Федіна Ніна Гаврилівна, вихователь групи продовженого дня;

до 31.08.1977 р. — Гричан Валентина Олександрівна, вихователь групи продовженого дня;

до 03.09.1978 р. — Кава Ольга Михайлівна, вихователь групи продовженого дня;

до 04.09.1980 р. — Поляшенко Людмила Іванівна, вихователь групи продовженого дня;

до 01.04.1982 р. — Северин Надія Андріївна, старша піонервожата;

до 31.08.1987 р. — Продан Любов Володимирівна, вчитель початкових класів;

до 31.08.1988 р. — Северин Надія Андріївна, старша піонервожата;

з 31.08.1988 р. і по цей час — Сур Тетяна Федорівна, вчитель початкових класів.

У 1988 році у фонді бібліотеки налічувалося художньої літератури — 5013 екземплярів книг, а підручників — 1379.

Кожного року кількість підручників і художньої літератури збільшувалась. Так, на 10.05.2002 року кількість художньої літератури — 5095 екземплярів, а підручників — 1752 екземпляри.

Проте бібліотека не забезпечена в достатній кількості словниками, енциклопедіями, програмовою літературою. Технічне забезпечення шкільної бібліотеки відсутнє.

Бібліотека є інформаційним центром для учнів і педагогів.

Комсомольська школа

В 1946 році в с. Комсомольському відкрилась восьмирічна школа. Для допитливих школярів відчинила двері бібліотека з початковим фондом 965 примірників. З 1961 року школа стала середньою.

Першою господинею в королівстві книг була Леся Никифорівна Панасенко, 1914 р. н., нині на пенсії і проживає у рідному селі.

Початкова площа бібліотеки — 18 кв.м. На даний час її площа становить 48 кв.м. Фонд бібліотеки — 15843 примірників художньої літератури та 9614 підручників.

Сучасна бібліотека розташована у світлій кімнаті, забезпечена стандартними стелажками та столами. У фонді є довідники, словники, енциклопедії, якими користуються учні школи та педагогічні працівники.

З 1996 року бібліотекарем працює Галина Миколаївна Цалко.

Приютненська школа

У 1957 році після закриття Ремівської, Октябрської семирічних та Розкішанської початкової шкіл вся їх художня література і підручники перейшли до Приютненської неповної середньої школи. Поповнення фонду бібліотеки здійснювалось і за рахунок бюджету Приютненської сільської ради.

З 1957 року бібліотекарем працював учитель Федір Федорович Мороз. Бібліотека мала 450 підручників.

В 1990 році школа стала середньою.

На даний час бібліотека знаходиться в належному стані. Фонд художньої літератури становить 4309 книг, підручників — 3423.

Шкільна бібліотека є центром інформації. Бібліотекарем працює вчитель початкових класів Алла Володимирівна Биковська.

Полтавська середня

Про роботу шкільної бібліотеки є дані тільки за 1938 рік. Першим бібліотекарем була Марфа Федорівна Зоріна. Бібліотека була створена як центр читання для учнів, їхніх батьків. І мала вона лише 932 книги.

Сьогодні загальна площа бібліотеки 43 квадратних метри, у фонді налічується 16174 примірників літератури. За роки свого існування бібліотека стала інформаційним центром для користувачів.

Бібліотекар Світлана Володимирівна Сергієнко велику увагу приділяє створенню комфортного середовища для читачів, використовує різні методи популяризації літератури, допомагає вирішити одне з найважливіших завдань: зробити життя дитини неможливим без книги та читання, залучити у бібліотеку читачів.

В бібліотеці є словники, енциклопедії, дитяча література. Звичайно, в період, коли вводяться нові технології, комп'ютеризація, матеріально-технічне забезпечення шкільної бібліотеки залишається дуже слабким.

Залізничненська школа

Спочатку школа була початковою (1947-1949), з 1949-го по 1950-ий — семирічка, але окремого приміщення для бібліотеки не мали. Відповідальна за підручники і періодичну пресу була секретар школи О. І. Крикунова. Із введенням у дію другого корпусу школи (1961 р.) відвели спеціальне приміщення для бібліотеки, де вона знаходиться й дотепер.

Перша інвентарна книга датована 28.11.1966 р.

Бібліотекарів або виконуючих їх обов'язки було дуже багато. Працювали вони на 0,5 ставки, а часом і зовсім без оплати.

Зараз шкільна бібліотека налічує 7142 екземпляри художньої літератури, 2228 підручників.

З 2006 року бібліотекарем працює Лариса Миколаївна Марковець.

Успенівська школа

У 1939 році розпочала існування Успенівська середня школа. З цього ж року діє при школі бібліотека (площа її 20 квадратних метрів). Першим бібліотекарем працювала Ольга Михайлівна Кулик, 1902 р.н. Бібліотека мала 3000 книжок і 350 читачів. Найактивнішими були П. Головатий, П. Боровик, М. Бузунова, І. Лютий, учень 7-го класу.

У 1955 році в Успенівці відкрили ще й восьмирічну школу. Їй передали книги з Солодківської початкової школи. Їх було не багато, поміщались вони в одній шафі. Потім діти почали приносити з дому книги. Першим бібліотекарем стала Віра Максимівна Лук'янчик. Після неї господинею у бібліотеці стала вчителька російської мови та літератури Лариса Павлівна Репетун.

Коли школу закрили, фонд літератури передали в Успенівський навчально-виховний комплекс (2001 р.). Під бібліотеку виділили кімнату площею 54 квадратних метрів. Бібліотекарем працює Наталія Миколаївна Орос.

Новозлатопільська школа

До 1964 року в Новозлатопільській школі бібліотеки як окремої кімнати не існувало. Всі книги зберігалися і розміщувалися в трьох шафах класної кімнати. Функції бібліотекаря в той час виконувала вчитель початкових класів Мотря Яківна Шевченко.

В 1964 році школа стала восьмирічною і в ній відвели кімнату для бібліотеки, а друга — для зберігання підручників.

Першим бібліотекарем у новій школі працювала вчитель російської мови та літератури Галина Василівна Орел. Своєю наполегливістю вона створювала бібліотеку: жителі села приносили і дарували бібліотеці книги.

Після неї були й інші бібліотекарі.

На даний час бібліотека має 7243 екземпляри художньої літератури і 2391 підручник і займає площу 29 квадратних метрів.

Шкільна бібліотека знайомить учнів з новинками літератури, тут проводяться різноманітні масові заходи, працює "Книжкова лікарня", у кожному класному куточку є розділ "Бережімо книгу".

БІБЛІОТЕКА
МЕТОДИЧНОГО КАБІНЕТУ

Своєрідним інформаційно-методичним і координуючим центром інформаційних ресурсів освітньої сфери району є бібліотека районного методичного кабінету. Створена в 1969 році, вона знаходиться в постійному пошуку шляхів модернізації змісту своєї діяльності, спрямованої на забезпечення освітніх запитів та інформаційних потреб педагогів.

З часу заснування бібліотекою опікувалися Н. М. Роспопова, Г. А. Циганенко, В. Г. Коростильов (з 1979 року до штатного розпису введено посаду методиста з бібліотечних фондів, на яку призначено Василя Григоровича), Л. В. Анікіна, Л. П. Кушніренко, І. В. Самохліб.

Бібліотека є обов'язковим структурним підрозділом методичного кабінету.

Як спеціальний центр науково-педагогічної інформації, бібліотека методичного кабінету пропонує до послуг користувачів понад 3000 наявного фонду навчальної, науково-педагогічної, психологічної, методичної літератури, видань з різних галузей знань.

Бібліотека передплачує 150 назв періодичних загальнопедагогічних та фахових видань України.

Значним попитом серед вчителів користуються інформаційно-методичні банки: "Компетентнісний підхід в освітньому процесі та управлінській діяльності", "Профільне навчання", "Урок в системі особистісно-зорієнтованого навчання", "Комп'ютерно-орієнтовані засоби навчання", "Школа проти СНІДу", "Програми спецкурсів, факультативів, гуртків", "На допомогу вчителям-предметникам", "Шкільний навчальний кабінет", банки сценаріїв: "Сценарії мовних, літературних свят", "Сценарії історичної, правознавчої, економічної, екологічної тематики", "Сценарії зимових свят", "Сценарії перших дзвоників", "Сценарії випускних вечорів, останніх дзвоників", "На допомогу класним керівникам", "Державна підсумкова атестація", "Зовнішнє незалежне оцінювання", "Атестація бібліотечних працівників", що забезпечують оперативний пошук тематичної інформації.

Виставки методичної літератури.

Систематична картотека статей з освіти, педагогіки і психології, тематичні картотеки з актуальних питань реформування освіти максимально розкривають зміст інформаційних ресурсів бібліотеки, допомагають повноцінно задовольняти потреби навчальних закладів, педагогічних працівників, методистів, працівників відділу освіти. Для задоволення постійно зростаючих потреб користувачів фонд бібліотеки укомплектовано спеціальною педагогічною літературою, зокрема, збірниками законодавчих, інструктивно-розпорядчих, статистичних матеріалів всеукраїнського, регіонального значення, науковою та науково-методичною, довідковою, галузевою, художньою літературою, періодичними виданнями, навчальними програмами, підручниками та навчальними посібниками. Задовольняти освітні потреби педагогічних працівників допомагає і вихід до мережі Інтернет.

Максимально наблизений до потреб користувачів довідково-пошуковий апарат бібліотеки дозволяє здійснювати повноцінне довідково-бібліографічне та рекомендаційно-бібліографічне обслуговування, розвивати бібліографічне інформування в активному режимі.

При бібліотеці методичного кабінету райво узгоджено працюють групи педагогічної інформації, до складу яких входять вчителі всіх профілів — керівники методичних об'єднань. Це сприяє оперативному ознайомленню всіх категорій педагогічних працівників з новою інформацією.

З 2009 року розпочато створення електронної бази фонду бібліотеки.

Шкільні бібліотеки

Районна освітянська мережа налічує 18 книгозбірень.

Ресурсна база бібліотек складається з двох структурних одиниць: основного фонду (галузевої та художньої літератури) та фонду навчальної літератури.

	Кількісний склад загального фонду шкільних бібліотек	Кількісний склад фондів художньої літератури	Кількісний склад фондів підручників / %
2006 р.	257000	164269	92731/36
2007 р.	258000	167084	90916/35
2008 р.	277000	187401	89599/32
2009 р.	287500	188501	98999/34

Поповнення ресурсної бази здійснюється за рахунок надходжень через централізоване забезпечення від Міністерства освіти і науки України та незначна частка за рахунок добровичних акцій.

Якісний аналіз фондів свідчить про їх застарілість, зношеність, значна частка (в середньому 87%) основного фонду надійшла у бібліотеки до 1995 року, катастрофічно бракує сучасної української, програмової, дитячої літератури, словників, довідників, науково-популярних видань, дитячої, підліткової, педагогічної преси.

Шкільна навчальна література фінансується державою і надходить до бібліотек централізовано відповідно до реальних контингентів учнів.

Постійно здійснюється робота щодо вчасного та максимального забезпечення учнів шкіл підручниками та збереження навчальної літератури: вивчається стан забезпечення, розподіляються централізовані надходження підручників, щорічно проходить Всеукраїнська акція "Живи, книго!".

Відповідно до Концепції інформатизації шкільних бібліотек, спрямованої на реформування системи роботи бібліотек загально-освітніх навчальних закладів, сучасна техніка повинна прийти у бібліотеку кожного навчального закладу. Та поки що дане питання залишається проблемним, оскільки комп'ютерами, які випущено до 2007 року, обладнано лише бібліотеки ЗОШ № 1, ЗОШ № 2, СЗОШ, Воздвижівського, Верхньотерсянського навчально-виховних комплексів. В жодній освітянській бібліотеці району не забезпечено доступ до всесвітньої мережі, що вирішило б багато питань, пов'язаних із браком літератури, аудіо-, відеодокументів у бібліотечних фондах.

Ускладнення функцій шкільної бібліотеки потребує постійного поновлення професійних знань, умінь бібліотечними працівниками.

В основі методичної роботи з бібліотекарями — нормативно-методичне забезпечення діяльності бібліотек навчальних закладів, сприяння підвищенню рівня організації та ефективності функціонування бібліотек, пошук оптимальних шляхів, форм та методів забезпечення бібліотечно-бібліографічної освіти як складової загальної освіти учнів.

Методичний супровід діяльності шкільних бібліотекарів покладено на методичний кабінет районного відділу освіти, зокрема, на методиста з бібліотечних фондів. Засобом поступового переходу від стабільного функціонування до розвитку бібліотек є кадровий потенціал бібліотечних працівників, їх готовність до постійного фахового зростання. Серед бібліотечних працівників навчальних закладів нашого району вищу бібліотечну освіту має 1 бібліотекар (5,5%), середню спеціальну (фахову) — 8 бібліотекарів (44,4%), вищу педагогічну (працюють за сумісництвом) — 6 (33,3%), середню педагогічну — 2 (11%), загальну середню — 1 бібліотекар (5,5%). Бібліотекарі через кожні п'ять років проходять навчання на курсах вдосконалення фахової майстерності при Запорізькому інституті післядипломної педагогічної освіти. Майже всі мають сертифікати учасників тренінгів "Партнерство у навчанні" або "Інтел — Навчання для майбутнього", що засвідчує обізнаність шкільних бібліотекарів з основами комп'ютерної грамотності, дає змогу ефективно використовувати інноваційні технології у своїй роботі.

Реалізації планових завдань методичної підтримки бібліотечної роботи підпорядковується робота постійно діючого семінару бібліотекарів навчальних закладів. Його тематика охоплює важливі питання бібліотечної роботи та сприяє підвищенню фахової майстерності бібліотекарів, активізації їх творчого потенціалу.

Бібліотекарі району беруть участь в обласних творчих групах "Формування інформаційної культури школярів в умовах бібліотеки навчального закладу", "Інтернет-технології в роботі шкільного бібліотекаря".

Щороку з метою виявлення та підтримки творчих бібліотечних працівників загальноосвітніх навчальних закладів, поширення та впровадження їх досвіду проходить професійний конкурс "Шкільний бібліотекар", учасниками якого є всі бажаючі продемонструвати свої здобутки.

У СВІТІ КНИГ

У самому центрі міста Гуляйполя на головній вулиці Шевченка у 1975 році відкрився новий торговельний заклад — книжковий магазин № 9 "Облкниготоргу". В ньому працювали Г. І. Біла, Т. П. Семенюта, К. І. Щербакова на чолі з Л. І. Гурою. Через два роки до колективу прийшла молода Анна Анатоліївна Міщенко.

Після Любові Іванівни магазином завідувала Валентина Володимирівна Гриненко.

— Прийшла я працювати на запрошення Л. І. Гури у новий (і на той час популярний) магазин "Книги" у 1977 році, — розповідає Анна Анатоліївна. — Як зараз пам'ятаю, потопав він у квітах і привітних посмішках тутешніх працівниць. Тоді в мене за плечима вже був Вінницький кооперативний технікум і я починала свою трудову діяльність у цій установі касиром.

Як говорить жінка, тоді диплома про закінчення технікуму було замало, адже робота відповідальна і вимагала більше знань. У ті роки на книгу був дуже великий попит. Треба було багато і правильно замовляти літературу, систематизувати її окремо за розділами, класифікувати: література для сільського господарства, медична, посібники для вчителів і дошкільників, підручники, художня література.

— Не даремно у народі кажуть, що знання людині — що крила пташині, — наголошує вона.

Тому, прагнучи до вдосконалення своїх умінь і знань, А. А. Міщенко разом зі своєю колегою В. В. Гриненко вступає на факультет управління торговельними підприємствами Донецького торговельно-го інституту (на той час — Інститут радянської торгівлі). Закінчивши цей вищий навчальний заклад, Анна Анатоліївна повертається до рідного книжкового магазину, де й працює до сьогодні.

— За 33 роки роботи мені дійсно є що згадати, — продовжує жінка. — Я пишаюся обраним на все життя шляхом і радію з того, що працюю з книгою. З ностальгією згадую минулі роки, коли ми з дівчатами пліч-о-пліч трудилися — натхненно, відповідально, самовіддано, дружно... На роботу ми йшли, як на свято.

На запитання, якими принципами керується у своїй роботі, Анна Анатоліївна відповідає: "Ввічливістю і грамотністю". Адже, як сама вважає, з покупцем треба поводитися так, аби він ще і ще хотів іти до магазину. Часом — не просто за товаром, а порадитися, поспілкуватися. До того ж, головне у професії книгаря — вміти правильно робити запити тієї чи іншої літератури, а після надходження її до магазину — грамотно опрацювати і систематизувати.

Як і в усіх сферах господарювання, у книжковому магазині відбувалися зміни. Кількість працівників зменшувалася. З 2000 року А. А. Міщенко залишилася в магазині одна. Свій професіоналізм вона доводить щодня і щохвилини, приймаючи покупців. Свідченням її майстерності є нагороди — грамоти, дипломи, пам'ятні знаки, подяки...

— Мене не оминають увагою, — запевняє жінка. — Я вдячна правлінню ЗАТ "Запоріжжкнига" за всі ті винагороди і визнання, за путівки до Криму, Бердянська, і т. п. Вдячна всім колегам, з якими пощастило працювати.

Головна нагорода Анни Анатоліївни — то повага, добрі відгуки і вдячність людей. Ось як пише про неї у своєму листі жителька міста, учитель О. О. Новікова:

"А. А. Міщенко — працююча, ввічлива, привітна, кваліфікований спеціаліст. Вона завжди в курсі книжкових новинок, дасть слуш-

ну пораду, допоможе вибрати цікаву літературу, підібрати книгу в подарунок. Книжковий магазин — єдиний у нашому місті заклад, де можна придбати і замовити підручники, довідкову, наукову та художню літературу, посібники, канцелярські товари. Анна Анатоліївна співпрацює з учнями, студентами, вчителями, працівниками організацій, усіма шанувальниками книги.

До того ж, А.А.Міщенко — гарна господиня, любляча дружина і турботлива мама. Вона має хороший музичний слух, зачарована піснею. Сама пережила багато втрат і горя, але не втратила оптимізму і надії..."

І це — тільки один лист. А скільки ще подяк і привітань надходить до Анни Анатоліївни! Нам же залишається тільки їй побажати, щоб доля стелилася щастям, здоров'ям і добром на многії літа!

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Річні звіти про роботу бібліотек за 1977-1986 роки.
2. Протоколи засідань ради відділу культури, міжвідомчої бібліотечної ради 27.01.-12.1982 р., 21.01. — 9.12.1983 р.
3. Історія бібліотечної справи на Запоріжжі. Матеріали науково-практичної конференції 26-27 вересня 2001 року. — Запоріжжя. — 2002//К. Серeda. З історії бібліотек Гуляйпільського району. — с. 23-25.
4. Бібліотечне краєзнавство. Матеріали краєзнавчих читань м. Бердянськ, 7-9 вересня 2004 р. — Запорожжя. — 2005 // І. Козлова. Из истории Гуляйпольской земской библиотеки. — с. 3-7.
5. Державний архів Запорізької області. — Ф. 56, оп. 1, л. 166, spr. 208, л. 274.
6. Гуляйпільська районна газета "Зоря комунізму" за 1985 р.
7. Гуляйпільська районна газета "Голос Гуляйпільця" за 1991-2010 рр.
8. Гуляйпільська районна газета "Сталінським шляхом" за 1946-1950 рр.
9. Гуляйпільська районна газета "До комунізму" за 1959 р.
10. І. Кушніренко, В. Жилінський "Гуляй-Поле". — Дніпровський металург. — 2007.
11. Особистий архів краєзнавця В. І. Жилінського.

З М І С Т

До читачів.....	3
Перша сільська	4
Сільські й колгоспні	13
Районна бібліотека	69
Районна дитяча	120
Міські	183
ЦБС (централізована бібліотечна система).....	190
У 21-му столітті.....	230
Історія очима сучасників	255
Шкільні	273
Бібліотека методичного кабінету.....	287
У світі книг	291
Використана література	294

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

Кушніренко Іван Кирилович
Жилінський Володимир Ілліч

БІБЛІОТЕКИ ГУЛЯЙПІЛЬЩИНИ

*- сторінки історії бібліотечної справи
на Гуляйтільщині Запорізької області -*

Редактор *О. І. Горпинич*
Коректор *С. І. Кушніренко*
Комп'ютерний набір *Н. І. Морозова, О. С. Нестеренко*
Комп'ютерна верстка *Н. І. Морозова*
Фото з архіву

Здано до набору 22.02.2010 р.
Підписано до друку 10.06.2010 р. Формат 60x84 $\frac{1}{6}$
Папір офсетний. Гарнітура Times Ntw Roman. Друк офсетний.
Умовн. друк. арк. 17,2. Умовн. фарбо-відб. 17,2
Тираж 150 прим. Зам. № 638.

Комунальне підприємство
“Запорізька міська друкарня
“Дніпровський металург”.
69057, м. Запоріжжя, вул. Антенна, 4,
тел. 34-13-30.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1909 від 18.08.2004 р.